

НИКОС КАЗАНДЗАКИС

В ДВОРЦИТЕ НА КНОСОС

НИКОС КАЗАНДЗАКИС В ДВОРЦИТЕ НА КНОСОС

Превод: Георги Куфов

chitanka.info

ГЕОРГИ КУФОВ

ГРЪЦКАТА МИТОЛОГИЯ И КАЗАНДЗАКИС

Струва ми се, че няма по-човешка митология от гръцката. В нея и боговете са хора, и хората при определени случаи стават богове. И за да бъде по-ясен, ще кажа, че тук важи обратното на библейското правило: не боговете са създали хората по свой образ и подобие, а хората са създали боговете по свой образ и подобие. Тези богове на древна Гърция притежават всички качества и всички недостатъци на простосмъртните. И в този смисъл ще си позволя да повтора — това е най-човешката митология. Ето защо повече от всички други легенди, възникнали по света, старогръцките ни привличат толкова — именно защото са ни най-близки, най-сходни, най-сродни с нашата природа, с нашата душевност.

Тази тъй човешка митология представлява един неизчерпаем извор от теми, от разработени сюжети, към които мнозина писатели са се изкушавали да посегнат. Но трябва да признаем, че този подход крие в себе си голям риск. Той е колкото благодарен, толкова и опасен. Доказателство за това е, че от стотиците, за да не кажа хилядите романи и повести, които са били написани въз основа на тази митология, само отделни единици са оцелели от забравата. Не всекиму е позволено да бърка безнаказано в тази разкошна, смайваща съкровищница на човешкия дух.

По този повод искам да спомена, че една древна римска поговорка гласи: „Квод лицет Йови, нон лицет бови!“. А това значи: „Кое е позволено на Юпитер, не е позволено на вола!“. И макар че Никос Казандзакис посяга — не ще скрия това! — твърде свободно на легендата за Тезей и Минотавъра, ние приемаме и оправдаваме този акт в името на онези „поетически волности“, разрешени само на великите творци.

Всяка легенда ми прилича на обвито в къделя или пух от въображение зрънце истина. Така е устроен човекът. Не може да живее без вълнението на невероятното, на неправдоподобното, на

необикновеното. Всъщност това е един своеобразен стремеж да си обясни непонятното, загадъчното, да запълни празнината на тайнственото, на неведомото. Така, най-просто казано, са възникнали не само легендите и митовете, но и човешките вярвания в някакви форми на живот отвъд смъртта. А митологията, взета като цяло, е особен вид обезсмъртяване на човешкия дух. Не е ли потвърждение за това и самият факт, че и днес, хиляди години след създаването им, легендите продължават да живеят все така ярко и устойчиво в съзнанието, в паметта на човечеството?

Легендата за Тезей и Минотавъра е навярно баснословно, преувеличено отражение на една действителност, изтляла отдавна в историята, но не и във фантазията на нашите предци, най-общо казано. Нима е случайно, че ето вече 3500 години едно море носи името на един отчаян баща, Егей, който слага край на живота си от мъка по любимия си син, когото смята за мъртъв? Нима е плод на измислица твърдението, че Атина плаща дан, и то кървава дан на Крит? Малцина, освен специалистите знаят какво означава на гръцки думата „таласократия“, понятие общоприето в историческата наука. Смисълът му е „владееене на моретата“. А в онези далечни времена от средата на второто хилядолетие преди нашата ера Критската държава със столица град Кносос е разпростирила своята власт благодарение на огромния си и могъщ флот над цялото източно Средиземноморие и дори върху част от западното, което в онази епоха е било много по-слабо развито. За онова време критската култура достига голям материален и духовен разцвет. Крит поддържа връзки не само със сравнително близките Египет, Кипър, континентална Гърция и островите ѝ, Мала Азия и Сирия, но и далеч на изток в Предна Азия и на запад с Иберийския полуостров, днешна Испания. Критяните били най-добрите корабостроители, познавали гърнчарското колело, създавали изделия от фаянс, а резбата върху камък и златарството достигнали рядко съвършенство. Още преди 3600 години критяните използвали триони от бронз, дълги метър и половина. Впрочем преданието разказва, че племенникът на Дедал, Талос, го надминал по умение — той изобретил триона въз основа на разположението на зъбите върху змийската челюст. Измислил също така гърнчарското колело и пергела. За съжаление легендата добавя, че Дедал от завист блъснал племенника си от една висока скала и младият изобретател загинал.

Заради това злодеяние Дедал бил изгонен от Атина и се приютил в Крит, откъдето по-късно избягал в Сицилия.

Но за хората от цял свят Дедал си остава символ на величието на свободния човешки дух, легендарна личност, обвеяна от слава и трагизъм, загубил единствения си син в стремежа си да се избави от тъмната тирания, от жестокостта на самовластието.

Затова ще си позволя да повторя — простимо е на големия творец да доукраси тези полумитични образи с ореола на мъжеството и добродетелта, за да ни внуши основната си мисъл, че правдата винаги възтържествува. Или поне, по-скептично казано, би трябвало в края на краищата, да надмогне злото.

И ако Никос Казандзакис е успял да постигне тази си цел, мисля, че в това се състои най-голямото достойнство на тази му творба.

I

Разгарът на лятото, пладне. Слънцето пада отвесно върху прочутия из целия свят дворец в Кносос и бронзовите двойни секири, пъстроцветните покриви, широките му дворове блестят.

Реката тече спокойно сред цъфналите олеандри. По двата ѝ бряга — маслини, кипариси, смокини; хора седят на сянка и ядат. Робите сноват из двореца, излизат от избите, преминават бързо-бързо по дългите тесни коридори, изкачват се по мраморните стълби, носят ястия на царедворците. Чува се силно бучене, сякаш дворецът е някакъв огромен кошер, пълен с трудолюбиви пчели.

В далечината полето тръпне в мараня под слънцето. Жътвата е минала, снопите са натрупани по харманите, отвява се зърното. Житото, свещеният плод, който храни хората, вече се извисява сред харманите на големи златисти купове. Под маслиновите дървета селяните изтегнати, ядат оскъдната си сиромашка храна — къшей сух хляб и няколко маслини. Не говорят, гледат струпаното жито и поклащат тъжно глава.

Бронзовата врата на големия официален двор на палата се отваря. Появява се слаб, сух старец с обръснати мустаци, с дълги сиви коси, държи малък барабан. Пристъпва към средата на двора с бавни, тържествени крачки. Вдига палката, която държи в ръка, удря три пъти барабана: „Бам! Бам! Бам!“.

И извиква с тънък, пронизителен глас:

— Тишина! Тишина! Царските дъщери искат да си поспят следобед! Тишина!

Замълчава за малко, пристъпва още няколко крачки, вдига пак палката, отново удря три пъти барабана:

— Тишина! Тишина! Царедворците искат да си поспят следобед! Тишина!

Шумът секва изведнъж. Тези, които говорят, снишават глас, други, които се смеят, сподавят смеха си, робите стъпват на пръсти,

вратите се затварят и робините мълчаливо постилат на двете царски дъщери да спят до отворените прозорци.

Федра е по-голямата. Висока, мургава, с гъста къдрава коса, с плътен мъжки глас; Ариадна, по-малката, е тънка, руса и с нашарени устни и бузи, защото е много бледа и се срамува да не кажат, че е болна. Сега седи край прозореца и си вее с ветрилото. Поглежда надолу към двора, поглежда отвъд, към пожълтялото поле, и още по-нататък, в далечината, към свещената планина Юхтас, която прилича на великанска глава, полегнала върху скалите.

— Ариадна, няма ли да дойдеш да поспиш? — каза Федра, която се беше вече изтегнала върху снежнобялата постеля.

— Не ми се спи — отвърна с плачлив глас царкинята. — Няма да спя. Ще седя тук и ще гледам.

Федра се засмя. Ариадна се извърна засегната.

— Защо се смееш? — попита тя и смръщи вежди.

— Сетих се нещо... — отвърна с насмешка Федра.

— Какво?

— Нищо.

Ариадна размаха припряно ветрилото си, прехапа устни и не продума нищо. Федра затвори очи и скоро се унесе в сън. Ариадна въздъхна облекчено.

„По-добре да съм сама — помисли си тя. — По-добре... Страх ме е от Федра...“

Надвеси се през прозореца и се усмихна.

Сред двора върху един стълб, на който блестеше огромна двойна секира, се беше покатерила любимата ѝ маймунка — бяха ѝ я донесли лани от Египет — и сега белеше някакъв плод и го ядеше.

— Киц! Киц! Киц! — извика царкинята и размаха ветрилото си.

Хитрата маймунка вдигна глава, погледна я и също нададе радостен писък.

— Ела! Ела! — повика я отново царкинята.

Ала къде ти да зареже банана, който държеше и така лакомо ядеше! Навири опашката си, размаха я и тя като ветрило, и завря пак муцунка в сладкия плод.

II

Изведнъж царкинята се стресна. В опустелия, облян от слънце двор се появи един младеж. Беше около двайсетгодишен, строен, с кестеняви коси, вързани със златна панделка, препасан стегнато с червен пояс, на който висеше къса широка кама със златна гравирана дръжка.

— Ето го пак! Ето го пак! — прошепна Ариадна и за миг се извърна да види дали сестра ѝ Федра спи.

— Слава богу! — произнесе тя тихо. — Слава богу, спи...

Младежът вървеше спокойно по огромния двор, оглеждаше всичко внимателно, сякаш искаше да го запечата в паметта си, да не го забрави. Взираше се бавно, старателно в стълбите, в тесните коридори, вдигаше глава и разглеждаше трите етажа на двореца, прозорците му, балконите, терасите... Едно по едно, сякаш ги записваше дълбоко в ума си...

„Не бива да забравя нищо... Нищо! Нищо!“ — мислеше си той и впиваше поглед в целия огромен, сега стихнал дворец.

А Ариадна, надвесена през прозореца, отново смръщи витите си вежди.

„Кой ли е той? Кой ли е той? — мислеше си тя. — Вече от три дни обикаля из двореца... По облеклото му се вижда, че е чужденец... Снове насам-натам по цял ден, говори, не иска нищо, гледа. Нищо друго не прави, само гледа! Голямо съмнение мъчи душата ми... А свирепият Малис, началникът на дворцовата стража, го следва скришом и го дебне... Ах, ето го!“

Изад една колона се подаде бавно лукава мутра с обръснати мустаци, с малки черни очи, с остра брадичка. Човекът беше гол до кръста, на пояса му висеше малък железен меч.

Беше впил такъв свиреп поглед в младежа, като че ли всеки миг щеше да се нахвърли върху него и да го повали!

— О, Майко — промълви ужасена Ариадна, — о, Велика Богиньо, прости ръката си и го закрилай! Не позволявай на Малис да

го убие!

Младежът беше вече прекосил двора, спусна се по стъпалата на театъра и закрачи по широкия, застлан с плочи път, който водеше към изхода на двореца. Малис го следваше, като пристъпяше тихо, приведен като дива котка, когато дебне някоя птица.

— Къде ли отива? — отново прошепна царкинята и сърцето ѝ заби силно. — Ще слезе на пристанището и ще си замине!

Гласът ѝ трепереше. За миг ѝ се дощя да извика: „Малис, хвани го, не го оставяй да си отиде!“.

Но се сдържа.

„Царкиня съм — каза си тя. — Трябва да сдържам поривите си. Лицето ми трябва да бъде безизразно, спокойно, никой да не може да отгатне какво мисля.“

Разпери отново ветрилото и започна да си вее. От челото ѝ изведнъж беше почнала да се стича пот и да размазва червилото, което си беше сложила на бузите.

Слънцето жареше, щурците отвъд в маслиновите дръвчета цвъртяха, селяните се бяха заловили отново за работа. Духаше лек ветрец, веячите, стиснали дървените си вили, подхвърляха сламата и житото, вятърът отнасяше настрани плявата и зърното падаше и се трупаше в краката им.

„Горките селяни, колко работят! — помисли си царкинята. — Работят като роби през цялата година. Те орат нивите, те сеят, те жънат, те веят и тогава идват дворцовите стражи, прибират им зърното и го изсипват в големите ни царски делви. Не е справедливо! Не е справедливо! Какво им остава? Сламата!“

III

Царкинята не си беше довършила още мисълта, когато вратите на хамбарите се отвориха и десетина дворцови роби се появиха, нарамили празни чували.

— Сега ще им вземат житото! — промълви царкинята и милостивото ѝ сърце се изпълни с жал.

Ала къде ти да дръзне да се обади! Веднъж, когато беше заговорила за това, баща ѝ скочи, сграбчи я за косата и за малко не я повали на земята.

— Затваряй си устата! — извикал ѝ бе той побеснял. — Затваряй си устата! Да не те чуят робите и да вдигнат глава!

— Не е справедливо! — извикала бе Ариадна и бе избухнала в плач.

— Цар съм! — отвърнал бе старият ѝ баща и бе тропнал по плочите със златния си царски жезъл.

Младежът чу, че вратите се отварят, усети стъпки зад себе си и се извърна, робите с празните чували минаха забързани край него и се отправиха към харманите.

Младежът се спря и ги загледа. Всички бяха къосета, съвсем голи, само на кръста им висеше парче дебело корабно платно.

Малис също се спря и седна с кръстосани крака на земята зад ствола на една маслина.

„Къде ще ми отиде! — мислеше си той и проницителният му поглед беше все тъй прикован в благородния младеж. — Къде ще ми отиде! Три дни вече го дебна... Но като си дойде царят, тогава...“

Усмихна се злобно.

„И тогава... тежко му и горко!“ — завърши той разсъжденията си и се просна на земята като змия.

Но в този миг се разнесоха силни викове. Крясъци, ругатни, закани. Мъже се караха там, при харманите, и Малис скочи прав. Погледна, на един голям харман, където отвяването беше приключило,

дворцовите роби се бореха със селяните, които стискаха дървените си вили и се заканваха.

Малис наостри уши.

— Ще ви строшим главите! Махайте се! Махайте се!

— Ние засяхме, ние ожънахме, ние ще ядем житото!

Няколко жени изскочиха напред, вдигнаха ръце и завикаха с плачлив глас:

— Гладни сме! Гладни сме!

Счепкаха се. Изтичаха от двореца стражи с копия. Младежът блещеше радостно очи.

— Настъпи мигът! Настъпи мигът! — прошепна той и забърза с широки крачки към хармана.

Но изведнъж една яка ръка го сграбчи за рамото. Извърна се. Пред него със свирепост изразение стоеше Малис.

— Къде отиваш? — изръмжа той гневно.

— Свободен съм — отвърна спокойно младежът. — Не съм длъжен да давам сметка на никого!

— Тук никой не е свободен! — извика Малис. — Тук всички сме роби на царя.

— Аз не съм оттук! Не съм роб!

— Откъде си? Какво търсиш тук? Защо обикаляш от три дни вече из двореца?

— Не съм длъжен да давам сметка на един роб. Чакам царят да се завърне, за да говоря с него.

— Аз съм окото и ухото на царя. Когато той отсъства, аз гледам, аз слушам всичко каквото става в двореца и аз заповядвам.

Младежът вдигна пренебрежително рамене.

— Не мога да говоря с роби — каза той надменно. — Махай се!

— Ти ще се махнеш! — изкрещя Малис и на устата му се появи пяна. — Ти ще се махнеш!

Сграбчи свирката, която висеше на врата му, извири.

И веднага от коридорите на двореца изскочиха през вратите му пет-шест стражи с двувърхи копия.

— Тук! Тук! — извика им Малис.

И посочи младежа.

— Хванете го! — изкрещя той.

Младежът измъкна ножа си. Не каза нищо, отскочи назад, като държеше високо ножа, и се опря на голямата външна врата на двореца. Двама от стражите, които се бяха присегнали да го хванат, се отърколиха на земята.

— Удряйте го с копията! — извика яростно Малис. — Убийте го!

Младежът отскочи отново назад, влезе в двореца и запристъпя заднишком към големия двор. Знаеше, че там се намира главният олтар с огромните рога на свещения Бик, и ако свареше да стигне до него и да се хване за рогата му, никой нямаше да дръзне вече да го закачи. Щеше да бъде под закрилата на Бога.

Стражите изплашено го гонеха по петите, но никой не смееше да го доближи. Младежът изглеждаше спокоен и несломим. Когато първоначално към него бяха пристъпили двамата стражи, той направи някакво рязко движение с ръка и ги повали на земята.

— Навярно е някакъв бог! — прошепна един от стражите, изблеещил очи.

Другите го чува и коленете им се подкосиха. Малис не можа да се сдържи повече.

— Мерзавец! Шпионин! Предател! — изрева той и се нахвърли върху младежа.

Бяха вече стигнали в големия двор, олтарът се издигаше в средата му, свещите рога блестяха на слънцето, а между тях бе закрепена голяма двойна секира от бронз.

Младежът протегна ръце, но не свари. Малис го беше вече докопал и вдигаше ножа си.

— Малис!

Разнесе се силен женски глас. Малис позна чий беше гласът и се уплаши. Ръката му застана във въздуха.

— Малис! — отново се чу гласът някъде отгоре.

Малис вдигна очи, погледна. Високо горе на един прозорец беше застанала права, с разпуснати коси, с гневен поглед царската дъщеря Ариадна, вдигнала заканително ветрилото си.

— Малис! — извика за трети път тя, като сега удари яростно с ветрилото си по прозореца.

Малис сведе глава, измърмори някакви неразбираеми думи и се изгуби в тъмните коридори на двореца. Стражите също се изплашиха и се пръснаха.

Младежът вдигна глава към прозореца, за да види коя е тази девойка, която бе извикала, и да ѝ благодари. Ала прозорецът беше вече затворен и в двореца цареше мъртва тишина.

IV

Оттатък, на харманите, селяните, прави, смълчани гледаха сега как дворцовите роби напипваха житото в чували и го отнасяха в необятните дворцови хранилища под съпровод на въоръжена охрана.

Младежът седна под сянката, която олтарът хвърляше. Избърса потта, която се стичаше по лицето му, пхна ножа в ножницата и се усмихна.

— Богиня Атина е с мен — прошепна той. — Велика е целта ми, много е трудна, но ще успея!

Беше се поуморил, затвори очи, сянката на олтара разхлаждаше лицето и гърдите му, останалата част от тялото му беше изтегната на слънце.

— Да поспя малко — каза си той, — тук до олтара не ме заплашва никаква опасност.

И скоро сладко заспа. И засънува. Далеч, отвъд морските талази, в родината му младежи и девойки плачеха край брега, целуваха му ръцете, качиха го на кораб и му завикаха:

„На добър час! На добър час! Спаси ни!“

А след това всичко изчезна в съня и само морето се разстиляше съвсем синьо и по него подскачаха и играеха четиринадесет делфина...

— Ей, момко! Не чуваш ли? Събуди се!

Разнесе се някакъв глас, сънят изчезна и младежът отвори очи. Едно около дванайсетгодишно момче стоеше пред него и му се усмихваше.

— Хайде, събуди се! Събуди се! — каза му то отново и го хвана за ръка.

— Какво искаш? — попита младежът и изгледа с любопитство детето. То носеше жълта извезана дреха на кръста си, а на десния си крак имаше бронзова халка.

— Ставай — каза момчето с по-мек глас. — Да вървим!

— Къде?

— Не питай! Ще видиш... Хайде, по-бързо.

Младежът не се помръдна.

— За твое добро е... — продължи момчето. — Последвай ме!

— Не отивам никъде! — каза младежът и вдигна високо глава.

Момчето се усмихна.

— Страх ли те е? — попита го то.

Младежът скочи прав. Хвана го срам.

— Да вървим! — каза той.

Момчето тръгна напред. Минаха през голямата външна врата, навлязоха в коридорите. Тук беше много сенчесто, прохладно, въздухът беше изпълнен със странни ухания. Минаха през първия коридор, изкачиха се по широка дървена стълба, стигнаха на първия етаж.

Светлината падаше отвисоко, през едно четвъртито прозорче. Всички стени, и отдясно, и отляво, бяха изписани. Под меката светлина младежът различаваше нарисувани морета и плуващи делфини, и риби, които летяха от вълна на вълна.

Пред едно прозорче с бронзова решетка момчето се спря. Повдигна се на пръсти, погледна.

— Какво има? — попита младежът и се приближи.

— Шт! — прошепна момчето и постави пръст върху устните си.
— Погледни!

Младежът погледна през прозорчето с бронзовата решетка. Един старец седеше приведен и изглеждаше потънал в дълбок размисъл.

— Затворник ли е? — попита тихо младежът.

— Това е Дедал! — отвърна шепнешком момчето. — Той има син Икар, приятел ми е...

— Дедал ли? Кой Дедал?

— Този, който построи новите подземия... Царят го е затворил тук и не го пуска да си отиде!

— Защо?

— Да вървим... — каза момчето. — Да не ни чуе.

Повървяха малко и тогава момчето се приближи до младежа.

— Не го пуска да си отиде, за да не издаде тайната...

— Каква тайна?

Момчето се поколеба за миг. Но накрая отвори уста.

— На Лабиринта...

Младежът потръпна, но се сдържа.

— На Лабиринта ли? — попита той, като се престори на изненадан.

— Не си ли чувал никога за Лабиринта? — попита момчето и опули изумено очи.

— Не. Аз съм от много далечен град. Откъде да знам?

— Там, където се намира...

Сниши изплашено глас.

— ... Минотавърът! — прошепна то с треперещи устни.

Младежът не продума нищо. Стаи дъх. Ламтеше да чуе всичко, но се сдържа. „Нека не породя съмнения... — помисли си той. — Едно малко невнимание и съм загубен.“

Момчето се претраши.

— Минотавърът — прошепна то, като се огледа. — Ужасното чудовище, на което му докарват всяка година от Атина седем младежи и седем девойки и ги изяжда.

— Дочух нещо такова... — каза младежът уж безразлично. Но се задушаваше от вълнение.

— Дочул си нещо такова ли?! — изрече момчето и сякаш се ядоса. — Ами че целият свят гърми за...

Поколеба се за миг. Огледа се отново, да не би някой да го чуе.

— ... тази неправда! — добави то толкова тихо, че гласът му едва се чу.

Младежът се спря.

— Неправда ли? — прошепна той и докосна момчето по рамото. — И това го казваш ти, ти, който си критянин?

— Не съм критянин — отвърна тихо момчето.

И след малко добави гордо:

— Атинянин съм!

— Атинянин ли?! Атинянин! — възкликна младежът с треперещ глас.

— Какво ти стана? — каза учудено момчето. — Ръката ти трепери.

Младежът се овладя. И изрече равнодушно:

— Прощавай... Много съм чувал за Атина, но никога не съм ходил там. И за първи път виждам атинянин... Затова за миг се развълнувах.

И след малко добави:

— Но как така си попаднал тук?

— Баща ми дошъл тук от Атина и работел с Дедал. Медникар е. И тук се оженил... Тук съм роден, но кръвта ми е атинска...

— Ами защо не се върнеш в Атина? Не щеш ли?

— Искам, но не мога. Царят не пуска баща ми да си отиде.

— Защо?

— Защото работи долу в подземията... Тайна е...

— Какво работи? Каква тайна?

— Желязото!

То произнесе думата „желязо“ и гласът му секна от уплаха. Младежът погали нежно детето по косата.

— Как се казваш? — попита го той.

— Хари — отвърна момчето.

— Хари — каза младежът, — имам ти доверие. Заведи ме, където искаш. Имам ти доверие.

Малкият се изчерви.

— Благодаря — прошепна той.

Озоваха се пред друго стълбище, изкачиха се на втория етаж. На входа черни стражи изскочиха от полумрака. На ушите си имаха златни обеци, а дебелиите им тъмносини устни бяха провиснали. Бялото на очите им проблясваше в тъмното.

Изскочиха със свирепо изражение, но когато видяха Хари, се успокоиха. Очевидно, познаваха го, защото се отдръпнаха, за да мине.

Въздухът тук ухаеше още по-силно, а зад затворените врати се чуваха тънки гласове, смях и звънящи гривни. Стените и тук бяха покрити с прекрасни рисунки — жени, които танцуват с разпуснати коси, девойки, които принасят в жертва на боговете бели гълъби и зелени папагали. Едно синьо момче бере бели цветя, шафрани, приведено сред цъфнала градина...

Младежът се спря.

— Къде ме водиш? — попита той момчето.

Хари се усмихна.

— При Ариадна — каза той тихо.

— Коя Ариадна?

— Царската дъщеря.

— За какво ме вика?

— Не знам. Сестра ми Крино ѝ прислужва. Нейна робиня е...
Казала на сестра ми да те повика... А сестра ми каза на мен...

— За какво ме вика? — попита отново младежът.

Хари вдигна рамене.

— Не знам... Тя е странна, упорита, върши каквото си ще... Да не отвърнеш с „не“ на каквото ти каже, защото си загубен.

Младежът не продума нищо.

„Богиня Атина е с мен“ — помисли си отново той и ускори крачка.

Изведнъж момчето се спря пред една ниска вратичка, изписана с високи снежнобели лилии.

— Тук! — каза то тихо. — Почукай! Аз ще стоя отвън да те чакам. Добър успех!

V

Младежът почука леко на вратата. И изведнъж, сякаш зад нея някой стоеше и чакаше, вратата се отвори безшумно и едно усмихнато момиче на около четиринадесет години с жълта дреха, на която бяха извезани три сини лилии, го поздрави, като се поклони мълчаливо.

„Крино...“ — помисли си младежът, но не каза нищо.

Пристъпи крачка.

Отначало не различаваше нищо. Стаята беше потънала в полумрак, прозорецът, с розова прозрачна кожа вместо стъкло, беше затворен, бели лилии блестяха в синя ваза. Въздухът беше натежал от уханието на лилиите.

Пристъпи още една крачка, огледа се. Никой. И малкото момиче, което му отвори, беше изчезнало.

— Няма ли никой тук? — попита нетърпеливо младежът.

Кръшен смях се разнесе от ъгъла в дъното до прозореца.

И тогава младежът различи една бледа девойка с дълги руси коси, сгушена върху нисък диван. Големите ѝ черни очи блестяха в полумрака. А на ръката ѝ искреше голям златен пръстен.

— Коя си ти? — запита я младежът, като пристъпи към нея.

— Не задават въпроси на царските дъщери — отвърна девойката, като продължаваше да се смее. — А ти кой си?

— Защо ме повика? Ти ли си Ариадна, дъщерята на царя на Крит?

— Казах, не задават въпроси на царските дъщери — изрече сякаш сърдито девойката. — Отговори на това, което те питам. Кой си ти?

Младежът помисли малко.

— Търговец съм от прочутия остров Кипър — отвърна най-сетне той.

— И какви стоки дойде да ни продадеш? — попита подигравателно девойката.

— Мед!

Ариадна Се засмя пренебрежително.

— Мед ли? — отвърна тя. — Ами че ние вече нямаме нужда от вашата мед! Имаме по-могъщ бог, не знаеш ли това?

— Кого?

— Желязото!

Младежът се развълнува. Много беше чувал за новия метал, твърдия, всесилния, от който се правеха нови страшни оръжия. Донасяха го едни руси варвари от севера, но никой не можеше да го обработва. Варварите пазеха ревниво тайната си.

— Ами кой от вас може да го обработва? — попита младежът.

— За трети и последен път, о, чужденецо, ти казвам, че не се задават въпроси на царските дъщери. Седни срещу мен, изглеждаш уморен... Искам да те питам за много неща. Не се бой...

Плесна с ръце, появи се малкото момиче.

— Крино — каза царската дъщеря, — донеси на чужденеца една златна чаша старо вино. И от новите плодове, дето ни ги донесоха онзи ден от Арапската страна...

Момичето изчезна.

— Седни — отново каза с по-ласкав глас Ариадна на младежа.

Младежът седна на ниско столче, украсено със слонова кост.

— Откъде си? — попита го Ариадна.

— Казах ти вече, о, царкиньо...

— Не каза истината... Не си от Кипър... Не си търговец... Търговците не ходят така, с вдигната глава, не гледат толкова гордо. Думите им са ласкави и лъстиви, не говорят така рязко и господарски като теб. Откъде си?

— Виждам, че не мога да те измамя, о, велика щерко на Минос... Не, не съм търговец... Син съм на благородник...

— Откъде?

— От Сицилия... — отвърна най-сетне младежът.

— От Сицилия? — каза подигравателно Ариадна. — Разправят, че един от прадедите ми, великият Минос, е бил убит там... Удавили го в банята.

Девојката се усмихна.

— Вие сте открай време наши врагове... — продължи тя и бадемовидните ѝ очи блеснаха. — И какво търсиш тук?

— Обикалям света — отвърна младежът. — Искам да опозная много хора, много страни.

— Защо?

— Защото съм млад... Не ме свърта в Сицилия.

Ариадна въздъхна тихо.

— Прав си... — прошепна тя. — И мен не ме свърта в Крит... И аз съм млада!

— Защо не заминеш?

— Защото съм жена. Къде да отида?

Крино се появи с бронзов поднос в ръце. На него блестеше златна чаша, пълна с вино. До нея върху сребърно блюдо — връзка банани.

— Пий — каза царкинята, — яж!

Младежът вдигна чашата.

— За твое здраве, царкиньо! — изрече той. — А Великата ви Богиня да те дари с бърз кораб и голямо пътешествие!

Царкинята не отвърна нищо. Отвори прозореца и слънцето влезе в стаята. Русите ѝ коси заблестяха като злато. Устните ѝ бяха яркочервени, а на шията ѝ искряха три реда бисери.

Извърна се към младежа.

— В нашето пристанище ли е хвърлил котва корабът ти?

— Да.

— Да се вдигнеш още тази вечер и да си заминеш.

— Защо?

— Защото ми е жал за теб. Затова те поканих. За да ти кажа да си вървиш.

— Няма да си вървя. Чакам баща ти.

— Замини, преди да си дойде. Говори в една далечна пещера с Великата Богиня, която ще простре десницата си, ще го благослови и той ще се завърне изпълнен със сила. И ще си дойде разлютен. И горко ти!

— Не се страхувам от никого. Защо да се боя?

— Малис, този, който искаше да те убие, ще те наклевети.

— Мен ли?

— Да. Ти си шпионин, обикаляш около двореца ни и си отбелязваш всичко... Кой знае какво си наумил... Ако ти е мил животът, върви си!

— Няма да си вървя!

— Не ти ли е мил животът?

— Повече от живота си обичам нещо друго...

— Кое?

Младежът не отвърна. Искаше му се да каже: „Отечеството си“, но замълча, уплаши се, че ще издаде тайната си.

Царската дъщеря отново плесна с ръце. Крино се появи.

— Донеси сандура си! — заповяда ѝ тя. — Попей!

След това се обърна към младежа:

— Тази нощ ще има пълнолуние — каза му тя. — В централния двор на палата ще се извърши голямо свещенодействие. Защото именно тази нощ баща ми ще влезе в страшната пещера на Великата Богиня, за да измоли благословията ѝ. Остани, ако искаш, за голямото свещенодействие, та после да се хвалиш през целия си живот, че си видял как критяните се молят и танцуват. А след това, пак ти казвам, върви си. Млад си, хубав е животът, не бива да умреш, преди да извършиш големи дела. Разбра ли какво ти казвам?

— Разбирам — отвърна младежът — и затова ще остана.

Дойде Крино със сандура. Седна кръстато в нозете на господарката си, вдигна големите си очи на сърна и каза:

— Какво ще заповядаш да изпея, господарке моя?

— Песента за Минотавъра — отвърна Ариадна. — Как изяжда всяка година четиринадесет тела, които Атина изпраща.

И като изрече това, погледна право в очите младежа. Но той прехапа устни и сведе очи, за да не види царкинята свирепия блясък, който ги прониза като мълния.

Царската дъщеря се усмихна доволна.

„Добре се догадих — помисли си тя. — Обзалагам се, че е той!“

Крино захвана да свири на сандура с дългите си пръсти. Пропита с много горчилка мелодия изпълни стаята. Като оплакване. Сякаш човек чуваше как четиринадесетте тела плачат. Една едра, потулена сълза се стече по бузите на младежа. Царкинята я видя, тъй като го наблюдаваше с крайчеца на окото си.

„Той е! Той е!“ — каза си тя и погледна престорено равнодушно през прозореца.

Крино изпъна бялата си шия и започна да пее. Песента беше диалог: седемте девойки плачеха и се прощаваха със света, а седемте

младежи им отвърщаха и им вдъхваха смелост, и при всеки припев страшното чудовище с човешко тяло и глава на бик ревеше и се смееше.

Младежът не можа да сдържи повече вълнението си. Скочи прав и извика със задавен глас:

— Стига! Стига толкова!

Царската дъщеря стана. Изглеждаше доволна. Обърна се към Крино:

— Благодаря, Крино — каза ѝ тя. — Чудесно пъ, никога не си пяла толкова хубаво. Върви си!

Момичето стана, поклони се на господарката си и отново изчезна зад плътните завеси.

VI

Тогава царската дъщеря се обърна към младежа:

— Узнах това, което исках да узная — каза тя.

— Какво?

— Че не си търговец от Кипър, че не си млад благородник от Сицилия.

— А какъв съм тогава? — попита подигравателно младежът.

Ариадна постави пръст върху устните си.

— Мълчи — произнесе тя тихо. — В този дворец и стените имат уши.

— Нямам какво да крия! — отвърна младежът гордо.

Ариадна поклати глава.

— Всичко трябва да криеш — каза тя. — Иначе си загубен!

Помълча за миг, погледна отново през отворения прозорец. Слънцето беше почнало да клони към залез. Юхтас, планината, беше станала розова, полето се изпълни със сенки. Дворцовите слуги в далечината още пренасяха като мравки чувалите с жито на раменете си и вървяха един след друг към двореца. Два бели гълъба литнаха и кацнаха върху големите свещени рога, които се издигаха над олтара на двора.

— Свечерява се вече — произнесе царкинята с тъжен глас. — Трябва да се преоблека, да приготвя свещените змии и да танцуваме със сестра ми, когато изгрее луната...

Сякаш говореше на себе си. Гледаше през прозореца спускащата се вечер.

Младежът я следеше крадешком, неспокоен. Да не би пък наистина да е отгатнала кой беше? И ако беше открила, щеше ли да го предаде? Само една дума да изрече, и беше загубен!

„Животът ми е в нейните ръце — помисли си той. — Съдбата на родината ми е в нейните ръце. Какво ли ще стори?“

За миг му мина през ума да падне в нозете ѝ и да я помоли. Но гордостта му не прие това.

„Да става каквото ще! — каза си той. — Няма да се унизя!“

Царкинята се извърна. Изглежда продължително младежа и очите ѝ потъмняха.

— Ще си заминеш ли? — отново го попита тя, а гласът ѝ беше изпълнен с молба.

— Не — отвърна младежът със спокоен решителен глас.

— Тезей — произнесе царкинята, като наблягаше на всяка сричка, — рискуваш живота си!

Младежът вдигна рязко глава. Изглежда я изумено. Девојката се усмихна.

— Виждаш ли, отгатнах кой си! Още от първия миг разбрах това. Ти си царският син от Атина, дошъл си тук, за да огледаш двореца ни, да узнаеш тайните ни и когато дойдеш през пролетта с другите младежи, да знаеш по какъв начин да убиеш Минотавъра. Не е ли така? Кажи! Не е ли така?

— Така е — отвърна спокойно Тезей.

— И тогава? Няма ли да ме попиташ нещо? Сега ти позволявам това, щом като и ти си царски син. Искаш ли да ме попиташ нещо?

— Искам.

— Казвай!

— Какво възнамеряваш да направиш? Сега, когато знаеш кой съм, какво възнамеряваш да направиш?

Ариадна не отвърна нищо. Стана, пристъпи две крачки из стаята. Погледна отново през прозореца. Робите бяха започнали да украсяват двора с миртови и лаврови клонки. Окачваха големи червени панделки на двойните секири.

Малис стоеше сред двора и даваше нареждания с груб сърдит глас. От време на време хвърляше бегъл поглед към прозореца на царкинята. Сякаш беше заподозрял, че омразният чужденец се намираше в стаята ѝ.

Тезей попита отново спокойно:

— Какво възнамеряваш да направиш?

— Много неща — отвърна царкинята с глух глас. — Много неща мога да направя. Не съм решила още. Не бързай.

Наведе се, помириса лилиите. Отиде в един от ъглите, където, скрита във вдлъбнатина на стената, имаше малка статуетка от слонова кост на някаква богиня. Облечена беше в странна надиплена фуста,

горната половина на тялото ѝ беше гола, а около ръцете ѝ се бяха омотали две черни змии.

Царкинята дълго гледа статуетката, безмълвно, сякаш се молеше. Тезей наблюдаваше девойката спокоен, решителен.

„Каквото и решение да вземе — мислеше си той, — готов съм!“

Най-сетне девойката се извърна към Тезей, вдигна ръка, извади от средния си пръст големия златен пръстен и го подаде на младежа.

— Вземи този пръстен — каза му тя. — Огледай го.

Младежът взе пръстена, приближи се до прозореца. Вдигна го към светлината и се взря в него — в средата му беше издълбана някаква богиня с голи гърди, която държеше изпънат лък. От двете ѝ страни имаше два изправени лъва с вирнати извити опашки, а отстрани — един мъж вдигнал ужасено ръце, сякаш се молеше.

— Видях — каза Тезей и ѝ подаде обратно пръстена.

Ала Ариадна го спря с ръка.

— Задръж го — каза тя. — Подарявам ти го. Когато изпаднеш в беда, удари печата му върху парче восък и ми го изпрати. В каквото и опасност да се намираш, ще ти помогна.

Младежът тъкмо се готвеше да ѝ благодари, но не свари. Вратата се отвори неочаквано и малкият Хари се появи целият преbledнял.

— Малис! — прошепна той. — Малис иде!

— Бягай! — каза царкинята на младежа.

Тезей се втурна към вратата.

— Не оттук! — извика царкинята и го сграбчи за ръката. — Крино!

Крино се появи отново.

— През тайната врата! — произнесе царкинята и посочи Тезей на Крино.

И двамата изчезнаха зад завесата.

В този миг на прага се появи Малис. Хвърли бърз поглед из цялата стая, прехапа ядно устни.

„Изплъзна ми се...“ — помисли си той.

Приведе се и се поклони на царкинята.

— Какво има, скъпи Малис? — попита Ариадна с ласкав глас.

— Царкиньо — каза началникът на дворцовата стража, — време е да се приготвиш. Луната скоро ще изгрее.

— Помолих се на Великата Богиня — отвърна царкинята, като посочи статуетката от слонова кост в ъгъла. — Готова съм.

VII

Докато царкинята разговаряше с чужденеца, дворцовите роби украсяваха големия двор с миртови и лаврови клонки. Поклонници от всички градове на Крит пристигаха в пристанището с дългите си бързоходни кораби, скачаха радостно на сушата и поемаха по широкия път, който водеше към богатата, прочута столица на Минос — Кносос.

Повечето от поклонниците бяха дали обет да отидат до там пеш — един час път! — и крачеха нагоре с даровете си за Великата Богиня. Едни носеха на раменете си агнета и кози, други в ръце — гълъби и яребици, а трети, най-бедните — цветя и плодове. Защото Великата Богиня, на която древните критяни се кланяха, беше богиня на хората, животните и растенията и я наричаха Майка.

Малкият Хари сновеше насам-натам из двора, донасяше и той зелени вейки, катереше се по колоните и ги кичеше, като пееше тихо свещени псалми. Заедно с него тази вечер подтичваше още едно момче, малко по-голямо от брата на Крино. То имаше чудесни кестеняви коси и сини очи. Беше слабо, бледо и неспокойно. Подскачаше, викаше, задяваше се със селяните, които пристигаха с даровете си, и разваляше всичко, което Хари натъкмяваше.

Малкият ни приятел се ядосваше.

— Ей, Икаре! — викаше му той. — Стой мирно! Не виждаш ли? Луната наближава да изгрее, а още не сме украсили двора! Покатервай се и ти по колоните, кичи ги!

— Аз не съм роб! — отвръщаше Икар и от сините му очи сякаш изскачаха пламъци. — Аз не съм роб, та да нося клони и да кича дворовете, за да танцуват господарките!

— Ами какъв си тогава? — попита подигравателно Хари.

— Свободен човек!

— Напусни тогава двореца, ако можеш! Върви си, щом казваш, че си свободен човек!

Момчето се изчерви.

— Ще се махна! Ще се махна! — извика то. — Ще се махна някой ден с баща си... Ще видиш!

— Как ще се махнеш? — извика с присмех Хари. — Само ако станете птици, ще можете да се измъкнете... Само ако станете птици!

Икар тупна упорито с крак по земята.

— Ще станем птици! — извика той.

Хари прихна да се смее. Икар се разсърди.

— Какво се смееш? — красна му той. — Ще видиш! Ще видиш!

Една яка ръка сграбчи Икар за врата и го извъртя. Разнесе се груб глас:

— Тишина!

Икар едва не се строполи на земята, но успя да се закрепил прав. Вдигна глава и видя, че Малис му се заканваше с копието си.

— Защо ме удряш? — попита момчето с разтреперани устни.

— Защото така ми се ще! — отвърна свирепият офицер. — Така ми се ще! Не давам сметка на никого! Махай се!

Вдигна очи, видя покатерилия се на колоната Хари.

— А твоя милост — извика му сърдито той, — след долу!

— За какво съм ти? — попита Хари.

— Трябваш ми! — отвърна Малис, като удари с копието си по колоната. — Слизай!

Хари се спусна долу. Малис го сграбчи за ръката.

— Ела тук! — каза му той. — Къде отведе чужденеца преди, когато влязохте в двореца?

Хари мълчеше. Офицерът се ядоса.

— Къде го отведе? — извика той отново. — Казвай!

— Няма да кажа! — отвърна решително Хари.

— Ще те набия! Казвай!

— Набий ме, няма да кажа!

Малис побесня. Вдигна копието си, за да удари момчето, ала Икар се спусна и сграбчи копието отзад. Офицерът се извърна разярен, а Хари се възползува от това и хукна да бяга. Малис го видя, втурна се след него да го хване, като заряза Икар, който също си плю на петите. Малис остана сам.

— Онзи, който гони два заека, не залавя нито един! — каза тихо един селянин и се засмя.

— Какво каза? — извика Малис, готов да се заяде със селянина, за да си изкара яда.

— Нищо — отвърна изплашено селянинът. — Нищо, началнико...

Но бързо се окопоти и додаде:

— Ами на, бях донесъл два заека за всемилостивата, а те ми избягаха...

Малис смръщи вежди и се отправи към двореца.

По голямото стълбище бяха вече почнали да слизат дворцовите благороднички, облечени в празничните си дрехи — дълги фусти, пошироки долу, като камбани, по тях бяха извезани големи цветя, морски раковини и лози с гроздове. Нагоре носеха нещо като елече от друг плат, по-дебел, също извезано с цветя.

Косите им бяха дълги и къдрави и падаха на вълни върху раменете им. Устните им бяха плътни и начервени, а на шиите им блестяха огърлици от пъстри скъпоценни камъни.

От двете им страни вървяха младежи, които носеха дълги фуниеобразни съдове, пълни с мед и мляко, за да ги поднесат в дар на Великата Богиня. Имаха лъскави набедреници и бяха стегнато препасани със златни и сребърни колани. На лявата си мишница всеки си бе нахлузил дебела пъстроцветна гривна, а на ушите им висяха дълги обеци.

Народът се бе струпал на двора, някои се бяха покатерили по дърветата, всички гледаха с възхищение. Какво богатство, какво великолепие и благородство! Широко отворените им очи не се насищаха да гледат. А и самият Тезей, опрян на една колона, също блещеше очи и се любуваше на прекрасното зрелище.

Вечерният ветрец духаше и развяваше лекичко косите на жените, пред благородничките вървяха деца, които носеха малки бронзови кадилници, и въздухът ухаеше от разпалените скъпи аромати.

Благородничките слизаха съвсем бавно по широкото стълбище, надуты като пауни.

— Къде са царските дъщери? Къде е Федра? Къде е Ариадна? — питаха хората и се повдигаха на пръсти, за да видят.

— Тихо! — сопна се един дворецов страж. — Не са се появили още! Не викайте!

VIII

Изведнъж от всички гърди се изтръгна радостен вик. Всички лица засияха, извърнаха се на изток и видяха как иззад планината се издига съвсем кръгла, медночервена, бавно луната.

И в същия миг на широкия праг на двореца се появиха в жреческите си одежди двете царски дъщери: Федра, висока, силна, радостна, и Ариадна, тънка, изящна, печална.

Мишниците им бяха голи и около всяка се бе омотала по една голяма змия.

Тезей гледаше ненаситно двете царски дъщери. Такива големи благороднички и такова богатство не беше виждал в царството на баща си. Атина беше още бедна, проста, без никаква слава. Тя беше още само сбор от много села, които напоследък се бяха съюзили и образували Атинското царство. Малко неща произвеждаше то: олио, смокини, грозде, мъничко жито. Ала атиняните бяха почнали да строят много кораби и да пътуват надалеч извън гръцките морета — в Черно море на север и към Египет на юг. И така полека-лека и Атина щеше да почне да забогатява и да се прославя...

Това си мислеше царският син от Атина и затова не усети как една малка ръка се промъкна и се пхна в силната му длан. Нашият приятел Хари се беше проврял сред множеството и бе дошъл при непознатия си приятел, за да му бъде дружина.

— Е, чужденецо — каза Хари, като посочи пищното зрелище, — харесва ли ти?

Тезей се приведе и видя малкия си приятел, който сияеше от гордост. Печал се разля по лицето на Тезей, не отвърна нищо.

— Има ли във вашата страна такова великолепие? — упорствуваше малкият. — Има ли?

Тогава Тезей се наведе към ухото на Хари и му прошепна:

— Хари, не забравяй, че си атинянин!

Хари се изчерви от срам.

— Прав си — промълви той разкаян, — прав си... Прости ми.

Тезей го погали по косата и се усмихна.

— Не забравяй никога това, мили Хари — произнесе той с приятелска строгост.

Благородничките бяха вече стигнали в средата на двора, образуваха кръг, заловиха се за ръце и подхванаха бавно, привлечено хоро, като запяха с нежен, монотонен глас свещени псалми за Богинята. А двете сестри запристъпеха към средата на хорото и застанаха една срещу друга.

Цялото множество развълнувано беше притаило дъх. И изведнъж двете сестри нададоха тънък писък, като писъка на сокол, който зърва долу на земята някоя птица и се спуска да я сграбчи. Изписаха, размахаха ръце, разбудиха змиите, вдигнаха и те глави и започнаха да съскат.

Тръпки полазиха по всички гърбове. Множеството, пребледняло, се дръпна назад. И Тезей, без да ще, също отстъпи крачка. Сякаш изведнъж се изплаши да не го ухапят змиите.

— Изплаши ли се? — попита го присмехулно Хари.

— Мълчи! — отвърна с глух глас Тезей.

Двете сестри сега бяха започнали да танцуват. Отначало спокойно, сдържано, и Тезей от време на време различаваше белите им нозе, които проблясваха върху облените от луната плочи.

Но танцът ставаше все по-бърз, ръцете се размахваха буйно, змиите се стрелнаха от мишниците към шията и се свряха в гъстите коси на девойките. И изведнъж подадоха глави над челото на сестрите и захванаха също да се поклащат бързо, сякаш танцуваха.

— Колко прекрасно! Колко страшно! — прошепна Тезей, без да може да откъсне очи от двете змиекоси танцьорки. — Какъв свят е този Крит, колко различен от нашия! Тези тук са много цивилизовани и същевременно варвари, имат невиджани богатства, хранилищата им са препълнени, корабите им браздят всички морета, войските им са завладели целия свят. А нашата Атина колко е бедна, колко е проста, колко скромна, още малка селянка е тя! Но въпреки това предпочитам Атина. Тези тук имат славно минало, но са вече изхабени. А пред нас е цялото бъдеще...

Федра, по-голямата сестра, се извърна на изток, вдигна ръце към луната и започна с тежък глас да призовава Великата Богиня.

— О, Майко на хората, животните и растенията, вслушай се в молитвата ни! Тази нощ царят ще поиска благословията ти, благослови го! Дай му сила, за да закрепнем и ние! Дай му богатство, за да се обогатим и ние! Прослави го, за да се прославим и ние! О, Майко, Майко, вслушай се в молитвата ни!

И като изрече това, Федра погали леко змиите, които сега се бяха смъкнали и отново се бяха обвили около мишниците ѝ. И замълча.

Тогава Ариадна пристъпи една крачка, вдигна и тя ръце към луната, народът стихна и във въздуха се разнесе тънкият ѝ ласкав глас:

— О, Майко на хората, животните и растенията, аз, Крит, те зова! Простри десницата си и благослови нивите ми, умножи овцете ми, доведи слънцето и дъжда, дари с трева земята, дари с плодове дърветата! Приведи се и духни връз корабите ми, да издуят платната си, да отидат по чужди страни и пак да се върнат по живо по здраво в

родината! О, Майко, аз, Крит, съм любимата ти дъщеря, вслушай се в молитвата ми!^[1]

Разнесе се силно бучене като от развълнувано море, цялото множество беше вдигнало ръце към луната и викаше. Красивите младежи, които носеха фуниеобразните съдове, се приведоха към олтара с големите рога и започнаха да изсипват върху земята свещените възлияния.

— Какво изливат на земята? — попита Тезей малкия си приятел.

— Мед и мляко... — отвърна Хари.

— Ами сега какво става? — отново запита младежът. — Защо се развълнува народът?

— Всички ще се заловим сега на хорото... Ще играем хоро. Дай ми ръка!

— Аз не играя хоро! — отвърна рязко Тезей и се опря отново на колоната.

Мъже и жени се бяха заловили сега за ръце, образували бяха кръг около благородничките и бяха започнали да играят бавно хоро.

Образуваха се три кръга — в средата бяха двете сестри, които отново захванаха да танцуват бързо, свели очи към земята, поставили ръка върху голите си гърди, и с буйно развени коси.

Около двете царски дъщери вторият кръг беше съставен от дворцовите благороднички, които танцуваха малко по-бавно, свели също очи към земята.

И последен, третият, най-големият кръг, на хората от народа, които танцуваха много бавно, привлечено, и пееха свещени псалми, като също бяха впили очи в земята.

Девоичета, облечени в червени одеяния с извезани по тях черни змии, държаха в ръка малки пъстроцветни ръсила и пръскаха народа с розова вода. Целият въздух ухаеше.

Едно девойче се приближи и обля с розова вода главата на Тезей. Младежът се наведе и го изгледа. Лицето на момичето сияеше, а големите му черни очи се смееха.

— Крино! — промълви Тезей и също му се усмихна.

Девоичето му кимна радостно и прошепна:

— На добър път!

— Какво? — възкликна Тезей и се наведе още повече, за да чуе.

— На добър път!

— Не разбирам.

— И аз не разбирам... Така ми поръча да ти кажа господарката ми.

В това време хорото спря, двете сестри се извърнаха към двореца. Тезей пристъпи две крачки. Но един глас извика:

— Чужденец е! Не го пускайте да се приближи!

Царската дъщеря Ариадна извърна бавно глава, погледна. Видя Тезей; застанал бледен, висок, протегнал ръка, за да си проправи път през множеството и да мине.

Прикова очи връз него, сурови, студени, неподвижни. Сякаш не го беше виждала никога досега. Сякаш гледаше далеч, отвъд към края на кръгозора.

Тезей се изплаши, спря се.

„Какви хора са тези тук! — помисли си той. — Не разбирам нищо! В един миг са нежни приятели, а в следващия те гледат, сякаш не са те виждали никога...“

Попипа златния пръстен, който тази царкиня му беше подарила; носеше го на малкия си пръст.

„И все пак истина е — каза си той. — Не е било сън. Тя ми даде този пръстен... Ако имам нужда от нея, да я повикам... А как ме гледа сега!“

Царската дъщеря го гледаше с неподвижни, сурови очи. Тезей не можа да издържи повече погледа ѝ, сведе очи и отстъпи две крачки.

— Победи ме — промълви той посрамен. — Победи ме...

Сега Ариадна се извърна към двореца, хвана сестра си за ръка и двете започнаха да се изкачват по широките стъпала, а зад тях следваха важните благороднички, все тъй надути като пауни.

---

[1] Крит на гръцки е в женски род. — Б.пр. ↑

IX

Тезей се извърна към пътя за пристанището.

„Ще походя малко — каза си той, — ще отида да подишам морски въздух, та да ми олекне! Много неща видяха очите ми днес, много неща чуха ушите ми, трябва да остана малко сам и да взема решение.“

И като си каза това, пое на север и навлезе в широкия път, който водеше към пристанището.

— И аз ще дойда с теб! — чу се един плътен глас зад него.

Тезей се извърна рязко. Един около четиридесетгодишен мъж му подаваше ръка и се усмихваше.

— Кой си ти? — попита го раздразнено Тезей.

— Аз съм бащата на малкия ти приятел.

— На малкия ми приятел ли? На кого?

— На Хари.

Изражението на Тезей се смекчи. И все пак му се искаше да бъде сам.

— Прощавай — каза той, — но искам да бъда сам. Трябвам ли ти нещо?

Мъжът сниши глас.

— Искях да поговоря с теб — отвърна той.

— Как се казваш?

— Аристид.

Тезей се сепна.

— Аристид ли? Ами че това име не е критско!

— Не съм критянин — отвърна мъжът и се приближи.

— Откъде си?

— Атинянин съм.

Тезей изведнъж се сети.

— А, да — каза той, — извинявай, бях забравил това. Вярно, синът ти ми беше казал... Ела с мен.

Повървяха известно време мълчаливо. Тезей гледаше как двете сенки крачат заедно по обления от лунна светлина път. Усмихна се.

„Двама атиняни — помисли си той доволен, — двама сънародници вървят заедно из това прославено критско царство, което е покорило родината ни...“

Лицето му изведнъж помръкна.

„Докога? — каза си той. — Докога?“

— И твоя милост си чужденец — обади се най-сетне Аристид. — Синът ми много ми е говорил за благородството ти. Все за теб приказва... Направил си му голямо впечатление... „Като царски син е... — ми каза, — като царски син...“

Помълча за миг, след това погледна решително младежа.

— Да не би да си наистина царски син? — запита го той с разтреперан от вълнение глас.

Тезей не отговори. Хиляди мисли го измъчваха.

„Ами ако е шпионин — разсъждаваше той, — когото са изпратили, за да ме накара да се изтърва? Тези хора тук са много хитри... Големи и вещи търговци са и умеят да измамват хората. Трябва да си опичам ума.“

— Защо питаш? — отвърна най-сетне той. — И аз съм човек като теб.

— Роб ли си и ти? — възкликна огорчено Аристид.

— Не! Свободен! — отговори гордо младежът.

— Ами тогава защо казваш, че си като мен?

И след малко добави:

— Тук всички сме роби.

— Защо не си заминеш?

— Не ме пускат.

— Защо?

— Защото научих техниката за обработка на желязото и мога да правя оръжия... И сега се боят да ме пуснат, за да не би да отида в някое друго царство и да ги науча на тази нова страшна техника.

Тезей го погледна.

„Ще го взема със себе си... Ще го взема със себе си... — помисли си той. — Да ни научи и нас на техниката за обработка на желязото... Да си направим и ние страшни оръжия, да обявим война, да се освободим от Крит...“

— Какво ме гледаш? — попита мъжът.

— Да вървим бързо на пристанището — каза Тезей. — Да не говорим по пътя.

Ускориха крачка. Нощният ветрец донасяше мириса на ожънатите ниви отвъд оградите, лозите извисяваха стъблата си, отрупани с неузрели още гроздове. Една кукумявка кацна на една маслина и целият клон се разлюля.

— Чудесна вечер — каза Тезей и пое дълбоко уханния въздух.

В далечината проблесна морето. Спокойно като мляко. Пристанищните фенери светеха. Морският бриз появяваше и изпълваше ноздрите на двамата мъже със солен мирис.

— Чудесно море — промълви Аристид, — чудесно море за пътуване.

Тезей сниши глас.

— Ако сега намериш на пристанището някой кораб, ще заминеш ли?

Мъжът въздъхна.

— Никой не смее да ме вземе на кораба си — отвърна той.

— Защо?

— Страх ги е от царя. Дори накрай света да отиде капитанът, който ще ме вземе, царят ще го открие и ще го убие.

Бяха вече стигнали на пристанището. Под лунната светлина проблеснаха с наклонен нос, целите в пъстроцветни украшения, множество кораби. Нощните стражи с копие на рамо крачеха напред-назад по кея и пазеха. Една кръчма беше още отворена, в нея седяха моряци, пиеха и пееха тихо.

— Да пием по едно вино — предложи Аристид.

— По-добре да отидем на края на пристанището и да седнем там — отвърна младежът. — Не обичам кръчмите.

Отидоха на края на вълнолома. Седнаха на една скала.

— Тук е по-добре — каза Тезей. — Никой няма да ни чуе. Говори!

— Какво да ти кажа?

— Разкажи ми за желязото. Много съм слушал за него, но за първи път виждам майстор, който може да го обработва. Можеш ли да правиш железни ножове?

— Мога. И големи мечове, и остриета за копия, и върхове за стрели. Войската, която ще бъде въоръжена с моите оръжия, никога не ще може да бъде победена.

Тезей сведе замислено глава. Да говори ли? Да не говори ли? Ами ако този човек е шпионин?

Вдигна отново глава, погледна събеседника си. Лицето му беше добре осветено от луната. Изглеждаше честно, изпълнено с искреност. А в очите му имаше неизразима печал.

Тезей се реши. Огледа се. Никой!

— Ще дойдеш ли с мен? — произнесе той с глас, който едва се чуваше.

— Да избягаме ли? — възкликна високо мъжът.

— Не викай! — промълви Тезей и му запуши устата. — Защо викаш?

Аристид взе ръката на младежа, наведе се и я целуна.

— Да избягаме ли? — прошепна той много тихо. — Ще ме вземеш ли със себе си? Ще ме вземеш ли?

— Не се ли боиш за децата си? — попита го Тезей. — За Хари? За Крино?

— Не — отвърна атинянинът. — Те са под закрилата на Ариадна. Никой не ще посмее да ги закачи. И двете са на нейна служба. Никой няма да ги пипне!

— Имаш ли жена?

— Нямам, умря. Свободен съм, вземи ме.

— Знаеш ли къде ще те отведеа?

— Далеч от Крит. Това ми стига. Не питам. Вземи ме със себе си. Говореше и трепереше от копнеж. Все тъй държеше ръката на младежа и я притискаше към гърдите си.

— Недей така — каза младежът. — Ще ни видят.

Двама нощни стражи минаха, поспряха се. Изгледаха двамата мъже, които седяха на скалата, наостриха уши да чуят.

Аристид ги беше видял и каза високо на събеседника си:

— Нашият цар — да е жив и здрав дълги години! — ще се завърне утре с добром от пещерата на Великата Богиня... Дано Богинята откъсва от моите дни и да ги превръща за него в години...

Стражите чуха, успокоиха се. Върнаха се обратно, като все тъй носеха копията си на рамо.

— Добри хора са — казаха те. — Предани на нашия цар.
Младежът се усмихна.
— Умен си — каза той на другаря си. — И хитър...
— Нуждата ме прави такъв — отвърна Аристид. — Като си
роб...

Х

Замълча. Луната се беше вече изкачила наврърх небето. Навярно беше полунощ.

Младежът стана.

— Да вървим — каза той.

— Къде? На кораба ли?

— Не говори. Следвай ме!

Слязоха от скалата, тръгнаха край морето, стигнаха до голяма пещера под крайбрежните канари.

Един малък кораб се полюшваше леко върху водата. Не приличаше на критски кораб със странни божества на носа и с пъстроцветни украшения. Беше скромнен, с една висока мачта и с четири гребла. Целият беше бял, само на носа му се виждаха две изрисувани големи очи.

Тезей подсвирна тихо. Двама души изскочиха от трюма.

— Заповядай! — казаха те и застанаха мирно.

— Тръгваме! — каза младият човек.

— Готови! — отвърнаха мъжете.

— Внимание! Опичайте си ума! — заповяда младежът. — Не бива да ни видят.

В този миг луната потъмня. Младежът вдигна очи, един облак беше закрил лицето на месечината. „Богиня Атина е с мен!“ — прошепна младежът доволен.

— Напред! — извика той. — Сега е моментът!

И скочи на кораба.

Без да чака подканване, Аристид също скочи на него.

— Кой е този? — попитаха раздразнени двамата моряци и сграбчиха Аристид през кръста.

— И той ще дойде с нас! — каза младежът.

— Както заповядаш, княже! — отвърнаха послушно двамата мъже и го пуснаха.

Аристид вдигна изненадано глава.

— Княз ли? — прошепна той. — Княз ли?

— Не говори — каза Тезей. — Вземи едно гребло!

Аристид сграбчи радостно едно гребло. Двата моряци също хванаха по едно гребло. Тезей седна при кормилото.

— В името на Атина! — прошепна Тезей. — Напред!

Луната беше все още закрыта. Пристанището беше потънало в мрак.

— Тихо! — заповяда Тезей. — Не пляскайте силно с греблата!

И тримата започнаха да гребат безшумно. Плъзгаха се внимателно, отдалечиха се от кея, отправиха се към открито море.

На изхода на пристанището, горе от кулата на нощната стража, се разнесе глас:

— Кой е там?

Тезей се наведе.

— Спрете за малко — заповяда той. — Задръжте веслата.

Корабът спря. Почакаха минута, две.

— Кой е там? — отново се чу гласът.

— Тихо! — прошепна Тезей. — Не мърдайте!

Изчакаха още две минути. Забелязаха, че на кулата се раздвижи някакъв фенер.

— Няма никой! Не викайте! — разнесе се тогава друг глас от отсрещната кула.

— Стори ми се, че... — обади се първият глас.

— Пиян си! — чу се пак вторият глас, този път подигравателно.

— Пиян си! Кротувай там!

Тезей изчака още малко. Друг облак закри отново луната.

— Напред! — заповяда князът.

Корабът тръгна. Плъзна се леко, потъна в мрака.

— Вдигнете платната! — нареди Тезей. — Измъкнахме се!

Вдигнаха платната, появятър, корабът усили ход.

— Слава богу! — промълви Аристид и избърса потта, която се стичаше по лицето му. — Отървахме се!

Примъкна се до Тезей. Взе ръката му и я целуна. Две радостни сълзи бликнаха от очите му.

— Княже — каза той, — къде отиваме?

И тогава Тезей му стисна ръката.

— Още ли не си отгатнал, скъпи приятелю?

— Не, княже. Къде отиваме?

— В Атина! — отвърна Тезей и ликуваща усмивка се разля по лицето му.

XI

На другата сутрин рано-рано, със зачервени от безсъние очи Хари се примъкна в един ъгъл в двореца, просна се до една грамадна делва, пълна с олио, и се разплака. Беше повикал сестра си от покоите на царкинята, но Крино все още се бавеше и не идваше и сега горкичкият ни малък приятел седеше и плачеше.

— Какво ти е, Хари? Защо плачеш? Какво си пострадал? — разнесе се един момчешки глас над него. И една ръка го разтърси силно. — Няма ли да ходиш днес на училище?

Хари вдигна глава, избърса очите си. Приятелят му Икар стоеше до него и го разтърсваше.

— Икаре — проплака Хари. — Икаре, баща ми замина!

— Къде отиде?

— Не знам... Чаках го цяла нощ, не си дойде. Все току казваше, че ще замине, и сега ето, замина!

— Не ти ли каза нищо, преди да замине?

— Нищо... нищо... И той беше снощи на тържеството... После го загубих.

— Аз го видях!

— Кога?

— След тържеството.

— Сам ли беше?

— Не. Разговаряше с твоя приятел, чужденеца...

— Наистина ли? Наистина ли? Къде?

Ала Икар не свари да отговори. Крино се появи тичешком в коридора.

Хари се хвърли в прегръдките ѝ и отново се разплака.

— Крино — извика той, — татко замина!

Очите на девойката плувнаха в сълзи.

— Замина ли?

— Отиде си, отиде си...

Икар го хвана за рамото.

— Не викай... Робите сноват насам-натам и ще те чуят...

След това се обърна към девойката.

— Крино — каза ѝ той с ласкав глас, — не плачи... Навярно е с чужденеца... Видях го през нощта.

— Къде?

— Отвън, пред двореца... Бяха поели по пътя за пристанището.

— Отивам на пристанището! — извика Хари и понечи да тръгне.

— Ще ги намеря!

Крино поклати глава.

— Много късно! — каза тя. — Много късно...

— Защо казваш така, Крино? — запита я ядосан Хари. — Защо казваш така?

— Сега разбирам всичко — промълви Крино. — Снощи, преди да излезе да танцува, царкинята ме повика и ми каза скришом: „Гледай да намериш чужденеца, когато ще ръсиш с розова вода, и му кажи: На добър път! На добър път!...“. Сега разбирам! Заминал е, заминал е и е отвел със себе си и баща ни!

— На добър път! — каза тогава и Икар и очите му блеснаха. — Скоро ще дойде и нашият ред. Ще заминем! Ще се освободим!

Робите се зададоха, нарамили сега чували с жито, което носеха от харманите.

— Махайте се оттук! — извика им един от тях. — Оставете ни да си гледаме работата!

— Да вървим! — каза Икар и помъкна приятелите си навън на двора. Но там беше пълно с народ, мъже и жени, които чакаха завръщането на царя...

— Да отидем по-нататък — каза отново Икар. — Искам да ви кажа нещо.

— Какво? — запитаха едновременно двете деца.

— Една тайна! Да отидем по-надалеч, за да не ни чуят.

XII

Спуснаха се по нови стълби, стигнаха при южния вход. Там имаше голяма галерия и един извор. Всички чужденци, които пристигаха, се спешаваха там, изплакваха си краката и чисти, освежени, измити, се качваха в двореца.

Тримата приятели влязоха в галерията, стените и тук бяха изписани околоръст с пъстри яребици, с цветя, с малки сини маймуни, който скачаха сред гъсти цъфнали клони.

Но и тази галерия беше пълна с хора. От съседните градове непрекъснато пристигаха мъже и жени, за да приветствуват царя.

— Да отидем още по-нататък... — каза отново Икар.

Най-сетне стигнаха в един тих дол близо до брега на реката. Тук беше пусто — лаврови дървета, мирти, папур. Чуваше се само ромонът на водата и песента на някаква малка птичка, свряна сред миртите.

— Добре сме тук! — каза Икар. — Да поседнем.

Седнаха под едно цъфнало лаврово дърво.

Икар хвана за ръка приятелите си. Започна да говори с развълнуван глас.

— Крино — каза той, — Хари, знаете ли, че нямам други приятели, освен вас. Каквото добро и да ми се случи в живота, кълна се, че ще го поделя с вас. Затова ви доведох тук, за да поговоря с вас.

Двете деца слушаха внимателно. За първи път виждаха Икар да говори така сериозно.

— Какво се е случило, Икаре? — попита нетърпеливо Хари. Бързаше да чуе за какво беше нужен на приятеля си и да хукне към пристанището да търси баща си.

— Знам, че бързаш, Хари — каза Икар, който беше отгатнал намеренията на приятеля си. — Бързаш да отидеш на пристанището, за да намериш баща си. Но напразно го търсиш. Сигурен съм, че е заминал.

— Не казвай това! — възкликна изплашено Хари.

— Замина, отиде си, ти казвам! Сега дойде и нашият ред!

— Да заминем ли? — изрече изненадана Крино. — Защо да заминем?

— За да станем и ние свободни хора! — отвърна със сериозен глас Икар.

— Ами къде ще оставим нашата царкиня? — попита Крино, която не можеше да се раздели с любимата си господарка.

— Не бери грижа — каза Икар, — и тя копнее да замине... И тя е робиня като нас...

Замълча за миг и след това добави с тайнствен израз:

— Но няма крила!

— Ами че ние имаме ли? — запита простишко Хари.

Икар погледна строго приятеля си.

— Не се присмивай, Хари! — каза той. — Да, имаме!

— Крила?

— Крила!

Хари вдигна рамене.

— Къде са?

— Това е тайната ми — отвърна Икар. — Затова ви доведох тук, за да поговоря с вас. От няколко месеца вече все ми е в ума да ви я кажа... И сега, след като баща ви замина, намерих случая сгоден...

Наведе се към главите на приятелите си.

— Слушайте... — каза той.

И подхвана с тих глас:

— Баща ми Дедал, знаете това, е прочут майстор. В целия свят никой не може да се мери с него. Той построи новите заплетени подземия, където е затворен Минотавърът. Толкова са сложни, толкова са объркани, че никой не може да влезе в тях и след това да излезе. Загубва се!

— Знаем това — отвърнаха двете деца. — Само баща ни веднъж успя да излезе.

— Защото моят баща му беше разкрил тайната! — извика горделиво Икар. — Иначе и той нямаше да успее!

— Добре — каза Крино, — не се ядосвай. Продължавай!

— Баща ми — поде отново Икар — първи вдъхна живот на статуите. Досега всички статуи в Гърция бяха със залепени ръце и крака, като мумии. Гледаше ги човек и си казваше: „Мъртви са! Не могат да се помръднат!“. Първи баща ми им вдъхна живот, отлепи

ръцете и краката им, вложи светлина в очите им, гледаш ги сега и си казваш: „Живи са! Ей сега ще си раздвижат краката и ще избягат!“.

— Знаем това — обади се Крино. — И затова връзват здраво всички статуи, които баща ти прави, с въжета, за да не избягат.

— Той е много изкусен майстор! — каза Хари възторжено. — Когато го видя, всеки път му целувам ръка. Какви чудеса са направили тези ръце!

— Всички тези чудеса не са нищо! — каза Икар. — Това, което сега ще ви кажа, е истинското чудо. Слушайте...

Поколеба се за миг.

— Скъпи мои приятели — изрече най-сетне той, — преди да ви разкрия тайната, искам да ми се закълнете, че няма да я кажете на никого. На никого! Чувате ли?

— Нито на царкинята ли?

— Нито на царкинята!

— Нито на баща ни ли?

— Нито на баща ви! На никого! Заклевайте ли се?

Двете деца вдигнаха ръце към небето.

— Кълнем се! — произнесоха те с твърд глас.

— Вярвам на думата ви — каза Икар. — Сега знам, че дори да ви изтезават, дори да ви убият, няма да я издадете.

— Не, никога! — извикаха братът и сестрата.

— Чуйте тогава голямата тайна: баща ми от три години вече се е заел да направи крила, да ги залепи на раменете си, да изработи и за мен крила, да ги залепи на раменете ми и да избягаме! Да избягаме от този дворец, където ни държат поробени, и да станем свободни хора!

Двете деца останаха със зяпнала уста. Известно време не можеха да отронят ни дума.

Най-сетне Крино първа успя да проговори.

— Крила! — изрече тя ужасена. — Крила! Икаре, полудял ли си? Или пък да не би... — но не посмя да довърши думата си.

Но Икар се догади.

— Или пък да не би... баща ми да е полудял? Нали това искаше да кажеш, Крино?

Крино се изчерви.

— Да — отвърна тя. — Извинявай.

— Не, Крино! — произнесе със спокоен глас младежът. — Не! Никой ум на този свят не работи така, както умът на баща ми. Първите две крила са вече готови... Баща ми направи по-миналата нощ първите си опити.

Двете деца слушаха с възхищение. Вече не смееха да оспорят думите на приятеля си.

— От утре ще започне да изработва и моите крила — добави Икар.

— И... и... ще избягате ли? — запита Хари, който с тъга виждаше, че ще загуби и най-добрия си приятел.

— Ще избягаме да казваш... Ще избягаме! — поправи го Икар.

— И ние ли? И ние ли? Как?

— Помолих баща си да направи два чифта крила и за вас. Казах му, че няма да избягам, ако не избягаме заедно. „Или ще избягам заедно с приятелите си — му казах, — или по никакъв начин няма да избягам!“ Отначало баща ми се ядоса, но после ме прегърна и ми каза: „Хвала ти, дете мое! Всичко ценно, което притежаваме, трябва да го поделим с хората, които обичаме. А има ли нещо по-ценно от свободата? Ще направя още два чифта крила и за приятелите ти!“.

Двете деца се хвърлиха на врата на Икар и го зацелуваха.

— Благодарим ти, благодарим ти! — викаха му те и сълзи течаха от очите им.

Икар стана.

— А сега — каза той, — мълчете! Повече нито дума! Ще имаме търпение и когато дойде благословеният час, ще ви обадя и тогава — фъррр! — ще литнем като птици.

— Ще отидем в Атина! — каза Хари. — Там е роден баща ни!

— И моят баща е роден в Атина — каза Икар. — И така, всички в Атина, за да живеем свободни!

XIII

Тъкмо когато нашите заговорници излизаха от дола, се разнесоха псалмопения, звуци от ударни метални инструменти и шум от голямо множество хора, които се приближаваха.

— Какво става? — попита Хари. — Завърнал ли се е вече царят? Възможно ли е?

— Не ми се вярва — обади се Крино. — Царкинята го очаква привечер. Пещерата на Богинята е много далеч, на седем-осем часа път оттук. Отвъд, чак в планините на Диктис. Царското шествие ще да е тръгнало тази сутрин. Кога са сварили да дойдат?

— Какво е това тогава? — запита отново Хари, който днес беше раздразнителен поради безсънната нощ.

— Това е благодарствена молитва по повод края на жътвата! — извика Икар, който се беше покатерил на една височина и оттам наблюдаваше тържеството. — Елате, елате да ги видите оттук!

Двете деца изтичаха. Всяка година виждаха този обред, но не можеха да му се нагледат. Музиката, псалмопенията, работниците и селяните, които също пееха и държаха ^[1]исо, всичко това ги опияняваше от радост.

И сега тримата приятели стояха на върха на малкия хълм и гледаха. Шествието се приближаваше бързо, хората сякаш тичаха. Жрецът, облечен в рунтава овча кожа, крачеше припряно най-отпред, държеше в ръка един систрон, едно триъгълно желязо, и го удряше ритмично с желязна пръчка, беше отворил широко уста и пееше с гръмък глас благодарствения химн за Великата Богиня, която е дала житото на хората:

*„Велика Майко на житото,
с белия гълъб,
влез в домовете ни, Господарке,
с хляб в ръка!“.*

А жътварите го следваха тичешком и всеки носеше на рамо тризъбата дървена вила, с която бе вършал. Един от тях от многото бързане се препъна в краката на другите и се отърколи на земята. Някои се извъръщаха, гледаха го и се смееха. Но всички бяха толкова възбудени и увлечени от химна за Богинята, че никой не се наведе да го вдигне.

Жрецът беше вдигнал ръка и викаше:

— Напред! Напред! Не спирайте!

Минаха край хълма, на който стояха нашите приятели, изпод краката им прахът се вдигаше и ги закриваше като облак. Маслините блестяха под слънцето, целите облени в светлина, кипарисите си оставаха все тъй съвсем черни и неподвижни, а щурците, които за миг млъкнаха, като чува човешките викове, отново започнаха да цвъртят по дърветата.

Шествието се изгуби в далечината на пътя, към двореца. Нашите приятели, все тъй напрегнали слух, чуваха вече изрядко, неясно, благодарствения химн: „Велика Майко на житото...“.

— Горките селяни — каза Икар, — работят, за миг се ядосват и вдигат глава и искат и те да вземат малко жито за дома си, но довтасват свирепите стражи, вдигат копията си и селяните се смиряват, идват след това хитрите слуги, дават им малко вино, напиват ги и ей ги сега тичат ли, тичат и пеят... Кога ще си направят и те крила, та да се освободят!

— Не стигат крилата, които баща ти изработва — обади се умната Крино, — тук трябва други крила, душевни крила, за да се спасят.

— Да вървим — каза Икар и започна да се спуска. — И не забравяйте уговорката ни: нито дума повече за крила! Някой може да ни чуе случайно и тогава сме загубени!

— Правилно! — каза Крино. — Нито дума повече!

Спуснаха се, стигнаха в Кносос, минаха през бедняшките квартали. Всички стопанки миеха праговете, натъкмяваха къщите си, провесваха през прозорците си пъстроцветни черги, приготвяха кадилниците, в които щяха да сложат благовонията, за да посрещнат царя. Девойките поливаха саксиите си, хранеха домашните птици,

връзваха весели червени панделки на котките, защото днес всички — и животни, и растения, и хора — трябваше да бъдат щастливи. Богинята беше благословила царя, а царят предаваше благословията на цялото царство.

Тесните, застлани с камъни улички на Кносос бяха пълни с народ. Мъже и жени сновяха като мравки нагоре-надолу, носеха покупки, смееха се, викаха, работилниците, дюкяните бяха пълни с клиенти — навред голямо оживление! Дълги къдрави коси, гърбави носове, големи черни очи — само плам!

— Каква е тази шетня? — възкликна учудено Крино.

— Днес има пазар и селяните от много села идват да продадат произведенията си и да си купят каквото им трябва. Затова е и сегашното голямо оживление.

— Да отидем ли да погледаме и ние из пазара? — предложи Крино.

— Да отидем! — отвърнаха с готовност двете момчета.

— Ала къде е той, знае ли някой от вас? — попита Крино, която рядко излизаше от двореца.

— Аз знам — каза Икар. — На края на града. Там има един голям площад и в средата му е олтарът на Великата Богиня. Баща ми преди години изработи статуята ѝ, която се издига на олтара. Бронзова е.

— А! Знам я! — извика Хари. — Знам я! Една жена, дето кърми от едната си гърда бебенце, а от другата — прелестно еленче.

— Точно така! — отбеляза Икар. — Понеже Великата Богиня, както всички знаем, е майка на хората и животните.

— Напред! — каза Крино. — Да вървим! Така ще видя и града, който не познавам много добре.

— Елате оттук — предложи Икар. — Оставете ме да ви водя, за да видим всичко. Най-напред ще минем през работилниците, те са прочути в целия свят.

Свърна надясно, пое по една тясна сенчеста уличка, двете деца го следваха. Приятно ухание на кипарисово дърво се разля във въздуха.

— Ах, колко хубаво мирише! — каза Крино, като пое дълбоко дъх.

— Навлязохме в улицата на дърводелците — обясни Икар. — Тук най-добрите майстори обработват дървото и най-вече кипарисовото. От това дърво правят ракли, в които слагаме дрехите си, за да ухаят на хубаво. Мебелите, които излизат от тази уличка, пътуват из целия Крит и по далечните острови и всеки дом ги показва с гордост: „От Кносос са!“ — ти казват и се надуват.

Тримата ни приятели минаха по уличката, като хвърляха кратки погледи към дърводелците, които, приведени над дървото, работеха, вгълбени в труда си.

---

[1] Пригласяне в религиозно пение, обикновено с равен глас. — Б.пр. ↑

XIV

— А сега си запушете ушите! — каза със смях Икар. — Навлизаме в улицата, където се намират медникарниците. Чувате ли?

Дан-дун! Дан-дун! — разнесоха се чуковете, които удряха по наковалните. Отдясно и отляво се чернееха малки тъмни работилници. В дъното гореше неугасимият огън и черни роби държаха кожен мях и го раздухваха. В средата майсторът, изпоцапан от въглицата, с яки голи ръце, препасан с кожена престилка, ковеше медта.

— Какво изработват? — запита Крино, като гледаше с възхищение.

— Какво ли не изработват! — отвърна Икар. — Мотики, лопати, палешници, брадви, ножове, копия, щитове, всички необходими сечива за мир и за война. Елате тук!

Икар се спря пред една голяма работилница. Околовръст по стените бяха окачени големи мечове, къси двуостри ками и странни лъскави щитове.

— Да се поспрем тук — каза той. — Това е работилницата на майстор Тирсис, най-добрия в направата на мечове. Всеки меч, който излезе оттук, е изключителен и носи неговия печат: ръка, която държи пламъци.

— Как му е името на майстора? — попита Хари.

— Майстор Тирсис. Баща ми много го обича и често идва тук и седи на приказки при него. Ето, ето, виждате ли онова старче с плешивата глава, приведено над един меч? Това е той! Чакайте да му се обадя, да видим дали ще ме познае.

Пристъпи навътре в работилницата, спря се.

— Добър ден, майстор Тирсис! — каза той. — Златни ти ръце! Дойдох с приятелите си да се полюбуваме на умението ти. Имам една голяма мечта: когато порасна, да получа от твоите ръце един меч!

Старият майстор вдигна глава. Очите му бяха уморени, не виждаше добре отдалеч.

— Кой си ти, дете мое? — попита той с ласкав глас. — Кой те е научил да казваш такива хубави думи на майсторите?

— Син съм на твоя приятел Дедал — отговори Икар. — Баща ми винаги говори с възхищение за теб. „Ако имахме — казва — десет такива майстори като майстор Тирсис, Крит щеше да бъде по-добре.“

— Голяма чест са за мен думите на баща ти — каза старчето и бузите му поруменяха от задоволство. — Една добра дума на Дедал струва колкото цяла шепа злато.

Извърна се към двете деца, които чакаха навън.

— Заповядайте вътре, деца мои — изрече вежливо той. — Разгледайте спокойно каквото желаете. Аз, да прощавате, ще продължа работата си, защото е спешна. Работя един меч, поръчан ми от един чуждестранен млад благородник.

Икар хвърли бърз поглед към Хари. И двамата си бяха помислили едно и също нещо: „Да не би този благородник да е младежът, с когото е заминал бащата на Хари?“. Усмихнаха се един на друг, но не казаха нищо.

Старият майстор замълча и се зае отново с работата си.

Доста време трите деца се възхищаваха на ножовете и мечовете. Колко яки и тънки бяха остриетата! Колко красиви бяха дръжките! Едни със златни гвоздеи, други — със сребърни. И по тях — сложни и изкусни гравюри. Ту мъже на лов за лъвове, ту цяло множество мъже се хвърляха да превземат някакъв град, а горе на стените на града обсадените, прави, с копия и лъкове, се бореха да защитят и да спасят отечеството си. А пък на други мечове се виждаха само красиви цветя, най-вече лилии, привечерни цветя и нарциси.

Хари не се сдържа.

— Майстор Тирсис, защо на някои мечове слагаш само цветя?

Старият майстор вдигна глава и се усмихна.

— Тези мечове, дете мое — отвърна той, — не са за война. За украшение са. С тях не се убиват нито зверове, нито хора, благородниците ги носят на празниците и се перчат с тях.

— Златни ти ръце, майстор Тирсис! — отново каза Икар, смаян от красивите мечове. — Ти прославяш Крит!

Старикът пак се усмихна. И той самият беше доволен от работата си.

— Крит — каза той, — разпраща из целия свят своите мечове. Никъде другаде майсторите не могат да се мерят с нас. И ако някъде по света видите някой хубав меч или нож, да знаете, че е критски или е подражание на критски образец. Крит, деца мои, струва ми се, е светлината на света.

Старикът говореше с оправдана гордост за изкуството си и за родината си. Но Хари се засегна.

— Медта е в опасност! — каза той. — Сега от север ни носят един нов метал, по-як и по-скъп от медта, знаеш ли за него?

Очите на стареца пламнаха.

— Искаш да ми кажеш за онова проклето желязо, нали? — изрече той и гласът му трепереше малко. — Тези нови моди не ми харесват. Медта, така както я смесваме сега с калай, е царят на всички метали, да го знаеш това! Хубава като златото, яка и гъвкава, гледайте как чудесно се работи! Божа благодат! Този метал, за който ми казваш, момчето ми, желязото, дето го викат, е прокълнат!

Хари не отвърна нищо, само се усмихна скришом, знаеше, че старите винаги страстно бранят идеите и навиците си.

— Дано — каза той тихо на Крино — един ден и железарите станат такива изкусни майстори като този прочут медникар!

— Тръгваме си! — обърна се Икар към стария майстор, за да се сбогува. — Моите приятели и аз ти благодарим и ти целуваме ръцете, които могат да правят такива чудеса.

— Поздрави от мен баща си, нашия велик учител, дете мое — изрече с вълнение старецът. — Какво съм аз пред него? Само един пън!

— Да вървим по-бързо! — каза Крино, щом излязоха от работилницата. — Трябва веднага да се върна в двореца, преди царкинята да се е събудила.

— Напред! — каза Икар и всички тръгнаха с бърза крачка.

Минаха, без да се спират, по много други улички, пълни с работилници — грънчарници, обущарници, рисувални... Навлязоха в широка хубава улица.

— Тук продават прекрасни тъкани — обясни Икар. — Погледнете какъв знак носят: паяк, който плете мрежата си.

— И наистина — възкликна Крино, която разбираше от тъкани и ги обичаше, — прави са, толкова фино са изработени, толкова изкусно

са изтъкани, сякаш са ги тъкали паяци!

— Ако ти имаше свой печат, Икаре — попита Хари, — какво щеше да поискаш да ти изгравират на него? Аз щях да поискам едно отрупано с плод дърво. Една маслина!

— А пък аз щях да поискам — каза Икар и очите му блеснаха, — щях да поискам две големи крила. Ами ти, Крино?

Крино се изчерви.

— Аз щях да поискам — изрече тя — два рога на бик.

— Ама толкова ли обичаш борбата с бикове, Крино? — попита я с тревога Икар. — Помниш ли, беше се подготвила да участвуваш и ти в борбите с тях през големия празник, но аз те помолих да се откажеш и за да ми угодиш, не излезе на арената. Боя се да не пострадаш, това е много опасна игра.

— Лани изпълних желанието ти — отвърна Крино, — за да не те тревожа. Но, мисля, че няма по-голямо удоволствие от играта и борбите с бикове.

— Но защо? — попита Хари. — Не разбирам!

— Защото по този начин чувствуваш, че човешкият разум може да покори страшните сили. Гледаш един човек, невъоръжен, слаб, и пред него един звяр със страшни рога, всемогъщ, и този слаб човек побеждава звяра. Защо ли? Защото човекът има разум!

— Пристигнахме! — извика Икар, който вървеше най-отпред. — Ето големия площад, за който ви казвах и където става пазарът. Погледнете колко е хубаво всичко!

XV

Тримата приятели се поспряха и загледаха очаровани. Кръгъл площад върху едно възвишение, заобиколен с дървета и пълен с народ. Носеше се жужене като от хиляди пчелни роеве. В средата се издигаше олтарът с големите бикови рога, до него се намираше статуята на Великата Богиня — жената, която кърми хората и животните.

Селяните бяха насядали на земята, всеки беше изложил пред себе си стоката си, а купувачите се движеха сред тях бавно-бавно, разглеждаха внимателно и пазаруваха.

— Да отидем да купим нещо и ние! — каза Икар със смях. — Баща ми даде по случай празника една медна монета, вижте!

И извади от джоба си продълговатото парче мед — върху него бяха отпечатани два бикови рога, които се проточваха от единия до другия край на медния къс.

— С тази монета — каза той, — можем да си купим каквото си щем. Ти какво искаш, Крино?

— И гладна, и жадна съм — каза девойчето.

— Тогава ще си купим плодове — предложи Икар. — Те хем насищат, хем утоляват жаждата. Да вървим.

Минаха край първата редица, където селяните, седнали на земята, продаваха жито, ечемик, сусам, леща, грах, нахут...

По-нататък други селяни продаваха запечатани стомни, върху които беше изрисуван грозд — те бяха пълни с вино. Върху други делви имаше изрисуван ечемичен клас — те бяха пълни с питие, направено от ечемик, нещо като днешната бира. До тях други селяни продаваха сирене и мед, а имаше и такива, които предлагаха уханни билки: мащерка, чубрица, джоджен, градински чай. А един продаваше росен.

Крино се спря.

— Какъв чудесен росен! — възкликна тя. — Няма по-благоуханна и полезна билка от росена.

— Да — отвърна със смях Икар, — но е много скъп и медната ни монета няма да стигне.

— Защо е толкова скъп? — попита Крино. — Росенът не е ли като другите билки?

— Съвсем не — отвърна Икар. — Първо на първо, росенът се среща само в Крит. След това, той расте само по високи и стръмни планини и тези, които го берат, рискуват да паднат в някоя пропаст, всяка година мнозина загиват. И най-сетне, среща се много нарядко.

— Ето грозде! Първото грозде тази година! — извика Хари и изтича към един селянин, който беше поставил пред себе си две кошнички черно грозде с малки редки зърна.

— Здравей, земляк! — поздрави го той. — От кое село е това ранозрейно грозде, дето си ни донесъл?

— Отдалеч, момчето ми — отвърна селянинът, — от отвъдната страна на Крит. От околностите на Герапетро. Там всичко узрява по-рано, защото е много топло.

— Да си вземем! — каза Икар. — Тъкмо това ти трябва, Крино. Гроздето хем насища, хем утолява жаждата.

Подаде монетата на селянина.

— Дай ни грозде — каза му той. — Само че избери ни, моля ти се, узряло.

Селянинът взе монетата, избра от кошницата три зрели грозда и даде по един на всяко дете.

— Хайде, и догодина, земляк! — казаха му те и започнаха да ядат с охота.

Но след малко Икар спря, беше изял само една малка чепка.

— Не съм гладен — каза той, — подарявам ти го, Крино. Ти си гладна.

— И аз ти подарявам моя! — обади се и Хари.

— Не, не! — извика Крино, но вътрешно беше много довольна, защото беше наистина много гладна, а и обичаше грозде.

Икар закричи по-нататък.

— Ето ги и рибарите! — извика той. — Харесват ми тези хора! Погледнете ги какви са левенти! Как само са ги изпекли слънцето и морето! Да отидем да видим какво продават!

Под статуята на Великата Богиня рибарите бяха изложили в широки, но плитки панери, всички блага на морето — риби, раци, октоподи, сепии, миди, морски таралежи. Икар радостно вдишваше соления мирис.

— Ах, колко е приятен! — каза той. — Сякаш плувам в морето.

Рибарите, изпечени от слънцето и грубовати, стояха прави и си деряха гърлото — крещяха и хвалеха морската си стока.

Един много висок старец държеше в ръце голям кош, пълен със сьонгери и волски рогове.

— Ех, ако имах пари, щях да си купя този рог! — каза Икар и погледна с копнеж един голям вит рог, който блестеше отвътре като бисер.

Старият моряк се усмихна.

— Чий син си, момчето ми? — попита го той.

— Син съм на Дедал, може би го знаеш?

— На големия майстор ли? — възкликна морякът и изблеци очи.

— Да, знаеш ли го?

— Дали го знам! — отвърна морякът. — Веднъж дойде на пристанището, а пък аз седях в лодката си и отделях различните морски живини, които бях уловил. Него ден бях хванал и една голяма морска звезда, цели две педи! Рядко нещо! Гледах я и й се любувах и по едно време чувам един глас над себе си: „Ей, юнак!“. Тогава бях, видиш ли, по-млад, с голяма черна брада. Вдигам глава, виждам един човек, облечен като чужденец. „Какво искаш, господарю?“ — питам го аз. „За колко продаваш тази морска звезда?“ „Не я продавам — отвърнах му аз. — Харесва ми и ще я запазя за себе си. Ще я закова ето тук, на носа на лодката ми, за да си я гледам“. „Продай ми я — настоя той, — а пък аз ще издълбая на носа на лодката ти друга звезда, още по-хубава, и хем няма да се развали никога.“ „Ами че кой си твоя милост — попитах го аз, — та се хвалиш, че можеш да издълбаеш по-красива звезда от тази?“ „Аз съм Дедал, главният майстор на царя.“ И тогава аз, нали бях чувал вече за него, се изправих почиттелно. „Заповядай — казах аз, — подарявам ти звездата. Ти си голям майстор и заслужаваш да я имаш.“ „Чакай — каза тогава баща ти, — ще вляза в лодката ти.“ И с един скок се намери в нея. Измъкна от пояса си две тънки продълговати сечива. „Почакай малко — каза, — ей сега ще издълбая на носа на лодката ти звездата.“ Сложи звездата до себе си, коленичи на носа и започна да дълбае. Поглеждаше ту звездата, ту дървото. И след малко — какво да видя! Една голяма звезда с пет лъча се извиваше като жива на носа на лодката. Взех ръката му и я целунах. „Само Бог може да върши такива чудеса!“ — казах му аз. И сега, ако слезете някога на кея, деца мои, потърсете лодката на стария Олинтос и ще видите издълбаната звезда.

И след като каза това, взе рога и го постави в ръцете на Икар.

— Твой е — каза му той, — не искам пари. Само кажи на баща си: „Поздрави от стария Олинтос, ловеца на сюнгери“.

— Благодаря ти, капитане! — отвърна радостно Икар. — Ще свиря с рога и ще те споменавам...

XVI

Крино беше вече изяла гроздето и Хари бързаше да отиде на пристанището, за да попита за баща си.

— Да си вървим вече, Икаре, да си вървим! — казаха братът и сестрата.

— Да си вървим! — каза Икар. — И аз трябва да се върна в работилницата на баща си.

И добави тихо:

— Сега, когато изработва крилата, не иска друг помощник, освен мен. Дори съм закъснял.

— И аз трябва да бъда в двореца! — каза Крино.

— А аз на пристанището! — обади се Хари и въздъхна. Извърна се към статуята на Великата Богиня. — О, Майко — прошепна той, — помогни ми да намеря баща си, помогни на всички ни, на стария Дедал, на Икар, на Крино, да се освободим един ден!

Тримата приятели се разделиха — Хари тръгна тичешком по пътя за пристанището, а Крино и Икар поеха към двореца.

— Царкинята навярно се е събудила вече — каза притеснено Крино. — Трябва да бъда там, за да ѝ помогна да се облече. Закъсняхме!

— Не се тревожи, Крино — отвърна ѝ приятелят ѝ, — ще стигнем. Ето, виж колко бързо се движим, като птици!

И наистина двамата приятели минаха вихрено по тесните улички на града и се заизкачваха към прочутия дворец.

Денят беше напреднал, дворецът блестеше под слънцето, робите сновяха бързо из дворовете, стражите, изправени горе на кулите, оглеждаха околноръст полето и морето, а бронзовите им бойни доспехи искряха.

Двамата приятели влязоха през южната врата на двореца, минаха през залата за гости със свежия извор и изрисуваните яребици и се вмъкнаха в страничните коридори.

— Колко е прохладно тук! — каза Крино, като избърса потта, която се стичаше по челото и голата ѝ шия.

— Оставям те, Крино — каза Икар. — Ти ще се качиш в женското отделение, а аз ще сляза в работилницата на баща си. Добра среща, до довечера!

— На добър час, Икаре, скъпи приятелю! — отвърна Крино и погледна с обич прекрасния младеж, който вървеше, гъвкав и як, по дългия коридор.

— И този един ден ще стане знаменит като баща си... — прошепна тя. — Дано и любимият ми брат да му заприлича!

Изкачи по две наведнъж стъпалата на женското отделение, стигна в голямата зала с изрисуваните по нея хурки. Десетина робини седяха тук и предяха.

— Добре дошла, Кринула! — поздравиха я всички радушно, защото всички я обичаха. — Царкинята се събуди и те потърси.

Крино се изчерви. Царкинята я е потърсила, а тя не е била тук! Какъв срам!

Спря се да си поеме дъх пред ниската, изписана с бели лилии врата на господарката си. Почука тихо на вратата, никой не се обади.

— Спи — прошепна тя. — Навярно е уморена от снощи. Ще вляза съвсем тихо, за да не я събудя.

Отвори леко вратата, вмъкна се вътре.

Розовият прозорец беше затворен, светлината влизаше смекчена в разкошната стая, лилиите блестяха снежнобели в синята ваза.

Крино пристъпи няколко крачки, приближи се до леглото.

Царкинята лежеше върху бялата постеля, русите ѝ коси покриваха меката възглавница. Но очите ѝ бяха отворени.

— Добре дошла, Крино... — произнесе тя с ласкав глас. — Забави се...

— Мислех, че си уморена и спиш, господарке...

— Не можах да мигна, Крино... — отвърна царкинята и тихо въздъхна. — Каза ли това, което ти бях заръчала?

За миг Крино се обърка. Какво ѝ беше заръчала? Но изведнъж се сети.

— Разбира се, че го казах — отговори тя. — Поръсих го с розова вода, а сетне се приближих до него и му казах тихо: „На добър път!“.

— И какво ти отговори?

— Каза ми: „Не разбирам...“.

Ариадна скочи. Смръщи ядосано вежди.

— Не разбирам, така ли каза?

— Да — промълви Крино и се усмихна. — Но ми се струва, че много добре разбра.

— Откъде знаеш?

— Не знам дали ще се зарадваш, или ще се натъжиш, господарке. Но трябва да ти го кажа...

— Казвай тогава! Казвай бързо!

— Замина!

— Замина ли?!

Бледото ѝ лице поруменя. Замълча за миг, развълнувана. Но накрая се овладя, престори се на равнодушна и попита:

— Откъде знаеш?

Крино ѝ разказа всичко, което знаеше. Ариадна я слушаше много внимателно. Когато Крино завърши, скочи от леглото.

— Хайде, облечи ме — каза тя.

XVII

Крино мълчаливо започна да облича господарката си. От време на време я поглеждаше с крайчеца на окото.

„Дали се радва? Или, скърби? Човек никога не знае какво си мислят царкините...“

— Среши ме сега! — каза царкинята на Крино.

Крино взе гребена от слонова кост и започна грижливо да оправя къдравите коси на господарката си. Едни от къдриците прехвърли отзад на раменете, други — отдясно и отляво, върху ушите, а две-три остави да се вият над бледото чело.

Ариадна държеше пред себе си кръгло златно огледало и се гледаше.

„Не съм хубава — мислеше си тя. — Сестра ми Федра е похубава. Аз съм бледа, като болна...“

— Разкраси ме — каза сега тя на Крино.

Девојката взе една кръгла кутийка от слонова кост, отвори я и започна да багри устните и бузите на господарката си. След това отвори друга кутия с жълта боя на шафран и се зае да оцветява с голямо умение веждите и клепките ѝ.

— Така добре ли е? — попита Крино, когато свърши.

Ала, изглежда, мислите на царкинята бяха другаде.

— Значи замина с баща ти? — зашита Ариадна, вместо да отговори на въпроса на Крино.

— Така мисля, господарке. Хари сега отиде на пристанището, за да научи нещо...

— Отвори прозореца!

Крино изтича и отвори прозореца. Слънцето проникна в стаята и с него и чист въздух. Долята и глъчката от множеството, което се беше събрало на големия двор.

— Погледни през прозореца! — заповяда отново царкинята.

— Какво да погледна, господарке?

— Да не би да обикаля долу...

— Кой?

Но Крино едва-що попита и разбра.

— Добре — каза тя, — ще погледна.

Наведе се през прозореца, обходи с живия си поглед двора. Отправи го към колоната, където имаше обичай да се обляга Тезей, към стъпалата, олтара, вратите. Никой!

— Не — промълви тя. — Никой!

— Навярно е заминал — прошепна царкинята.

И след малко добави още по-тихо:

— По-добре.

Повика Крино:

— Крино, ела при мен!

Крино се приближи, царкинята я хвана за ръка.

— Крино — произнесе тя, — обичаш ли ме?

Крино стана алена.

— Обичаш ли ме? — отново попита Ариадна.

Гласът на девойката излезе като стенание от гърдите ѝ.

— Живота си давам за теб, господарке.

— Не искам толкова голям дар — отвърна царкинята. — Само едно нещо искам от теб. Каквото и да те питат за чужденеца, да казваш, че нищо не знаеш... Че не знаеш нищо! Знаеш ли кой е той? Слушаше ли, когато говорих с него?

— Не, господарке, не слушах. Но по едно време ти повиши глас и чух... Знам кой е...

— Имам ти доверие. Ще кажеш, че не знаеш кой е, нито дали е заминал. Нищо... нищо... Чу ли?

— Чувам, господарке.

— Същото кажи и на брат си Хари. Той е смело момче и няма да се уплаши...

— Не, няма да се уплаши! — потвърди гордо Крино.

— Сестра ми Федра събуди ли се?

— Не знам, господарке. Да отида ли да видя?

— Не. И на нея дори няма да кажеш нищо. На никого. Чу ли?

— Чувам.

— А сега ми донеси онази голяма кутия, където държа гривните си.

Крино взе от една ниска маса голяма кутия от кипарисово дърво, украсена с птици от седеф. Постави я върху коленете на Ариадна.

Царкинята я отвори, взе една златна гривна, върху която бяха изгравирани младеж и девойка, които тичаха и се гонеха сред цъфнала градина.

— Дай ми ръката си — каза тя на Крино.

Крино протегна ръка, сърцето ѝ биеше силно. Царкинята надяна скъпоценната гривна на мишницата на малката си приятелка.

— Твоя е — каза тя.

— Моя ли? — възкликна Крино, сграбчи ръката на господарката си и я целуна. — Но защо?

— За да ме помниш...

И след малко додаде, като гледаше надалеч, към морето:

— Защото, кой знае, може да замина...

XVIII

Хари се спускаше бързо към морето. Беше много горещо, въздухът пареше. Широкият царски път от Кносос до пристанището беше обвит в облаци прах. Защото безкрайни върволици от натоварени коли с впрегнати в тях волове и коне се изкачваха и слизаха. Пренасяха всички блага на Крит на пристанището и всички блага от другите земи — от пристанището в прочутия царски дворец.

Крит беше господар на моретата. Не го беше грижа него за войски и крепости на сушата, градовете му бяха открити, не бяха оградени със стени, нямаха войници, за да ги пазят. Кой би дръзнал да ги нападне? Кой враг би могъл да се приближи до Крит? Навред околоръст го закриляше всемогъщият му флот.

Веднъж някакъв владетел от Сирия дошъл да се поклони на царя на Крит.

— Как намираш царството ми? — попитал го царят на Крит.

— Всичко си има, нищо не му липсва — отвърнал сирийският владетел с възхищение. — Очите ми никога не са виждали толкова богатства и такова величие, никога не съм виждал такъв прекрасен дворец, такъв ред и дисциплина. Всичко си има царството ти, всемогъщи царю, всичко! Само едно нещо му липсва!

— Какво? — попитал с любопитство царят.

— Не е защитено. Няма крепости. Обиколих целия Крит и никъде не видях високи стени и бойници.

Царят на Крит се засмял.

— Ами че царството ми — отвърнал той — е опасно със страшни крепости, не ги ли видя? Хиляди непристъпни крепости! Чудно как не си ги видял!

Сирийският владетел го погледнал изумено.

— Крепости ли? — рекъл. — Крепости ли? Ослепях ли, че не ги видях? Къде са!

— Ела да ти ги покажа — отвърнал му критският цар.

Заповядал да впрегнат в царската кола два бели бика.

— На пристанището! — наредил царят на коларя си.

През целия път царят не проронил дума, само гледал госта си и се усмихвал.

Като стигнали на пристанището, царят се изправил в колата, посочил с ръка.

— Погледни! — казал той на госта си. — Стани, хвърли един поглед. Какво виждаш?

Пристанището било пълно с кораби. Отвъд, в открито море, много кораби идели с издути платна, едни двумачтови, други тримачтови. А от пристанището пък други кораби заминавали, чували се кънтящите звуци на роговете и виковете на стражите горе на кулите.

— Какво виждаш? — отново попитал царят.

— Кораби, кораби, кораби! — отвърнал сирийският владетел.

— Е, ето това са моите крепости! — казал гордо царят. — Плуващи крепости, които се движат и отиват, където пожелаят, и тежко и горко на онзи враг, който ще дръзне да се приближи към бреговете на Крит!

Когато се върнали в двореца, царят отвел госта си в голямата тронна зала. Над трона имало едно дърво от червен корал, а отзад, вдлъбната в стената — релефна карта на Критското царство. Морето било изработено от сапфири, сушата — от смарагди, а критските градове и колонии — от червени рубини.

— Погледни! — казал царят на сирийския владетел. — Този продълговат остров, дето го виждаш и който прилича на кораб, е Крит. Навред околоръст е заобиколен от море. Този тук, големият рубин, е Кносос, столицата ми. Тези, по-малките рубини, са останалите градове: Фест, Амнис, Лато, Мохлос, Герапетро, Дрирос, Прес, Кидония и други. А извън Крит, по островите и далечните земи погледни! Навред — червени рубини, моите колонии! Всички носят едно и също име: „Минос“, в чест на моя праотец Минос.

Сирийският владетел блещел очи, стискал изумено къдравата си благоуханна брада.

— Каква богата, каква велика, каква всемогъща империя! — шепнел той.

Царят се надувал, като гледал възхищението на госта.

— Погледни — казвал му той и му сочел с пръст по картата, — погледни докъде стигат владенията ми! Най-напред до северните острови — Аморгос, Парос, Милос, Сифнос, Делос, навред... След това погледни колко са пръснати по земите на изток, в Азия, на запад, в Гърция, на север, в Тракия! А после, още по-далеч, там на запад, на края на света, на Иберийския полуостров!

Царят се засмял и добавил:

— Как можеш да имаш такава голяма империя, ако нямаш крепости? Всички тези морета, дето ги виждаш, ги браздят моите

плуващи бързоходни крепости!

XIX

Хари си мислеше за тази история, разказана му от баща му, и се спускаше бързо към пристанището.

„Може би — казваше си той — ще дойде ден, когато и моето отечество Атина също ще достигне такава мощ и слава? Да притежава и тя много кораби и големи богатства и името ѝ да се разнася по всички краища на света!“

Въздъхна.

„Къде ти Крит да позволи някоя друга страна да вдигне глава! Кой би могъл някога да повали едно толкова огромно морско могъщество? Той вечно ще управлява и ще измъчва света!“

Най-сетне стигна на пристанището. Проправи си трудно път сред навалищата. Кеят беше пълен със стоки, бъчви и делви — едни се товареха на корабите, които се готвеха да отплуват, други се разтоварваха от пристигналите кораби.

Хари се беше объркал сред толкова хора и толкова шум. Кого да попита? Не познаваше никого. И после врявата беше толкова голяма, виковете, разправиите, смеховете, толкова силни, че Хари седна отчаян на един камък.

„Кого да попитам? Кого да попитам?“ — мислеше си той.

Гледаше корабите. Виждаше кипърски съдове, които бяха донесли мед, големи кръгли късове, като хлябове, или продълговати, във формата на риби. Виждаше египетски кораби, които бяха донесли банани, фурми, слонова кост, черни роби и малки маймунки. Виждаше кораби от непознати далечни страни, които носеха калай, кехлибар, русокоси роби, а други — тамян и благоухания...

За някое време Хари се забрави, докато гледаше всичките тези богатства.

— Колко голяма е земята! — прошепна той с удивление. — Какви богатства, каква красота, какво разнообразие! Прав е приятелят ми Икар! Вместо да седиш неподвижен като дърво, каква радост би било да вдигнеш платната и да обиколиш света!

— Ей, малки мой Хари, какво правиш? Какво търсиш тук?

Хари се извърна радостно, скочи прав, беше познал гласа. Беше на чичо му Кафисос, брат на майка му. Притежаваше кораб и току-що беше пристигнал от остров Родос.

— Вуйчо — каза Хари с разтреперан глас, — загубихме татко!

— Какво говориш, дете мое! — възкликна Кафисос, като плесна отчаяно ръце. — Умря ли?

— Не, вуйчо, не! Боже опази!

— Ами че как тогава сте го загубили? Не разбирам!

— Ами на, слезе снощи на пристанището и оттогава не се е появил! Навярно е заминал с някой кораб.

Кафисос поклати глава.

— Изключено — каза той, — изключено! Кой би се осмелил да го вземе на кораба си? Царят веднага ще му отсече главата. Нещо друго се е случило.

— Но какво? Ти знаеш ли, вуйчо?

— Ела с мене... Тук има много шум и сме принудени да викаме... А не бива да ни чуе никой. Ела на кораба ми.

Отдалечиха се от врявата и от тълпата, стигнаха при кораба. Една дъска, поставена между кораба и кея, служеше за мост.

— Ела вътре в кораба — каза капитанът на племенника си. — Там ще си поговорим на спокойствие.

След като се качиха и седнаха на носа върху една рогозка, Кафисос каза на племенника си:

— А сега, Хари, разкажи ми всичко едно по едно, поред, та да разбере.

Хари започна да разказва за чужденеца, как обикалял около двореца, и за Икар, който видял баща му да разговаря през нощта с чужденеца и после двамата поели заедно надолу към пристанището... Всичко, всичко, каквото знаеше, разправи на вуйчо си и колкото повече говореше, толкова повече му олекваше на сърцето.

Кафисос стисна брадата си и дълго остана така замислен.

— Прав си, Хари — каза той най-сетне. — Сега и аз виждам това, баща ти навярно е заминал с чужденеца. Но не бива да се тревожиш. Баща ти е много умен човек и много ви обича, теб и Крино. Не би могъл да извърши глупости, щом е заминал, това ще рече, че е

било крайно наложително, сторил го е вероятно и за доброто на децата си. Имай вяра на баща си, Хари!

— Имам му вяра — каза Хари, — но поне да знаехме къде е отишъл, какво прави, кога ще се върне.

— Бъди спокоен, когато ще може, сигурно ще ти пише... Но най-напред да видим дали наистина е заминал... Тук имам много приятели, да излезем навън, може би ще научим нещо... Снощи, казваш?

— Да, вуйчо, след голямото свещенодействие. Малко преди полунощ.

— Добре, да вървим!

Слязоха от кораба, поеха по кея. Кафисос гледаше наляво и надясно дано види някой свой познат. Влезе в една пристанищна кръчма и веднага пет-шест души станаха и го поздравиха.

— Добре дошъл, капитан Кафисос! Какво ни носиш от Родос?

— Всички блага! — отвърна със смях капитанът.

Огледа се, видя едно старче, което седеше в ъгъла, ядеше раци и пиеше вино съвсем самичко.

— Ей, дядо Петалидас! — извика му Кафисос. — Я ела за малко! Искам да ти кажа нещо!

— С удоволствие, капитан Кафисос! — отвърна с готовност старецът и забърза към него.

Кафисос го дръпна настрана.

— Снощи беше ли пиан? — запита го капитанът.

— Не, не, кълна ти се, капитане! Не съм сложил капка в уста!

— Добре — каза Кафисос, — не се кълни, вярвам ти. Беше ли снощи тук на кея?

— Ами че откъсвам ли се някога аз оттук! — каза със смях старчето. — Затова ме и нарекоха Петалидас^[1]. Залепнал съм на пристанището и не се отлепям оттук. Като мида.

— Видя ли през нощта някой кораб да заминава?

— Да заминава ли! — възкликна изумено старецът. — Но нали знаеш, че през нощта е забранено отплаването на кораби! Строга царска заповед. Изключено е значи...

— Познаваш ли Аристид ковача?

— Дето взе покойната ти сестра Миринта ли? Как да не го познавам! Прекрасен човек с кестенява брада, скъп на думи и разумен. И юнак!

— Видял ли си го случайно да се разхожда нощес тук по кея?

— Сам ли? Самичък ли е бил? — попита старчето.

— Не, с някакъв младеж, чуждоземски облечен.

Старият Петалидас се почеса по главата.

— Я чакай — каза той, — я чакай... Окото ми долови нещо. Там горе на скалата... къде полунощ... Но не съм сигурен. Я почакай да попитам моя приятел Минтос, пазача. Ей го на, тъкмо минава!

Един висок, строен мъж с бронзов щит и дълго копие минаваше край тях, беше втъкнал в косите си две бели пера от чайка.

— Ей, приятелю Минтос! — извика старият Петалидас. — Може ли да ти кажа нещо?

— Кажи, драги Петалидас! — отвърна пазачът и се спря.

— Нощес къде полунощ ти ли беше на пост?

— Да, аз. Защо питаш?

— Да си видял случайно двама души да разговарят там горе на скалата?

Пазачът се замисли за миг.

— Да — отвърна той най-сетне, — видях.

— Е, и после?

— Какво после? Поспрых се да чуя какво говорят, защото ми се сториха подозрителни. Наострих ухо, говореха за великия ни цар с уважение... Наши са, казах си аз, добри хора, и продължих пътя си. Това е всичко.

— Какви бяха? — попита нетърпеливо Хари. — Единият млад ли беше? А другият?...

Пазачът вдигна рамене и се засмя.

— През нощта всички котки са черни — отвърна той и продължи пътя си.

— Те са били, те! — прошепна Хари. — Те са били и са заминали!

Кафисос погали нежно племенника си.

— Мили Хари — каза му той, — смелост! На дванайсет години си, не си вече малко дете. Това, което изживяваш сега, е най-тежкото, което ти се е случвало в живота, дръж се като мъж! Не започвай да плачеш. Бъди уверен в баща си, но още повече бъди уверен в себе си! Добрите капитани проличават през време на буря, а ти сега преживяваш голяма буря, Хари. Дръж добре кормилото!

Тези, думи вдъхнаха голяма смелост на нашия приятел. Сбогува се с вуйчо си, благодари му и пое обратно към двореца.

---

[1] Вид кръгла мида, която се закрепва по скалите. — Б.пр. ↑

XX

Пладне беше превалило, Икар седеше под една маслина пред вратата на двореца и ядеше скромния си обед, гледаше към морето и с нетърпение очакваше приятеля си Хари.

„Дали е научил нещо за баща си? — мислеше си неспокойно той. — Боя се, че ако ковачът е избягал, царят ще побеснее и ще си го изкара на Хари и Крино... Боже мой, ако можех да им помогна!“

И тъкмо си казваше тези неща, ето ти го и Хари — зададе се по широкия пращен път. Лицето му беше бледо, но решително. Икар скочи прав.

— Е, какво? — запита той трепетно приятеля си. — Научи ли нещо? Защо си такъв блед?

Хари се спря да си откъхне. Изглеждаше уморен.

— Ела, седни тук на сянка под маслината — каза му Икар, — да си поемеш малко дъх. Гладен ли си? Ела да си поделим хляба и маслините ми. Ето, баща ми ми даде и един голям грозд. Седни да го изядем заедно.

— Не съм гладен — отвърна Хари и избърса потта си. — Благодаря, Икаре... Но ще седна малко при теб да си отпочина.

Седна под маслината, затвори очи.

— И тъй? — попита отново Икар. — Научи ли нещо, Хари?

Хари отвори очи.

— И да, и не — отговори той. — Но съм вече сигурен: баща ми е заминал с чужденеца.

Хари разказа всичко, което беше чул и видял на пристанището.

Икар мълчеше. Беше потънал в много горчиви размисли.

— Защо не говориш, Икаре? — запита го неспокойно Хари. — Какво мислиш?

— Нищо — отвърна Икар, който не искаше да тревожи приятеля си.

— Мислиш си за нещо страшно! — каза жално Хари. — За нещо страшно и не ми го казваш, защото се боиш, че не съм способен да го

понеса. Но аз не съм вече малко дете, дванайсетгодишен съм и мога да чуя истината, колкото и да е страшна!

Икар хвана приятеля си за ръка.

— Имам ти вяра, Хари — каза той. — Смел си, знам това. Ще ти разкрия всичките си мисли, пък дано да не съм прав. Онзи дивак Малис, началникът на дворцовата стража, сигурно тази вечер ще каже на царя за тайнствения чужденец, който дойде тук и три дни оглеждаше двореца, и изведнъж изчезна...

— Сигурен съм, че ще му доложи всичко... — промълви и Хари. — По-нататък?

— По-нататък най-лошото е това: изчезнал, като отвел със себе си твоя баща. Знаеш ли какво значи това, Хари?

Хари се замисли за миг.

— Да — отвърна той, — знам, страшно е!

— Това е държавна измяна! — произнесе тихо със сериозен глас Икар. — Държавна измяна!

— Защо? — попита изплашено Хари. — Защо държавна измяна?

— Ето защо: баща ти знае начина за обработка на желязото. Този начин е тайна, малко народи го знаят. И сега, след като избяга, баща ти може да отиде при други народи и да ги научи как да обработват и те този всемогъщ метал. И докато досега са били въоръжени с медни ножове, мечове и копия, които лесно се притъпяват и не режат, отсега нататък ще се снабдяват с железни оръжия, които не се притъпяват лесно, не се изхабяват лесно и побеждават всички народи, които имат медни оръжия. Разбра ли сега, Хари?

— Разбрах... разбрах... — промълви Хари ужасен.

— Затова царят ще побеснее. Ще изпрати кораби навред, за да заловят баща ти. И може би... може би...

— Какво? Плашиш ме, Икаре!

— Може би царят ще поиска да си отмъсти на баща ти, като се нахвърли на теб и Крино... Ето от какво се боя!

Навел глава, Хари размишляваше. „Приятелят ми е прав, по-умен е от мен, вижда по-добре от мен. Да, царят ще побеснее, ще направи всичко, за да си отмъсти. Но трябва да се покажа мъж!“

Вдигна глава, стисна ръката на приятеля си.

— Благодаря, Икаре — каза му той. — Добре стори, че ми разкри всичките си мисли, защото трябва да знам опасностите. Така е по-

добре.

— Да — отвърна Икар, — така е по-добре. Когато човек знае опасността и я гледа право в очите, придобива смелост, нахвърля се върху нея и я надвива.

Изправи се.

— Трябва да се върна пак в работилницата на баща си. Може би оттам ще дойде спасението.

— Надяваш ли се? — попита Хари, който не вярваше много-много на мечтите на Икар да се сдобият един ден с крила и да полетят.

— Сигурен съм! — отговори Икар с непоклатима увереност. — Сигурен съм, Хари! Един ден ще си поставим крила на раменете и ще се измъкнем от този дворец, където ни държат в робство!

И след като изрече това, тръгна към двореца. Хари го следваше умислен.

„Дано, дано! — казваше си той. — Велик е човешкият ум и някой ден ще може да превъзмогне всички препятствия... Но сега да укрепим сърцето си и да видим как да преживеем този тежък миг!“

Икар се обърна, подаде му ръка.

— Остани със здраве, Хари! — каза той. — Привечер да се срещнем отново. Кой знае какво има да видим тази нощ!

XXI

Същия ден привечер се разнесоха звуци на рогове откъм източната страна на двореца. Народът, който се бе насъбрал в дворовете и се бе разлял и обхванал широкия царски път сред нивята, се раздвижи и започна да размахва радостно големи лаврови и върбови вейки. И благородничките се показаха по прозорците на двореца и весело размахаха ветрилата си.

— Иде! Иде! Иде!

Най-отпред вървеше царската охрана с червени копия, със стегнато препасана кожена престилка около кръста, но с голи гърди и крака. На ушите си имаха обеци, а на главата си — голямо перо. Носеха малки бронзови щитове със странна форма като осморка.

Зад тях на малки носилки, крепени от черни африкански роби, следваха царедворците, всички носеха златни гривни и обеци и големи пъстроцветни пера на главата си, и според сана си всеки имаше на шията си един, два или три гердана от скъпоценни камъни.

Народът махаше с ръце и викаше, любуваше се на велможите, а те поздравяваха, като поклащаха леко дясната си ръка.

Икар и Хари, покачени на една маслина, гледаха. Познаваха всички тези царедворци и по име и току се провикваха сред клоните на дървото.

— Ето главния ловец на царя! — извика Хари, като посочи един офицер, суров, строен, костелив, с голяма рана на бузата.

— Ето главния сънотълкувател! — извика и Икар, като показва един старец в широка носилка, късав, тлъст, с малки очички, с дебела огърлица от сини камъни на шията. — Той тълкува сънищата на царя! — додаде Икар, като го гледаше с възхищение.

— Ето го и Великия Майордом! — възкликна Хари и посочи един охранен велможа, нисък, с двойна гуша и големи кривогледи очи. Двама грамадни негри крепяха носилката му и по голите им тела потта се стичаше на струйки.

— Мълчете! Ей, вие там горе на маслината, млъкнете! Царят минава!

Нашите двама приятели млъкнаха. Приведоха пламналите си лица, провряха ги през бухналия листак на маслината и загледаха с широко отворени очи.

Край тях тъкмо минаваше голяма каляска, украсена със златни гравюри, застлана със скъпи пурпурни тъкани и теглена от четири едри снежнобели бика. И вътре в каляската, седнал на трон от чисто злато, блестеше сред пера и бисери един старец, беззъб, с голям нос, с лукави очи.

Косите му бяха окапали и около голото му теме искреше златна диадема, на която бяха закрепени прави седем снежнобели скъпоценни щраусови пера. А в ръка държеше сребърен жезъл, на чийто връх имаше три разтворени златни лилии.

— Да живее царят! Да живее царят! — завика тълпата и започна да хвърля в колата цели шепи от новото жито.

— Царю честити! Царю честити! — викаха хората. — Да си ни жив!

Но старият цар, равнодушен, неподвижен като статуя, гледаше пред себе си и дори не благоволи да се извърне и да поздрави.

Пред входа на двореца шествието спря. Негрите положиха носилките на земята, взеха на ръце велможите и ги снеса от тях. А велможите се спуснаха към царската каляска, присегнаха се, вдигнаха с благоговение царя, постлаха скъпи килими под нозете му и зачакаха. Погледнаха към мраморното стълбище.

Двете царкини, дъщерите на цар Минос, облечени в празнични дрехи, с разпуснати на раменете коси, чиито къдрици преливаха върху ушите и челото им, слизаха по стълбището, като пристъпваха съвсем бавно...

— Като богини са! — прошепна някой, като гледаше с възхищение двете царски дъщери. — Едната, мургавата, Федра, е богинята на нощта, а другата, русата, Ариадна, е богинята на деня. И слизат да поздравят царя!

Когато стигнаха до последното стъпало, двете сестри протегнаха ръце и се приближиха почтително към баща си. Първа се наведе по-голямата, Федра, и му целуна ръка, после — Ариадна. А старецът

положи двете си тънки съсухрени ръце върху главите им, сякаш ги благославяше.

Всички мълчаха, роговете бяха стихнали, чуваше се само шумоленето на широките фусты на двете царкини и веселото звънтене на гривните и обещите, които благородниците носеха.

Царят вдигна жезъла си и даде знак да влязат в двореца. Веднага двама велможи се спуснаха, прихванаха го отляво и отдясно под мишниците и така го понесоха и го изкачиха по голямото стълбище — краката му едва докосваха мрамора. Начело вървеше Малис в най-празничните си доспехи, с двойна секира в ръка и проправяше път.

Когато стигнаха в големия централен двор, царят се спря пред олтара със свещените рога и протегна ръце, устните му леко помръдваха, сякаш се молеше, но не се чуваше нито една-едничка дума.

Народът се втурна нетърпеливо и обкръжи царя. Но стражите с червените копия го изблъскаха назад.

— Назад! Назад! — викаха те. — Царят се моли!

Когато завърши безмълвната си молитва, царят се наведе към олтара, където беше поставен бронзов съд, пълен с ново жито, и загреба от него с дясната си шепа.

Разлюляха се главите на стеклите се хора, всички протегнаха ръце.

— Назад! Назад! — завикаха отново стражите. — Царят ще благослови народа!

Вдигна старият цар пълната си шепа, извърна се на север и хвърли с все сила житото. Напълни шепата си още три пъти и пръсна житото на изток, юг и запад.

Народът се втурна и започна да събира от земята житото, което се ръсеше и разпиляваше по плочите на двора. Това жито се смяташе за свещено и затова го съхраняваха грижливо през цялата година, слагаха го в малки кесии и ги окачваха на шията си, за да не ги лови лошо око.

Хари беше събрал доста житни зърна.

— Ще ги дам на сестра си — каза той радостно — да направи от тях муска и да я закачи на косата си.

Икар се усмихна пренебрежително.

— Не те ли е срам, Хари — каза той, — да вярваш в такива басни? Ако баща ми те чуе, ще се ядоса!

— Това е обичай! — отвърна засрамен Хари.

В този момент царят тъкмо влизаше през голямата врата в двореца. Той засия за миг в цялата си позлата на широкия праг и изведнъж изчезна в тъмните коридори.

XXII

Двамата наши приятели, Хари и Икар, доста време обикаляха из кривите улички на двореца и слушаха разговорите на велможите, които се бяха върнали заедно с царя.

Онези от благородниците, които бяха останали в двореца, разпитваха с любопитство щастливците, избрани от царя за свитата му.

И първи Малис хвана за ръка своя приятел главния ловец.

— Кажи, скъпи събрате — обърна се той към него, — влезе ли и ти в свещената пещера?

Около тях се насъбраха мнозина, за да чуят.

— Да отидем и ние! — предложи Хари.

— Да отидем — отвърна Икар, — но внимавай да не ни види Малис. Този дивак никак не ми харесва.

Приблжиха се предпазливо. Слънцето беше вече залязло, благородниците насядаха на ниски патари^[1] в един малък двор източно от двореца. Вечерният ветрец появяваше и носеше долу от брега на реката и от отсрещните планини дъх на олеандри и мащерка.

Главният ловец избърса потта си и започна горделиво да разказва.

— Само трима велможи, както знаете, могат да придружават царя, когато влезе в свещената пещера, за да измоли благословията на Великата Богиня. Един от тези трима е главният ловец. Бяхме стигнали пред входа на пещерата привечер и чакахме — царят и тримата му придружители. Всички гледахме на изток и когато иззад планината се показа пълната луна, наведохме се, вдигнахме царя и влязохме в свещената пещера.

Главният ловец замълча за малко, избърса отново потта си и попита, като погледна Малис:

— Разбира се, навярно си ходил там, скъпи началнико на стражата, и познаваш пещерата?

— Познавам я — отвърна Малис. — Огромна е, подземна, влизаш, ходиш с часове и не стигаш края ѝ. Сталактити, същински

скали, висят над главата ти, сталагмити, същински скали, се издигат от земята и понякога се сливат и образуват грамадни колони. А камъните долу са залети с вода.

— Как ми се иска да отида там! — прошепна Хари.

— Мълчи! — промълви Икар, погълнат от разказа. — Мълчи да чуем!

— И тъй, запалихме борини — продължи главния ловец, — защото в пещерата цари дълбок мрак и има опасност при всяка крачка да се подхлъзнеш, да паднеш в някоя яма и да се пребиеш. Пристъпяхме полека, предпазливо, като държахме царя под мишниците. Аз вървах най-отпред със запалени борини.

— И после? — попита един млад благородник, който слушаше със зяпнала уста. — И после? Защо спираш?

— Сърцето ми още трепери, момчета! — каза главният ловец и постави ръка на сърцето си. — Както вървахме, изведнъж се разнесе страшен рев... Цялата пещера реवेशе. Спрях се с вдигната борина. Главният сънотълкувател, който беше с нас, поклати глава. „Върви — каза ми той. — Това е богът Бик. Не се бой.“ Какво да сторя? Срам ме беше да покажа, че съм се уплашил, тръгнах отново напред. Но се разнесе нов рев, още по-силен, сякаш Бикът беше сега по-наблизо. „Стигнахме“ — казах аз и спрях. „Още! Още! — извика сънотълкувателят. — Върви!“ Минавахме между сталагмитите, газехме във водата, царят мълчеше.

— Сякаш слушам приказка — прошепна Икар на приятеля си. — Баба ми ми е разправяла много такива приказки.

— Да, да — отвърна Хари, — но мълчи сега да чуем...

Икар се засмя тихо, пренебрежително.

— Бабини деветини са това... — пошушна той.

Но главният ловец беше млъкнал. Дочул беше, че някои си шушукат и се смеят зад него, и се извърна.

— Кой се смее? — изрече той сърдито и стана.

Двете момчета се свиха зад гърба на един дебел царски готвач.

Малис скочи прав. Погледът му веднага зърна двамата ни приятели.

— Ей тези там! — извика той. — Ето ги!

И се спусна да ги сграбчи.

Но двете момчета отново му се изплъзнаха и изчезнаха в тъмните коридори.

— Евтино се отървахме пак! — каза Икар, като се спря задъхан.

— И все пак, искаше ми се да чуя какво е станало! — изрече със съжаление Хари.

— Затова ли се притесняваш? — възкликна със смях Икар. — Аз ще ти кажа, баща ми ми разказа всичко, когато веднъж и той придружи царя в пещерата. По онова време царят обичаше баща ми, защото му трябваше, за да му построи лабиринта... Ала сега...

— Разкажи тогава, Икаре — помоли го Хари. — Много ми се иска да го чуя!

— И така, започваме приказката — имало едно време... — изрече Икар и прихна да се смее. — Този бик, дето реве, не е никакъв бог, както разправя главният ловец, а истински бик, държат го вързан в пещерата пред една голяма вдлъбнатина в скалата. Позлатили са му рогата и са закрепили между тях една изправена двойна секира. А вътре във вдлъбнатината седи с кръстосани крака старата жрица, знаеш я...

— Да, да, с белите коси! — каза Хари. — Веднъж я видях през един голям празник как се строполи върху плочите на двора и от устата ѝ заизлиза пяна...

— Тъкмо тя! Тъкмо тя! Облечена е като Великата Богиня. Носи дълга надиплена пола, държи житни класове и макове, а гърдите ѝ са голи. А в косата ѝ са се преплели две змии.

— И после? И после? — попита Хари.

— И после царят се приближава към нея и ѝ извиква: „Велика Богиньо, Майко на хората, на животните и растенията, благослови ме! Дай ми сила да продължа да управлявам Крит!“. Старицата разтваря шепите си и царят ги напълва със злато. „Искаш ли още?“ — пита я царят. „Искам!“ — отвърща тя. И царят отново ѝ напълва шепите. А после ѝ казва: „Насити ли се?“ — „Наситих се!“ — отговаря тя. „Тогава благослови ме!“ И тогава старицата полага ръцете си върху главата на царя и му казва: „Благословията на Великата Богиня връз теб! Вземи нова сила и управлявай Крит!“. Това е всичко. И царят набира, разправят, нова сила, качва се на каляската си с четирите бели бика и се връща в двореца.

— И видя ли го, че не говори! — каза Хари. — Сякаш се бои да не загуби силата си!

— През целия ден не трябва да продума нищо. Вглъбява се, мълчи и мисли. Но от утре, тежко ни и горко!

---

[1] Вид седалки, обикновено изградени край стените. — Б.пр. ↑

XXIII

Беше вече нощ. По коридорите на двореца слугите пълнеха с олио многораменните каменни светилници и ги палеха, робите се изкачваха от избите и носеха върху големи подноси вечерята на благородниците. Всички прозорци бяха осветени, навред кънтяха викове и смехове, а върху кулите на двореца се чуваше как нощните стражи надаваха в нощта обичайния си повик:

— Стражи, бдете! Стражи, бдете!

Нашите двама приятели, Икар и Хари, вървяха мълчаливо из коридорите. Бяха неспокойни, но се сдържаха и не продумваха нищо. Добре знаеха, че сега, след завръщането си, царят ще повика веднага началника на дворцовата стража Малис, за да му докладва какво е станало в двореца, докато е отсъствувал. И по този начин ще научи всичко. И тогава кой би могъл да възпре гнева му?

Наближаваха царските покои и затова запристъпеха на пръсти. Но изведнъж се спряха изплашени — от дъното на коридора срещу тях се бе появил един офицер. Под лампа на светилниците те различиха две червени пера, които се поклащаха сърдито на главата му. Очите му проблеснаха за миг.

Двете деца се прилепиха към стената. Зачакаха. Офицерът се приближи, сандалите му поскърцаха върху плочите, вървеше бързо, с широки крачки. Мина край нашите двама приятели, не ги забеляза, продължи. Спря се пред царските покои. Пое си дълбоко дъх, избърса потта си.

Виждаше се, че е много разтревожен. Протегна ръка да отвори вратата, но я дръпна назад. Покашля се, пооправи двете червени пера на главата си, притегна колана си. И сякаш придоби смелост, протегна решително ръка, отвори вратата и влезе.

Вратата се затвори и отново в коридора се възцари тишина. Двете момчета се отделиха от стената. Хари се присегна и стисна треперещ ръката на приятеля си.

— Малис! — прошепна той.

Малис внимателно запристъпя из голямото ярко осветено помещение. В дъното царят седеше на високия си престол. Изглеждаше уморен и бе затворил очи, сякаш спеше. Две големи бронзови кадилници горяха пред него и цялото просторно, потънало в позлата помещение благоухаеше.

„Уморих се! — мислеше си старият цар. — Цялата тази игра ме уморява. Да се катеря по планините, да се влача вътре в пещерата, да разговарям с онази хитра старица, дето, колкото и злато да й дадеш, не се насища, а после отново да се връщам в двореца сред тази лятна жегата... Но какво да правя? Народът трябва да се залъгва, че уж разговарям с боговете... И по този начин се подчинява...“

Чу, че вратата се отвори и приближават стъпки, отвори очи. Малис стоеше пред него с вдигнати ръце и го поздравяваше.

Царят му направи знак да свали ръцете си.

— Малис — каза му той, — началнико на дворцовата ми стража, слушам те!

— Царю честити, бъди дълги години жив и здрав! — започна Малис с риторичен тон. — Владетелю на морето, Великата Богиня отново препълни тялото и душата ти със сила! Целият дворец, от най-малкия роб до най-големия благородник, те поздравява и ти казва „Добре дошъл!“.

Но царят го прекъсна отегчен.

— Многото приказки, излишните думи не ми харесват! — каза той строго. — Знаеш това. Зарежи ги тогава и разправяй. Три дни отсъствам от двореца, теб оставих да наблюдаваш тук всичко, да слушаш всичко и да ми докладваш подробно за всяко нещо, едно по едно. И тъй, говори! Какво е станало в двореца откакто го напуснах досега?

— Царю честити — започна Малис, — извършени бяха вършитбата и отвяването, харманите ти преляха от жито и ечемик и слугите ги пренесоха в хамбарите ти, в големите делви. Аз лично запечатах делвите с твоя голям царски печат.

— При пълен ред ли стана всичко? Нямах ли нещо по-особено да ми докладваш?

— Имам — отвърна колебливо Малис.

— Казвай, слушам!

— По едно време, царю, народът вдигна глава...

— Аа! — изръмжа царят. — Какво? Какво? Вдигна глава ли?

— Не даваше да му вземат житото. Викаше: „Гладни сме, имаме деца, и ние искаме да ядем!“. И още и това викаше: „Ние работим, ние орем, сеем и жънем! Житото и ечемикът са наши!“. Викаше и още...

— Мълчи! Какво безсрамие! Какво безсрамие!... — извика царят.

И стисна силно дръжките от слонова кост на престола. От устата му излизаше пяна.

— Какво безсрамие! Къде се е чуло и видяло такова нещо? Народът няма никакво, никакво, никакво право!

Малис мълчеше със сведена глава. Царят се извърна към него.

— Казвай, началнико на стражата! — извика той. — И какво направи тогава ти?

— Изпратих войници с копия, царю, и ги вкарах в ред.

— Добре си сторил! Трябваше да убиеш неколцина. Уби ли?

— Не, царю, никой не оказа повече съпротива.

— Трябваше да убиеш за назидание. Друг път не забравяй това! Слушаш ли?

— Слушам, царю!

— Ами взе ли им всичкото жито?

— Всичкото, царю!

— Така трябва. Цялата земя е моя, целият урожай е мой, целият народ е мой роб! Той трябва да работи, а аз ще му давам каквото искам и колкото си искам! Такъв е законът. Такъв съм го заварил от славните ми прадеди и такъв ще го запазя. Друго нещо? Имаш ли нещо друго да ми доложиш?

XXIV

Малис преглътна на сухо. Дойде трудният миг. Как да го каже, та гневът на царя да не се стовари върху него? Коленете му трепереха.

— Защо не говориш? — извика царят. — Току отваряш и затваряш уста, но глас не чувам. Навярно имаш да ми кажеш нещо ужасно?

— Да, царю.

— Какво? Говори! Не мога повече да чакам!

— В деня, когато ти замина, тук пристигна един чужденец...

— Един чужденец ли? Какъв чужденец?

— Един младеж, около двацетгодишен. С кестеняви коси, много красив и висок, строен като кипарис. А на едната си буза имаше голяма бенка...

— За какво ми ги разправяш всички тези неща? — прекъсна го царят раздражено. — Какво ме интересуват външните му белези?

— Може да ни послужат някога, царю, затова ти ги споменавам. Този младеж.

— Пак ти се заплита езикът!... Говори ясно!

— Този младеж изглеждаше от много знатен произход. Когато дойде тук, стражите го спряха на входа на двореца. „Какво искаш?“ — попитаха го те. „Искам да видя царя!“ — отвърна им гордо той. „Царят отсъства!“ — каза му един от стражите. „Ще го почакам!“ — отговори младежът и прекрачи прага. Щом влезе в двореца, аз тръгнах подир него. И крачка дори не можеше да направи, без да го следя скришом, за да видя какво прави, с кого ще говори, какво ще каже. Обикаляше, обикаляше три дни мълчаливо. Разглеждаше двореца, кулите, коридорите, рисунките, вратите. С часове стоеше пред работилниците и наблюдаваше какво правят майсторите и работниците. Но не казваше нищо, не пипаше нищо. На втория ден слезе в града, влезе в работилницата на майстор Тирсис и му поръча един дълъг меч със златни гвоздеи на дръжката и с гравюри по него... Накрая не изтраях и намерих повод да се заям с него. Стори ми се

опасен, трябваше да бъде убит... Бях го притиснал вече на двора, вдигнах меча си... когато от царския прозорец се разнесе един глас...

— Какъв глас? — възкликна разтревожен царят. — Какъв глас? Какво каза?

— „Недей! Не го докосвай!“ — ето какво каза. Изплаших се и пъхнах меч в ножницата.

Царят скочи прав.

— Кой беше този, дете извика? Кой се осмели да го защити?

Малис сниши глас:

— Царкинята Ариадна... — прошепна той.

Царят се тръшна на престола си. Прехапа устни, помълча няколко секунди. Но бързо успя да овладее гнева си и гласът му сега прозвуча тих, съскащ като змия.

— И после? И после? — изсъска и погледна Малис право в очите.

Малис не можа да издържи страшния поглед и сведе глава.

— После... — промълви той, — едно момче се приближи до него и му каза нещо. Младежът, който беше седнал и се бе опрял на олтара в големия двор, стана. Момчето вървеше отпред, а той го следваше. Влязоха в двореца, стигнаха при стълбата към женското отделение, изкачиха се.

Сега царят беше слязъл от престола си, сграбчи Малис за мишницата.

— И после? — изкрещя му той. — Устните ти треперят.

— По едно време го загубих — замънка Малис, целият разтреперан. — Загубих го... Стори ми се, че е слязъл през другата стълба отзад на двора. Изтичах. Огледах големия двор — никой! Претърсих коридорите, складовете, работилниците... Нищо! Отново слязох на двора. И изведнъж една страшна мисъл прониза ума ми: да не би да се е качил в стаята на царкиня Ариадна?

— Аа! Аа! — изръмжа царят и се хвана за главата.

— Изтичах веднага в стаята на царкинята...

— Отвори ли вратата? Влезе ли?

— Намерих някакъв повод, влязох.

— И после?

— Никой! Царкинята седеше сама и се приготвяваше за празника...

Царят се опря на стената, от очите му изскачаха мълнии. И изведнъж се обърна към Малис:

— Кое беше това дете, дето го заговорило? Знаеш ли го?

— Знам го, царю! Син е на нашия ковач, казва се Хари! Сестра му Крино е любимата робиня на царкиня Ариадна.

— То сигурно знае! — извика царят. — Доведи ми го тук!

Малис се извърна, за да тръгне.

— Чакай! — извика му царят. — По-напред трябва да ми доведеш тук, и то веднага, чужденеца!

Студена пот обля челото на Малис.

— Какво стоиш? Върви бързо! Доведи ми го тук!

— Невъзможно е... — прошепна нещастният началник на охраната.

— Невъзможно ли? На мен, всемогъщият властелин на Крит, дръзваш да изречеш такава дума? Няма нищо невъзможно за мен!

— Невъзможно е, царю — измънка отново клетият Малис и падна в нозете на царя.

— Защо?

— Защото замина.

— Замина ли?!

— Изчезна, царю. Беше на свещенодействието, наблюдавах го, не откъсвах очи от него. Но неочаквано през нощта сред тълпата изчезна: Изпратих хора навсякъде, в градовете, в селата, на пристанището — нищо! Изчезна... изчезна!

— Тъпак такъв! — извика царят и вдигна ръка. — Махай се да не те гледам!

— Царю — промълви Малис, като коленичи, — има още нещо...

— Еще нещо ли? Три дни ме нямаше и какви ли не беди сполетяха този дворец! Какво друго? Защо не говориш?

— То е най-страшното, царю... Ковачът...

Царят скочи уплашен. Сграбчи Малис за рамото.

— Стани! — извика му той. — Погледни ме в очите! И си мери добре думите... Какво ковачът?

— Ковачът... изчезна... и той също...

— С него ли?

Гласът на царя беше суров, отчаян.

— С него ли? — извика отново той.

— Не знам... не знам, царю...

Царят не можа да се сдържа повече. Обхвана го същински бяс. Оглеждаше стаята, сякаш искаше да намери нещо, някакво оръжие, някое копие, някой меч, и да удари с него глупавия началник на охраната. Крачеше напред-назад като звяр. Изведнъж грабна един от бронзовите светилници, които висяха на голяма поставка досами престола, и го запрати така, както гореше, с все олиото, право в лицето на Малис.

Малис не посмя да се помръдне. Не наведе глава, не вдигна ръка, за да избегне удара. Бронзовият светилник се стовари право в лицето му, олиото потече по бузите, по шията му, плъзна се по гърдите и стигна чак до краката му, а от челото му над веждите бликна кръв.

— Глупак такъв! Глупак такъв! — крещеше царят с пяна на уста. — Оставил си ги да се изплъзнат от ръцете ти, глупако! Ами сега?

— Каквото заповядаш, царю — промълви Малис, докато бършеше олиото от лицето си.

— Махай се да не те гледам! — изръмжа царят. — Изпрати стражи да обкръжат двореца, та никой да не може да се измъкне! Може да се крият още тук, в някое подземие... Чу ли?

— Чувам, царю!

— Върви! А утре ще дам нарежданията си!

— Целувам ти краката, царю честити... — прошепна треперещ Малис и падна в нозете на царя, но той вдигна крак и го ритна в главата.

— Пръждосвай се оттук! — изкрещя му той. — Ще те накажа! Утре ще си видим сметките. Върви!

Изпоцапан с олио, изранен, унижен, свирепият началник на дворцовата охрана се затътри заднишком към вратата, отвори я, погледна наляво и надясно в коридора — никой! Излезе бързо навън и пое покрай стената. Но от очите му изскачаха искри в мрака.

XXV

Царят не можа да мигне през цялата нощ. Лежеше с отворени очи и гледаше рисунките по балдахина на леглото си, слабо осветен от горящите масленици. Хиляди подозрения изскачаха в ума му и той яростно хапеше тънките си устни.

„Навярно е някакъв царски син от Азия — мислеше си той, — от Кипър или от Сирия, а може и от Египет... Или пък някакъв млад благородник варварин от Македония, от Тракия или дори по-отвъд, от Хелеспонта! Всички тези царе гледат богатствата и славата ми и ми завиждат. Но нека дръзнат да дойдат насам! Флотът ми ще ги разпръсне и ще ги прати на морското дъно!“

Но неочаквано му мина друга мисъл.

„Ами ако е някой човек, изпратен от царя на Атина, стария Егей? Напоследък, научавам, че Атина започва да надига глава, покорява околните народи, има и нейна милост амбицията да стане голямо царство! И иска, божем — каква наглост! — да отхвърли критското иго, да не плаща повече кръвния данък, седемте младежи и седемте девойки, които изпраща всяка година на моя Минотавър, за да ги изяде!“

— Така ще да е! Така ще да е! — извика царят и скочи от леглото.

Започна да се развиделява. През отворения прозорец царят различаваше Юхтас, потънал все още в синкав мрак, и още по-нататък Псилоритис, чиито върхове бяха започнали вече да розовеят. Пълна тишина, зорницата искреше, приятно ухание се издигаше от ожънатото поле и царят си пое дълбоко дъх.

— Остарях — прошепна той, — остарях... Още колко време ще се радвам на красотата на света?

Облакът се на прозореца, извърна се на север и дълго гледа умислен морето.

Морето е спокойно, вълните му гаят нежно Санторин, Милос, Наксос, Парос, всички прелестни острови, пръснати из синьото море

на север от Крит.

И един малък бял кораб с две големи очи, изписани на носа му, цепи тихо вълните и плува, плува на север към Атина.

Хари спи на сиромашката си постеля и на разсъмване засънува: привидя му се морето и баща му в един кораб, който плуваше, отдалечаваше се и се загуби отвъд хоризонта, там, където морето и небето се сливат.

Сутринта, когато се събуди, беше забравил съня си, но тежко му беше на сърцето, защото си беше спомнил за баща си... Започна да плаче... Но изведнъж се съвзе, тръсна глава.

„Срамота — каза си той — да седя и да плача... Голям съм вече... Баща ми ще намери начин да ме освободи и мен... Освен това и аз може да избягам с Икар. Но дори Икар да не ми помогне, пак ще намеря сам начин да избягам... Човек може да постигне всичко каквото пожелае... Каквото пожелае... стига да го пожелае!“

В този миг вратата се отвори, влезе Крино съвсем пребледняла.

— Какво се е случило? — попита Хари, който се уплаши от бледостта ѝ.

Крино се тръшна тежко на постелята му.

— Хари... — изрече тя с треперещ глас.

— Кажи, Крино, мила моя сестричке... — произнесе Хари и я погали по косата.

— Хари, снощи Малис...

— А! — извика Хари. — Видях го! Отиде при царя.

— Да... И му разправил всичко... Как дошъл един чужденец... как си отишъл... как взел със себе си баща ни.

— Е, че какво може да ни направи? — каза Хари, за да успокои сестра си. — За това ли се притесняваш, Крино? Какво сме виновни ние?

— Казал му още — продължи Крино, — че ти си разговарял често с чужденеца, че си го завел в стаята на царкинята... Че навярно знаеш кой е... и къде са отишли.

— Не знам кой е! — извика Хари. — Ти знаеш ли?

Крино сведе глава.

— Знам — отвърна тя.

— Кой е?

— Не мога да ти кажа, Хари... Заклех се...

Хари не настоя. Заговори за друго. Хвана сестра си за ръка.

— Крино, откъде знаеш — запита той, — че Малис е казал всичко това на царя?

— Защото царят дойде рано-рано в стаята на царкинята сърдит и я събуди. Аз бях в съседната стая, където спя, скочих и чух как царят крещи и я заплашва, а царкинята отвърща ядосана: „Не знам! Не знам! Не знам!“ . Когато царят си отиде, като затръшна вратата, царкинята веднага плесна с ръце и ме повика. „Крино — каза ми тя, — царят знае всичко. Сега ще повика Хари, ще повика и теб... Да не ме предадете!“

— Никога! — възкликна Хари и вдигна ръка, сякаш се кълнеше. — Никога!

Едва бе довършил думите си и вратата се отвори, блъсната с ритник, и на прага се появи един страж със свиреп вид. Пристъпи крачка, сграбчи Хари за врата и му изкрещя:

— Да вървим!

— Къде?

— Царят те вика!

И се готвеше да вдигне ръка и да удари момчето. Но Крино скочи.

— Не го удряй! — извика тя. — Той е на служба при царската дъщеря Ариадна и ще трябва да дадеш сметка пред нея!

Стражът се уплаши.

— Няма да го ударя — отвърна той, — не викай!

— Хари, Хари — промълви Крино и прегърна брат си, — покажи се мъж!

— Бъди спокойна — отвърна Хари с твърд глас.

Крино тръгна бързо да намери царкинята и да ѝ каже, че са задържали Хари, а в това време стражът припряно отвеждаше нашия малък приятел към покоите на царя.

Когато минаваше край работилницата на Дедал, Хари се повдигна на пръсти и погледна през прозорчето с решетката.

— Икаре! — извика той.

Но стражът го изблъска.

— Върви! — каза му той. — Не се спирай!

Икар скочи. Видя приятеля си, видя стража, разбра.

— Хари! Хари! — извика му той. — Смелост!

И изтича да настигне приятеля си и да му стисне ръка.

— Махай се! — изкрещя му стражът и вдигна копието.

Икар се спря. Гледаше, докато приятелят му свърна зад един ъгъл и се загуби.

— Имам му вяра — прошепна той, — имам вяра в Хари. Няма да се изплаши!

Старият цар седеше на престола си; престолът му беше от скъп алабастр, изкусно гравирани и побираше точно тялото само на един човек. Отдясно и отляво се разстилаха два големи стенописа — бяха нарисувани облаци и високи лилии и сред лилиите се бе изтегнал някакъв странен звяр, голям като лъв, но с грива от паунови пера. Беше навирил усуканата си опашка, изправил острата си глава и гледаше към царския престол.

Три къси и дебели колони от кипарисово дърво крепяха тавана — бяха боядисани в черно с червени капители.

Царят седеше съвсем сам и полюляваше нервно крак. Целият трепереше. Гледаше през отворената врата отсрещната планина, обляна вече от утринното слънце. Маслиновите дървета проблясваха, лястовиците летяха и разсичаха въздуха, един папагал в клетката си над женското отделение започва да вика като човек:

— Добър ден! Добър ден! Добър ден!

Но царят не виждаше и не чуваше нищо... Скочи от престола, опря се на една колона, стисна юмрук.

— Къде ще ми избягат! — изръмжа той и по устните му се появи пяна. — Къде ще ми избягат! Ще ги заловя и живи ще ги одера!

Тъкмо в този миг се появи стражът, като стискаше здраво за мишницата нашия малък Хари.

Царят се отдели от колоната.

— Ела тук! — извика той, като протегна ръка към Хари.

Хари вдигна глава и с твърда крачка слезе по четирите стъпала.

— Ти се махай! — каза царят на стража.

Хари закрачи по тронната зала, застана пред царя.

— Ти ли си синът на ковача? — попита царят, като се мъчеше да сдържи гнева си.

— Да, царю.

— Къде е баща ти?

— Не знам.

— Кой е чужденецът, с когото си разговарял?

— Не знам.

— Къде е този чужденец? Замина ли?

— Не знам.

— С баща ти ли замина?

— Не знам.

Царят побесня... Същото му отговаряше тази сутрин и дъщеря му: „Не знам! Не знам! Не знам!“. Ала нея не можеше да набие, да подложи на мъчения, защото беше царкиня... Този обаче... Този и сестра му! Те сигурно знаят... Те са вкарали чужденеца в стаята на царкинята. Какво са говорили там? Те сигурно знаят...

— Ааа! — изръмжа като звяр царят. — Заговор!

Сграбчи Хари за рамото, разтърси го силно и го блъсна в стената.

— Ще кажеш истината — извика той, — или ще наредя да те пребият от бой!

— Казвам истината, царю — отговори Хари.

— Как се казва сестра ти, робинята на Ариадна?

— Крино!

„Тя е била в стаята, когато чужденецът е разговарял с непрокопсаната ми дъщеря. Тя сигурно знае!“

Плесна с ръце.

— Стража! — извика той.

Появиха се двама стражи с червени копия.

— Доведете веднага тук Крино, робинята на царкиня Ариадна!

Двамата стражи се поклониха и понечиха да тръгнат.

— Чакайте! — заповяда царят. — Вземете този малък негодник и му ударете сто тояги!

Обърна се към Хари.

— Ще кажеш ли сега истината? — попита го той.

— Казах я — отвърна момчето.

— Ще те пребият от бой! Чу ли каква заповед им дадох!

— Казах истината — отговори Хари.

— Вземете го! — заповяда царят. — И ако реши да проговори, доведете го тук!

Стражите сграбчиха Хари, единият за лявата мишница, другият — за дясната, и го изведоха навън.

— Ще узная! Ще узная! — процеди яростно старикът, като крачеше напред-назад из ниското помещение. — Ще узная кой е бил чужденецът... Имам едно страшно подозрение...

Избърса потта, която се стичаше от плешивата му глава, засмя се злорадо.

— Това ли беше значи благословията, която богинята ми даде? — промълви той. — Докато тя полагаше ръце върху главата ми, един чужденец е обикалял тук, разкривал е тайните на двореца ми, а после е отвел със себе си ковача и си е заминал! Малис е виновен!

Изскочи навън. Повика един от стражите.

— Тичай да обадиш на Малис да се яви веднага при мен!

Стражът изчезна светкавично.

— Той е виновен! — промълви отново старикът. — Трябвало е да залови веднага чужденеца и да го хвърли в кладенците, в затворите ми!

Опря се на рамката на вратата и зачака. Мина минута, втора, трета... Царят ги броеше и му се струваха като часове.

Изведнъж Малис застана пред него.

— Малис — извика той побеснял, — от днес те снемам от длъжността ти!

— Царю... — промълви офицерът, жълт като лимон.

— Млък! Трябваше да го задържиш... Да го хвърлиш в кладенците! Махай се!

— Царю... — прошепна отново Малис.

— Махай се!

Малис се наведе, прегъна се на две и изчезна, като залиташе.

Царят удари с юмрук по колоната.

— Цар съм! — извика той. — Дворецът е крепък, няма да се срути!

По стълбището се чуха леки стъпки. Царят се извърна — една мила, прелестна девойка стоеше пред него.

— Ти ли си Крино? — попита царят.

— Да, аз, царю.

— Кажы кой беше чужденецът, който влезе при господарката ти и говори с нея?

Крино мълчеше.

— Кой беше? Кой беше?

Сега царят беше сграбчил Крино за раменете и я блъскаше в стената.

Крино мълчеше.

— Ще те убия! Казвай!

— Убий ме, царю... Убий ме... — прошепна умолително Крино.
— Убий ме...

— Стража! — извика отново царят.

Двама други стражари се появиха.

— Вземете я, хвърлете я в най-дълбокия затвор... В кладенеца!

Стражите понечиха да сграбчат Крино.

— Не ме докосвайте! — произнесе Крино, като вдигна високо глава. — Мога и сама да вървя!

Царят се беше тръшнал на престола си. Беше се уморил. Видя как Крино закрочи между двамата стражи, после опря глава на облегалката на престола, въздъхна.

— Уморих се... — промълви той. — Уморих се...

Затвори очи, виеше му се свят. Наближаваше пладне. Щурците по маслиновите дървета цвъртяха, дворецът гъмжеше, отдалеч долетя мученето на бикове — водеха ги на водопой на реката.

— Вие ми се свят... вие ми се свят... — прошепна царят със затворени очи.

И така неусетно старият и уморен цар заспа на престола си.

XXVI

— Крино!... Крино!...

Нощ, всички в двореца бяха заспали, духаше силен вятър и клоните на дърветата се блъскаха. Едно куче лаеше някъде далеч, една кукумявка подхвъркваше от маслина на маслина и жалният ѝ крясък се носеше в мрака:

— Ху-ху! Ху-ху!

Едно момче, надвесено през ръба на един сух кладенец на края на двореца, подвикваше тихо, за да не го чуят други наоколо.

— Крино!... Крино!... Спиш ли?

Момчето се взираше в дъното на кладенеца. Мрак. Не виждаше нищо. Тесен, кръгъл сух кладенец, дълбок около седем разтега. Наоколо имаше и други кладенци — това бяха затворите на двореца.

Момчето отново поде, вече отчаяно:

— Крино!... Крино!...

И тогава от дълбините на кладенеца се чу слаб глас:

— Кой е?

— Аз, Крино... Аз...

— Кой?

— Икар!

— Какво става с Хари? — запита с тревога гласът.

— Лежи в постелята си. Сега идвам оттам. През цялата вечер бях при него.

— Боли ли го?

Икар се поколеба.

— Да, малко го боли... — отвърна той най-сетне.

— Изранен ли е?

— Да, насинен е малко...

Икар не искаше да каже цялата истина, за да не уплаши Крино. Приятелят му изпитваше страшни болки и цялото му тяло беше в рани — двамата стражи го бяха били безмилостно.

— Признай! Признай! — викаха му те.

— Казах цялата истина! — отвърщаше Хари и стискаше зъби, за да не вика от болка.

Изяде сто удара с бич и едва тогава стражите го зарязаха в несвяст на пода. Тогава Икар изтича при него, взе го на ръце и го положи на постелята му. Намаза го с олио, седна до възглавето му и дълги часове го утешава. И сега, когато най-сетне Хари се унесе в сън, Икар го остави сам. Изтича в стаята си, взе едно вързопче, което беше приготвил отпреди, и забърза към затвора на Крино.

— Крино — отново извика той. — Крино, яла ли си нещо?

— Не — отвърна от дълбините на земята гласът.

— Гладна ли си?

— Не.

— Жадна ли си?

Гласът не отвърна веднага. Изминаха няколко секунди.

— Да — отговори тогава изнемощяло гласът.

— Почакай, Крино... Вдигни ръце... Спускам ти едно вързопче. В него има хляб, маслини, две-три зрели смокини, които откъснах днес, и стомничка с вода.

След като изрече това, Икар спусна вързопчето, като размотаваше бавно връвта.

— Хвана ли го?

— Да, благодаря, Икаре. Върви си сега, за да не те видят...

— Отивам при Хари... Ще остана през цялата нощ при него.
Лека нощ...

— Лека нощ, Икаре, мили приятелю... Благодаря!

— Лека нощ, Крино.

— Почакай, почакай, не си тръгвай още, Икаре.

— Искаш ли нещо? Кажу.

— Какво прави царкинята? Виждаш ли си я?

— Видях я привечер, отиваше при баща си. Застанах отвън, чух
викове. Царкинята плачеше.

— Плачеше ли? — възкликна гласът от дълбините на земята. —
Плачеше ли?

— Да... А пък царят ѝ крещеше.

— Нещо друго?

— Нищо.

— Върви си сега, върви си, за да не те видят.

— Утре вечер ще дойда пак... Лека нощ, Крино!

— Лека нощ! Лека нощ!

Кладенецът отново се изпълни с тишина. Икар се промъкна в
двореца, спусна се по една стълба, влезе в мизерното подземие, където
лежеше приятелят му. В стаята гореше малък глинен светилник. Икар
влезе тихо, за да не го събуди. Но очите на Хари бяха отворени.

— Къде беше, Икаре? — запиташа го той.

— Отидох при Крино.

— Какво ти каза? Страхува ли се там долу?

— Не. Попита за теб. Казах ѝ, че си добре. Боли ли те още,
Хари?

— Да, малко. Но няма значение. Върви да спиш и ти.

— Тук ще спя, Хари. Ще ти бъда дружина. Хари протегна ръка.

— Дай ми ръката си — каза той. Икар му подаде ръка. Хари я
стисна развълнувано.

— Благодаря, Икаре — промълви той. — Ти си истински
приятел.

Икар полегна в един ъгъл.

— Спи, Хари — каза той. — Спи...

Хари затвори очи. Но след малко отново ги отвори.

- Икаре... — произнесе той.
- Искаш ли нещо?
- Не, не искам нищо. Исках само да ти кажа...
- Какво?
- Че няма по-голямо щастие на света от това...
- От кое?
- Да имаш един истински приятел...
- Спи, Хари, спи... Не се уморявай...

Хари отново затвори очи... След малко Икар чу, че диша спокойно — беше заспал.

Затвори и той очи и заспа.

XXVII

След няколко дни Хари беше вече станал от леглото и ходеше. При всяка стъпка чувствуваше още болки, но беше доволен, защото се беше показал смел в този труден час в живота му.

Удряха го жестоките стражи с бичовете си, тялото на клетото дете беше цялото в синини и рани, кръвта течеше, но Хари стискаше здраво зъби, за да не извика.

„Срамота е — казваше си той, — голям позор е да покажа, че ме боли, и да почна да плача. Трябва да бъда мъж!“

Помнеше думите, които му беше казал веднъж баща му.

„Стойността на човека, дете мое, проличава в труден час!“ И сега Хари се радваше, че беше издържал мъжки един толкова тежък час.

Привечер излизаше да се поразходи с приятеля си Икар. Вървяха край реката или слизаха на пристанището и се любуваха на корабите, които пристигаха от далечни страни или вдигаха платната си и заминаваха.

— Кога ще заминем и ние! Кога ще заминем! — казваха си двете деца и гледаха как корабите изчезваха в далечината отвъд хоризонта.

Веднъж Кафисос, вуйчото на Хари, седеше в една пристанищна кръчма и ядеше и пиеше с един свой стар приятел, капитан Цекурас. Този капитан се готвеше да замине рано-рано на другия ден и Кафисос го гощаваше за добър път.

Бяха пили доста вино и бяха в настроение. Кафисос беше доловил нещо подозрително в думите му — като че ли царят го пращаше с някаква специална задача... Уж да открие някого, който бил избягал тайно от двореца. Ала кого? От предъвканите думи на капитана Кафисос не можа да разбере.

„Да не би царят да го изпраща да открие ковача, бащата на Хари? Трябва да разбере това. Трябва да накарам капитана да проговори... Но как? Капитанът обича винцето, така че най-добрият начин е да го напия. И тогава, докато е замаян, ще разкрие всичко...“

И затова го угощаваше тази вечер, пълнеше му непрекъснато чашата с вино, за да изпадне в настроение, да му се развърже езикът и да изтърве някоя и друга дума.

Кафисос вдигна чашата си.

„Сега ще му кажа някои думи, дето ще го раздразнят — помисли си той, — ще го ръчна по честолюбието му. Може и да се ядоса, но в яда си може да разкрие тайната, която искам да узная. И тъй, напред!“

Вдигна Кафисос пълната чаша и каза:

— На добър път, капитан Цекурас! Надявам се скоро да се видим отново! Понеже, види се, пътуването ти не може да е много голямо, корабчето ти е малко и няма да издържи в големите морета!...

Капитанът подскочи на столчето си, сякаш внезапно го бяха боднали с игла. Смръщи сърдито вежди.

— Много се лъжеш, капитан Кафисос! — произнесе той с дрезгав глас. — Корабът ми не е чак толкова дребничък, както си мислиш!

Усмихна се доволен.

— Отивам далеч, много далеч! — продължи той. — Какво ме гледаш така? Не вярваш ли? Мислиш, че приказвам големи думи, ей тъй, само за да се хваля ли? Капитан Цекурас, приятелю, не се бои от морето!

— Не исках да те обидя, прославени капитане! — отвърна хитрият Кафисос. — Кой не познава юначеството на капитан Цекурас! Аз казах само за корабчето ти. Струва ми се, че няма да издържи на големи пътувания. Най-много да стигне до Милос. Ала по-нататък?

Капитан Цекурас удари с юмрук по масата.

— До Милос ли? — извика сърдито той. — До Милос ли?

Сниши глас.

— Знаеш ли къде отивам, приятелю?

— Не! — отговори Кафисос и приближи столчето си до столчето на приятеля си. Чувствуваше, че вече е дошъл мигът, когато щеше да узнае тайната.

Капитан Цекурас изпразни чашата си.

— Ами че откъде ще знаеш, горкичкият ми! — каза той надменно. — А пък ако знаеш защо заминавам!

Кафисос се засмя подигравателно.

— Само не ми казвай, разбира се, че отиваш с някаква специална задача!

Сега капитан Цекурас стана червен като рак от яд.

— Виждам, че не ти хващам нещо око, капитан Кафисос! — каза той. — Слушай тогава, за да знаеш какво ще рече капитан Цекурас...

Огледа наоколо, да не би да го чуе някой. Кафисос му напълни отново чашата. Приблужи се още повече към него.

— Сега да не вземеш да ми кажеш, че царят те праща... — каза присмехулно Кафисос.

— Е, добре! Да, царят ме праща...

Очите на капитан Цекурас горяха. Не можеше повече да гледа как приятелят му говори някак пренебрежително. Ще му каже тогава защо заминава и кой го праща, за да се научи отсега нататък да го уважава.

Кафисос се престори на смаян. Седеше със зяпнала уста.

— Царят... царят... Сам той... те праща! — заекваше той.

Капитан Цекурас потупа покровителствено приятеля си по рамото.

— Даваш ли ми дума — изрече той, — не няма да кажеш никому нищо?

— Толкова страшна ли е значи тайната ти? — попита Кафисос, без да даде дума, че ще запази тайната. — Толкова ли е страшна?

— Разбира се! — отвърна капитан Цекурас. — Слушай: отивам да открия един голям човек, един царски син, да го сграбча за косата и да го докарам тук, в двореца!

— Какво приказваш, капитане! — извика Кафисос. — Царски син! Такова доверие ли ти има царят? По кого ти обади всичко това?

— По кого ли?

Капитан Цекурас не можеше повече да се сдържи.

— По кого ли? — повтори той. — Повика ме самият цар, да, да, не блещи така очи, повика ме сам той и ми каза: „Е, капитан Цекурас, имам ти доверие на теб, направи ми една услуга, която ще поискам от теб!“.

Капитан Цекурас погледна Кафисос горделиво. Покашля се, поглади дългите си черни коси и се засмя.

— Е, как ти се вижда това? — попита той. — Ще обиколя навред цялото море, от Египет чак до Тракия, и не за да пренасям стоки, както

прави твоя милост, от Родос и от Кипър, а с голяма цел: да заловя царски синове!

Кафисос отново напълни чашите.

— За твое здраве, капитан Цекурас! — каза той. — Ти си, виждам, много важна личност.

Помълча за миг, усмихна се хитро и изрече:

— Само че аз знаех всичко това!

— Знаеш ли го? — извика капитан Цекурас и скочи от столчето, на което седеше.

— Какво рипваш такъв? — каза Кафисос и се засмя. — Знаех го, приятелю, още отпреди доста дни...

— Ама това е държавна тайна!...

— Пуф! — изпуфка пренебрежително Кафисос. — Ами че аз знам още повече неща, които твоя милост, разбира се, не знае...

Капитан Цекурас опули очи.

— Да, да, още повече! — повтори Кафисос. — Но, изглежда, че царят не ти ги е доверил.

— На мен ли? — извика засегнат Цекурас. — На мен ли не ги е доверил? Ама, моля ти се, за кого ме вземаш ти мен?

— Какво да ти кажа, приятелю?... Аз много те уважавам, но, изглежда, че царят... Щом като не ти е доверил цялата тайна...

— Е, добре, довери ми я! — изръмжа капитан Цекурас, като вдигна високо глава. — Довери ми я! Но се заклех да не я кажа на никого!

Кафисос се засмя иронично.

— Казваш, че уж си се заклел да не казваш нищо и така се отърваваш... Ако някой нахалник те попита: „Каква е тази тайна?“, ти ще му отговориш с важен вид: „Е, приятелю, заклел съм се!“. И така се измъкваш!

— На мен ли ги казваш тези неща? — възкликна капитан Цекурас, на когото малко му трябваше да почне кавга. — И за да ти докажа, че и аз знам цялата тайна, слушай тогава! Няма значение, че съм се заклел, щом я знаеш и ти!

— Ами разбира се, че я знам! — отвърна Кафисос. — И съм любопитен да видя дали и ти...

Капитан Цекурас отново се огледа, сниши глас.

— Дай си ухото насам! — каза той на приятеля си.

Кафисос се наведе.

— И тъй? И тъй? — попита той.

— И тъй, отивам да открия и ковача, дето избяга скришом от двореца! Избяга с царския син, за когото ти казаха... Но царят заповяда никой да не научи за това, за да не би народът да се изплаши. Може да се намерят някои доброжелатели, които да кажат, че уж чужди царе са ни задигнали ковача, за да се научат и те да изработват железни оръжия... И да ни нападнат... И тогава царството ни ще бъде в опасност... Разбра ли? Това е тайната!

Кафисос се присегна и стисна ръката на наивния си приятел.

— Браво, капитан Цекурас! — каза той. — Виждам, че царят наистина те зачита и ти е доверил всичко! Нека изпием тогава тази последна чаша за твоє здраве!

Кафисос напълни чашите, взе своята и я вдигна високо.

— Пия за твоє здраве, капитан Цекурас! — произнесе той с тържествен глас. — Радвам се да видя, че царят — да е жив и здрав много години! — е признал големите ти качества и ти е доверил държавните тайни. И тъй, успешно да завършиш мисията си и да се завърнеш с двамата големи врагове на отечеството ни, вързани в трюма ти!

— Благодаря ти, добри ми приятелю! — отвърна развълнувано капитан Цекурас. — Добра среща!

Кафисос нямаше какво повече да узнае, затова се изправи и се сбогува с приятеля си.

— Добър успех, капитан Цекурас! — каза му той. — Великата Богиня, която закриля Крит, да бъде ден и нощ с теб!

XXVIII

И след като изрече това, Кафисос тръгна да се поразходи малко сам по вълнолома. Слънцето вече залязваше, спокойната вода на морето се бе обагрила със странен цвят, като вино. Островчето Дия блестеше отсреща цялото розово. Тъмни червени облаци се бяха струпали на запад.

— Утре ще имаме вятър... — прошепна Кафисос, като погледна облациите и се засмя.

„Онзи глупак Цекурас — помисли си той, — как само падна в клопката! От пуста горделивост, за да покаже, че уж царят му е приятел, издаде тайната си!“

Кафисос седна на една по-отдалечена скала.

„Така значи — каза си той, — царят праща кораби да заловят Аристид! Тежко му и горко, ако го заловят и го докарат тук! Царят е способен да го направи на парчета... Ех, ако знаех накъде е тръгнал, та да подтикна онзи глупак Цекурас да поеме в обратна посока! Но как да науча?“

И тъкмо в този миг зърна две момчета на широкия кей, които вървяха съвсем бавно и разговаряха. Привечерните сенки вече се бяха спуснали, но капитан Кафисос имаше орлово око.

— Това е племенникът ми Хари! — прошепна доволно той. — Хари с приятеля си Икар! Горкото дете, колко ли е страдало! Но хвала на него, показва се смел!

Беше научил, че стражите го бяха грабнали и били безмилостно с бич. Но Хари се държал като юнак.

— Хари! — извика Кафисос и се затича, за да не би да изгуби племенника си сред тълпата. — Хари!

— Някой ни вика! — каза Икар на приятеля си. — Чу ли?

Двете момчета се извърнаха. Видяха, че един човек тича към тях.

— Вуйчо ми! — каза Хари и се спря.

Кафисос довтаса, сграбчи в прегръдките си смелия си племенник.

— Хвала ти, дете мое! — каза му той. — Научих всичко и знам, че не си посрамил рода си. Нито си заплакал, ми казаха, нито си предал някого! Хвала ти! Един ден ще станеш голям човек!

Хари се изчерви.

— Изпълних дълга си — отвърна той. — Дълга си, нищо повече.

Капитан Кафисос поведе двете момчета към края на пристанището, влязоха в едно малко дюкянче, в него имаше столче и масички, а едно пълно бръснато старче продаваше вкусни сладкиши, направени от мед и сусам.

— Ей, дядо Кринос! — извика Кафисос. — Донеси тук на момчетата две хубави сусамови питки! И две чаши студена вода!

— Веднагааа! — извика старият Кринос с тънкото си гласче. — Ида!

Кафисос се обърна към Хари.

— Научи ли нещо за баща си? — попита го той.

Хари поклати притеснено глава.

— Не — отвърна той, — нищо... нищо...

— А аз научих нещо! — каза Кафисос.

Хари подскочи, сграбчи вуйчо си за ръката.

— Добро или лошо, вуйчо? — попита с тревога той.

Нито едното, нито другото, Хари! — отговори Кафисос.

— Но какво тогава? — запитаха нетърпеливо момчетата.

Ала тъкмо в този миг старият Кринос донасяше сладкишите.

— Шт! — пошушна Кафисос, като посочи стареца. — Не трябва да ни чуе.

Старият Кринос постави на масичката сладкишите и чашите с вода и се усмихна.

— Пресни са — каза той, — току-що ги направих!

Когато старецът се отдалечи, Кафисос се наведе към двете момчета.

— И тъй, чуйте какво научих. Царят изпраща един капитан, мой приятел, да претърси бреговете на голямата земя и на островите, да намери чуждоземния царски син и твоя баща, Хари... Изглежда, че старият цар е побеснял.

Хари прехапа устни.

— Лоша вест... — прошепна той. — Ще намерят баща ми и тогава...

Възел задави гърлото на Хари и той не можа да довърши думите си.

— Смелост, Хари! — промълви Кафисос, като стисна ръката на племенника си. — Ти си храбър и доказва това, не се бой! Баща ти не е глупав човек, там, където се намира сега, сигурно са го скрили добре. Как може да го открие старият цар?

Хари наведе мълчаливо глава. На Кафисос му стана жал за него.

— Хари — изрече той, — казах ти това, което научих, без да скрия нищо от теб, защото мислех, че си вече мъж и можеш да понесеш всичко.

Хари се изчерви засрамен.

— Прости ми, вуйчо — каза той. — Сърцето ми за миг се уплаши... Но сега, ето отново укрепна... И гледам опасността без страх.

— Трябва да знаем всичко, каквото става — произнесе Кафисос със сериозен глас, — за да можем и ние да вземаме мерки. Ако се случи някой ден да узнаеш къде се намира баща ти, трябва да го предупредиш, че царят го преследва, и да си опича ума. Разбра ли? Затова ти казах цялата истина.

И капитан Кафисос разправи, като се смееше, как бе успял да изтръгне тайната от приятеля си Цекурас.

— Благодаря, вуйчо — каза Хари, — и ако узнаеш още нещо, моля те, не го крий от мен. Добро или лошо. Вече съм голям и трябва да ми имаш доверие, вуйчо.

Кафисос целуна племенника си.

— Имам ти пълно доверие, племеннико — каза той. — А сега ми кажи Крино все още ли е затворена?

— Все още... все още... — отвърнаха двете момчета с разтреперани гласове.

Кафисос гневно стисна юмрук.

— Ще дойде ден — прошепна той, — когато царят скъпо ще плати за неправдата си спрямо две сироти деца. Бог понякога забавя наказанието на злите, но не го забравя. Винаги идва ден, когато дават сметка за делата си.

И като каза това, капитан Кафисос се сбогува с двамата приятели.

— Мръкна се, деца мои — изрече той. — Време е да се приберете в двореца. Смелост, всичко ще завърши добре с Божията помощ!

XXIX

Капитан Цекурас рано-рано вдигна платната и излезе в открито море. Духаше силен вятър, корабът му се мятеше сред вълните, килът скърцаше. Но критяните бяха безстрашни моряци и никоя буря не можеше да ги изплаши. Още от малки деца се научаваха да плуват, качваха се на лодките, теглеха веслата, ставаха юнги на корабите, катереха се по въжетата, възлизаха по мачтите, събираха и разгъваха платната, без въобще да се боят от бурите. Бяха изпълнени с духа на морето и бяха станали най-добрите моряци в целия свят.

Застанал на кея, Кафисос гледаше как корабът на приятеля му се мята сред яростните вълни.

„Не искам да потъне — мислеше си Кафисос, — не, не искам да му се случи нищо лошо на горкия капитан Цекурас. Но искам да се върне с празни ръце, да не намери никого, нито чуждестранния млад благородник, нито скъпия ми Аристид ковача...“

Усмихна се.

„Какъв смях щеше да падне — мислеше си Кафисос, — ако царят беше наредил и на мен да отида да му доведа двамата бегълци! Ще го изиграя така хубаво, че да си го намери хитрата му лисица!“

И наистина, сякаш Кафисос беше предугадил решението на царя. Не беше изминал и час и както си седеше на кърмата на кораба и кърпеше заедно с моряците си платната, ето ти го, пристига един страж от дворцовата охрана.

Спря се на кея срещу кораба на Кафисос. Вдигна ръка.

— Ти ли си капитан Кафисос? — попита той.

— Аз, същият! — отвърна Кафисос. — Какво искаш?

— Царят те вика!

— Мен ли? — извика Кафисос радостно, понеже се догади за какво го викаше. — Мен ли? За какво съм му?

— Не знам. Ставай да вървим!

Кафисос скочи прав. Очите му блестяха.

„Еех, ех! — каза си той. — Постигнах това, което исках. Ще ме прати и мен на лов! Ще се посмеем!“

Препаса хубавия си пояс, обу новите си сандали, нахлузи на мишниците си две големи златни халки, които носеше само на празници, и скочи на кея.

— Да вървим! — каза той на стража.

Още преди пладне влязоха през голямата северна врата на двореца. Минаха по широкия, застлан с плочи път, отляво остана каменният театър с висока царска лежа, прекосиха големия двор, навлязоха в прохладните заплетени коридори на двореца и се изкачиха в царските покои.

Царят седеше на терасата, над главата му бяха разпънали голям кадифен сенник, за да го пази от слънцето, до него върху украсено със седеф столче имаше голям златен поднос, пълен с грозде и смокини.

Царят седеше умислен и гледаше на север към морето. Изпратил беше досега пет кораба, за да открият двамата бегълци, а този път беше повикал и прочутия капитан Кафисос.

„Знам — мислеше си царят, — че този проклет ковач си беше взел за жена сестрата на Кафисос. Знам, че Кафисос много го обича... Тайната ми полиция знае всичко... Всеки човек, който живее в царството ми, има тук в двореца свое досие, отварям го и вътре в него намирам всички сведения, които са ми необходими. Кой е, какви качества има, какви недостатъци, какво е казал, какво мисли... Всичко! Всичко! Всичко! Прегледах днес досието на Кафисос.“

„Добър капитан, безстрашен, корабът му побира 150 делви, често пътува до Родос, Кипър и Египет. Много е хитър, лесно не можеш нито да го изиграеш, нито да го сплашиш. Обича виното и златото, но е честен и неподкупен.“

Царят се усмихна.

— Добре, добре — прошепна той, — ще видим. Хитър е той, но и аз съм хитър, ще се преборим. Ще видим кой ще победи!

И тъкмо в тоя миг стражът се появи на терасата, дигна високо двете си ръце, отметна назад глава, поздрави.

— Царю, капитан Кафисос! — изрече той и изчезна.

Капитан Кафисос се показа. Малките му черни очички заиграха радостно.

— Покланям се на твоє царство! — произнесе той. — На заповедите ти!

Царят вдигна очи, изглежда го внимателно.

„Яко тяло — помисли си той, — много хитри малки очи, високо чело... Изглежда много умен, трябва да се внимава...“

— Добре дошъл, капитан Кафисос! — каза с меден глас царят. — Повиках те, за да ти възложи една важна задача, която те засяга лично!

— Слушам заповедите ти, царю! — отвърна Кафисос, който се мъчеше да скрие усмивката си.

— В моя дворец се случи голяма беда — каза царят с лицемерно изражение, — беда, която е и твоя, капитан Кафисос.

— Всяка твоя беда, царю, е и моя беда. Нима не сме всички твои слуги!

— Имам предвид семейна беда! — обясни старият цар.

Кафисос разбра, но се престори, че не знае нищо.

— Царю — промълви той, — плашиш ме. Моя семейна беда! Не разбирам!

— Ще разбереш веднага, капитан Кафисос! Моят ковач Аристид не беше ли взел за жена сестра ти?

— Така е, царю... За бога, да не би да му се е случило нещо лошо?

— Тук дошъл някакъв свиреп пират, видял го да обикаля по кея, било нощем, сграбчил го, хвърлил го в окови в кораба си и избягал...

Кафисос добре знаеше, че царят изопачава истината, но не каза нищо. Само се престори, че за първи път чува за изчезването на Аристид.

— Отвлекли са Аристид! — възкликна той с нажален глас и плесна отчаян с ръце.

Царят поклати глава и лицемерно въздъхна.

— И съм се замислил за горките му деца — каза той. — Те плачат и ридаят, и сърцето ми се къса.

Кафисос вдигна глава.

— Отмъщение, царю! — извика той. — Отмъщение!

Коварният цар го изглежда внимателно.

„Дали ме заблуждава? — мислеше си той. — За първи път ли чува за това? Нима племенникът му не му е казал нищо? Боя се, че иска да ме изиграе...”

— Капитан Кафисос — изрече най-сетне той, — с радост виждам, че и ти обичаш клетия ковач, както го обичам и самият аз. Представяш ли си какво преживява горкият в ръцете на пиратите, далеч от децата си...

— Отмъщение! Отмъщение, царю! — изкрещя отново хитрият Кафисос.

От очите му бликнаха две сълзи. Царят ги видя и се зарадва.

„Не може да бъде — помисли си той, — не може да бъде да прави всичко това на лъжа! Повярва каквото му казах. Хвана се на въдицата ми!“

— Да, отмъщение! — каза царят. — Затова те повиках. Възлагам ти една голяма задача. Да тръгнеш с кораба си и да откриеш горкият ковач, където и да се намира. И да ми го доведеш!

— Царю — извика Кафисос, който сега видимо истински се радваше, — кълна се, че ще преброя всички морета, ще сляза на всички суши, ще претърся навред и ще го намеря!

— И ще ми го доведеш! — повтори царят, като наблягаше на всяка сричка.

Сниши глас.

— Ела тук, капитане — каза той, — приближи се. Чуй добре какво ще ти кажа.

— Слушам, царю, казвай.

— В чуждите страни има магьосници, които опиват хората с вълшебни пития. Или пък им дават да изядат един вълшебен плод, наречен лотос. И тогава омагьосаните клетници не искат да се върнат вече в родината си. Забравят и родина, и деца, и всичко и не искат да заминат. Разбра ли?

— Разбрах, царю.

— Може значи и горкият ковач да са го омагьосали и да не иска да се върне вече в Крит. Така че ще ти се противи, но ти не го слушай! Магиите навярно ще са го побъркали и няма да съзнава какво говори. Но ти го грабни насила, вържи го здраво и го метни на кораба си... Чу ли?

— Чувам, царю — отвърна хитрият Кафисос. — Слушам и ще изпълня всяка твоя заповед.

— Напред тогава! Навреме сторено е дважди сторено! Пригответи се и утре заминавай! И си опичай ума! Пази добре тайната! Не казвай никому защо заминаваш и къде отиваш!

Кафисос поздрави.

— На добър път! — каза му царят. — И да ми го доведеш!

Кафисос се оттегли с лице към царя. Но тъкмо се готвеше да прекрачи прага, царят вдигна заканително пръст.

— Капитан Кафисос, ако станеш изменник, ще ти отрежа главата!

Кафисос слезе по стълбите, като прекрачваше стъпалата по две наведнъж, излезе в големия двор. За миг понечи да отиде при Хари и да му съобщи голямата вест. Но размисли.

— Не, не — промълви той. — Опичай, си ума, Кафисос, да не направиш някоя глупост, защото си загубен! Струва ми се, че царят се съмнява в мен и е поставил хора да ме следят, да гледат какво правя, да слушат какво говоря. Нужна е голяма хитрост и много съобразителност. По-добре да не се видя с Хари!

Излезе бързо от двореца, пое по пътя за пристанището. Чу стъпки зад себе си, някой идеше.

„Шпионите вече тръгнаха след мен — помисли си той и се усмихна. — Но аз не падам лесно в капана!“

Извърна се. Един негов приятел царедворец тичаше запъхтян подире му.

— Ей, капитан Кафисос! — извика му той. — На пристанището ли отиваш? Чакай да вървим заедно.

Кафисос се спря. Царедворецът, дебело прясно обръснато старче, стигна до него.

— Какво ново? — попита го то. — Защо бързаш толкова много? Задъхах се.

— Трябвам ли ти нещо, скъпи приятелю? — попита го Кафисос.

— А, не, нищо, капитан Кафисос. Ей тъй, само да сме дружина.

Известно време вървяха, без да продумат.

— Я ми кажи — обади се най-сетне царедворецът, — истина ли е това, което научавам?

— И какво научаваш? — попита Кафисос, вече убеден, че царят го е пратил да го шпионира.

— Ами че уж пирати отвлекли твоя роднина, горкия наш Аристид, и са заминали, и никой не знае какво е станало с него...

— За първи път чувам това! — възкликна Кафисос, като вдигна ръце уж отчаяно. — За първи път! Но нашият цар е всемогъщ, имам пълна вяра в него. И на края на света дори да скрият ковача пиратите, той ще го открие и ще го спаси.

Бяха стигнали на пристанището. Спряха се пред кораба на Кафисос.

— Хайде, момчета! — извика капитанът на моряците си. — Пригответе се! Утре призори заминаваме!

— Заминавате ли? — попита царедворецът, като се престори на изненадан. — Закъде с добром?

— За Кипър — отвърна Кафисос. — Отивам да донеса малко мед... Какво да правим? Търговци сме, трябва да работим, за да си вадим хляба, за децата си...

Царедворецът стисна ръка на капитана и бързо се отправи, доволен, към двореца.

Изкачи се припряно по стълбището и се яви при царя.

— Бъди спокоен, царю — каза му той. — Предан човек е и пази здраво тайната. Какво ли не сторих, за да го подведа, та да изтърве някоя дума! Нищо! Нищо! Верен поданик е, царю, залагам си главата за него!

XXX

Изминаха три дни, изминаха четири... Изминаха цяла седмица. Крино беше все тъй захвърлена в кладенеца. Напразно царската дъщеря Ариадна умоляваше баща си.

— Не, не! — викаше упорито старият цар. — Тя знае кой е онзи чужденец, тя знае къде е отишъл баща ѝ, но не си признава. Трябва да бъде наказана!

— Добре! — отвръщаше царкинята и тупаше с крак по плочите. — Добре! Аз обаче ще ѝ нося всеки ден храна и само някой да посмее да се докосне до мен!

— Да не би да искаш пропадането на царството ни? — крещеше старият.

— Тежко му и горко, ако нашето царство виси на толкова тънък косъм! — отвръщаше царкинята. — От какво се страхуваш, татко? Имаме си и друг изкусен ковач. Той ни изработва оръжия! От какво се боиш?

— От какво се боя ли? Ами че не разбираш ли наистина? — възкликна ядосано старият цар. — Имам подозрения... страшни подозрения.

— Какви подозрения?

— Не мога да ти кажа... Но изпратих кораби и ще ги заловят и двамата. Завчера изпратих един много хитър и съобразителен капитан и съм убеден, че той ще ги хване, ще ни ги доведе тук... И ще ги обеса на вратата на двореца си!

Царкинята потръпна, но не каза нищо.

Всеки ден изпращаше по Хари и по Икар кошница с храна на любимата си робиня. Понякога привечер отиваше и самата тя и си приказваше с нея.

— Крино, имай търпение, ще те освободя... — казваше ѝ тя.

— Ти да си добре, господарке моя — отвръщаше ѝ девойката от дъното на кладенеца. — Ти да си добре, за мен не се тревожи...

Докато тези неща ставаха в Кносоския дворец, двамата ни бегълци, спокойни, радостни, браздяха морето с бързия кораб и бяха вече почнали да съзират в далечината сушата. Тезей вдигна ръка и развълнувано поздрави:

— Здравей, Атина! — произнесе той. — Здравей, любима земя!

Ковачът седеше до царския син и също развълнувано гледаше родината си. Колко години бе далеч от нея! Колко много копнееше да избяга от омразния богат дворец и да се завърне свободен в родината си! И сега ето ги плавните прелестни планини на Атика — Химет, Пентели, Парнет!

И все пак сърцето му не се радваше.

„Какво ли правят моите Хари и Крино? — мислеше си той и очите му овлажняваха. — Не сварих дори да ги видя и да им кажа една добра дума, за да не се безпокоят... Но трябваше да замина, да замина веднага, преди някой да ни е видял, иначе бяхме загубени...“

— Крино моя, обични мой Хари... — мълвеше той и с мъка сдържаше сълзите си.

Тезей се извърна и го погледна.

— Друже — каза му той, — разбирам мъката ти, но имай търпение! Идната пролет, кълна ти се, че всички твои и всички наши, на атиняните, грижи ще свършат. Дадох ти думата си и ще я удържа.

Но Аристид поклати недоверчиво глава.

— Критското царство — отвърна той — е много голямо... Кой би могъл да се пребори с него? Има хиляди кораби, несметни богатства, под негова власт са всички острови, всемогъщо е... Нищо не му липсва!

Тезей се усмихна.

— Едно нещо му липсва — каза той.

— Какво, княже, какво?

— Едно нещо — повтори Тезей, — най-важното!

— Но кое е това нещо, княже? — попита отново ковачът.

— Душа! — отвърна Тезей.

И след кратко мълчание продължи:

— Душа! — повтори той. — Критското царство е било всемогъща държава някога, когато е имало душа. Но сега се е превърнало в някакво огромно тяло, на което му липсва душа. С мъка

се крепи на нозете си. Ако се намери някоя силна душа, която да го духне, ще го повали!

— Дано... — промълви колебливо Аристид.

— Не се съмнявай никак в това, приятелю! — каза убедено Тезей. — От теб искам само едно нещо: ще изпратя кораби да ми донесат желязо от севера, а ти веднага да почнеш да ни изработваш оръжия. Ще ти дам най-добрите си майстори на медта, за да ги научиш да обработват и те желязото. Всичко трябва да бъде готово до пролетта. Всички в царството ни, малки и големи, мъже и жени, ще се впрегнем на работа. Напролет трябва да се освободим!

Корабът вече приближаваше бреговете на Атика, вече се виждаше ясно хълмът Ликабет с редките къщурки, накацали по склоновете му сред боровите. А до самия Ликабет се издигаше един по-нисък хълм със стар дървен храм на Атина, ограден със стена.

— Акрополът! — промълви Тезей.

Вдигна дясната си ръка, сякаш се молеше на Атина.

— Добре съм те заварил, велика покровителко на Атина! — прошепна той. — О, богиньо на силата и мъдростта!

В този миг слънцето залязваше и хвърляше последните си лъчи връз околните планини и Акропола. Стените на Акропола грейнаха целите червени, сякаш се усмихваха, а планините се бяха обагрили в най-нежен теменужен цвят. Маслиновите градини се чернееха в подножието на Пентели, а на Химет се различаваше гъстата борова гора.

Атина, проснала се в полите на Акропола, беше огряна от меката светлина на залязващото слънце.

— Колко е хубава родината ми! — промълви Аристид гордо. — Какво благородство, каква простота, какво величие!

А и Тезей, колкото повече приближаваше скъпото си отечество, толкова повече мислеше с дълбока нежност за баща си.

„Какво ли прави баща ми? — казваше си той. — С каква ли тревога ме очаква! Знае, че пътуването ми е опасно, и навярно вече копнее да ме види...“

И наистина старият цар на Атина Егей беше неспокоен. Всеки ден се изкачваше на Акропола и гледаше корабите, които пристигаха. Всяка вечер се спускаше от хълма и въздишаше.

— И днес не се появи... и днес... — мълвеше унило той. — Ако се случи нещо лошо, загубен съм. Ще погине и царството ми. Нямам друг син, стар съм вече, ще умра. На кого ще оставя престола си?

Вдигаше ръце към дървената статуя на Атина, която се възправяше в средата на храма, пъстроцветна, грубо издялана, и се молеше.

— Атина, ти, която закриляш царството ми, о, любима богиньо на прадедите ми, протегни силната си ръка и го защити!

Напразно неговите съветници, старейшините, се мъчеха да го успокоят.

— Синът ти е благоразумен — казваха му те, — не се тревожи. Не е само храбрец, притежава силата на младежа, но и мъдростта на стареца. Имай вяра в него! Ще отиде да види каквото трябва, да узнае каквото е нужно за целта му, никой няма да го разпознае и ще се върне тук, опознал добре силата на врага и тайните на двореца му. И напролет...

Но старият цар поклащаше глава.

— Ако му се случи нещо лошо, загубен съм. Загубени сте и вие. Кой ще може да ви защити от разбойниците? Кой ще може да удържи дивите народи около нас? Кой ще може да ни избави от страшната дан, която даваме всяка година на Минотавъра?

Това казваше старият цар, спускаше се от Акропола и въздишаше.

И днес през целия ден, седнал на Акропола между дървените колони на храма, цар Егей гледаше морето. Гледаше, гледаше, вперил очи в морската шир.

Изведнъж се показва един познат кораб с червени платна. Духаше попътен вятър, платната бяха издути, корабът бързо се приближаваше.

Сърцето на стареца заби силно.

— Това е Тезей! — извика той. — Това е Тезей, моят син!

— Откъде знаеш? — попитаха старейшините, които го бяха наобиколили. — Не само той има червени платна на кораба си.

— Сърцето ми го подсказва! — отвърна цар Егей. — Това е Тезей! Това е Тезей!

Изправи се зарадван.

— Да вървим на пристанището — каза той, — да го посрещнем!

Какво можеха да сторят старците? Волю-неволю, запускаха се към брега.

„Остаря вече царят ни — казаха си те — и мъката му е объркала ума. И сега си мисли, че ще намери сина си на пристанището!“

Корабът беше вече съвсем наблизо, лавираше, навлизаше в пристанището. Цар Егей и свитата му вдигнаха радостно ръце. На носа на кораба стоеше един младеж, красив като бог, с къдрици кестеняви коси и махаше за поздрав.

— Тезей! Тезей! Нашият княз! — викаха старейшините и народът.

— Дете мое! Дете мое! — викаше и старият Егей и очите му не можеха вече да различат нищо. Бяха се замъглили от радостни сълзи.

Когато скочи на брега и падна в прегръдките на баща си, всички се просълзиха от вълнение.

— Добре дошъл! Добре дошъл, княже наш! — викаха хората и му махаха с ръце.

— Добре съм ви заварил! — отвърщаше Тезей, като поздравяваше народа си.

И тогава видяха, че един непознат човек също скочи от кораба на брега. Видяха, че се наведе и целуна три пъти земята. Беше облечен като критянин — гол до кръста, с кожен пояс, червени сандали и с халки на мишниците.

— Кой е този, дете мое? — попита Егей, когато Аристид се приближи, за да се поклони на стария цар.

Тезей хвана за ръка скъпия си спътник.

— Татко, представям ти — каза той — едно голямо съкровище, което открих в Кносоския дворец, и ти го нося. Един ден атиняните ще издълбаят върху мраморна плоча името му и ще го провъзгласят за свой голям благодетел.

— Кой е той? Кой е той? — питаха се и старците, като наобиколиха новодошлия. Разглеждаха го от главата до петите с ненаситно любопитство.

— Това е Аристид, атинянин по произход, когото жестокият цар на Крит е държал дълги години като роб в двореца си.

— И какво умее? Какво работи? — разпитваха все тъй старейшините. — Каква услуга може да окаже на отечеството си, та казваш, че ще го провъзгласим за голям благодетел?

— Ковач е! — отвърна Тезей, като повиши глас, за да го чуят всички. — Той е най-прочутият ковач в критския дворец! И идва тук, в родината си, за да ни научи и нас на тайното изкуство да изработваме железни оръжия. С тези оръжия ние ще победим с подкрепата и силата на богиня Атина нашите врагове!

Силни радостни възгласи посрещнаха думите на княза. Всички старейшини се спуснаха, хванаха ръцете на ковача и го поздравиха.

— Добре си ни дошъл! — казваха му те. — Научи ни и нас на това голямо изкуство!

А старият Егей положи ръка върху къдрокосата, обгорена от слънцето глава на Аристид.

— Благословен бъди от мен! — каза му той с висок глас. — Благословен бъди и от родината си. Добре си дошъл на свещената ни земя! Научи ни и нас на твоето изкуство, помогни ни да се освободим от тирана, да станем и ние един ден голяма и славна нация. И ще издълбаем името ти върху мраморна плоча!

След тези думи на царя цялата му свита тръгна. Най-отпред вървяха старият Егей и Тезей, а до тях — ковачът, който не можеше да се нагледа на родината си и да се наслуша на майчиния си език. Зад тях пристъпваха старейшините с дългите си тояги и с венци от маслинови клонки. А още по-назад вървеше народът.

— Да отидем да благодарим на нашата богиня Атина! — каза царят на сина си. — Милостта ѝ ти помогна, дете мое, да се завърнеш здрав и читав от опасното пътешествие. Тя ти помогна да доведеш със себе си нашия ценен сънародник, майстора ковач на желязото. И пак тя — велика е милостта ѝ! — ще ни помогне да постигнем и най-висшето благо на човека — свободата!

XXXI

Такава голяма радост цареше в Атина! А отвъд, в Крит, гроздето узряваше, навлязоха берачите в лозята, започна гроздоберът. Робите на критския цар носеха с кошове гроздето в големите линове на двореца, а полуголи мъже го мачкаха и пееха, ширата течеше в съдовете, оттам робите я взимаха и пълнеха големите шарени делви. Целият дворец миришеше на шира.

Хари и Икар често отиваха при линовете и се любуваха на грубоватите яки мъже, които мачкаха гроздето, сякаш играеха хоро, и пееха като пияни.

— Пили са вино и са се напили, нали? — попита веднъж Хари.

— Не — отвърна Икар, — миризмата ги напива. Погледни ги какво правят! Чувал съм, че варварите си имат отделен бог за лозята и виното.

— Дионис! — обади се Хари. — Така ми казаха, че се наричал. Наричат го и Амбел, и Бак и на празниците му се напиват, намазват се с винена утайка, увиват се в овчи кожи и танцуват...

Хари замълча, изведнъж по лицето му се разля печал.

— Клета Крино — промълви той, — тази година няма да видиш как мачкат гроздето... Колко обичаше всяка година да зяпа хората, дето мачкат гроздето, или да се разхожда из лозята и да гледа как го берат... А сега...

— Не се тревожи, Хари — каза Икар, — ще видиш, че скоро ще бъде освободена. Царкинята постоянно мисли за нея и ще намери начин...

— Дано, дано да не прекара вътре в кладенеца зимата. Защото, погледни, небето започва вече да се покрива с облаци...

И наистина небето беше започнало да се забулва. С всеки изминал ден вятърът ставаше все по-хладен, дните — по-къси, листата на дърветата пожълтяваха и започваха да капят.

— Дойде вече и есента! — промълви Хари. — Как минава времето! Вече два месеца, откакто баща ми замина, и все още нямаме

никаква вест какво е станало с него. Два месеца вече Крино е затворена в кладенеца, гледа горе небето и въздиша. О, Велика Богиньо, не виждаш ли колко несправедливо страда тя? Защо не протягаш ръце да ѝ помогнеш?

Един ден се чуха далечни гръмотевици. Небето стана съвсем черно, облаците се снишиха над земята и привечер се разрази силна буря.

— Първите дъждове! Първите дъждове! — викаха слугите и тичаха бързо в двореца, вир-вода мокри от дъжда. По склоновете на отсрещната планина започнаха да се стичат цели порои, а реката прииждаше и се спускаше с рев към морето.

Валя през цялата нощ и Хари не можа да мигне.

„Как ще може Крино да издържи на студа и на дъжда! — мислеше си той. — Утре трябва да падна в краката на царкинята и да я помоля да се застъпи пред баща си. Струва ми се, че добрата ни Ариадна забрави любимата си робиня...“

Ала царкинята никак не беше забравила Крино. Току отиваше при баща си и го молеше. Но той беше сърдит и не искаше и да чуе.

— Ще я държа там на дъното на кладенеца — казваше той, — докато корабите ми не се завърнат и докато не ми доведат с вързани ръце и крака баща ѝ!

Но къде ти да докарат целия свързан ковача царските кораби! Току пристигаше някой от корабите, които старият цар беше изпратил, и капитанът отиваше в двореца, падаше в нозете на царя и викаше:

— Прости ми, господарю, кръстосах всички морета, но не го намерих!

И царят побесняваше, риташе капитана и го изгонваше.

— Махай се! Махай се! — крещеше му той.

И пращаше друг. Но напразно!

Един ден пристигна и капитан Цекурас, също с празни ръце. Засрамен, със сведена глава, и той се представи на царя.

— И тъй? — изкрещя царят и челюстта му затрепери. — И тъй, намери ли го?

— Не, царю! — промълви клетият капитан.

— Къде и къде отиде? Казвай!

— Най-напред в Милос, царю, пребродих целия остров — нищо! Научих, че двама чужденци наскоро били пристигнали в Наксос,

тръгнах бързо за там, търсих, търсих — нищо! Оттам отскочих до Парос, до Андрос, слязох на Евбея, поех край бреговете на Тесалия, стигнах чак до Халкидика... Нищо! Нищо!

— Неспособнико! Глупако! — извика царят и се разпени от ярост. — Махай се да не те гледам!

— Милост, царю! Сторих каквото можах. Ден и нощ предано се стараех да изпълня заповедта ти. Нищо! Никъде не го намерих! Милост!

— Махай се, че да не заповядам да ти отсекаат главата!

Горкият капитан Цекурас се спусна бързо по стълбите, отправи се тичешком към пристанището и се скри в трюма на кораба си.

— Евтино се отървах! — прошепна той треперещ.

XXXII

Когато заваляха първите дъждове, царкиня Ариадна стана рано-рано, взе със себе си една робиня, която носеше голям вързоп и една кошница. Запъти се бързо към кладенеца, където беше затворена Крино. Наведе се през ръба на кладенеца и извика:

— Крино!

Долу, дълбоко в земята, Крино позна гласа на господарката си.

— Царкиньо — отвърна тя, — заповядай!

— Как прекара нощта, Крино? Валеше. Не можах да мигна, защото те мислех!

— Не ме мисли, господарке моя! — отговори Крино. — Спи. Добре прекарах нощта.

Така разправяше, ала дъждът беше проникнал в кладенеца и клетата Крино беше цялата подгизнала.

— Не ти ли е студено? — попита царкинята.

— Не, царкиньо, тук дълбоко в земята е топло, по-топло, отколкото горе. Не бери грижа!

— Дъждът не проникна ли?

— Да, малко.

— Ето, вземи тези вълнени дрехи, за да се покриваш с тях... Протегни ръце, хвърлям ги!

Взе от ръцете на робинята вързоп, разтвори го. Хвърли една топла връхна дреха и едно голямо червено одеяло.

— Загърни се добре, Крино! — извика ѝ тя. — Завий се добре, за да не настинеш!

— Какво прави Хари? — запитва Крино. — Не дойде снощи.

— Видях го вчера с неговия приятел Икар — отвърна царкинята.

— Добре е, не се безпокой, Крино!

Замълча. Надвесена през ръба на кладенеца, Ариадна се мъчеше да различи лицето на Крино.

— Бледа си малко, Крино — каза ѝ тя.

— Защото не виждам слънце... Няма нищо, господарке!

— Смелост, Крино, смелост! Скоро ще те освободя!

Крино не отговори. От толкова време ѝ повтаряше все това господарката ѝ, че девойката бе загубила всяка надежда! Но днес царкинята го изрече със съвсем различен тон. Решителен, сякаш този път беше сигурна.

— Не вярваш ли? — попита тя Крино, като видя, че девойката мълчеше.

— Щом го казваш, вярвам, господарке! — отвърна затворницата.

— Скоро ще те освободя! — повтори отново убедително царкинята. — Имам свой план... Снощи не можах да мигна и непрекъснато си мислех за това. И измислих! Скоро ще те измъкна отново горе на земята и пак ще седиш в краката ми и ще везеш...

— Дано, царкиньо, нищо друго не искам.

Царкинята взе от ръцете на робинята кошницата и я спусна внимателно в кладенеца с едно въжence.

— Разтвори отново ръцете си! — извика царкинята радостно. — Донесох ти и разни неща за ядене, а също така грозде и смокини!

— Благодаря! Благодаря! — долетя отдолу изпод земята гласът на изгладнялата девойка.

— Довиждане, Крино, отивам си! Утре ще дойда пак!

— Остани със здраве, царкиньо, остани със здраве!

Полека-лека есента напредваше... Полската работа привърши, делвите на двореца бяха пълни с жито, вино, олио, мед.

— Наближават големите празници — говореха си придворните дами и приготвяха новите си дрехи.

Ден и нощ робините везеха новите фусты... Със сръчните си пръсти те извезваха с ленени конци върху скъпите тъкани лилии и делфини, и златни житни класове, и големи октоподи...

— Кога ще започнат борбите с бикове, кога? — все току питаха нетърпеливо те.

Биковете пасяха по ливадите и лъскавите им тела блестяха под слънчевите лъчи... Робите приготвяха голямата арена, където щяха да се съревновават и да си играят с гордите силни животни изкусните бикоборци, мъже и жени.

Пастирите всеки ден отвеждаха бикове долу на реката и ги къпеха. Едни им лъскаха рогата, а други им боядисваха копитата с червена боя.

Икар и Хари гледаха всички тези радостни приготовления, но сърцата им бяха тъжни.

— Как можем да се радваме — казваха те, — след като Крино е затворена!

Но царкинята се усмихваше.

„Наближава денят, когато ще освободя Крино — мислеше си тя. — Имам си план...“

Корабите, които царят беше изпратил, се завръщаха празни. Никъде, никъде не можеха да открият двамата бегълци. Едни от корабите бяха стигнали до Кипър, други хвърлиха котва в Египет, а някои стигнаха чак до далечната Сицилия. Нищо! Нищо!

Царят смръщваше вежди, но не продумваше нищо.

Един ден пристигна и последният кораб. Капитанът слезе на сушата, отиде в двореца.

— Царю честити — каза той, — дай ми позволение да говоря!

— Говори!

— Струва ми се, че открих кой е чужденецът.

— Доведе ли го? — извика старият цар и скочи прав.

— Не, не можах... — промълви капитанът и вдигна умолително ръце!

— Свали ръцете си! Не ме докосвай! Кой е?

Капитанът сниши глас.

— Синът на стария Егей...

— На царя на Атина?

— Да...

Царят удари гневно с жезъла си по плочите. Два гълъба, които бяха кацнали на една двойна секира, се изплашиха и литнаха.

— Откъде знаеш това? Сигурен ли си?

— Не съм сигурен... Но ми се струва, че е така... Подозирам, че...

— Говори ясно! Не предъвквай думите си!

— Съгласно твоята заповед потеглих към Атика. Слязох на брега, отидох в Атина... Някакво село, бедно, никакво... Къде е нашето царство!

— Зарежи излишните приказки! Говори с малко думи и без заобиколки!

— Атиняните чествуваха голямата си богиня Атина. Старият цар беше болен и затова в храма дойде синът му Тезей.

— На колко години е?

— Около двайсетгодишен. Красив, силен, с кестеняви коси, с бенка на бузата.

— Той е! — възкликна старият цар. — Такъв ми го описа и Малис... С кестеняви коси, с бенка на бузата... Продължавай!

— Такъв ми го описаха и на мен и щом го видях, си казах: „Този е!“. Престорих се, че уж нищо не знам, и попитах безразлично: „Кой е този младеж? Тезей ли е? Струва ми се, че съм го виждал някъде... На един остров преди няколко седмици...“. А един човек ми отвърна: „Царският син беше на пътешествие... Сега наскоро се завърна...“.

— Той е, той е! — извика отново царят. — Аа! Няма да ми избяга! Ами ковачът? Попита ли и за ковача?

— Попитах.

— Е, и какво?

Капитанът сведе глава.

— Не можах да науча нищо — каза той с плах глас. — Питам, разпитвах, никой не го беше виждал...

— Стига! Ела довечера! Трябваш ми!

Капитанът се поклони.

— Дръж в готовност кораба си! Ще замине отново още тази вечер!

— На заповедите ти, царю!

XXXIII

Капитанът си отиде, царят повика един от стражите.

— Синът на ковача, малкия Хари, да дойде веднага тук! И кажи на писаря да дойде с принадлежностите си! Аа, сега ги държа в ръцете си и двамата — измърмори старикът, като потри радостно длани. — Няма да се измъкнат!

След малко нашият малък приятел Хари слезе по четирите стъпала и влезе в тронната зала.

Царят се извърна и го видя. И се засмя злорадо.

— Пригответи се! — каза му той.

— За къде? — запита изплашено Хари.

— За пътуване! Още тази нощ!

— За къде? — попита отново момчето с нарастваща уплаха.

— За където искам! Ще узнаеш, когато се качиш на кораба. Махай се!

Хари побърза да изчезне.

Появи се писарят. Беше нисък, слаб човечец, с дълги сиви коси, с източени пръсти. Носеше мек диск от восък и дървена кутия, пълна със странни букви — черти и кръгове, и малки къщички, и глави на животни.

— Готов ли си?

— Готов съм, царю!

— Седни до колоната. Извади буквите, пиши!

Писарят седна до кипарисовата колона и отвори кутията. Тя беше разделена на малки четириъгълници и във всеки от тях имаше по един от загадъчните знаци.

— Готов ли си? — отново запита царят.

— Готов съм! Слушам, царю!

— Пиши:

„До царя на Атина

Егей, мой слуга,
аз, царят на Крит
Минос Тридесет и трети,
Господар на сушата и на морето!“.

Писарят вземаше един по един дървените знаци и ги натискаше върху мекия восък. Думите излизаха леко изпъкнали, съвсем ясни. Образуваха кръг, после втори, вътрешен, по-малък.

— Написа ли го?

— Написах го, царю.

— Пиши:

„Аз, Царят на царете, ти заповядвам:

Напролет, когато ще дойдат седемте младежи и седемте девойки, за да ги изяде Минотавърът, изисквам сред младежите да бъде и твоят син Тезей! Казах!“

Писарят натискаше с изумителна бързина знаците върху восъка и пишеше. Цялата восъчна плоча се изпълни със знаци.

— Свърши ли?

— Свърших, царю.

— Дай да ударя в средата печата си!

Писарят се приближи, като държеше върху дланите си восъчния диск. Царят измъкна от средния си пръст големия си царски пръстен. Натисна го дълбоко във восъка и после полека го отлепи.

В средата на диска се появи релефно царският печат: един свиреп бик с големи вити рога, и между рогата му — една изправена двойна секира. И под краката на бика — един убит човек.

XXXIV

— Икаре! Икаре!

Хари пак се беше изправил на пръсти, опрял лице на решетъчното прозорче, и викаше приятеля си.

Старият Дедал работеше приведен и не го чу. Мисълта му беше изцяло съсредоточена в това, което вършеше.

— Икаре! — извика още по-силно Хари.

Сега Дедал вдигна глава. Видя малкия си приятел, който беше прилепил върху прозорчето изплашеното си лице.

— За какво го търсиш, Хари? — попита го той с ласкав глас. — Няма го тук.

— Трябва ми! Много ми трябва!

Дедал се приближи към прозореца, гласът на малкия Хари му се стори отчаян.

— Какво се е случило? — каза той. — Изглеждаш разтревожен.

— Трябва ми! — повтори Хари и две сълзи се отърколиха от очите му.

— Пак ли ти сториха нещо? Изтезаваха ли те?

— Не... да... Търся Икар!

— Изпратих го да ми донесе един гълъб. Искam отново да проверя нещо... Как лети.

— Къде да отида да го намеря?

— Навярно е в малкия двор, където е гълъбарникът... Върви!

Хари се отдели от прозореца и изтича към малкия двор.

Тъкмо в този миг Икар беше уловил един гълъб в гнездото му и го държеше здраво в ръцете си, за да не избяга.

— Хванах го! — каза той радостно, като видя Хари.

Но смехът изведнъж изчезна от лицето му. Видя, че очите на Хари плуват в сълзи.

— Какво се е случило, Хари? — запита го той разтревожено.

— Заминавам.

— Заминаваш ли? За къде?

— Не знам.

— Я говори ясно!

— Ами на, царят ме повика ей сега и ми каза със свиреп глас: „Пригответи се! Ще заминеш!“.

— И не го ли попита за къде?

— Попитах го.

— И какво?

— „За където искам аз!“ — отвърна ми той. — „Като се качиш на кораба, тогава ще научиш!“

— Заминаваш с кораб далеч от Крит ли?

— Така изглежда...

— И плачеш ли? Ами че нали това искаше? Нали това искаме всички! Свобода!

Хари погледна приятеля си. Вярно, нали тъкмо това искаше! Защо тогава плаче? Но изведнъж се сети за Крино.

— Ами Крино? Как да я оставя?

— Аз ще бъда до нея като брат! — отвърна Икар. — Не бери грижа... Аз ще я поема... Ти върви с добром... И кой знае...

— Какво?

— Може да намериш баща си... Нещо ми подсказва, че ще го намериш.

— Ами ако царят ме изпраща, за да ме убият?

— Не бъди глупав... Ако искаше да те убие, щеше да те убие тук. Кой може да му попречи? Не си първият.

— Имаш право, Икаре... Умът ти сече по-добре от моя... А сега, скъпи ми приятелю, трябва...

— Какво?

— Да видя Крино, да се сбогувам с нея...

— Царят кога каза, че ще заминеш?

— Тази нощ.

— Имаме време. Когато се стъмни, ще отидем при кладенеца. Ако стражът е там, пак ще му кажем, че ни праща царкинята... Веднага ще си свие опашката... Хайде, не се тревожи... Всичко ще се нареди... Само за едно те моля.

— Всичко каквото пожелаеш, Икаре!

— Където и да отидеш, да ми пишеш... Да знам къде се намираш... Кой знае дали някой ден няма да ни видиш и тримата —

баща ми, Крино и мен — да се спускаме от небето като гълъби...

— Да ви видя, пък нека да умра още в същия този миг! — възкликна развълнувано Хари.

— Не да умреш — поправи го Икар. — За какво си ни мъртъв! Да живееш, да живеем всички вече свободни и да работим заедно... Да отворим работилница, да изработваме крила, да ги раздаваме на хората...

Хари се засмя.

— Не се смей, Хари — каза му сериозно Икар. — Ще дойде ден, кълна ти се, когато хората ще летят като птици... Няма да ходят вече пеш, куцук-куцук, няма да се придвижват вече бавно с магарета или с волски коли... Ще имат крила, ти казвам, и ще летят като орли от планина на планина и над моретата.

— Мечти... мечти... — промълви недоверчиво Хари.

— Сега са мечти... Но ще дойде ден, когато мечтите ще станат действителност... Ще видиш!

Хари се поуспокои.

— Ела да се поразходим — каза той, — да се сбoguвам с тези скъпи за мен места... Кой знае дали ще ги видя някога!

— Чакай да занеса първо гълъба на баща си... Пак иска да разучи как лети.

— Да вървим! — каза Хари и поеха бързо към работилницата на стария Дедал.

По пътя Икар разправяше как дошла на баща му идеята за крилата.

— Веднъж гледал на двора как гълъбите летят... „И те — мислел си той — като човека са по-тежки от въздуха. И все пак успяват да хвърчат. Какъв е механизмът, който ги издига? Това трябва да проуча...“ И така му дойде идеята да изработи и той крила за хората.

Бяха вече стигнали до работилницата.

— Татко — извика радостно Икар, — донесох ти гълъба.

— Благодаря ти, дете мое! Дай ми го.

Икар даде на баща си гълъба, който пляскаше с криле и искаше да избяга.

— А сега, татко — каза Икар, — ще ми позволиш ли да се поразходя с Хари? Той е навън и чака.

— Върви, дете мое. Нямам вече нужда от теб.

Двамата приятели, хванати за ръце, се спуснаха тичешком по голямото стълбище, минаха сред къщурките на Кносос, спряха за малко на зелената ливада, където пасяха бикове, които щяха да участвуват в борбите, и продължиха към брега на реката.

Слънцето започна да клони на запад, духаше свеж ветреца и си играеше с къдриците на двете момчета.

Птиците се прибираха радостно в гнездата си, два пауна, които се разхождаха из едно обрано лозе, се спряха за малко, разпериха блестящите си опашки и започнаха да се надуват с хубостта си.

— Колко красив е този край — промълви Хари — и как ще го напусна!

— Всеки край е красив — каза Икар. — Там, където ще отидеш, ще откриеш нови красоти. Ах, ако бях свободен, колко щях да пътешествувам! Да опозная целия свят, да се нагледат очите ми!

— А аз бих искал — каза Хари — да имам една хубава къщичка сред градина и да живея там с баща си и сестра си... Да работя през целия ден, да се науча и аз на занаята на баща си и вечерта да се разхождам из градината, да я прекопавам, да я поливам, да я присаждам... Това ще рече щастие!

— Не! Не! — възкликна Икар. — Да пътуваш, да виждаш нови страни и нови хора, да не се заседиш никъде, това ще рече щастие! Човешката душа не е мида, та да се залепя о някоя канара, а птица и иска да лети...

Така си приказваха двамата приятели и вървяха бавно край речния бряг, като се държаха за ръце, сякаш се сбогуваха...

Слънцето залезе, появи се първата звезда.

— Вечерницата! — каза Хари. — Време е да се връщаме. Искам да видя Крино.

— Да се връщаме — каза Икар и въздъхна.

Сега, когато приближаваше часът на раздялата, сърцето му се изпълваше с мъка. И чак до двореца не отрониха нито дума. Само когато се разделяха, Хари каза:

— Ще отида да се сбогувам с Крино...

XXXV

Капитанът стоеше пред царя. Наведе се и внимателно заслуша.

— Вземи този восъчен диск. Това е писмо до царя на Атина. Ще заминеш още тази нощ, ще прекосиш морето, ще стигнеш в Атика, ще отидеш в Атина. Ще влезеш в двореца и ще се явиш пред моя слуга Егей. „Вземи това писмо от господаря си!“ — ще му кажеш. Разбра ли?

— Разбрах, царю.

— Ще вземеш със себе си и сина на ковача. Подозирам, че ковачът е в Атина. Открадна ми го онзи нагъл младеж Тезей. Трябва да намериш ковача. Затова ти и давам сина му. Разбра ли?

— Не, царю.

— Ти си глупак! Слушай! Няма да отпътуваш от Атина, ще останеш там и ще ходиш насам-натам, придружен винаги от сина на ковача. Виждал ли си някога как ловят птици? Поставят една птица в капана и тя пее, пее, чуват я другите птици и се приближават, и тогава — хоп! — капанът се затваря. Тази птица я наричат примамка. Детето на ковача ще бъде примамката. Разбра ли?

— Започвам да разбирам, царю.

— Все някой ден ковачът ще зърне сина си. И ще се спусне да ти го отнеме. Тогава ти отново ще отидеш при цар Егей и ще му кажеш: „Или ще ми върнеш ковача, или ще дойдат критските кораби и ще подпалят посевите ти, градините ти, двореца ти!“. Чу ли?

— Чувам, царю. Сега разбирам. Ще стане всичко, както ми наредиш.

— Върви! Повикай детето и го отведи. Ако не сполучиш, ще ти взема главата!

Капитанът се наведе изплашен, целуна краката на царя и си отиде.

Надвесен през ръба на дълбокия кладенец, където беше хвърлена сестра му, Хари извика:

— Крино!

Девојката позна гласа на брат си и отвърна радостно:

— Добър вечер, Хари!

— Крино — произнесе Хари с печален глас, — дойдох да се сбогувам с теб...

— Да се сбогуваш с мен ли?!

Покъртителният глас на девојката долетя от земните дълбини.

— Да, Крино... Заминавам...

— Заминаваш ли? За къде?

— Не знам. Царят заповяда.

— С кораб ли?

— Да.

— За да намериш татко ли?

— Може би...

Известно време братът и сестрата мълчаха. Изведнъж от дълбокия кладенец се чу ридание.

— Крино! — извика Хари. — Не плачи! Не плачи!

— Не плача, Хари... На добър час! Кога заминаваш?

— Тази нощ... Сега...

Отново настъпи мълчание. Хари се послуша. Стори му се, че пак чу плач в дъното на кладенеца.

— Крино, бъди смела — каза той. — Няма да ми се случи нищо лошо, ще видиш... И ще намеря татко...

— Как ще живея без теб? — чу се отново гласът долу от кладенеца.

— Икар ще бъде тук. Имаш двама братя. Той е по-добър от мен, по-умен. Той ще те спаси. И отново ще се съберем, и татко ще бъде с нас, и ще бъдем щастливи.

— Да, Хари, да... — промълви девојката, като се мъчеше да сдържи риданията си.

И след малко добави:

— Ще ми пишеш ли, Хари? Ще ми пишеш ли къде се намираш?

— Кълна ти се, Крино! Остани със здраве!

— Чакай, чакай, не бързай... Остани още малко...

— Ето, оставам, не плачи...

Отново замълчаха. Хари се надвеси още повече, за да види сестра си. Но мракът беше дълбок, не можа да различи нищо.

Понечи да извика пак „Крино!“, но една силна ръка го сграбчи за рамото.

Извърна се — капитанът стоеше пред него.

— Ти ли си Хари, синът на ковача? — попита го той.

— Аз съм.

— Да вървим!

— Кой си ти?

— Заповед на царя. Ще те взема с мен на кораба ми. Аз съм капитанът.

— Крино — извика сърцераздирателно момчето, — тръгвам!

— Кой е при теб?

— Капитанът.

— Капитане — извика умолително девойката, — не измъчвай брат ми! Имаш ли деца?

— Имам.

— Заклевам те в децата ти, капитане! Не измъчвай брат ми!

Капитанът беше груб, но имаше добро сърце. Развълнува се.

— Няма да го измъчвам — отвърна той. — Бъди спокойна.

— Със здраве, Крино! Добра среща!

— На добър час, Хари, обични мой братко! На добър час!

Искаше да каже още нещо, но риданията я задавиха.

— Да вървим — каза капитанът с мек глас. — Не се бой. Не ти мисля злото.

Хари целуна оградата на кладенеца.

— Да вървим — каза той. — Готов съм.

XXXVI

Първите звезди се бяха вече появили на небето. Тази вечер царят беше доволен, плесна с ръце.

Стражът, който стоеше пред царската врата, облечен в бронзови доспехи, с голямо червено перо на главата, изтича.

— Заповядай, царю!

— Качи се в царските покои, където са царкините. Вдигни ръка, поклони им се и им кажи: „Нашият велик цар кани тази вечер дъщерите си да се нахранят заедно с него на масата му“. Да се облекат, да се накичат като на голям празник. И повикай главния ми градинар и му кажи да дойде при мен.

Стражът поздрави и излезе. След малко се появи градинарят — слаб, много хитър старик, със зелено перо на главата.

— Стари мой градинарю — каза му царят, — върви бързо, набери най-хубавите цветя от царската ми градина и ги донеси да украсиш масата. Ще ям тази вечер с дъщерите си, царкините.

След това повика началника на стражата.

— Раздай тази вечер на стражите двойна порция ядене, двойна порция вино. Тази вечер съм изпълнен с доволство и искам всички хора в двореца ми да бъдат също доволни. Върви!

Беше мека есенна вечер, появяваше топъл ветрец, звездите блещукаха на небето. Ясминът и орловите нокти в царската градина бяха разцъфнали и ухаеха. Нощните птици въздишаха нежно в маслиновия листак.

Царят гледаше нагоре, към два големи осветени прозореца.

— Сега се обличат, издокарват се дъщерите ми... Ала са кокетки и ще се забавят... Да повикам сънотълкувателя да изиграем една партия шах, та да ми мине времето.

Отново плесна с ръце. Стражът се появи.

— Главният сънотълкувател! — заповяда той.

Царят седна на престола си, след малко пристигна хитрият и тлъст сънотълкувател и седна срещу него. Алабастров светилник с три

пламъка висеше от тавана и ги огряваше.

Помежду им върху малка масичка беше разтворена шахматната дъска и двамата нареждаха фигурите. Царските бяха от слонова кост, а на сънотълкувателя — от позлатено кипарисово дърво. Шахматната дъска бе украсена околоръст със сребърни маргаритки, разчертана бе с широки линии от кристал и слонова кост. На единия ѝ край бяха издълбани дваисет златни кръга, а на другия — четири кули от слонова кост.

— В настроение съм тази вечер и ще те надвия — каза царят, докато нареждаше фигурите си.

— Сънувах, че уж играем на шах — отвърна лукавият старик — и че аз спечелих. Това означава, че ще загубя.

— Няма значение — каза царят и се засмя. — Ти печелиш насън, а аз — наяве... Поделихме си царствата...

Главният сънотълкувател се разсмя.

— Да, поделихме си царствата — отвърна той. — Аз взех духа, а ти — плътта!

— Давай! — заповяда царят. — Започвам атаката! Към кулата вдясно!

И като изрече това, насочи една от пионките си към кулата.

В това време навън в малкия двор слугите застлаха масата. Едни носеха ястията, други — малки стомни с вино, върху които бяха изрисувани лозови листа и грозде. А трети носеха цветя и украсяваха масата.

Царят се обърна към един слуга:

— Върви — заповяда му той — да помолиш царкините да не бързат да слязат. Играя на шах.

Пионките му бяха напреднали и бяха обкръжили кулата — ако направеше още два-три успешни хода, щеше да я превземе. И затова не искаше да прекъсне играта и обади на дъщерите си да се позабавят.

Но те, дори и да не им се беше обадил, пак щяха да се забавят. Тази вечер те обличаха в чест на царя новите си есенни тоалети. Федра беше весела и се шегуваше със сестра си, но Ариадна беше сериозна, мислите ѝ бяха другаде и не се смееше.

Коленичили, робините оправяха воланите и зашиваха малки сребърни звънчета околоръст по полите. Няколко от тях държаха две

големи огледала пред царкините, а една връзваше голяма фльонга от скъпа ефирна тъкан на кръста на Федра.

— Мирто — обърна се Федра към любимата си робиня, — вземи ключа, иди и отвори ковчежето ми и ми донеси трите коралови огърлици. Ще ми отиват добре на този черен тоалет.

— А пък на мен ми пригответи двете свещени змии — каза Ариадна.

Федра се извърна и я погледна изненадано.

— Какво? Ще танцуваш ли тази вечер? — попита я тя.

— Да.

— Защо?

— За да направя удоволствие на татко.

— Веднъж, когато той те помоли, ти не пожела...

— Тази вечер искам — отвърна Ариадна.

Федра поклати глава.

— Ще поискаш нещо от него тази вечер — каза тя. — Някаква голяма милост.

— Може би.

— Когато ти танцуваш, старият пощурява! Каквато и милост да му поискаш, ще ти я стори. Каква милост ще му поискаш тази вечер?

— Ще видиш.

— Тайна ли е?

— Да, тайна.

Федра нацупи устни.

— Променила си се напоследък, Ариадна — каза тя. — Какво ти е?

— Нищо... Нищо... Не ме питай! — отвърна раздразнена Ариадна.

В това време Мирто беше отворила голямото ковчеже от кипарисово дърво и вече донасяше на царкинята кораловите огърлици.

Федра застана пред огледалото, гърдите ѝ бяха разголени и покрити само със съвсем лек бял тюл. Устните ѝ бяха силно начервени, а около очите ѝ робините бяха положили бледосиньо багрило и сега те ѝ изглеждаха много големи, продълговати, кадифени като на сърна.

Сложи си трите огърлици, шията ѝ засия.

— Красива си — каза Ариадна, като гледаше с възхищение сестра си.

Федра се усмихна самодоволно.

— Ти танцуваш по-добре от мен! — отвърна ѝ тя. Влезе един роб.

— Царят — каза той — свърши играта си на шах и ви моли да слезете.

Робините взеха големите светилници и тръгнаха отпред, за да осветяват стълбата, по която щяха да слязат господарките им.

А те заслизаха съвсем бавно и блестяха като пауни с разперени опашки. Дрехата на Федра беше черна, извезана с жълти житни класове и червени птици, дрехата на Ариадна беше морскосиня, извезана със златни риби.

Когато ги видя, царят се усмихна доволен.

„Красиви са дъщерите ми — помисли си той. — Време е да поканя от островите и от другите краища най-видните царски синове и да избира зетьовете си!“

— Добре дошли! — каза царят. — Доволен съм тази вечер и реших да ядем заедно.

— Оказвате ни голяма чест, татко — каза Федра.

Но Ариадна не продума нищо.

„Трябва да успея тази вечер — мислеше си тя. — Трябва!“

— Какво си се замислила, Ариадна? — запита я царят.

— Нищо, татко — отговори царкинята. — И аз се радвам, че ще вечеряме заедно.

Седнаха на масата. Царят — на централно място, на висок престол, от дясната му страна — Федра, от лявата — Ариадна. На вратата към двора зад колоните от кипарисово дърво две робини седнаха с кръстосани нозе и започнаха да свирят на флейти. Свиреха леки игриви мелодии, та господарите им да ядат с по-голяма охота.

Прави, робите пълнеха златната чаша на царя с вино и той пиеше радостен.

„Какво му е тази вечер на царя, че е радостен?“ — питаше се Ариадна и го гледаше неспокойно.

А той пиеше, пиеше и си мислеше за кораба, който заминаваше, и за писмото до царя на Атина, и вече виждаше наглия младеж Тезей,

единственият син на цар Егей, как влиза в Лабиринта и как Минотавърът го удушава в страшната си прегръдка.

„Никой не може да ми се изплъзне — мислеше си той, — никой! И ковача ще заловя, сложих добра стръв на въдицата си, ще го хвана!“

Потри доволно ръце.

Бяха вече привършили с яденето, дойдоха двама слуги и поръсиха въздуха с розова вода. Други донесоха леген и кана от злато и царят и царкините измиха ръцете си.

Царят стана. Направи знак на слугите да се махнат, обърна се към Ариадна.

— Ариадна — каза той, — искаш ли да ми доставиш удоволствие?

— На твоите заповеди, татко! — отвърна радостно царкинята.

Виждаше, че планът, който си бе наумила, щеше да сполучи.

— Стани да потанцуваш!

Ариадна стана, развърза панделката на главата си и косите ѝ се разляха вълнисто върху раменете ѝ. Плесна с ръце, повика робинята си, която чакаше, скрита зад една колона.

— Донеси змиите — каза ѝ тя.

— Угасете светилниците! — заповяда царят.

Светилниците угаснаха и звездите на небето заблестяха. Нощта беше синя, появаше лек ветрец, на отсрещния рид две нощни птици надаваха монотонен печален крясък. От време на време горе от кулите на двореца се разнасяше гласът на нощния страж:

— Стражи, бдете! Бдете, стражи!

Ариадна пое от ръцете на робинята две змии, погали ги нежно, сякаш искаше да ги приласкае, а те извадиха езичетата си и започнаха да съскат доволно. Ариадна ги стисна по средата на тялото и погледна царя.

— Кой танц искаш да изпълня, татко?

— Този, който ще изпълниш вдругиден на големия празник на Бика — отвърна царят. — Танцът на Човека и Бика. Той ми харесва.

Ариадна протегна голия си крак над големите плочи на двора. Сякаш опипваше земята, за да види къде да стъпи, сякаш беше пред пропаст и проверяваше внимателно, за да не падне. Наведе глава като бик, който се готви да ръгне с рогата си, извъртя бързо тялото си и започна да танцува.

Царят отвори широко очи и я загледа. Плешивата му глава блестеше като слонова кост под светлината на звездите.

Косите на Ариадна се мятаха лудо, тялото ѝ се извиваше във вихъра на танца, понякога се спираше за миг неподвижно, изпълнато на върха на пръстите, сякаш готово да полети като копие.

Царят скочи прав. В съзнанието му Ариадна беше изчезнала, сега сред полуосветения двор той виждаше как един лъскав бик се бори и си играе с човека. И ту бикът се втурваше с наведена глава, с навирени рога, ту човекът отскачаше, неподвижен, строен като копие.

Тънките бледи устни на стария цар трепереха от вълнение.

— Ариадна! — извика той неочаквано. — Спри! Не мога да издържам повече!

Ариадна, усмихната, разгорещена, с леко оросено от пот тяло спря. Изтича робинята, скрита зад една колона, и метна на плещите ѝ дълга връхна дреха, за да не настине. След това взе розова вода и накваси слепоочията и шията ѝ.

Ариадна седна. Смъкна змиите от мишниците си и ги подаде на робинята. Федра се приближи, прегърна я и ѝ каза тихо:

— Никога не си танцувала толкова хубаво. Сега можеш да постигнеш от царя каквото си искаш!

— Ариадна — каза старият цар и се наведе да я целуне. — Ариадна, голяма радост ми достави тази вечер. Поискай ми каквото пожелаеш.

Ариадна мълчеше.

— Не чу ли, Ариадна? — попита я царят. — Няма ли да ми поискаш някоя милост?

— Ще ти поискам — отговори с галъовен глас царкинята.

— Казвай.

— Заклеваш ли ми се, татко, че ще изпълниш молбата, която ще ти отправя?

— Кълна се във Великата Богиня, в Майката! Казвай!

Ариадна прегърна баща си. Наведе се към ухото му и тихо му прошепна:

— Да освободиш Крино!

— Стражи! — извика царят.

Двама от телохранителите му се втурнаха от стълбището, където стояха прави като статуи.

— Заповядай, царю!

— Идете при дълбокия кладенец, измъкнете Крино и я доведете тук!

Стражите се изгубиха, прескачайки като лъвовете стъпалата.

— Благодаря, татко! — каза царкинята и прегърна отново стареца.

След малко Крино се появи между колоните. Беше бледа, слаба, коленете ѝ трепереха.

— Наведи се и целуни нозете на господарката си! — заповяда ѝ царят. — Те те освободиха!

Крино се наведе, обгърна голите крака на царкинята и ги целуна.

— Благодаря, господарке моя! — промълви тя. — Благодаря!

И избухна в плач.

XXXVII

Не трябва да си представяте Кносоския дворец като някаква голяма симетрична сграда, а като малък град. Той си имал и улици, и площи, храмове, театър и паркове с множество странни цветя и дървета — финикови палми, дюли, сливи — и с пауни, маймуни, канарчета и яребици.

Дворецът имал и свои работилници, където работели най-различни изкусни майстори — художници, скулптори, гравьори, дърворезбари, писари. Прочути в целия тогавашен свят били критските грънчарски изделия. От Кносоския дворец излизали и се разпространявали из всички краища на Средиземноморието чудесни вази с прекрасни рисунки — цветя, миди, сепии, октоподи — или пък с релефни изображения на гимнастически игри и борби с бикове.

Дворецът имал също така свои преси за грозде маслобойни, тъкачници, багрилници, златарски работилници, медникарници.

Всяка работилница имала свой печат, с който бележела своите изделия, тъкачниците имали на печата си изобразен паяк, маслобойните — маслинов лист, а писарите — лилия.

Дворецът имал и две училища — едно помещение в североизточната му част с каменни седалки околоръст. В дъното се издигала катедрата на учителя, а пред нея, малко по-ниско, друга катедра. На тази по-ниска катедра се качвал ученикът с мека глина в ръце и върху нея се учел да чертае странните знаци на критското писмо. Ако сбърквал, заличавал ги, като омачквал глината и начертавал нови^[1].

Днес Икар не го свърташе в бащината му работилница, обикаляше из двореца, минаваше през дългите и тесни складове, където бяха наредени огромните делви, поспираше се от време на време пред работилниците и гледаше как резбарят дълбае дърво, или как грънчарят върти колелото и придава най-различни прекрасни форми на глината. А в ъгъла, седнал на пода, един друг майстор държеше четка, потапяше я в различни бои и бързо рисуваше върху

съдовете, а после, малко по-настрани, ги поставяха в пещта, за да се изпекат.

След това постоя доста време пред училището и гледаше как учителят, седнал на високата си катедра, беше хванал ръката на един малък ученик и го учеше да чертае знаците върху глината.

Спомни си за детските си години и се усмихна. Колко бой беше изял, докато се научи на четмо и писмо! Умът му постоянно беше другаде, гледаше през училищния прозорец гълъбите, които летяха навън, или пък зелените нивя.

„Не искам четмо и писмо! — викаше, той. — Аз ще стана майстор. Строител. Ще градя къщи, ще строя мостове, ще правя кораби! За какво ми е четмото и писмото!“

„Неграмотният човек — казваше баща му — е като неодялано дърво!“

Веднъж му посочи един пън, грозен, необработен.

„Погледни — каза му той, — харесва ли ти този пън?“

Икар повдигна пренебрежително рамене.

„Пуф! — рече той. — Не става за нищо друго, освен да се хвърли в огъня!“

„Почакай малко и ще видиш!“ — каза баща му.

Наведе се старият Дедал, взе сечивата си, теслата, триона, рендето и накрая последно длетото, и започна да почиства и да дълбае дървото. За кратко време пънът стана неузнаваем — не беше вече някакъв необработен дънер, беше се превърнал в красива статуетка, тънкокръст юноша с къдрава коса, който държеше в ръка голяма лилия.

„Виждаш ли? — каза баща му. — Такава е и човешката душа, ако остане неодялана, ще си бъде само един пън, ако се обработи, ето какво става!“

Този случай направи голямо впечатление на Икар и оттогава отиваше редовно на училище и стана най-добрият ученик.

„Благословен бъди — казваше баща му. — Сега пънът започна да се превръща в човек!“

За тези неща си мислеше Икар, умът му летеше към детските му години, но неочаквано зад него се разнесе радостен глас:

— Икаре!

Икар веднага позна гласа. Извърна се зарадван.

— Крино! — извика той. — Ти! Ти! Кога излезе от затвора?

— Снощи. Царкинята ме освободи.

И му разказа как бе станало чудото.

— Сега трябва да си щастлива, Крино — каза ѝ Икар и ѝ стисна ръка.

— Щях да бъда щастлива, ако...

Гласът на Крино секна.

— Знам... знам... — каза Икар. — Но не се притеснявай. Сега Хари пътува свободен и скоро, помни ми думата, ще намери баща ви. Нощес сънувах хубав сън...

— Какъв сън?

— Три делфина пореха морските вълни, играеха си и танцуваха. Тези три делфина сме ние двамата с теб, Крино, и Хари и заминаваме!

Крино поклати глава.

— Няма да се успокоя — отвърна тя, — докато не получа писмо от Хари, в което да ни пише къде се намира и какво прави... Но трябва да тръгвам... Имам работа...

— Къде отиваш?

— Господарката ми ме праща при златаря да ѝ поправи гривната, която се счупи.

— И аз ще дойда с теб — каза Икар.

— Да вървим бързо!

Минаха тичешком по коридорите, навлязоха в тясната уличка, където се намираха работилниците и най-сетне стигнаха при златаря.

Работилницата му беше тясна, имаше малко прозорче с дебели бронзови решетки, в ъгъла гореше огън, а до него седеше старият златар и ковеше с малък чук един голям и тънък лист от злато.

Двамата млади застанаха зад него и се любуваха на изкусната обработка. Златният лист след всеки удар все повече оживяваше.

— Прилича на човешко лице — каза тихо Икар на Крино. — Виж носа, устата, очите...

Златарят го чу и се извърна. Позна двамата млади.

— Добре дошли! — каза той благодушно. — Добре дошла, мила Крино! Как си, Икаре?

Вдигна златния лист и им го показа.

— Как ви се струва? — попита ги той.

— Великолепен, като жив! — отвърна Икар.

— Това е погребална маска — обясни златарят. — Онзи ден дойде един благородник от отвъдния бряг, от Пелопонес, и ми я поръча. В Микена, каза, умрял един цар и искат с това злато да покриват лицето му. Такъв обичай имали.

Удари още няколко пъти по златото с чука, поправи устата, взе една дебела игла и начерта клепките около очите.

— Готова е! — изрече той доволен.

Извърна се към двамата млади.

— Трябвам ли ви за нещо? — попита той.

Крино извади от пазвата си гривната на царкинята.

— Гривната на царкинята се развали — каза девойката. — Тя те поздравява и те моли да я поправиш.

— На драго сърце! — отвърна златарят и взе гривната.

Разгледа я, огледа я отново, въздъхна.

— Каква изработка! — каза той. — Какво изкуство! Древните са били големи майстори, ние сме бездарници. Погледнете каква изработка! — възкликна той и показа на двамата млади гравюрите около гривната.

— Погледнете колко изкусно са гравирани змиите! Преплитат се, разплитат се, играят си сред цветята като живи! Погледнете! Погледнете! Сякаш мърдат!

Разгледа повредата.

— Лесна работа — каза той. — Утре ще бъде готова.

— Трябва — настоя Крино. — Царкинята иска да я има непременно утре, защото ще танцува и трябва да я носи.

— Покланям се на нейна милост, да й кажеш, и да бъде спокойна. Утре сутринта рано-рано ще я има.

После се обърна към Икар.

— Поздрави баща си от мен — каза му той. — Той е голям майстор. Каквото хване — оживява. Камък да хване, дърво да хване, веднага оживява! Превръща се в бик и реве, превръща се в човек и започва да ходи... Ръцете му са чудотворни.

Икар се изчерви от доволство.

— Благодаря — отвърна той — за добрите думи, които каза за баща ми.

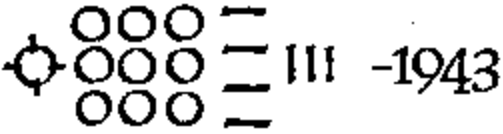
— Обичам го и се възхищавам от него — изрече златарят, като погали Икар по косата. — Дано и ти да му заприличаш един ден, дете мое!

Дойде големият празник на борбите с бикове. Избрани обучени бикове щяха да играят и да се съревновават с великолепните критски бикоборци.

Дни наред подвластните градове провождаха пратеници за празника, които носеха на върховния си владетел, царя на Кносос, богати дарове. А писарят, седнал с кръстосани нозе пред големите дворцови складове, отбелязваше върху меката глина цифри — толкова овце и говеда, толкова жито и олио, толкова златни чаши, толкова ножове и мечове, толкова роби...

Днес ние знаем знаците, които кнососките критяни са използвали за правене на изчисления. При разкопки бяха открити хиляди малки глинени плочи със сметки. Отбелязвали са единиците с малка отвесна чертичка, десетиците с водоравна чертичка, (—), стотиците с кръгче, хилядите с кръгче с четири чертички.

Например 1943 са го изписвали така:

I	- ЕДИНИЦИ	
—	- ДЕСЕТИЦИ	
○	- СТОТИЦИ	
⊕	- ХИЛЯДИ	

И така писарят седеше с кръстосани нозе върху плочите и чертаеше върху глината много прилежно тези знаци. Робите носеха и изсипваха в огромните делви, наредени в складовете, житото и олиото, вкарваха в кошарите и оборите стадата овце и говеда.

Дворцовите офицери, които съхраняваха големи секретни ключове, се навеждаха и отключваха долу на земята пред делвите тайните каменни скривалища. На дъното им имаше голяма каменна плоча, повдигаха я и под нея се разкриваше друго каменно

скривалище, цялото обковано отвътре с олово, за да го предпазва от влага.

Там, в тези тайни скривалища, се пазеха всички скъпоценни неща, които не се използваха при всекидневните нужди на двореца.

Нашият приятел Икар, когато офицерите отваряха скривалищата, много обичаше да отива и да се любува на богатствата, скрити дълбоко в земята. И затова и днес беше побързал да отиде заедно с един свой приятел, Минас, който тъкмо снощи беше пристигнал от един далечен критски град, Лато. Беше дошъл с баща си, за да вземе участие в големите дворцови празненства.

— Да вървим, Минас — каза му Икар рано-рано. — Ще видиш такива неща, че ум да ти зайде!

Минас беше пълничко момче, около тринайсетгодишно, мургаво, с дълги кестеняви коси, с голям гърбав нос.

— Ами че вече ми се взе умът, Икаре! — отвърна Минас, който гледаше със зяпнала уста огромния дворец с позлатата му, със статуите и стенописите му, с хилядите роби, които още от ранни зори сновяха и мъкнеха като мравки.

— Още нищо не си видял! Нищо! — възкликна Икар горделиво. И сграбчи приятеля си за ръка.

— Да вървим! — каза той. — Сега ще отворят тайните скривалища!

Радваше се да разкрива пред Минас великолепието и богатствата на двореца и да гледа как малкият провинциалист зяпа от възхищение.

— Побърках се! Побърках се! — току повтаряше Минас.

— А какво има още! — каза Икар. — Ами какво ли ще направиш, когато утре видиш в големия двор как царкините танцуват със змиите? Какво ли ще направиш, когато видиш как бикове се втурват на арената, а бикоборците ги хващат за рогата, скачат на гърба им и се изправят на ръцете си с крака във въздуха!

— Ще се побъркам! Ще се побъркам! — повтаряше простодушният провинциалист, като слушаше приятеля си.

— Да вървим сега при скривалищата! — каза Икар, доволен, че думите му направиха такова впечатление на приятеля му.

Двете момчета пристигнаха запъхтени пред големите складове. Тъкмо тогава дворцовите офицери, приведени пред делвите, отваряха поред скривалищата.

— Ела съвсем тихо и не викай! — прошепна Икар на приятеля си. — Гледай!

Двете момчета се промъкнаха тихо зад офицерите, наведоха се и погледнаха в скривалищата. Какви ли не съкровища имаше вътре! Какви скъпи везани тъкани, какви тежки златни чаши, какви драгоценни накити — гривни, огърлици, обеци, пръстени... Големи кристални вази преливаха от пъстроцветни скъпоценни камъни. В скривалищата блестяха също така големи парчета слонова кост, малки статуетки, също от слонова кост, и тежки късове чисто злато.

— Ай! Ай! — възкликна Минас и изблеци очи.

— Мълчи, не викай! — каза му тихо Икар. — Не викай, защото ще ни изгонят!

Но един офицер чу разговор зад себе си и вдигна глава.

— Какво търсите тук? — извика им той сърдито. — Махайте се!

Минас понечи да заговори, да помоли...

— Не се противи! — прошепна му Икар и го хвана за мишницата. — Да си вървим!

Промъкнаха се зад делвите и след малко излязоха от складовете и се озоваха на големия двор.

Денят беше прекрасен, есенното слънце грееше, в далечината морето блестеше като сребро. Листата на смокините бяха вече окапали, а маслините бяха отрупани с плод.

По широкото стълбище на двореца непрекъснато се изкачваха мъже и жени, пристигнали като поклонници от всички краища на Крит — от Лато, от Праисо, от Тилисо, от Гортина. И дори от най-далечните градове, Палекастро и Закро, които се намираха в източната част на Крит, и от Кидония — в западната.

— Целият Крит е тук! — каза Минас, като гледаше с възхищение многобройните разнообразни носии и слушаше различните диалекти, на които се говореше. — Целият Крит!

— И само от Крит ли? Ела да ти покажа тук и други хора, от още по-далечни краища! Върви след мен!

Икар тръгна напред, а Минас го следваше задъхан.

— Къде ме водиш? — попита той.

— В официалната дворцова приемна за гости. Ще видиш.

Минаха по един коридор, чиито стени и отляво, и отдясно, бяха покрити с великолепни стенописи. На едната стена красиви младежи

извършваха жертвоприношение пред Великата Богиня — конусообразни делви, пълни с мед и мляко, бикове с позлатени рога, а някои държаха в прегръдките си малки корабчета, за да ги поднесат в дар на богинята. На другата стена бяха нарисувани красиви жени, благороднички и жрици, и робини, накичени, нашарени, които също носеха дарове на богинята — гълъби и змии, паунови пера и големи странни цветя.

— Знаеш ли колко рисунки има от единия до другия край на коридора?

— Колко?

— Петстотин! Последните, там на края, ги нарисува баща ми. Ела да видиш!

Минас се приближи и Икар му показва два големи стенописа, най-хубавите.

На единия беше нарисувано безбрежно синьо море, по което подскачаха от вълна на вълна крилати риби.

— Като лястовици! — промълви Минас. — Има ли такива риби?

— Разбира се, че има! — отвърна Икар. — Ти не си от крайбрежен град и затова не си ги виждал. Наричат ги лястовичи риби.

— Ами хвърчат ли?

— Разбира се! Нали си имат крила. И ти, ако имаше крила, нямаше ли да летиш?

— Не — отвърна със смях Минас, — щях да остана тук, защото няма по-прекрасен дворец от този в целия свят!

Икар поклати глава, но не отвърна нищо. Само се извърна към другия стенопис насреща.

— И този го е нарисувал баща ми! — каза той.

Този стенопис беше изпълнен с крила. Тук имаше много птици — яребици с червени крака, пъстроцветни фазани и жълти канарчета, и други странни птици, сини, каквито Минас за първи път виждаше. А отгоре един сокол врхлиташе и птиците се пръскаха изплашени, с разперени крила, и политаха надалеч, към края на стенописа, където се виждаше синьото море.

— Виждаш ли колко е хубаво да имаш крила? Разтваряш ги и бягаш, и се спасяваш от сокола.

Спомни си за любимия си приятел Хари и въздъхна.

— Защо въздишаш? — запита го Минас.

— Сетих се за нещо — промълви Икар.

Хвана отново приятеля си за ръка.

— Да вървим — каза той, — тук заради тези рисунки забравихме къде отиваме.

— В приемната за гости — каза Минас.

— Ела, ще се изкачим по тази стълба, намира се на първия етаж.

Изкачиха стъпалата по две наведнъж, стигнаха до един тесен и дълъг коридор — от двете му страни имаше ниски врати от кипарисово дърво, боядисани в жълто, червено, синьо. И над всяка беше окачена плочка с надпис.

Икар запристъпя и зачете една след друга плочките.

— Какво пише? — попита Минас.

— Как? Не знаеш ли да четеш?

— Знам, но не и дворцовото писмо. Вие си имате друг начин на писане, по-труден.

— Ела тогава да ти ги прочета.

Спря се пред една боядисана в жълто врата, приведе се към плочката.

— Тук са настанени — каза той — пратениците на Кипър, вчера те донесоха богати дарове на царя: големи бронзови казани и тепсии и много торби пурпур.

— Какво е това пурпур? — попита Минас.

— Едни такива малки миди, варят ги, пробиват ги и добиват чудесна червена боя, с която оцветяват скъпите тъкани.

Икар пристъпи към друга вратичка, боядисана в зелено, приведе се, прочете надписа на плочката, която висеше на една кука.

— Тук са настанени — каза той — пратениците на Египет. Видях ги онзи ден, мургави са, имат големи очи и носят дебели халки на краката си. Донесоха дарове на царя — слонова кост, ей такива големи бивни, и дълбоки кошници, пълни с банани и фурми.

— Какви са тези неща — банани, фурми? Бои ли са и те? — попита Минас.

Икар прихна да се смее.

— За ядене са! — каза той. — Ядат се! Те са редки плодове, които растат в топлите страни! В къщи имам един банан, ще ти го дам.

Даде ми го вчера моята приятелка Крино.

— Ами тук на тази врата? — попита Минас, като посочи съседната вратичка, боядисана в черно.

Но тъкмо когато Икар се навеждаше да прочете надписа, вратата се отвори и се появиха двама страшни негри. Бяха черни като катран, носеха бронзови халки на ушите и носа и звънчета на краката си.

Като ги видяха така неочаквано пред себе си, двете момчета се изплашиха и отстъпиха назад. Двамата негри се усмихнаха, снежнобелите им зъби блеснаха. Потупаха Минас по рамото, погалиха го и му казаха нещо на своя език, като му направиха знак да не си отива.

— Какво казват? — попита Минас приятеля си.

— Не знам езика им — отвърна Икар. — Но ни правят знак да не си ходим.

— Какво искат от нас?

— Ще видим, виж, влязоха пак вътре.

Двамата негри се върнаха в стаята си и след малко излязоха, напълнили шепите си с фурми. Приблжиха се към двете момчета и им направиха знак да се присегнат и да вземат фурмите.

— Какви са тези неща? — попита Минас.

— Вземи, вземи — отвърна Икар. — Това са фурми, за които ти казах преди малко.

Минас взе фурмите, опита една. Поднесе я колебливо към устата си, отхапа внимателно, но щом задъвка, извика радостно:

— Колко са сладки! Като мед!

Двамата негри се смееха доволни. Кимнаха на двете момчета и се отправиха към стълбите.

— Ще запазя фурми и за баща ми — каза Минас. — Навярно и той не е ял никога фурми.

— Ето, вземи и моите — каза Икар. — Запази ги за майка си в Лато.

— Ами ти? — попита Минас.

— Аз ги знам! Тук в столицата сме преситени от тях! — похвали се горделиво Икар.

— Уморих се... — каза Минас.

— Ела да седнем при извора, дето се намира до входа на двореца. Там е сенчесто и ще гледаме пристигащите поклонници.

— Да вървим — каза Минас, като дъвчеше лакомо фурмите.

Отправиха се към южния вход на двореца, където бликаше бистър извор, там пътниците си измиваха краката, преди да стъпят на големите мраморни стълби, и седаха на каменните пейки наоколо, за да си отдъхнат.

И докато седяха така, те се любуваха на нарисуваните околоръст по стените яребици с червени крака.

---

[1] Още през III хилядолетие пр.н.е. критяните използвали пиктографското писмо, сиреч изображения на предмети и фигури. Постепенно преминали към идеографско, при което знаците означавали не вече предмети, а понятия. През XVIII в. пр.н.е. критяните преминали към сричково писмо. Това писмо бе разчетено едва през 1953 г. от англичаните М. Вентрис и Д. Чадуик, които установили, че езикът на критяните е един от най-старите гръцки диалекти. — Б.пр. ↑

XXXVIII

Утрото на великия ден настъпваше. Още от ранни зори стражите, изправени на кулите на двореца, надуваха големите морски тръби и възвестяваха настъпването на великия ден, когато човекът щеше да се бори с бика.

Придворните благороднички се бяха събудили рано-рано и се приготвяха. Излизаха от банята, робините бързаха да ги срещат, донасяха най-хубавите им дрехи и кичеха господарките си.

Царедворците, офицерите от царската охрана, военачалниците, сухопътни и морски, жриците също се бяха събудили и се приготвяха. Робите тичаха запъхтени от баните в спалните и им прислужваха.

Икар се беше събудил един от първите, беше постлал до своето легло и на приятеля си Минас, не искаше да се раздели с него и го беше взел да спят заедно.

— Минас! — произнесе тихо Икар, като побутна приятеля си. — Събуди се!

Минас отвори очи, прозорецът беше отворен, погледна — мрак!

— Тъмно е още — измърмори той сънливо. — Да поспим още малко.

— Не чуваш ли тръбите? — каза Икар и скочи прав. — Ставай! Не трябва да изпуснем нищо, това е нашият най-голям празник!

— Още мъничко, Икаре! Още мъничко! — промълви умолително Минас.

— Ставай и мълчи! — възрази му Икар. — Ще събудиш баща ми!

И посочи старият Дедал, който спеше дълбоко в отсрещния ъгъл под решетъчното прозорче. Беше работил цяла нощ и сега се бе унесъл в сън.

Минас помърмори още малко, но какво да прави? Стана. Измиха се набързо, сресаха особено грижливо косите си днес и излязоха, като стъпваха на пръсти, за да не събудят стария Дедал.

Но той се беше вече събудил, слушаше как двете момчета си говореха и се приготвяха, но не отваряше очи. Размишляваше. Умът му ден и нощ беше все при работата му. Много трудна, почти свръхчовешка беше целта му — да изработи крила, да ги закрепят на раменете на хората и да летят с тях!

„И все пак ще успея! — мислеше си той. — Човешкият ум е божествена искра! И ние имаме в себе си нещо божествено, и с труд, с любов, с търпение побеждаваме всички трудности!“

Отвори очи, видя светлината, която навлизаше през прозореца и падаше върху отсрещната стена, където бяха окачени сечивата му. В ъгъла се различаваха полуиздялани късове дърво, една дървена статуетка, която представляваше красив строен младеж с лилия в ръка, беше закрепена на стената над възглавието на Икар.

Старият Дедал се усмихна.

„Благодарение на тази статуетка — каза си той, — успях да накарам Икар да се научи на четмо и писмо... Беше пън и го издялах...“

Въздъхна.

— Ах, дано сваря да завърша делото си, преди да умра! — прошепна той. — Да изработя крилата и да освободя обичния си син, да не го оставя роб тук! Затова работя... Той да живее свободен... Аз вече съм си изял хляба, остарях...

Но едва изрече тези думи и скочи на крака.

— Не — каза той с твърд глас, — не съм остарял! Сърцето ми е още горещо, умът ми е крепък и работи. А ръката ми не трепери, когато дялам камъка или дървото!

Облече се бързо, изми се.

— Напред! — каза той. — На работа!

Откачи сечивата си и започна да работи.

Една сянка се приближи, някой застана пред решетъчното прозорче.

— Дори днес ли работиш, скъпи учителю? — чу се старчески глас.

Дедал вдигна глава, видя приятеля си златаря, който бе опрял благото си сбръчкано лице на бронзовата решетка.

— Добър ден, мили приятелю — каза Дедал и отново се зае с работата си.

— Няма ли да отидеш на празника? — попита златарят.
— Нямам аз празници — отвърна старият майстор. — Бързам.
Златарят се отдръпна от прозореца и продължи пътя си.
— Не бива да му досаждам — промълви той. — Работи. Кой знае какво пак е намислил да направи! Голям майстор е!

В двореца цареше оживление. Множество мъже и жени сновяха нагоре-надолу по стълбите, отваряха и затваряха врати, чуваха се викове и смях, и разправии, офицерите даваха заповеди, пещите в готварниците долу в подземията на двореца бяха запалени. Оттатък, в речния дол, робите колежа агнета, говеда и оттам се носеше голям рев.

Пастирите още в зори бяха изкъпали бикове, за да блестят съвсем чисти на слънцето, от много дни насам златарите обикаляха из ливадите и позлатяваха рогата на бикове, слуги боядисваха копитата им в пурпурночервено.

Хората се бяха вече насъбрали и насядали върху каменни пейки на склона на хълма. Отсреща се намираше малкият каменен амфитеатър, където щяха да се разположат царят, придворните велможи и благороднички и официалните гости чужденци.

В средата имаше голяма арена, опасана с висока ограда, там изкусните бикоборци щяха да изпитват силите си с бикове. Посред арената се издигаше стройна колона, на чийто връх беше закрепена двойна бронзова секира.

— Минас — каза Икар на приятеля си, — ела да седнем тук, на по-долните стъпала ще виждаме по-добре.

Седнаха, тогава Икар се извърна към приятеля си и му каза:

— Минас, да не се изплашиш!

— От какво да се изплаша?

— От бикове, дето ще дойдат сега. Може да стигнат чак дотук пред нас, когато се втурнат напред, но нали има ограда, няма да могат да я преминат.

В този миг сред множеството се разнесоха викове на възхищение, мнозина станаха прави, няколко девойки запискаха.

— Ето ги! Ето ги! Ето ги! Идат!

Минас се извърна към приятеля си.

— Какво става, Икаре? — попита той.

— Не виждаш ли? Отвориха се вратите на двореца, велможите и благородничките излизат. Гледай, гледай и не говори. Такова нещо втори път няма да видиш!

И наистина зрелището беше прекрасно. Големите врати на двореца бяха широко отворени, стражите със странните си бронзови щитове, с червените си копия излязоха и се строиха от двете страни на главния вход чак до каменния амфитеатър.

И бавно, с достойнство, величествено започнаха да излизат благородниците — военачалници, морски командири, жреци, дворцови офицери. Всички носеха гривни, обеци и скъпоценни огърлици на шията си.

Зад тях се показаха най-знатните придворни дами. Блестяха като пауни. С извезани със злато дрехи, с пера на косата, а гривните и обеците им звънтяха приятно в утринния въздух.

— Къде са царкините? — попита тихо Минас с треперещ от възмущение глас.

— Не бързай... Не бързай... — отвърна Икар. — Сега ще се появят.

Тръбите зазвучаха, народът стана, велможите и благородничките се спряха, старият цар се появи на прага. Носеше златна корона със седем големи пъстроцветни пера, които се вееха над плешивата му глава. Поясът му блестеше, целият обсипан със скъпоценни камъни, а краката му бяха обути в червени сандали, извезани с лилии.

От двете страни на стария цар бяха застанали дъщерите му, отдясно — Федра, отляво — Ариадна.

И двете бяха облечени като жрици — дълга пъстроцветна пола, пристегнато елече, разтворено отпред на гърдите, висока конусовидна шапка със златни пулчета. Босите им крака блестяха, а на голите им мишници се бяха омотали змиите.

Царят вдигна ръце, сякаш благославяше народа си, вдигна нога, прекрачи прага. И изведнъж цялото шествие отново тръгна.

Стигнаха до амфитеатъра, царят седна на престола си, седнаха и двете му дъщери, отдясно и отляво, на по-ниски престоли. После — всички благородници.

Тръбите секнаха, слънцето се беше вече показало иззад планините и огряваше блестящото сборище. Златните накити искряха,

лицата просветнаха, леко шумолене все още се чуваше от фустите на благородничките, които сядаха.

Двама жреци пристъпиха към средата на арената, където се издигаше колоната с двойната секира. В основата на колоната имаше малък олтар, върху олтара бяха закрепени два каменни рога и между тях гореше огън.

Двамата жреци се спряха, протегнаха ръце, произнесоха няколко думи, сякаш се молеха, и после хвърлиха в огъня две шепи тамян. Димът се издигна изведнъж и изпълни въздуха с благоухание.

— Федра — каза тогава царят, — Ариадна, станете!

Двете царкини станаха, слязоха по стъпалата бавно, тържествено, със сведени очи.

Стигнаха до средата на арената и се спряха.

— Сега ще почнат да танцуват — прошепна Икар на приятеля си, — сега ще затанцуват... Гледай!

XXXIX

Изпънал врат, приведен на престола си, царят гледаше. Федра тупна с крак по земята и пристъпи първа. Размаха змиите над главата си, приближи се към Ариадна, която стоеше още неподвижна, докосна я леко, сякаш я предизвикваше, и се отдалечи, като се въртеше.

Ариадна остана неподвижна. Федра отново се спусна към нея, като тупаше безспирно с босите си нозе по земята. Докосна я отново, рязко, светкавично, нададе силен вик и се спря.

И тогава спокойно, с бавни стъпки, сякаш дебнеше, Ариадна се раздвижи. Слънцето осветяваше лицето ѝ, сериозно и спокойно. Беше съвсем бледа. Дългите ѝ руси плитки се поклащаха леко върху раменете ѝ, змиите се поразмотаха от мишниците ѝ, вдигнаха глави и засъскаха.

И изведнъж, неочаквано за всички връхлетя на Федра. А тя направи ритмично три стъпки назад и започна с широки крачки да описва бързо кръг около Ариадна. Ариадна също подтичваше, танцувайки край нея, като описваше по-тесен кръг.

Народът бе затаил дъх. Сега се чуваха само змиите, които, изправени на четирите голи мишници, поклащаха плоските си глави и съскаха.

— Не съм виждал по-красив танц през живота си... — прошепна Минас.

— Мълчи, мълчи, гледай!

Сега двете сестри се събраха. Хванаха се за ръце и започнаха да играят бърз весел танц. Сякаш са били скарани и сега се бяха помирили и танцуваха, като отмятаха високо глава.

Тръбите отново заечаха, двете сестри се спряха, извърнаха се към царя, сведоха глави и поздравиха. Спуснаха се робините, поръсиха ги с розова вода и като ги подкрепяха внимателно, ги отведоха горе на престолите им.

— Разбра ли? — попита тихо Икар приятеля си.

— Не. Какво да разбера?

— Какво означава този танц.

— Не, не, кажи ми, Икаре.

— Ами че не видя ли? Федра беше бикът, а Ариадна — човекът. Отначало се бореха като врагове после се помириха, прегърнаха се и затанцуваха заедно.

Минас се канеше да попита още нещо, но не свари. На горния край на амфитеатъра се появиха двама негри, допряха на устните си две големи тръби и целият склон заехтя.

И изведнъж се чу тропот, сякаш тичаха много зверове и ревяха разярени.

— Какво е това? — извика Минас изплашено.

— Бикове — отвърна приятелят му. — Бикове идат. Сега ще почнат борбите.

Не беше още свършил да говори, когато вратите на оградата се отвориха рязко и на арената изскочиха седем бика.

Три от тях бяха черни, три — червеникави, и един, най-големият — съвсем бял. Те блестяха на слънцето с позлатените си рога и червените си копита.

Всички тичаха вкупом край оградата, сякаш търсеха хората, за да се борят с тях.

Тичаха, тичаха, изпотиха се. Белият бик се спря в средата до колоната, изпъна снежнобелия си врат и измуча.

И изведнъж на каменната ограда изскочиха седем бикоборци — четирима мъже и три жени. Всички носеха еднакво стегнато облекло, прилепвало по тялото им. Тънък кожен колан пристягаше кръста им.

Високо горе от престола си царят плесна с ръце. И седемте бикоборци, сякаш очакваха този знак, скочиха на арената.

— Сега бикове ще ги убият!... — промълви преbledнял Минас.

Икар се усмихна.

— Не се бой! — каза той. — Сега ще видиш!

Една девойка пристъпи леко по арената. Беше стройна, бледа, около шестнайсетгодишна. Икар преbledня. Не успя да сдържи вика на уплаха.

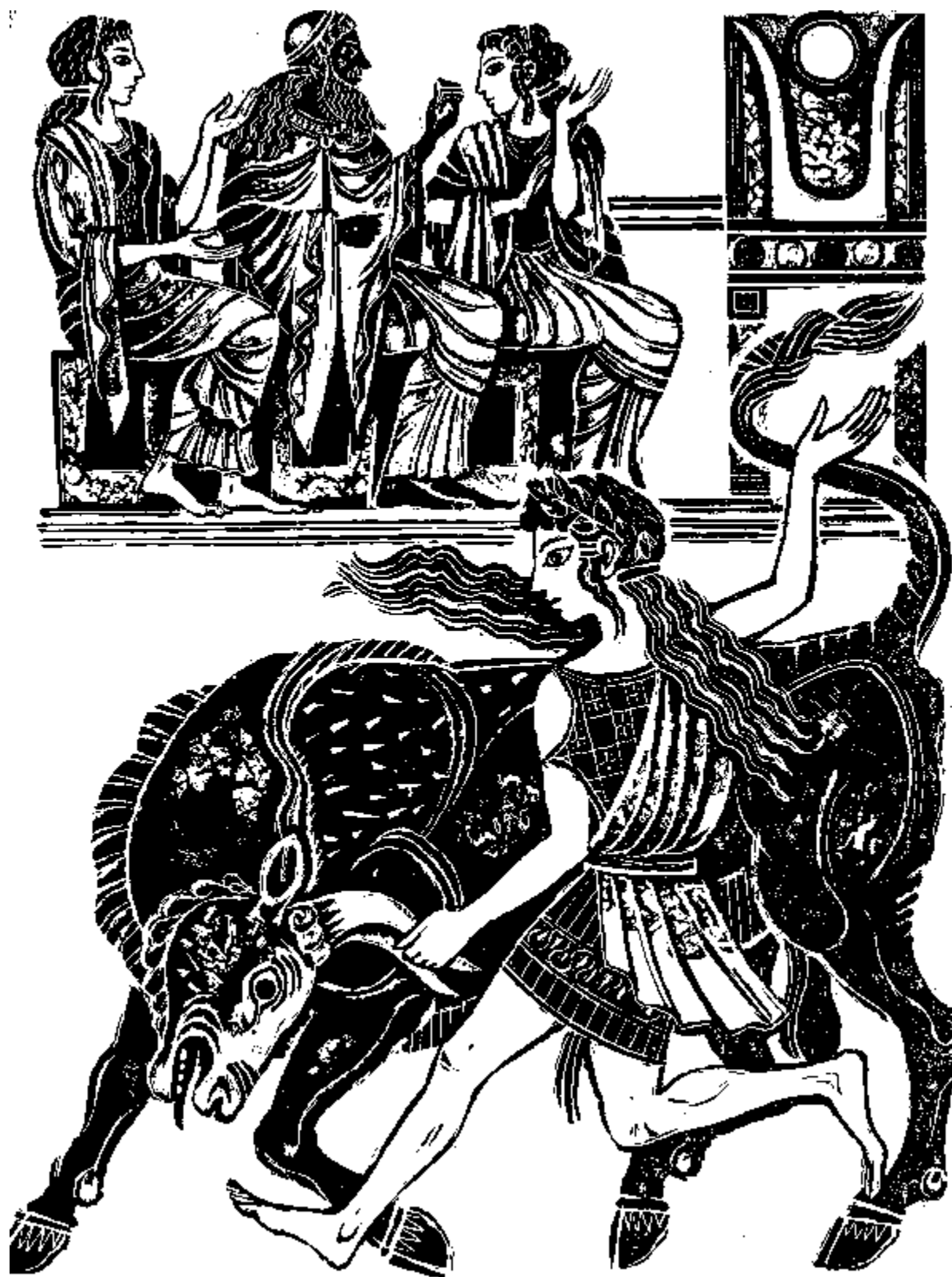
— Какво има? — попита разтревожен Минас.

— Крино!... Крино!... — промълви Икар, впил очи в девойката.

Крино не му беше казала нищо, за да не се изплаши. Лани беше пожелала и тя да излезе на арената и да си поиграе с биковете, но Икар бе успял да убеди брат ѝ Хари да не я пуска. Но сега, когато Хари го нямаше, Крино беше независима и ето че бе излязла на арената.

— Бъди внимателна, Крино! — беше ѝ казала царкинята. — Белият бик е мой. С него се пребори!

И сега, вдигнала високо ръце, Крино се отправи като стъпваше леко, към любимия бик на господарката си.

Бикът, щом я видя, измуча и наведе глава, сякаш искаше да я прободe с рогата си. Но Крино се втурна, сграбчи го здраво за рогата и се залюля за миг, като стъпваше на пръсти, тогава бикът отметна силно глава нагоре, за да се освободи от ръцете, които го стискаха.

Икар сдържаше дъха си. Това беше най-трудният миг — Крино за първи път излизаше на арената. Дали щеше да запази хладнокръвие? Дали бикът нямаше да я повали на земята?

Като мълния му мина през ума тази мисъл, но бързо си отдъхна. Крино използва това рязко движение на бика, засили се и скочи леко като перушина на гърба му, закрепил се здраво на ръцете си и удари два пъти един о друг краката си във въздуха, и изведнъж напрегна всички сили, преметна се през глава и падна права зад бика — там беше застанал един мъж с разперени ръце и я грабна в прегръдките си.

Камък сякаш падна от гърдите на Икар.

— Великолепно! — промълви той. — Хвала ти, Крино!

Ариадна стана от престола си, разтвори ветрилото си от скъпи щраусови пера и поздрави любимата си робиня.

Останалите бикоборци също играеха, качваха се и слизаха от гърбовете на биковете, подскачаха, вкопчваха се за рогата им и започваха отново.

Народът викаше радостно, ръкопляскаше, придворните дами вдигаха разтворените си ветрила и поздравяваха онези, които играеха с най-голямо изящество.

Наближаваше пладне. Пот на ручей се стичаше по телата на биковете. Седемте бикоборци се задъхваха. Крино застана за малко на сянка, за да си отдъхне.

Царят вдигна ръка и веднага тръбите отново зазвучаха и седемте играчи спряха. Отвориха се вратите на арената, влязоха пастирите, приближиха се предпазливо към разпалените бикове, погалиха ги нежно по вратовете и ги изведоха към ливадите да попасат, да пият вода и да си отпочинат.

От двореца се появиха роби, които носеха големи подноси, отрупани с ястия, плодове и разхладителни напитки. Коленичиха пред благородниците и положилиха подносите.

Хората се пръснаха, разляха се по нивята, изтегнаха се на земята, а дворцовите роби им донесоха хляб, и ядене, и пълни стомни с вино. Днес царят хранеше народа си.

— Ариадна — каза царят на дъщеря си, — коя беше девойката, която се пребори с белия бик?

— Крино — отвърна радостно царкинята. — Крино, моята робиня, която онзи ден ти нареди да пуснат от затвора.

Царят присви бръснатите си устни. Спомни си за ковача, за баща й, който бе избягал, спомни си и за омразния чужденец, за кораба, дето изпрати в Атина и за който още нямаше никаква вест...

— Крино ли? — попита той.

— Да — отговори Ариадна, — добре се бори с бика, нали, татко? Хареса ли ти?

— Да — отвърна със сърдит глас старият цар.

„Трябва да намеря начин — помисли си той — да накажа тази девойка. Знам, че е невинна, но искам да я накажа, за да причиня зло на онзи предател ковача, баща й.“

Извърна се към слугата, който стоеше зад него със златна кана с вино в ръка.

— Налей ми вино в чашата — заповяда му той.

Слугата напълни златната чаша и я подаде на царя.

А той вдигна високо пълната чаша и изрече:

— Пия за твое здраве, Ариадна. Пия за твое здраве, Федра. Нека Великата Богиня ми помогне да постигна това, което съм намислил!

XL

Слънцето клонеше вече към залез, когато празникът се поде отново. Малко преди това царят повика единия от двамата негри, които надуваха тръбите.

— Приближи се! — каза му той. — Наведи си ухото към мен!

Негрът се приведе и царят му прошепна нещо тайно на ухото.

Негрът се поклони и изчезна тичешком.

През втората част на празника царят трябваше да избере един от седемте играчи, а именно този, когото щеше да награди за утринните борби, и да му нареди да се пребори сам с най-буйния бик.

Седемте бикоборци, четиримата мъже и трите жени, застанаха пред царя, поклониха му се и зачакаха да избере най-добрия от тях, да му връчи победния венец и да му нареди да се пребори с бика.

Царят ги изгледа един по един с малките си лукави очи.

И изведнъж вдигна ръка и посочи Крино.

— Ти! — каза ѝ той.

Девојката коленичи, целуна краката на царя и той положи венеца върху главата ѝ. А след това ѝ каза с подигравателен тон:

— Върви да се пребориш с белия бик!

В същия миг вратата на арената се отвори и белият бик се втурна разярвен вътре, като подскачаше.

Застана сред арената с вирната опашка и измуча. Очите му бяха червени, налети с кръв.

Икар почувствува, че сърцето му заби силно. Гледаше разтревожено бика.

„Какво става? — помисли си той. — Защо е разсвирепял толкова? Сякаш го жили стършел. Страх ме е...“

Крино заслиза бързо, зарадвана, по стъпалата на амфитеатъра.

— Хвала ти, Крино! Хвала ти, Крино! — поздравяваха я благородничките и размахваха ветрилата си.

А тя се изчервяваше от радост.

Но царят я гледаше злобно.

„Няма да се отървеш, дъще на проклетия ковач! — казваше си той. — Няма да се отървеш!“

Крино скочи на арената.

В този миг разбеснелият се бик удряше с рогата си стълба, сякаш искаше да го събори.

„Нещо му има на бика, нещо са му направили, та е разсвирепял такъв...“ — мислеше си Икар и трепереше.

Крино се приближи към бика, протегна ръце и се готвеше да го хване отново за рогата.

Но като я видя, той изведнъж се втурна към нея. Крино отстъпи две крачки, ала бикът наведе глава, измуча и с един скок я достигна, за да я удари с рогата си. Крино едва свари да отскочи надясно и в устрема си бикът, замахнал напразно във въздуха, се строполи на земята.

Хората се развикаха ужасени, Икар скочи прав.

— Икаре, Икаре! — извика му Минас. — Какво ти стана?

И го сграбчи за ръката.

— Остави ме! — отвърна Икар, без да откъсва поглед от Крино и бика.

Царят поглади доволно бръснатата си брадичка.

— Няма да се отърве! — измърмори той отново. — Негърът здраво го е напоил с вино... Няма да се отърве!...

Сега бикът се беше изправил, целият потънал в прах. Огледа се, видя Крино, заудря яростно с копита по земята и отново се спусна към девойката.

Но този път Крино свари, сграбчи го за рогата и се намери да скочи на гърба му. Изчакваше мига, когато бикът щеше да отметне високо глава, за да използва тласъка му и да скочи леко на гърба му.

Ала сега бикът не отметна нагоре глава. Разклащаше я надясно и наляво, като мучеше и подхвърляше Крино като дрипа, която бе увиснала на рогата му.

— Татко! — извика Ариадна на баща си. — Бикът е пиан! Заповядай да засвирят тръбите и да се прекрати борбата!

— Тихо! — отвърна царят. — Не разваляй празника!

Ариадна погледна баща си право в очите. Обзе я страшно съмнение.

— Татко... — понечи тя отново.

— Тихо! — повтори баща ѝ сърдито.

Сега бикът тичаше разярен около арената и тръскаше Крино.

— Извикай ѝ да го пусне! — каза силно разтревожен Минас на приятеля си.

Но Икар мълчеше, знаеше, че ако пусне бика, Крино беше загубена — той щеше да се нахвърли върху нея и да я убие. Но ако пък не го пуснеше, как щеше да се спаси?

Всички бяха станали прави и следяха с ужас страшната гледка.

— Ще я убие! Ще я убие! — викаха всички и никой не знаеше какво да стори, за да спаси девойката.

Ариадна стана и без да вземе разрешение от баща си, направи знак на негъра да изсвири с тръбата. Но той погледна царя и не се помръдна.

Крино изглеждаше изтощена от страшните тръскания. Чувствуваше се, че едва се държи за рогата на бика.

Още две-три минути и щеше да падне и тогава бикът щеше да я направи на парчета.

Очите на Икар заискриха. Хрумна му една мисъл. Извърна се към съседа си, който беше препасал широка червена престилка.

— Дай ми престилката си за малко, дай ми престилката си — извика му Икар, — за да спася Крино!

Съседът му се стресна.

— Какво ще направиш? — попита го той.

— Дай ми престилката си! — повтори отново Икар с разтреперан глас.

Човекът развърза червената си престилка и му я подаде. Икар светкавично прехвърли оградата и се озова на арената.

Всички бяха стаили дъх. Гледаха разтреперани. Какво щеше да стане?

Икар изтича и размахва червения плат пред очите на бика. Отначало разяреният бик не забеляза нищо. Но изведнъж видя пред себе си размаханото червено парче плат, спря се, от очите му изскачаше огън.

Икар размахваше разгънатото платно, тичаше ту наляво, ту надясно и дразнеше бика. И изведнъж разгневеният звяр се наведе, пусна Крино на земята и се втурна към червеното платно.

— Бягай! — извика Икар на Крино. — Бягай! Прескочи оградата!

Крино се беше изправила и посъзвела. Но не побягна. Гледаше как бикът връхлита побеснял към Икар, който размахваше пред него платното.

— Бягай, Крино! — извика отново младежът.

— Няма да те оставя сам! — отвърна му с твърд глас Крино. — Ти избягай първи!

— Не, ти! — настояваше Икар.

— Ти! — упорствуваше Крино.

Бикът сега беше настигнал Икар и младежът почувствува връз себе си горещия му дъх.

— Икаре! Икаре! — викаше Минас и от очите му бликаха сълзи.

Икар държеше червеното платно от дясната си страна и бикът се нахвърли на него, за да го раздере. Но се втурна с такава сила, че отново се строполи на земята.

Тогава Икар се спусна към Крино, грабна я в прегръдките си, прехвърли оградата и стигна до първите стъпала на амфитеатъра. И там я положи почти загубила свят.

Царят се изправи разгневен. Направи знак на негрите, тръбите заехтяха, дойдоха пастирите и отведоха бика. Празникът завърши.

— Кой беше този младеж? — попита царят един от офицерите си.

— Синът на стария Дедал, царю.

— Добре! — процеди той през зъби. — Ще му покажа аз!

— Татко! — каза Ариадна. — Напили бяха бика с някакво питие! Кой направи това? Трябва да бъде наказан!

Царят се ядоса.

— Ти не се бъркай! — каза й той. — Аз съм тук царят!

Ариадна замълча. Стана.

— Уморена съм — каза тя. — Не се чувствавам добре. Ще се прибера в двореца.

Повика Крино.

— Крино — каза й тя, — ела с мен.

Икар бършеше потта си, а Минас му вееше.

— Показа се юнак, Икаре! — повтаряше той с възхищение. — Хвала ти!

Икар мълчеше. Смейше се нервно, не можеше да сдържи радостта си, че бе спасил Крино! Върна червената престилка на съседа си.

— Твоя е! — отвърна съседът му, като се смееше. — Задръж я, за да ти напомня за смелата ти постъпка.

Икар взе престилката и стана.

— Да вървим, Минас! — каза той на приятеля си. — Празникът завърши. Сега царят ще принесе в жертва на Великата Богиня един бик и народът ще се разотиде. Да си вървим!

В същото време Ариадна вече влизаше в двореца ядосана.

Улови за ръка любимата си робиня.

— Искат да те убият, Крино — прошепна и тя. — Но аз няма да им позволя!

XLI

Мина седмица, мина втора. Дъждовете бяха вече почнали, небето беше непрекъснато покрито с облаци. Студен вятър духаше.

В двореца робините седяха с кръстосани нозе върху рогозките около господарките си и везеха пролетните дрехи. Пъстроцветни облекла, върху които извезваха рози, лилии и сини лястовици. Други робини приготвяваха благоухания и мехлеми, трети варяха градински чай и джоджен и ги носеха на господарките си да се сгреят.

Ариадна беше запалила голям бронзов манган в стаята си, седеше с разпуснати коси на дивана и гледаше разжарените въглени. Мислите ѝ бяха далеч, далеч отвъд морето...

А Крино в нозете ѝ везеше. Извезваше бели стройни лилии върху тънко синьо платно. Но и нейните мисли бяха далеч, много далеч. Отвъд морето.

„Забави се да пише Хари, забави се... — мислеше си тя. — Какво ли е станало с него?“

По едно време царкинята се извърна, погледна любимата си робиня.

— За какво мислиш, Крино? — запита я тя.

— За брат си, господарке. За баща си... — отвърна девойката.

— Не се тревожи... Сигурно е добре... Скоро ще получиш писмо.

— Забави се... забави се... — промълви Крино и се наведе отново връз везбата си.

От съседната стая долетя гласът на Федра, която пееше една весела, игрива песен и плътният ѝ глас изпълваше въздуха със сладост.

— Сестра ми е щастлива — каза Ариадна. — Не се тревожи за нищо, красива е, весела, спи спокойно.

— И ти трябва да бъдеш щастлива, господарке — каза Крино. Царкиня си, красива, добра, нищо не ти липсва...

— Да, нищо... нищо... — промълви Ариадна, като поклати русокосата си глава.

И след малко добави, като се смееше саркастично.

— Само едно ми липсва... само едно...

— Какво?

— Щастие!

Крино се примъкна по рогозките, прегърна нозете на господарката си.

— Искаш нещо, което нямаш ли? — попита я тя.

— Искам да замина, да пътувам, да дишам свободно! — извика царкинята и едва не избухна в плач. — Ето какво искам! Тук, в този огромен дворец се задушавам!

Отново замълча.

— Крино — каза Ариадна след малко, — донеси плочата ми за писане, онази от слонова кост, донеси ми малкия калем и червеното мастило.

Крино стана, отвори едно тайно чекмедже в стената, порови в него, намери това, което господарката ѝ поиска.

— Заповядай, господарке... — каза ѝ тя. — Ще пишеш ли?

— Да.

Царкинята се присви върху дивана и започна бавно-бавно да пише... Пишеше, триеше, отново пишеше... Понякога въздъхваше...

От време на време Крино вдигаше големите си очи и я поглеждаше.

„Какво ли пише? — питаше се тя. — Винаги така прави, когато е притеснена. Взема плочата от слонова кост и пише... Какво ли пише?“

Но царкинята не обръщаше внимание на робинята си. Свита върху дивана, тя пишеше една тъжна песен. Песен, в която се говореше за море и пътешествия... И за червени корабни платна, които се издуват и се отдалечават, отдалечават, и не се завръщат вече...

Пълна тишина. Чуваше се само лекото поскърцване на калема върху плочата. И от време на време някоя въздишка на царкинята.

Неочаквано сред тази тишина на вратата се почука. Крино изтича да отвори. Ариадна вдигна глава.

— Кой е? — попита Крино, преди да отвори.

— Аз! — отвърна радостен глас.

— Икар ли? — попита отново девойката.

— Да.

— Отвори! — заповяда царкинята.

Крино отвори вратата и Икар влезе. Беше радостен.

— Царкиньо — каза той, — прощавай, но се налагаше.

— Какво се е случило, Икаре? — попита царкинята.

— Току-що получих писмо от Хари!

— От Хари! — извика Крино и сърцето ѝ заби силно.

— Да, да.

— И какво пише? Добри новини ли?

— Добри! Добри! — отвърна възторжено Икар.

— Разправяй, Икаре! — каза Ариадна. — Къде е писмото?

Тя също бързаше да чуе какво пише, защото беше вече сигурна, че ковачът, бащата на Хари, беше заминал с красивия чужденец, царския син от Атина.

— Откъде пише? — попита припряно тя.

— От Атина! — отвърна Икар.

Ариадна се изчерви от радост.

— Дай ми писмото, дай ми писмото да го прочета! — каза тя.

Икар измъкна от пазвата си малък папирусов свитък, разгъна го и го подаде на царкинята.

— Отвори прозореца, за да виждам! — каза Ариадна.

Крино изтича и отвори прозореца. Дъждът беше вече престанал, няколко бледи слънчеви лъча влязоха в стаята и паднаха върху русите коси на царкинята. Крино коленичи до нозете на господарката си, жадно заслуша.

„Хари, син на ковача Аристид,

поздравява Икар,

син на великия майстор Дедал,

поздравява и сестра си Крино.

И най-първо ви казвам, че съм добре. А сега ще ви разкажа с малко думи моята история.

Когато тръгнахме от Крит и излязохме в открито море, приближих се до капитана и му казах:

— Капитане, къде отиваме?

Капитанът е добър човек и беше благоразположен към мен.

— В Атина — отвърна ми той.

— Ами какво ще правим в Атина? — попитах го аз.
Капитанът поклати глава.

— Не мога да ти кажа — отговори ми той. — Това е царска тайна.

Изглежда разбра, че се притесних, защото ми каза:

— Не се тревожи, дете мое. Нямам никаква заповед да ти сторя зло.

— Но какво ще правим в Атина? — отново го запитах аз.

— Ами на, ще останем там няколко дни, ще я разгледаме. Разбира се, не е никакъв прочут град като нашия Кносос, но, изглежда, че има голямо бъдеще. Не обичаш ли пътешествията?

— О, да, много! — отговорих аз и се изтегнах умислен на корабния нос.

Пътуването беше прекрасно, морето — спокойно, минахме край много острови, спряхме в Милос с чудесното му пристанище и малките бели къщурки. Там имаше много критяни, които ни посрещнаха много радушно, а след това отново поехме на север.

Сутринта на третия ден видяхме голяма суша. Навлязохме в едно малко пристанище с редки къщурки, като колиби.

— Тук ще хвърлим котва — каза капитанът.

Слязохме на сушата — капитанът и аз. Моряците останаха на кораба.

— Хари — каза ми капитанът, — градът е малко далеч, на два часа път пеш.

— Още по-добре — отвърнах аз, — да походя, да се поразтъпча, че се схванах.

— Да вървим тогава.

Капитанът взе една малка кутия и я завърза здраво на пояса си.

— Ако я загубя — каза ми той, — загубен съм!

По-късно научих какво имаше в тази кутия.

Вървахме бързо, беше малко студено, беше валяло и пътят — много разкалян. Минахме край лозя и маслинови

градини, и ниви, които селяните оряха. Говорех им, но те не разбираха езика ни.

Най-сетне стигнахме. Колко бях копнял да дойда в истинската си родина Атина! Но сега, когато бях вече тук, не изпитвах никаква радост. Не познавам никого тук, никой не ме познава, градът е беден, не е град, а събрани много села наедно, а пък дворецът е като голяма селска къща.

Отидохме в къщата на един приятел на капитана.

— Тук ще се настаним — каза ми капитанът. — Ще излизаш само с мен, никога сам. Такава е заповедта! Даваш ли ми думата си?

— Да — отвърнах аз.

— Доволен ли си, че пристигнахме?

Не отвърнах нищо. Но сърцето ми се сви.

«И тук съм значи роб» — казах си аз.

Капитанът взе кутията и излезе.

— Чакай ме — каза той на тръгване, — няма да се забавя.

Останах в къщата заедно със стопаните ѝ — една старица, която постоянно мърмореше, и един кротък старец, който седеше до огнището и гледаше доволен огъня. Не обръщаше никакво внимание на жена си.

По едно време се извърна и ми каза:

— Сега ще си дойде внукът ми от двореца, да ти бъде дружина. Работи там като готвач.

Старицата каза сърдито нещо, но аз бях малко изморен, опрях глава на коленете си и скоро се унесох в сън.

Колко време съм спал, не знам. Но изведнъж ме събуди един весел глас:

— Ей, критянче! — извика ми някой. — Събуди се, че ще ядем!

Вдигнах глава и видях един около двайсетгодишен младеж с яки мишници, с черни мустаци и брада и големи снежнобели зъби, които ме побутваше по рамото.

— Това е внукът ми Димос — каза старецът.

Станах и вежливо го поздравих.

— Зарежи учтивостите — каза ми със смях Димос, — седни да ядем. Донесох от двореца едно гърне свинско със зеленчуци — да ядеш, та и пръстите си да оближеш чак!

— Ами капитанът? — попитах аз. — Няма ли да го почакаме?

— Той ще яде в двореца с офицерите — отвърна Димос. — Кой като него! Ще си пийне и повечко вино, от онова, дето ние тук го правим и му слагаме борова смола.

— Кога ще дойде капитанът? — попитах, защото исках да поизляза и да видя и аз Атина.

— Не знам — отвърна Димос с пълна уста.

— Видя ли се с него?

— Ами че как да не съм се видял? Тъкмо носех на царя подноса с утринната му закуска, отварям вратата и кого да видя? Моят скъп приятел капитан Тилисос! В този миг той отвори една кутия, която държеше в ръце, и подаде на стария ни цар Егей един диск с някакви странни знаци по него. «Заповядай — каза, — о, царю на Атина, писмо от великия цар на Крит!» Тогава старият ни цар се изправи и го пое.

«Значи това писмо е било вътре в кутията! — казах си аз. Писмо на царя на Крит до царя на Атина! Бездруго ще пише и за мен. Ала какво ли пише? Ах, ако можех да узная!»

— Яж, яж! — извика ми изведнъж Димос. — Къде ти е умът?

И ми напълни дървената паница с ядене.

— Ами царският син — попита старецът, — там ли беше?

— Не — отвърна Димос, — отиде на лов.

И се засмя.

— На лов ли? — възкликна дядото и поклати глава. — Какъв лов?

— Ами на — отвърна Димос, — научи, че пак слезли разбойници от Парнет, взе си копието и хукна да ги гони.

— Сам ли?

— Не, ти казвам, с копието си!

— И не взе ли със себе си войска? — попитах и аз.

— Войска ли? — възкликна Димос и се засмя. — Войска ли? Няма нужда той от никого! Когато научи, че някой лъв се е появил в горите на Химет или че разбойници пак са налетели по селата и крадат добитък — взема си копието, препасва си меча и отива. И вечерта се връща с убития звяр или с две-три разбойнически глави в торбата си.

— Великата ни богиня Атина да го пази! — промълви старецът.

Като се наядохме, примъкнахме се до огъня и дядото започна да ни пече в пепелта нахут.

— Трябва да се върна в двореца — каза Димос, — за да приготвя вечерното ядене.

Обърна се към мен.

— Ела с мен — предложи ми той. Един човек заминава тази вечер за Крит, ако искаш да му поръчаш нещо...

— Не мога — отвърнах, — капитанът ми каза, че трябва да излизам само с него.

— Защо?

— Не знам.

— Добре — каза Димос, — сигурно има причина.

— Само една молба имам към теб.

— Кажи.

— Искам да дам едно писмо на този капитан да го предаде на сестра ми.

— Добре, пригответи го, ще му го дам, когато се върна. Той ще заmine в полунощ.

Димос излезе. Останах сам със старците. Но те бързо заспаха край огъня. «Някой заминава тази нощ за Крит — казах си аз. — Бързо да напиша писмо до Икар и скъпата ми сестричка Крино!»

Извадих от пояса си принадлежностите си за писане, които носех, и ви написах това дълго писмо. Още не знам

защо ме доведоха тук и колко време ще остана. Но ви пиша веднага, за да знаете, че съм добре, и да не се притеснявате.

Щом науча нещо повече, ще ви пиша отново.

Изпращам ти много поздрави, скъпи ми приятелю Икаре. Изпращам ти много поздрави, скъпа ми сестричке Крино. И ви моля да кажете на добрата ни царкиня Ариадна, че целувам почтително царските ѝ нозе. Добра среща! Добра среща!

Аз, Хари, написах, син на Аристид ковача.“

XLII

Като завърши четенето на писмото, царкинята го подаде на Икар.
— Благодаря — каза тя. — Това писмо ми достави голяма радост.
Извърна се към Крино.

— Крино — нареди й тя, — върви да отвориш сандъка ми.
Вдясно ще намериш един хубав син плат, извезан със сребърни звезди.

Крино отвори сандъка, намери синия плат и го даде на царкинята.

Ариадна го взе и протегна ръка към Икар.

— Икаре — каза тя, — вземи го, твой е. Малък подарък за голямата радост.

Икар целуна ръка на царкинята.

— Благодаря — каза той. — Ще облека този скъп плат, който ти ми подаряваш, в някой тържествен миг в живота ми.

Поклони се и излезе.

— И тъй? — попита царкинята Крино. — И тъй, разбра ли сега?

— Какво да разбере, господарке?

— Защо царят изпрати Хари в Атина?

— Не — отвърна Крино засрамена. — Не, още не съм разбрала.

Ариадна се засмя, погали черните коси на Крино.

— Колко си чиста! — каза й тя. — Аз ще ти разкрия плана на царя. Един ден ще видиш, че съм била права.

— Слушам те, господарке! — промълви Крино и погледна нетърпеливо царкинята.

— Баща ми е много хитър — каза царкинята. — Бездруго подозира, че красивият чужденец, дето дойде в двореца ни, е царски син. И веднага се е досетил, че може да е царският син от Атина. „Дошъл е сигурно, за да огледа двореца ми — казал си е царят. — Навярно той е подмамил и моя ковач и го е отвел със себе си, за да му приготви и на него от новите оръжия от желязо!“ Това си е помислил царят и веднага е поставил в действие плана си. Разбра ли?

— Не още, не още! — отвърна отчаяно Крино.

— Ами че всичко е много просто! — каза царкинята. — Изпратил е Хари като примамка. Обзалагам се!

— Като примамка ли? — възкликна Крино.

— Ами разбира се! Видя ли какво пише Хари? Заповед: да не излиза навън сам, а само с капитана. Защо? Ще ти кажа. „Атина е малък град — казал си е царят, — като излязат да се поразходят капитанът и Хари, няма как да не ги види някой път царският син, ще познае Хари, няма да се сдържи и ще отиде да го заговори.“ И тогава вече нашият цар ще се увери, че чужденецът, дето беше дошъл тук и се бе сприятелил с брат ти, е бил царският син от Атина.

— Разбрах! Разбрах! — каза Крино.

Позамисли се.

— Ами че така Хари може да се срещне и с баща ни! — възкликна тя.

— Разбира се, че може. И по този начин хитрият ми баща ще може да пипне и твоя баща. С една стрела два заека, както казва поговорката.

— Страх ме е... — промълви Крино.

— Не се бой — отвърна ѝ Ариадна с усмивка. — Няма да ги оставя аз да паднат в клопката.

— Какво ще направиш, господарке?

— Шт! Имам си свой план!

Замълча. Изглеждаше доволна.

— Всичко ще свърши добре — изрече най-сетне тя. — Това писмо беше много важно. Научихме къде се намира Хари, видяхме колко е смел князът на Атина, щом като преследва сам лъвовете и разбойници, и накрая — разкрихме плана на нашия цар!

Засмя се тихо, потри радостно ръце.

— Но и аз си имам свой план! — повтори тя. — Ще видим кой ще надвие!

На другия ден по пладне Икар седеше под любимото си маслиново дърво пред вратата на двореца и обядваше. Денят беше много приятен, след дъждовете времето беше омекнало и слънцето блестеше на безоблачното небе. Първите зимни цветя, нарцисите, с тяхното тежко, опияняващо ухание, бяха цъфнали. В Царските градини цели парцели бяха изпълнени с тези прелестни цветя, снежнобели, с шафранената си като жълтък среда. Федра, царкинята, много ги

обичаше и всеки ден се разхождаше в градината, за да им се любовува, а в стаята си имаше голяма ваза, пълна с нарциси.

Като се наяде, Икар откъсна два-три нарциса и с наслада започна да ги мирише. Спомни си за една приказка, която баба му беше разправила веднъж.

„Нарцис, дете мое — му разправяше добрата старица. — Нарцис първоначално не бил цвете, а прекрасен младеж. Всички го обичали, но самият той не обичал никого, защото бил много красив и се бил възгордял от това. Само за себе си мислел: как да се изкъпе, как да се срещне, да се напръска с благоухания, да се облече в хубави дрехи и да стане още по-красив. Още от сутринта, щом се събуждал, изтичвал на извора, навеждал се и се любовал на лицето си, отразено във водата. Докато накрая веднъж му се завило свят, паднал във водата и се удавил. Измъкнали го, погребали го, а върху гроба му поникнали цветя, които днес наричаме нарциси. И всички онези, които не могат да се налюбуват на себе си и се гледат непрекъснато в огледалото, ги наричаме «нарциси»!“

Икар се наслаждаваше на приятното ухание на цветята и си мислеше за старата приказка, но изведнъж скочи прав — някакъв човек идеше по пътя от пристанището заедно с двама дворцови стражи.

— Той е, той е! — прошепна Икар. — И ето го, сега се завръща, а лицето му сияе от радост!

Спусна се тичешком на пътя; капитан Кафисос се приближаваше, облечен в най-хубавите си дрехи, Икар вдигна ръце да го поздрави, но капитан Кафисос се извърна с безразличие и го погледна, сякаш не го познаваше, и продължи пътя си.

Икар остана като вцепенен сред пътя и не знаеше какво да си мисли.

„Навярно не ме е познал — каза си той. Но все пак, как е възможно? И после, защо да не протегне и той ръка и да отвърне на поздрава от учтивост? И непознат човек дори, ако те поздрави, от учтивост трябва да му отвърнеш на поздрава!... Какво ли става? Сигурно не е искал да покаже, че ме познава... Но защо, защо?“

Капитан Кафисос, разбира се, много добре беше разпознал Икар, но се бе престорил на безразличен.

„По-добре — каза си той — да не го заговоря, ще ме попита веднага за бащата на Хари, а какво мога да му отвърна? Опасно е, ако кажа нещо различно от това, което възнамерявам да кажа на царя, в никакъв случай не бива да го сторя... Всичко е лъжа и съм го предназначил само за Негово Величество... Нека се престоря, че не го познавам!“

Извърна поглед настрани и се усмихна.

„Опасна е играта, която играя — помисли си той, — но се налага. Ще успея ли, няма ли да успея? Ще видим! Във всеки случай ще сторя каквото мога, за да спася един човек, когото обичам!“

Капитан Кафисос следваше двамата стражи, влезе в двореца, изкачи се по широкото стълбище, стражите отвориха широко вратата на царската зала и възвестиха радостно:

— Царю честити, капитан Кафисос, който носи важни новини!

XLIII

Царят беше още на масата и ядеше. Четирима роби му прислужваха. Първият донасяше до вратата на залата ястията, вторият ги поемаше и ги поставяше пред царя, третият опитваше първи яденетата, да не би да са отровни, а четвъртият пълнеше с вино златната царска чаша.

Щом стражите отвориха вратата и възвестиха за капитан Кафисос, царят направи знак да му донесат златния леген, за да си измие ръцете — не му се ядеше повече, бързаше. Изми припряно ръцете и устата си, поля дланите си с розова вода, за да благоухаят, извърна се към двамата стражи, които, застанали мирно, очакваха заповедите му.

— Да дойде! — каза той.

Обърна се към робите.

— Оставете ни сами! — заповяда той.

Капитан Кафисос влезе с радостно изражение.

— Царю — каза той, — прекланям се пред милостта ти!

— Добре дошъл, капитан Кафисос! — отвърна царят. — Ако съдя по вида ти, носиш добри новини.

— Възможно най-добрите, царю! — отговори хитрият капитан. — Струва ми се, че намерих начин да спасим клетия ковач, когото твое царствие толкова обича.

Царят поизкриви мутрата си. „Да, да, обичам го — каза си той, — както вълкът обича агнето. Да го сграбча в ноктите си, та да му покажа аз!“

— И тъй? — извика той високо. — Слушам те, драги капитан Кафисос.

— Царю мой честити — подхвана капитанът, — от сведенията, които успях да събера за пирата, дето дойде в двореца ти и отвлече горкия ковач, разбрах, че е от Кипър. Кипърците, царю, имат голяма изгода да не обработваме желязото, защото в такъв случай никой няма да купува медта от техните рудници и тогава какво ще правят те?

Други големи доходи нямат, а пък ние сме най-добрите им клиенти. Така че имат изгода да не ни оставят да използваме желязото.

Царят изблеци очи.

— Това не ми дойде наум! — произнесе той с възхищение. — Хвала ти, капитан Кафисос! Умът ти сече като наточена брадва. Прав си! Сега разбрах: отвлякоха ни ковача, не за да се научат и други народи как да обработват желязото, а тъкмо обратното, за да не позволят на никой да се научи на това! И по този начин да продават медта си. Така е, така е!

Капитан Кафисос се усмихна. Добре я беше докарал дотук, хвана се на въдицата царят, клъвна като глупава риба.

— Ами че тогава — каза царят след кратко мълчание, — ами че тогава клетият ни ковач е в опасност! Ще го убият!

Хитрият капитан поклати глава и се направи на отчаян.

— Навярно са го убили вече... — промълви той и се престори, че избърсва сълза от очите си.

— Добре! — изрече царят раздражено. — Зарежи сълзите и ми кажи отиде ли в Кипър? Откри ли нещо? Това, което каза дотук, е правилно, да видим по-нататък!

— Царю — отвърна Кафисос, — знаеш, че пътувам редовно към този край и познавам много добре Кипър — велможите му, търговците и народа му. Имам много приятели там и щом получих заповедта ти, веднага вдигнах платната и потеглих към Кипър. Вятърът беше попътен и за няколко дни с помощта на Великата Богиня и на твоето благоволение, царю, стигнах в красивия остров Кипър. Побързаха приятелите ми да ме посрещнат с „добре дошъл“, дойдоха и търговците и ме отведоха в складовете си да видя медта, която бяха натрупали, и да ми я продадат. Но аз си имах свой план. Разгледах медта и поклатих глава.

— Какво да я правим медта вече? — казах пренебрежително аз. — Сега ние в Крит имаме желязо и от него правим оръжията си. Дойдох само да се видя с приятелите си и да се сбогувам с тях, няма да работя вече с Кипър. Ще започна нови пътешествия към север, за да донасям в Крит новия всемогъщ метал — желязото!

Щом чуха тези думи, приятелите ми пребледняха като восък. Разотидоха се отчаяни. Погледнах наоколо — никой! Беше останал

само един големец, който притежава най-богатите медни рудници. Гледаше ме и се усмихваше иронично.

— Ела — каза ми той, — в дома ми да хапнем и да си поприказваме. Искам да ти кажа нещо!

Отидохме в разкошния му дом. Медните му врати блестяха и дори плочите на двора бяха от мед. Всеки ден робите ги лъскаха и цялата къща светеше като позлатена. Седнахме, ядохме, пихме, накрая големецът вдигна златната си чаша и каза:

— Е, приятелю капитан Кафисос, всички тези неща, дето ни ги каза за желязото, страшно изплашиха горките търговци. Аз обаче не се боя. Ще минат още много години и аз все тъй ще ви продавам медта си, кълна ти се! Дълги години още корабите ви ще идват в Кипър и ще товарят мед!

При тези думи аз се усмихнах подигравателно.

— Не се подсмивай — продължи големецът, — знам какво говоря. Искаш ли да ти кажа тайната си?

— Казвай!

— Имате желязо, но нямате... ковачи!

— Имаме — отвърнах аз гордо. — И дори имаме един, който е най-добрият майстор в целия свят!

— Кой е той?

— Аристид!

Големецът прихна да се смее.

— Колко време, откакто те няма в Крит, капитан Кафисос? — попита ме той.

— О, от много месеци! — отвърнах нарочно така аз.

— Е, тогава нищо не знаеш... Имахте, имахте... но вече нямате вашия Аристид!

— Какво! — извиках аз и се престорих на уплашен. — Имахме ли? Да не е умрял?

Големецът отново избухна в смях.

— Не знам... — каза той. — Не знам какво стана с него... Само това знам със сигурност, не е вече в Крит!

— Пирати ли са го отвлекли?

— Не знам, ти казвам, не знам... Не ме питай! Може и да са го отвлекли, може и да са го убили... Полека-лека същото ще си изпатят и всички други ковачи, които ще си доведете... За твое добро ти казвам,

капитан Кафисос, изкупи медта, която имам в складовете си, и си заминавай! Ще ти я продам евтино, та и ти да спечелиш нещо.

Това ми каза големецът. Навярно знаеше повече, но както и да се мъчих, не можах да му изкопча нищо друго от устата. Напразно му пълнех час по час чашата — нищо! Но и това, което бях научил, ми се стори много важно, царю, и побързах да се върна, за да ти го съобщя!

Царят слушаше замислен. Разбира се, важни бяха новините, но той очакваше още по-добри. Капитан Кафисос видя недоволството му и започна отново да говори, за да го разведри.

— Важни са новините, царю, защото сега узнахме, че ковачът не е избягал, за да предаде тайната на други народи, отвлекли са го и по никакъв начин вече няма да му позволят да обработва желязото или да научи други да го обработват.

Хитрият моряк въздъхна.

— Само че има опасност любимият ти ковач, царю, да бъде убит.

Царят мислеше, мислеше, не знаеше какво да стори. Нямаше никакво желание да се вдигне да воюва с Кипър. По-добре беше да намери друг ковач и да го пази още по-грижливо.

„За щастие — мислеше си той, — поне не е това, от което се боях. Не са го отвлекли враговете ми, за да се научат и те да изработват железни оръжия.“

— Добре — каза той високо, — благодаря ти, капитан Кафисос, успя да постигнеш нещо. Разбира се, най-добре щеше да бъде, ако беше довел любимия ми ковач, но все пак и тези сведения, които ми донесе, засега стигат. Върви си и когато се уверя, че всички тези неща, които ми каза, са верни, ще ти се отплатя за труда!

Капитанът вдигна ръце, поздрави и излезе през вратата заднишком, с лице към царя.

Но пред царската врата го чакаше Икар. Беше си наумил да научи какво е станало. Щом капитанът се появи, Икар изтича при него.

— Добре дошъл, капитан Кафисос! — каза му той. — Аз съм Икар, приятелят на Хари.

Капитанът не можеше да се прави повече, че не го познава.

— Върви навън под маслината, където седеше — каза му припряно той, — върви, ще дойда при теб!

Икар разбра, че щеше да му каже нещо важно, и побърза към маслината. Седна на сянка и зачака.

След малко се появи и капитан Кафисос, извърна се, направи знак на Икар да го последва. Икар с престорено безразличие стана и тръгна след капитана към пристанището.

Капитанът скочи на кораба си и приседна на кърмата, скоро пристигна и Икар.

— Добре дошъл, мили ми Икаре! — каза капитанът и стисна сърдечно ръката на нашия приятел. — Къде е Хари? Защо не е с теб?

— Хари не е вече в Крит — отвърна Икар. — Замина.

— Замина ли?!

— Царят го изгони.

И Икар започна да разказва на капитана подробно какво бе станало.

— Но сега — продължи радостно Икар, — сега научихме къде се намира.

— Къде?

— В Атина.

— Откъде знаеш това?

— Получихме писмо.

И отново започна да разправя как бе получил писмото и как го бе прочел на царкинята и на Крино, и какво пишеше в него.

Капитан Кафисос потриваше крайно радостен ръце.

„Хубаво изиграх царя! — мислеше си той. — Сега ще изпраща всичките си кораби в Кипър.“

— Защо се усмихваш, капитане? — попита Икар.

Но хитрият капитан не пожела да разкрие тайната си.

— Нещо ми дойде наум — отвърна той — и затова се засмях.

Потупа Икар по рамото.

— Поздрави Крино от мен — каза той, — ето, донесох ѝ един малък подарък от Кипър!

Слезе в трюма, отвори един сандък и извади тънък като паяжина воал с чудесна везба.

— Да го носи — каза той, — и да ме помни.

Хвана отново Икар за ръката.

— Върви си сега, дете мое — добави той, — за да не ни видят, че си говорим двамата. И чуй добре това, което ще ти кажа: всичко ще завърши благополучно! Чуваши ли? Така кажи и на Крино: всичко ще завърши благополучно!

XLIV

Капитан Кафисос сега спеше спокойно на кораба си, доволен беше. „Добре я скроих — казваше си той, — слава богу!“

Но едно си намисля човек, а друго му донася съдбата — изведнъж всички планове на нашия капитан се провалиха.

Един ден валеше силен дъжд. Беше студено и царят седеше в стаята си край огъня и се грееше. Мислите му се връщаха към миналото, когато беше още млад, когато воюваше и се завръщаше победител и герой в страната си. Колко му се възхищаваше тогава народът му! Как се покачваха жените на покрива на къщите и го обсипваха с цветя!

Старият цар поклащаше тъжно глава.

— Сега и аз остарях, и царството ми остаря... — промълви той. — Струва ми се, че и аз, и то се намираме пред края си. Само едно спасение имаме — желязото! Но откъде да намерим майстори, които да го обработват? И Аристид още го няма никакъв... Сигурно са го убили, горкия. А пък аз си мислех...

Такива неща си мислеше старият цар, когато неочаквано вратата се отвори и един вестносец влезе запъхтян в стаята.

— Царю — произнесе той и падна в нозете на стареца, — нося ти писмо!

— Откъде идваш?

— От Атина, царю!

Царят подскочи.

— Кой ти даде писмото?

— Капитан Тилисос!

— Да дойде писарят! — заповяда царят на двамата стражи.

След малко хилавият писар с дългите сиви коси стоеше пред него.

— Заповядай, царю! — каза той с пресеклив глас.

— Чети!

Протегна ръка старчето, взе писмото със странните знаци и захвана бавно да срича:

„До Царя на Царете,
смиреният му слуга
капитан Тилисос пише:

Всичко се разви благоприятно, царю. Сторих каквото ми заповяда. Предадох писмото на царя на Атина, той стана прав и му се поклони. Повика писаря си, който му го прочете, щом го чу и го проумя добре, каза:

«Ще стане така, както заповяда господарят!»

Гласът му трепереше малко, ала, ще не ще, ще се подчини на заповедите ти.

От утре ще изляза на риболов със стръвта, която ти ми даде, царю. Веднага щом уловя двете риби, които ми поръча, ще ти пиша да вземеш решение.

Падам ничком и се покланям на царските ти нозе.

Пиша аз, капитан Тилисос, смирен слуга на великия
цар на Крит“.

След като писарят му прочете писмото, царят се усмихна.

„Умен е капитанът — каза си той, — и ще съумее да се справи. Ако двете риби са в Атина, сигурно ще видят стръвта и ще клъвнат. Но се боя, че сега те са много далеч, много далеч, в Кипър...“

Извърна се към стражите и им посочи пратеника.

— Вземете този човек — заповяда им той, — и го отведете долу в готварницата да яде и да пие колкото си ще. И му дайте и десет бронзови октопода!

„Октоподи“ са наричали тогава едни бронзови дискове, които служели за пари. Имало от бронз, от сребро, и от злато, а върху тях бил изобразен октопод.

Пратеникът се поклони и радостно последва стражите.

Когато остана сам, царят стана от престола си, погледна за миг нарисуваните по стените странни зверове и лилии, после се затътри към прага с бавни, уморени крачки.

Валеше... Небето беше покрито с облаци, дърветата се бяха оголили.

— Зима... — промълви старият цар, като зъзнеше. — Зима...

Пристъпи към големия лъскав мангал, който гореше до престола му. Протегна повехналите си ръце, за да ги посгрее.

— Остарях — прошепна той, — остарях.

Спомни си отново за младините си — как се бореше и той с биковете, как отиваше на лов и убиваше диви свини и как веднъж, когато Лато вдигна глава и се разбунтува, той тръгна с войската си и за три дни го превърнаха в пепелище. А сега?

— Остарях — прошепна той отново, — остарях...

Въздъхна. Но една голяма мъка имаше той в живота си. Нямаше наследник. Родиха му се две дъщери, ала син не му се роди.

„Кой ще поеме царството ми? — мислеше си той. — Хора чужди, зетьовете ми. Не от моята кръв... Отиде, свърши се родът ми, пропада...“

Но и царството му пропадаше. С всеки изминал ден все повече западаше. Не можеше вече да набере войска и да започне войни. Трудно успяваше да задържи това, което бяха завладели някогашните царе.

„Да не ми вземат нищо... Да не ми вземат нищо...“

Това беше голямата грижа на стария цар. Да запази това, което имаше. А някогашните царе, прадедите му, бяха изпълнени с младост и сила, набираха войска и казваха: „Искам да завладеем света! Крит не ме побира!“.

Старият цар поклати глава, сякаш искаше да прогони тъжните си мисли. Плесна с ръце, появили се стражите.

— Кажете на главния сънотълкувател да дойде веднага! — заповяда той. — И донесете шаха!

XLV

Налегна зимата. Дъждове, студен вятър, в далечината Ида, най-високата планина в Крит, беше цялата в сняг.

В двореца придворните, мъже и жени, седяха на меки възглавници около мангалите, играеха на разни игри и се смееха, ядяха, пиеха, разговаряха. Привечер се разнасяха звуците на сандури, а робините пееха.

Робите работеха по цял ден, метяха, миеха, месеха, печеха хляб, готвеха, сечаха дърва, носеха вода. Едни бяха заети в работилниците, други се трудеха по нивите, сред калищата. А вечерта се прибираха капнали в подземията на двореца, хапваха къшей хляб и си разменяха по някоя приказка.

— Не е живот това! — каза тази вечер един рус мъжага, когото бяха докарали тук от северните страни и го бяха продали като роб. — Не е живот това!

— Какво ти е пак, Русобради? — каза му със смях един кипърец с голям нос и тежка долна челюст. Бяха го продали и него като роб, заедно с много други негови сънародници на царя на Крит. — Какво ти е пак, та мърмориш?

— Живот ли е това? — повтори пак Русобрадия. — Не сме хора ние, ние сме като впрегнати в хомота волове, дето орат земята.

— Защо?

— Ами на, защото не сме свободни!

Робите наведоха глави и замълчаха. Никой не посмя да се обади и да изкаже мислите си. Бояха се да не би сред тях да има доносници, които щяха да ги издадат на царя.

Но един строен роб с големи пламенни очи вдигна глава.

— Завчера пристигна един чужд кораб — каза той, — и донесе странни новини... Чул ли си нещо за този кораб, Русобради?

— На мен ли казваш това? — отвърна русият мъжага с груб глас. — На мен ли го казваш? Ами че аз лично говорих с капитана му!

— Чух, че бил от твоя край — обади се тогава един старец. — И той има като теб руса брада и големи мустаци... А краката му бяха увити в овчи кожи.

Русобрадия се усмихна.

— Да — каза той.

И замълча.

— Ами няма ли да ни кажеш какво ти каза? — попита стройният роб с пламенните очи.

Русобрадия се огледа.

— Всички тук сме приятели — произнесе той с тих глас. — Всички сме другари.

Стана, затвори вратата.

— Слушайте — поде той, като сниши още повече гласа си. — Изглежда, че скоро ще се освободим.

Всички роби вдигнаха изненадано глави.

— Да се освободим ли! — възкликнаха те.

— Не викайте ви казвам! — тросна им се Русобрадия. — Ако се развикате, няма да ви кажа нищо! Не искам да изгния в царските кладенци!

— Добре, добре... — обадиха се робите. — На, няма повече да викаме... Казвай!

— Приближете се още повече!

Робите се примъкнаха по-близо до него.

— Слушайте тогава! — каза Русобрадия. — Намерих капитана. Запознахме се. Излезе, че сме от същото село далече на север, там, където тече една голяма река, широка като морето. Казват я Дунав.

— И после? И после? — възкликнаха робите, които бързаха да чуят новините.

— И после седнахме в пристанищната кръчма заедно с капитана. „Земляк — викам му аз, — какви новини ни носиш?“ „Много и важни! — отвърна ми капитанът. — Братята ни се качиха на кораби и идат насам. Завзехме малките острови Тасос, Самотраки, Скирос, Скопелос... Но нали сме много на брой, не ни побират... Спускаме се още по-надолу... През последните месеци завзехме един голям остров. Евбея го викат... Оттам идвам сега...“ „Ами побрахте ли се?“ — запитах го аз. „Къде можем да се поберем? — отвърна ми той. — Ние сме много хиляди. Смятаме да се спуснем още по-надолу...“

Русобрадия замълча.

— Нещо друго не ти ли каза? — попитаха робите.

— Нищо друго — отвърна Русобрадия.

— Ще дойдат ли и тук, в Крит?

— Не знам — отвърна рязко Русобрадия.

— Знаеш, но не ни казваш!

— Не знам! — повтори Русобрадия.

Чувстваше се, че не иска да каже нищо повече. Навярно знаеше още много неща, може би още по-важни, но не искаше да ги каже.

— Защо ни нямаш доверие? — попита стройният роб укорително. — Защо?

— Не знам нищо повече! — отвърна отново Русобрадия и се опря на стената.

Помъчи се да промени разговора.

— Защо не донесеш малко семки да ги изпечем в пепелта, та да ни мине времето? — каза той на стройния роб.

— Складовете са заключени — отвърна робът, — а ключовете са у надзирателите.

Русобрадия поклати глава.

— Е, тогава да спим! — каза той. — Да спим и да сънуваме, че ядем вкусни семки, печени в пепелта.

— Поне през нощта сме свободни да правим каквото си щем... — рече стройният роб.

— Това не стига! Не стига! — извика неочаквано Русобрадия, като удари с юмрук по плочите. — Трябва да сме свободни и наяве! Не е живот това!

Един по един робите се изтегнаха на плочите, загърнаха се в дрипи и скоро захъркаха.

Легна и Русобрадия, но сините му очи бяха отворени. Припомняше си думите на капитана, и сърцето му биеше силно от нетърпение.

„Скоро ще дойдем и в Крит — пошушнал му бе на ухото капитанът. — Скоро ще дойдем и в Крит...“

Стройният роб припълзя до Русобрадия.

— Ей, другарю — каза му той, — всички заспаха, никой няма да ни чуе.

— Какво искаш?

— Ще те попитам нещо...

— Казвай!

— Какво още ти каза капитанът?

Русобрадия помълча известно време. Извърна се и в смътната светлина на масленичето различи големите пламенни черни очи на стройния роб.

— Ела по-близо, за да ти кажа... — произнесе той най-сетне. — Приближи се, за да не ни чуят.

Стройният роб се примъкна още по-близо, наведе глава, за да чуе.

— Какво ти каза? Какво?

А Русобрадия му отвърна с тих глас:

— „Скоро ще дойдем и в Крит...”

XLVI

Такива неща ставаха в прочутия Кнососки дворец. Така минаваха дните и нощите на царя, на царкините, на велможите, на робите... А в това време какво правеше далеч там в Атина нашия малък приятел Хари?

Капитанът го вземаше всеки ден със себе си и се разхождаха из тесните селски улици на Атина, първи отиваха на празненствата и панаириите, когато някой старейшина се изкачваше на стълбището на храма, за да говори, капитанът издърпваше Хари напред и заставаха в първите редици. Но най-много се въртяха около двореца.

„Няма как — разсъждаваше капитан Тилисос, — все някой ден ще се появи пред нас ковачът, ще ни зърне, ще види сина си и ще се спусне да го прегърне. И тогава аз в името на царя на Крит ще го сграбча и ще го откарам на кораба си, и ще го върна обратно в Крит...”

Това беше намислил капитанът и обикаляше с Хари из Атина, ала напразно! Ковачът го нямаше никъде! Царският син — също! Кой знае в какво подземие са го затворили, за да обработва скришом желязото, а пък другият, царският син, все още гонеше разбойниците по планините!

Минаха десет-петнайсет дни. Капитанът започна да се отчайва. Как да се завърне в Крит с празни ръце? Как да се представи на царя? Може в гнева си старият вироглав цар да го убие!

Един ден узна, че князът се прибрал в двореца. Очистил разбойниците и се завърнал победител.

Лицето на капитана просветна.

— Намислих! — извика той радостно. — Намислих!

Повика Хари.

— Хари — каза му той, — имам план.

Хари се разтревожи. Беше му дотегнало да обикаля толкова дни из Атина. Нямаше нищо за гледане в такова едно село и после не знаеше защо се вършеше всичко това. Подозираше, че капитанът си

беше наумил нещо лошо. Затова се разтревожи, като го чу да казва, че има някакъв план.

— Не се плаши — каза му капитанът, — за твое добро е. Слушай, аз трябва да замина за Крит. Не мога да остана повече тук. Но къде да те оставя?

— Вземи ме с теб в Крит — помоли го Хари.

— Не мога. Заповед на царя — трябва да останеш тук!

Хари замълча.

— Слушай, Хари — продължи капитанът, — дойде ми наум да те заведа в двореца и да помоля царя да те вземе на служба при себе си. Или по-добре...

Очите на капитана блеснаха. Едва сега се сети за това — вместо при стария цар защо да не го заведе направо при княза? Така щеше да види веднага дали се познаваха и щеше да пише бързо на своя цар, че вече напълно сигурно е открил чужденеца, който беше дошъл през лятото да оглежда двореца.

И кой знае, може би скоро щеше да открие и ковача в подземията на двореца.

— Или по-добре?... — повтори Хари, за да припомни на капитана да си довърши думата.

— Или по-добре — продължи капитанът, — да те заведа направо при сина на царя. Той набирал, чувам, все избрани младежи, за да ги обучава за войници. Ако си силен и добър, ако се подчиняваш на началниците си, ако проявиш смелост в опасностите, сигурен съм, че царският син ще те обикне и тогава ще се издигнеш и прочуеш.

Хари слушаше внимателно думите на капитана.

„Кой знае — мислеше си той, — дали не е прав! Тук е родината ми Атина! Защо да не постъпя на служба при истинския ми цар? И кой знае, ако стана добър воин, дали някога няма да отида да воювам срещу критския цар и да освободя отечеството си от критското иго!“

— Как ти се струва планът ми, Хари? — попита капитанът.

— Харесва ми — отвърна младежът. — Да вървим!

— Не бързай — отвърна капитанът и се засмя. — Първо трябва да се обадим на княза и да поискаме неговото позволение. Ти остани в къщи, а аз ще отида в двореца. Чакай ме, най-много до един час ще бъда тук.

Капитанът отвори вратата и излезе. Но изведнъж го обзе някакво предчувствие. Извърна се и изгледа Хари, който стоеше на прага.

— Да не избягаш! — извика му той.

— Няма да избягам! Няма да избягам! — отговори решително момчето. — Върни се бързо, капитане!

В същото това време царският син Тезей тъкмо четеше едно кратко писъмце, което някакво загадъчно лице му беше изпратило от Крит.

„На княза на Атина

прочути Тезей,

пише му това писмо едно познато нему лице, но което не трябва да спомене името си.

Твоят малък приятел Хари, синът на ковача, се намира в Атина заедно с един критски капитан. Гледай да го намериш и да го освободиш.“

Нищо друго не казваше странното писъмце.

— Хари е тук! — извика радостно Тезей. — Ах, колко ще се зарадва милият ми ковач, когато научи това!

Пристъпи крачка към вратата.

— Ще слеза веднага в подземие то — каза той — да му обадя радостната вест!

Но изведнъж се спря.

„Защо — помисли си той — да не се заема да намеря Хари, преди да кажа на баща му, и така неочаквано да му отнеса не добрата вест, а да му заведа направо детето му!“

Повика веднага началника на стражата.

Офицерът се появи. Беше изпечен от слънцето як старик, носеше бронзови доспехи и голям шлем с пера.

— Началнико на стражата — каза му Тезей, — имам една молба към теб.

— На твоите заповеди, княже! — отвърна офицерът.

— Тук, в нашия град, тези дни е пристигнал един критски капитан, който водел със себе си едно момче. Искам веднага да доведеш това момче в двореца.

Офицерът се засмя.

— Ще ти го доведе веднага, княже! — каза той.

— Знаеш ли къде се намира?

— Това е мое задължение — да знам всичко, каквото става в града.

— Ами как го откри?

— Не беше никак трудно. От десетина-петнайсет дни насам забелязахме, че един критски капитан води за ръка едно около дванайсет-тринайсетгодишно момче и непрекъснато обикаля около двореца. Веднага се усъмних. Изпратих един мой доверен разузнавач да ги проследи и да ми каже къде са отседнали и кои са. Още на другия ден знаех всичко: отседнали са в къщата на един от дворцовите готвачи, Димос, и двамата са от Крит. Капитанът при това донесъл някакво писмо на баща ти...

— Писмо ли? От кого?

— От царя на Крит!

— И какво иска?

Офицерът вдигна рамене и се усмихна.

— Това не знам. Нямам право да шпионирам и своя цар!

— Добре — каза Тезей, — ще узная. Но сега да не губим време. Изпрати двама стражи в къщата, където се намира момчето, за да ми го доведат. Веднага!

Офицерът поздрави.

— След пет минути ще бъде тук — каза той. — Стига да се намира по това време в къщата.

Отвори вратата и излезе. Но бързо се върна обратно, като се смееше.

— Какво има? — попита Тезей.

— Княже — каза офицерът, — тук в преддверието стои самият капитан и иска, казва, да те види.

— Сам ли е?

— Сам е.

— Момчето значи е в къщата. Изпрати веднага хора да го доведат. И кажи на капитана да дойде утре. Днес имам много работа.

Офицерът излезе тичешком.

След няколко минути пред къщата на Димос се появиха двама войници, Хари стоеше още на прага и нетърпеливо чакаше капитана.

— Ти ли си Хари? — запитаха го войниците. — Хари от Крит?

— Аз.

— Да вървим!

— Къде?

— В двореца. Викат те.

— Да вървим! — каза с готовност Хари и последва с бързи крачки двамата стражи.

Помисли, че ги беше изпратил капитанът. Откъде можеше да знае какво го очакваше сега в двореца!

XLVII

Застанал прав сред стаята си Тезей чакаше. Беше много развълнуван.

„Знам кой ми е изпратил това писмо... — казваше си той. — Знам!“

И в съзнанието му се появяваше русокосата царкиня и той отново живо си спомняше онази незабравима привечер, когато я видя в двореца и когато тя му се усмихна и му каза: „Тезей, вземи този пръстен и ако изпаднеш в опасност, не ме забравяй!“.

„Тя ми е изпратила писмото, тя!“ — повтаряше си Тезей и чакаше.

Дали стражите ще заварят Хари сам в къщата? Ще успеят ли да го отведат, преди капитанът да се върне? Предпочиташе да го отвлече така, тайно, та капитанът да не се развика.

„Не сме още готови за война — мислеше си той. — Не е дошло още време да се скараме с критския цар...“

Вратата се отвори, появи се началникът на стражата с радостно лице.

— Доведоха ли го? — извика Тезей.

— Тук е и чака — отговори началникът на охраната.

— Веднага да дойде!

Офицерът се извърна назад и направи знак.

— Върви си — каза му Тезей, — остави ни сами.

В този миг Хари се показва на прага. Тезей протегна ръце към него. Хари помисли, че сънува. Отвори уста, но не можа да изрече нищо.

— Аз съм — каза му князът. — Аз съм, Хари. Не ме ли позна?

— Ти! Ти! — успя най-сетне да изрече Хари. — Ти престолонаследник на Атина?

— Цял-целеничък! — отвърна Тезей и прегърна малкия си приятел.

— Каква радост! Какво щастие! — промълви Хари, който не можеше да сдържи вълнението си.

— И още по-голямо щастие те очаква, Хари. Ела с мен!

Хвана го за ръка, минаха по един коридор, стигнаха до една тъмна стълба, слязоха по нея. Хари смътно различаваше около себе си стражи, които, щом видела княза, скачаха и заставаха мирно, различаваше и бронзови оръжия, окачени по стените, доспехи, мечове и копия.

— Къде отиваме? — попита той тихо.

— Сега ще видиш... Сега ще видиш... — отвърна князът.

Изведнъж се разнесоха удари — сякаш ковяха желязо. И в дъното се видя разпалено огнище.

Пристъпиха още няколко крачки, приближиха се до огъня. Някакъв човек стоеше пред огъня и току вдигаше и стоварваше чука си върху наковалнята.

Князът и Хари се спряха на прага на работилницата. Човекът, който работеше, беше с гръб към тях и не ги виждаше. Помощникът му, негър, движеше меха и раздухваше огъня.

— Бързо! Бързо! — чу се гласът на майстора.

Хари се стресна. Чий беше този глас? Сърцето му заби силно. И тогава князът пристъпи крачка, застана пред Хари, за да го прикрие и каза:

— Ей, майсторе, извърни се най-сетне и ни погледни!

Ковачът се извърна, позна княза, избърса ръце в престилката си и се отправи към него, за да го поздрави.

— Добре си ни дошъл, княже!

— Не дойдох сам — каза тогава Тезей, — вода още някого със себе си.

Но ковачът не свари да попита кого — Хари беше вече познал баща си и се хвърли в прегръдките му.

— Татко! Татко! — извика той.

Ковачът сграбчи сина си и го притисна в крепките си обятия.

— Дете мое! — извика той. — Ти! Как дойде тук? Как ме намери?

— Ей, арапино! — извика князът на помощника. — Зарежи духалото, върви си. Днес няма повече работа!

Извърна се към бащата и момчето.

— Да отидем в стаята ми — каза им той. — Наредих да ни приготвят богата вечеря. Там ще хапнем и ще пийнем и ще си приказваме.

Изкачиха се по стълбата, князът вървеше отпред, а зад него — ковачът, който беше вдигнал високо в прегръдките си обичния си син.

Докато тримата ядяха и пиеха в двореца, капитанът се завръщаше умислен в къщата на Димос.

„Няма значение — казваше си той, — утре ще се видя с княза и ще уредя всичко както трябва. Планът ми е чудесен. Ще ги хвана като мишки в капана!“

Стигна до къщата, отвори вратата, извика:

— Хари!

Никой.

— Хари! — извика той отново.

Показа се старецът.

— Къде е Хари? — попита капитанът, който беше почнал да се безпокои.

— Нали изпрати хора да го вземат оттук?

— Аз ли?

— Ами че кой? Не си ли изпратил двама войници от двореца?

— Двама войници от двореца?

Нещастният капитан се тръшна изнемощял на едно столче.

— Откраднаха ми го! Откраднаха ми го! — извика той. — Загубен съм!

Стана, изтича в двореца. Стражите го спряха.

— Утре! Утре! — извикаха му те. Князът заповяда днес никой да не го безпокои!

— Наложително е! — викаше капитанът.

— Утре! Утре!

Началникът на стражата се появи. Позна капитана.

— Какво има? — извика му той. — Какво искаш?

— Откраднаха ми детето, което беше с мен. Дошли са войници от двореца и са ми го откраднали. Справедливост!

— Ще проверя — каза офицерът. — Не викай!

— Протестирам! Протестирам от името на царя на Крит!

— Царят на Крит е далеч! — каза подигравателно офицерът. — А царят на Атина е близо, внимавай да не те чуе, защото тогава тежко ти и горко!

— Скъпо ще платите за това, което ми сторихте! — упорствуваше капитанът.

Офицерът се обърна към двама войници.

— Отведете го на кораба му — каза им той. — И да си върви! Дайте нареждане да не го пуснат да стъпи повече на брега!

— Ще се върна в Крит и ще доложя за всички вас на великия ни цар!

Началникът на стражата се засмя.

— Няма да посмееш да се върнеш в Крит, нещастнико! — каза му той. — Няма да посмееш, защото знаеш какво те очаква. Смърт!

Капитанът сведе глава. Офицерът беше прав. Не, няма да се върне повече в Крит. Ще отиде далеч, на някой бряг, за да се спаси.

Войниците хванаха капитана за мишниците.

— Да вървим! — казаха му те.

— На добър път! — извика началникът на охраната. — Изигра си играта — загуби! Търпение!

XLVIII

Какво щастие би било, ако човекът имаше крила и можеше да лети като птица, да преминава над планини, полета и морета и да стигне при любими нему хора и да ги поздрави!

Какво щастие би било, ако Хари имаше крила и можеше да прелети до Крит, да влезе в двореца, да почука на вратата на царкинята, да намери сестра си Крино и да ѝ извика:

— Крино! Крино, сестричке моя! Намерих татко!

Но човекът няма крила, не може да лети и сега Хари е принуден да пише писмо и да чака — Бог знае докога! — случай, когато някой кораб ще тръгне за Крит, за да му го отнесе.

„Какво ли правят там Крино и Икар? — мислеше си Хари. — Навярно се безпокоят за мен, а пък аз съм щастлив тук с баща си и обичния ни княз!“

И наистина Ариадна, Крино и Икар се тревожеха. Отдавна не бяха получавали писмо от Хари и непрекъснато си мислеха, че му се е случило нещо лошо.

Царкинята си казваше:

„Дали Тезей е получил писмото ми? Дали е разбрал кой му го е пратил? Успял ли е да освободи Хари?“

Старият цар също беше неспокоен.

„Забави се капитанът, няма го да се върне и да му докара, окован във вериги ковача! Забави се!“

И току крачеше напред-назад в двореца през безкрайните зимни нощи. Единствената му утеха беше да играе на шах с хитрия тлъст сънотълкувател.

Но понякога малките му лукави очи проблясваха радостно.

„Рано или късно — казваше си той, — пролетта все трябва да дойде. Царят на Атина е получил заповедта ми и ще не ще, ще ми изпрати заедно със седемте младежи и сина си. Та Минотавърът да го изяде!“

Една нощ царят слезе сам дълбоко долу в основите на двореца, в Лабиринта. Подземни криволичещи галерии — дълго вървя из тесните коридори със запалена борина в ръка.

— Трябва да видя Минотавъра — шепнеше той, — трябва... Напоследък все реве, сякаш иска нещо, и не ме оставя да спя... Трябва да видя какво иска, та да не вика.

Пътят се извиваше, виеше се като водовъртеж, чиито кръгове все повече се стесняват и в средата им се намира бездната, която всмуква човека.

„Никой не може да влезе в тези тъмни извивки на Лабиринта и да излезе оттук жив! — мислеше си старият цар. — Само аз знам как да изляза, само аз...“

И продължаваше да върви, като понякога се препъваше о някой камък. Беше много влажно, въздухът беше задушлив и миришеше на пръст, от време на време подхвъркваше прилеп или изсъскваше змия.

Изведнъж от дълбините на Лабиринта се разнесе страшен рев. Странен рев, изпълнен със свирепост и мъка.

— Минотавърът... — прошепна царят и се спря задъхан.

Избърса потта, която се стичаше по лицето и врата му.

— Минотавърът... — промълви отново царят, долната му челюст трепереше.

Много рядко слизаше да го види. Страхуваше се. Минотавърът беше ужасно чудовище, което царят беше заварил затворено в двореца още от минали времена. То имаше тяло на човек, но глава на бик. През цялата година не ядеше нищо, само всяка пролет трябваше да му докарват седем младежи и седем девойки. Бореше се с тях, сграбчваше ги, пускаше ги, отново ги хващаше, играеше си с тях като котка с мишка. И накрая ги изяждаше.

Царят пристъпи още няколко крачки. Усещаше все по-близо горещия дъх на чудовището.

— Ще се върна... — промълви царят изплашено. — Не искам да го видя!

Понечи да свърне назад, но неочаквано едно грамадно косматото тяло му препречи пътя. Вдигна глава царят, погледна и нададе вик на ужас: Минотавърът стоеше пред него с разперени ръце, сякаш искаше да му попречи да си отиде.

— Пусни ме да си вървя! Пусни ме да си вървя! — извика клетият старец и се опря на стената. Коленете му се подкосиха.

Но чудовището го гледаше пронизително право в очите. Устата му, пълна с широки зъби, беше отворена — то се смееше, ала от очите му капеха едри сълзи.

— Защо плачеш? — попита го царят.

Но чудовището не можеше да говори.

— Защо се смееш? — попита го отново царят.

Никакъв отговор.

— Гладен ли си?

Чудовището разтвори още по-широко уста и измуча нещо.

— Добре, добре — каза царят, — имай още малко търпение, пролетта наближава. Заръчах пак да ти доведат седем красиви младежи и седем красиви девойки, та да се наситиш!

Сега чудовището се засмя радостно, а от устните му потекоха червеникави като кръв лиги.

То сякаш разбираше думите, които му се казваха, но не можеше да отговори.

— Доволен ли си? — попита го умолително царят. — Доволен ли си? Дойдох да ти кажа това, та да се успокоиш. Защото през последните нощи все току ревеш и не ме оставяш да спя. Какво ти е?

Чудовището въздъхна. Поклати глава.

— Какво ти е — отново попита царят.

Очите на Минотавъра гледаха царя, изпълнени с мъка.

Отвори и затвори уста, и отново я отвори, понечи да изрече нещо с човешки глас, но не успя. Две едри сълзи отново се отърколиха от очите му.

Царят се изплаши.

— Какво ти е? Какво ти е? — отново запита той. — Искаш ли нещо!

Царят започна да се тревожи. Знаеше от баща си и от дядо си, че Минотавърът е свещен звяр, който закриляше Критското царство. Царете трябваше да изпълняват всичките му прищевки, за да бъде доволен, ако не е доволен, царството му го грози беда.

А сега царят виждаше, че Минотавърът беше притеснен — плачеше, въздишаше, — и се изплаши.

— Царството ми го грози беда — прошепна той. — Царството ми го грози беда...

— Какво искаш? — попита отново царят звяра. — Ще ти дам всичко каквото поискаш?

Чудовището поклати глава и пак въздъхна.

— Ето, наредих да ти доведат самия син на атинския цар! — извика Минос. — Какво искаш повече? Синът, единственият син на царя, Тезей!

Щом чу това име, Минотавърът изрева, сякаш му бяха забили нож в сърцето. Изплезил езика си и го прехапа. Кръв започна да тече върху плешивата глава на царя.

— Какво ти е? Какво ти е? — извика разтревожено старецът.

Минотавърът смъкна ръцете си и също се опря на стената, сякаш не можеше да стои прав.

„Какво му стана? — каза си царят. — Какво му стана? Като че ли се уплаши? Или пък това е от голяма радост? Ех, ако можеше да говори, да разбере какво иска и да му го дам, та да се зарадва... Защото иначе царството ми го грози беда!“

Даде си смелост, протегна ръка и погали Минотавъра.

— Мълчи, мълчи... — каза му той, — не викай. След месец иде пролет... След месец в пристанището ни ще хвърли котва корабът с черните платна... И от него ще слязат седемте младежи и седемте девойки... И най-първи — единственият син на царя, Тезей!

Но щом чу отново това име, Минотавърът измуча като бик, когото колят. Основите на двореца се разтресоха, сякаш имаше земетресение.

— Нищо не разбирам... Нищо не разбирам... — измърмори отчаяно царят.

Сега Минотавърът се беше строполил на земята, лежеше неподвижно като мъртъв. Царят го побутна с крак, но той не се помръдна.

„Спи — помисли си царят, — спи... Добре ще бъде да си тръгна...“

Извърна се на пръсти, направи полека няколко крачки и след това започна да тича.

Тичаше, тичаше, прилепите летяха около главата му, паяжините се заплитаха в лицето му, но старият цар тичаше изплашен, сякаш

страшното чудовище го гонеше.

Когато стигна на входа, Минос се спря. Пое си дълбоко дъх. Беше целият позеленял от страх. Обърна се към стража, който стоеше до входа на Лабиринта с тежка двойна секира в ръка.

— Повикай робите да ме отнесат горе! — каза му той.

Стражът тръгна тичешком и след малко се върна с двама грамадни негри.

— Вдигнете ме! — заповяда царят. — Качете ме горе!

Негрите се наведоха, преплетоха си ръцете и царят седна върху тях. Изправиха се, Минос праметна ръце отдясно и отляво върху раменете на робите, стражът тръгна отпред със запалена борина и се качиха в двореца.

Навярно беше вече полунощ.

Царят се пхна в леглото си — зъзнеше, сякаш имаше треска.

— Страх ме е — прошепна той, — страх ме е... Нещо му има на Минотавъра, нещо иска... Страх ме е!

XLIX

След няколко дни отвъд, в Атина, от всички къщи се носеха вопли. Пролетта беше дошла и старейшините на града трябваше да се съберат и да изберат младежите и девойките, които щяха да бъдат изпратени на Минотавъра, за да ги изяде.

Някога, много отдавна, царят на Крит беше победил атиняните и им бе наложил тази жестока дан. Всяка година напролет трябваше да изпращат седемте най-лични младежи и седемте най-хубави девойки на чудовището в Лабиринта.

Старият цар Егей слезе рано-рано в агората^[1]. Седна на един каменен престол, а от двете му страни на по-ниски седалки се разположиха дванадесетте старейшини на града, най-богатите и почитани атиняни. Хората от народа околоръст стояха прави.

Всички лица бяха печални. Старият цар с мъка сдържаше сълзите си. Изправи се, подпря се на дългия си царски жезъл и започна да говори на старейшините и народа си.

— Мъже атиняни — каза той, — скъпи съграждани, дойде страшният ден. Всички народи по света очакват с копнеж пролетта, а ние я очакваме с ужас. Защото и този път пролетта ще покоси четиринадесетте най-хубави цветя на нашата държава!

Въздъхна, гласът му секна. Донесоха вино и му дадоха да пийне малко. Пи, набра сили.

— Дойде мигът, когато трябва да хвърлим жребий и да изберем жертвите. Но преди това нека вдигнем ръце и се помолим на нашата богиня закрилница Атина!

Вдигнаха всички ръце към небето и старият цар извика със силен глас:

— Дево Атина, богино на силата и мъдростта, вслушай се в молитвата ни! Нека тази година за последен път платим тази жестока дан! Протегни ръка, вдигни копието си и ни помогни! Атина, Атина! Любимият ти град е роб на критския цар! Освободи го!

След като царят изрече това, всички извикаха с гръмък глас:

— Освободи ни, Атина! Освободи ни!

Първият старейшина стана.

— Да дойдат младежите и девойките! — каза той.

Народът стори място и засияло под утринната светлина се появи голямо шествие от най-знатните чеда на Атина. Младежите вървяха отдясно, а девойките — отляво. Младежите носеха къс хитон до коленете и телата им блестяха — стройни, яки, жизнени. Личеше, че тези младежи се бяха калили на слънце и дъжд, бяха обучени военно, отлични и в бягане, и в скачане, и в борба.

Най-отпред вървеше царският син Тезей. Той беше най-красивият, най-силният от всички. Баща му го гледаше с гордост. Но изведнъж очите му плувнаха в сълзи.

— Кой знае дали ще го видя отново... — промълви той.

Девойките, с дълги була, с плътно пристегнати коси, прекрасни, горди, крачеха до младежите. На главите си носеха венци, изплетени от първите полски цветя.

Шепот на възхищение се разнесе сред народа. Някои се просълзиха.

— Седем от тези чудесни девойки ще отидат да бъдат погубени... — прошепнаха те.

Първият старейшина стана отново. Поглади дългата си снежнобяла брада, изгледа младежите и девойките, сякаш ги преброяваше. Бяха около четиридесет.

— Добре дошли — каза той, — о, най-благородни цветя на града ни. Четиринадесет от вас трябва да се пожертвуват за отечеството. Ако не отидете, свирепият критски цар ще дойде да опожари домовете ни, да изкорени дърветата ни, да ни върже всички с въжета и да ни превърне в роби. Взели ли сте, о, младежи и девойки на Атина, взели ли сте по своя воля свободно решение да се жертвувате за отечеството?

— Да! — извикаха всички в един глас.

— Ако някой от вас се колебае, ако се бои, нека вдигне ръка и каже. Нека се оттегли свободно. Никой не бива да бъде пожертвуван насила. Каква стойност има тогава саможертвата?

Повиши глас, извика:

— Искан ли някой от вас да се оттегли! Нека вдигне ръка!

Никой не вдигна ръка.

— Донесете жребите! — каза тогава царят.

Двама старейшини донесоха жребите. Четиридесет дървени късчета, на всяко от които беше написано името на младеж или девойка, дошли да пожертвуват живота си за родината. Жребите за младежите бяха поставени отделно от жребите на девойките.

— Нека едно детенце дойде тук! — извикаха старейшините.

Едно прелестно момченце, облечено изцяло в бяло, с клонче бръшлян в къдравите си коси, пристъпи и застана пред царя.

Първият старейшина взе един бронзов шлем и пусна в него жребите на младежите. След това повика момченцето. Наведе се, посочи му шлема.

— Бръкни с ръчичката си и вземи един жребий!

Но в този миг старият цар се изправи.

— Почакайте малко! — каза той. — Преди да почне тегленето на жребите, имам една молба!

Всички се спогледаха изненадани. Какво молба имаше старият цар? И веднага у всички се породі подозрението — ще помоли синът му да не участвува в тегленето на жребите. Само него си има, ако умре, какво ще стане с престола? Кой ще стане цар?

Старейшините скупчиха глави, зашепнаха си.

— Ще помоли синът му да не отиде... — каза един.

— Прав е... прав е... прошепнаха другите.

— Тишина! — извика един глашатай. — Царят ще говори!

— Имам една молба — повтори старият цар с разтреперан глас. — Синът ми да отиде със седемте младежи, без да се тегли жребие за него! Това е молбата ми.

Глъчка се надигна сред множеството. Никой не очакваше това. Старият цар молеше, при това като благоволение, единственият му син да се погуби!

Старейшините станаха.

— Царю — каза първият старейшина, — тежко е благоволенieto, за което ни молиш. Нека предоставим на боговете сами да отсъдят! Ако жребият се падне на сина ти, нека отиде, така му е било писано! Но, така или иначе, не е право да отиде, без да тегли жребие! Не помисли ли, че нямаш друг син? Не помисли ли, че нямаме друг престолонаследник?

— Налага се! — промълви царят.

Старейшините го погледнаха разтревожени, множеството се приближи.

— Защо се налага? — попитаха старейшините.

— Заповед на критския цар! — произнесе бавно, тежко, старият цар.

Всички млъкнаха. Помръкнаха. Сякаш над главите им увисна гол меч.

Но тогава Тезей пристъпи напред.

— О, мъже атиняни! — каза той. — Нищо не ме принуждава, по мое желание е! И да нямаше заповед, пак щях да отида!

— Ще се погубиш, княже, ще се погубиш! — завика народът. — И какво ще стане тогава с нас?

— Не отивам, за да загина! — каза със спокоен глас Тезей. — Не отивам да бъда убит, а да убия!

— Минотавърът ли?! Онзи страшен звяр? — извикаха ужасени всички.

— Да — отвърна все тъй спокойно Тезей. — Богиня Атина ще ми помогне. Не мога да гледам повече отечеството си поробено! Отдавна съм взел това решение. И затова миналото лято отидох тайно в Крит и влязох в двореца. И сега съм готов.

— Жив да си ни! Жив да си ни! — завикаха хората от народа и се любуваха на княза си, който сияеше сред площада като бог.

Хари, който също беше сред множеството, вдигна ръце и извика:

— Жив да си ни!

— Нека бъде волята ти! — каза първият старейшина. — А сега да изтеглим жребии за останалите шест младежи.

Момченцето бръкна в шлема и извади един жребий. Трима от старейшините, които седяха отдясно на царя, се наведоха, прочетоха го и извикаха високо името:

— Андрокъл! Андрокъл, син на Тимократ!

Един младеж изскочи от редицата, вдигна ръка и извика:

— Тук съм!

И застана до Тезей.

Детето бръкна в шлема, изтегли втори жребий.

Наведоха се отново старейшините, прочетоха:

— Димокрит! — извикаха те. — Димокрит, син на Теаген!

— Тук съм! — отвърна един мургав младеж с пламенни очи.

И с един скок застана до Тезей и Андрокъл.

Така бяха набрани седем младежи; дойде ред и на девойките. Първият старейшина взе другите жребии, пусна ги в едно красиво панерче, като едно от онези, в които девойките слагат шевните си принадлежности или ръкоделията си.

— А сега да дойде едно момиченце! — извикаха старейшините.

Едно прелестно момиченце, русо, в розово одеяние, излезе напред.

— Добре дошла, Хрисула, добре дошла! — поздрави го първият старейшина, за да го покуражи. — Бръкни с ръчичка в това панерче и извади един жребий!

Момиченцето цяло порумения, протегна ръка и взе един жребий. Трима други старейшини, които седяха отляво на царя, поеха жребия, прочетоха го и извикаха името:

— Клио! Клио на Никомах!

Една дребна девойка, около седемнайсетгодишна, излезе напред.

— Аз! — произнесе тя и сведе очи, след това отиде и застана зад седемте младежи.

Момиченцето извади още шест жребия и още шест девойки отидоха и застанаха около Клио.

Четиринадесетте жертви бяха вече избрани.

Старият цар се изправи. Обърна се към определените младежи и девойки.

— Давам ви — каза той — три дни срок да се сбогувате с роднини и приятели. Хранилищата на двореца ми са отворени, масите в двореца са застлани, идвайте всеки ден в дворовете ми, яжте и пийте. Всичко каквото поискате, ще ви го изпълня. Жертвувате живота си за отечеството, справедливо и редно е да поискате и вие каквото пожелаете.

Замълча за миг, извърна поглед, за да не срещне очите на сина си и да се разплаче.

— След три дни — продължи той, — корабът ще вдигне черните си платна и ще поеме страшния си път. Дано богиня Атина ви дари с милостта си, та да видите отново родината!

И с тези думи печалното тържество завърши, спуснаха се старейшините и хората от народа и запрегръщаха избраните младежи и девойки, родителите и роднините им започнаха да ридаят, приятелите

и приятелките им ги прегръщаха, отвеждаха ги в домовете си, гледаха ги ненаситно.

„След три дни — мислеха си те, — след три дни ще си отидат завинаги от нас...”

Тезей се приближи към баща си, хвана стария цар под ръка и му помогна да слезе по трите стъпала на престола.

— Дете мое — каза му тихо старият, — ела с мен. Искам да поговоря с теб.

---

[1] Главният площад в древногръцките градове, където ставали народните събрания, политическите сборове и др. — Б.пр. ↑

L

Баща и син тръгнаха бавно-бавно към двореца. Старият цар не можеше да върви бързо, защото краката му трепереха. Синът му, единствената му надежда, единствената му радост в живота, щеше да замине. Щеше ли да се завърне? Щеше ли да го види отново?

Това си мислеше старецът и трепереше.

Стигнаха в двореца, изкачиха полека, едно по едно, стъпалата, отправиха се към тронната зала. Старият цар се обърна към стражите:

— Застанете пред вратата! — заповяда им той. — И не пускайте никого да дойде насам!

Баща и син влязоха вътре, затвориха вратата. Царят седна на престола.

— Приближи се, дете мое — каза той на сина си, — искам да ти кажа нещо.

Тезей се приближи, старецът положи повехналата си ръка върху къдравите коси на младежа.

— Тезей — каза той, — искам да ти разкрия една тайна. Изслушай ме внимателно.

— Слушам те, тате — отвърна младежът.

— Дядо ти беше истински великан. Когато отиваше на лов в гората, чак дотук в Атина се чуваха зверовете, които ревяха от болка. Когато отиваше на война, враговете, щом зърваха още отдалеч страшния му меч, се прекланяха от страх. Той вдигаше самичък огромни камъни, нареждаше ги един връз друг и така построи този дворец.

— Знам това — отвърна Тезей — и искам да му приличам.

— Всичко това, което ти казах, го знаеш. Всички го знаят. Но това, което сега ще ти кажа, никой не го знае. Дори ти.

— Слушам, тате — повтори синът.

— Горе на Акропола пред грамадната бронзова статуя на Атина има една огромна каменна плоча.

— Знам я — каза младежът.

— Под тази плоча е скрит големият меч на дядо ти. Знаеш ли това?

— Не, не го знам — призна царският син.

— А сега чуй тайната — продължи старецът. — Има старо предсказание, което гласи: „Онзи, който повдигне този камък и вземе меча, ще бъде непобедим!“.

— Да вървим! — каза младежът и стана.

— Къде?

— На, Акропола. Ще повдигна плочата и ще взема меча.

— Десет мъже не могат да я повдигнат, — отвърна старецът.

— Аз ще я повдигна — каза Тезей.

Старецът го изглежда с гордост.

— Ще можеш ли, сине мой? — попита го той.

— Да — отвърна младият юначага. — Да, с помощта на Атина. Да вървим!

— Не сега — отвърна старецът. — Не бива никой да ни види. Ела в полунощ и тогава ще отидем.

— Далеч е полунощ — промълви нетърпеливо младият човек.

— Имай търпение, не бързай, дете мое!

Младежът наведе глава.

— Ти си мой баща — изрече той, — думата ти за мене е заповед.

— А сега чуй и това — продължи царят. — След три дни ще заминеш. По стар обичай корабът ще вдигне черни платна. Запомни добре това: ако, с помощта на Атина, се завърнеш победител, вдигни бели платна на кораба си. Ще седя край брега на някоя висока скала и ще се вирам в морето. Искam да видя още отдалеч платната и да разбера дали трябва да се радвам, или да се хвърля в морето и да се удавя. Защото, ако ти се случи нещо лошо, дете мое, аз няма да мога да живея повече.

Очите на царя плувнаха в сълзи.

— Тате — отвърна синът и побутна стареца по коленете, — ще победея! Не плачи! Ще видиш отдалеч белите платна и сърцето ти ще се възрадва!

— Дано бъде тъй, с милостта на Атина! — промълви царят. — А сега върви при приятелите си, масите са застлани в двореца, покани ги, яжте и пийте. А в полунощ ела!

Тезей целуна ръка на баща си и излезе. На вратата го чакаше малкият му приятел Хари.

— Княже — каза той, — баща ми те моли, когато можеш, да отидеш в работилницата му.

— Да вървим веднага — отвърна князът. — И аз искам да го видя.

Тезей тръгна отпред, а малкият ни приятел — след него. Хари вдигна глава и загледа с гордост прекрасния царски син.

„Ще отиде в Крит — мислеше си той. — Ще отиде и ще убие Минотавъра. Колко жалко, че не сварих да пиша това на Крино онзи ден, когато ѝ изпратих писмо! Ала откъде да знам!“

Слязоха по стълбите, стигнаха в подземията на двореца. Вече се чуваха ударите на чука на ковача и след малко видяха разпаления огън и негъра, който движеше духалото.

— Дойдох, скъпи мой ковачо! — каза Тезей, като прекрачи почернелия праг. — За какво ме викаш?

Ковачът се извърна към помощника си, негъра.

— Върви си! — каза му той. — Ела следобед!

Негърът отпаса кожената престилка и се изгуби в тъмното подземие.

— Княже — каза ковачът, — помолих те да дойдеш, за да ти дам нещо, което изготвих за теб.

— Още преди да ми го дадеш — отвърна със смях Тезей, — ще ти кажа какво е то.

— Какво е? Хайде, познай!

— Железен нож! Двуостър железен нож!

— Позна и не позна, княже! — каза ковачът и също се засмя. — Ето какво е!

Ковачът извади от един таен долап в стената широк и къс двуостър нож.

— Познах значи! — възкликна Тезей. — Точно познах!

— Не съмсем точно — каза ковачът. — От какво, мислиш, е направен този нож?

— От желязо, разбира се!

— Не е точно така! От нещо, което е повече от желязо. И тъкмо това е тайната на занаята ни. Когато започваме да го ковим, този метал

е обикновено желязо. Но след обработката, която му правим, се превръща в нещо друго, много по-яко от желязото.

— Ами че в какво?

— В стомана! Като се нагрее силно в огъня и стане бяло, потапяме желязото във вода. И от това здравината му се увеличава. С такъв нож в ръка не бива да се боиш от никакъв звяр. Вземи го, княже. И с помощта на Атина, забий го дълбоко във врата на Минотавъра!

Тезей грабна радостно скъпоценния нож и го закачи на сребърния си колан.

— Благодаря ти, приятелю — каза той и стисна развълнувано ръката на ковача. — Каква отплата искаш сега и ти от мен?

— Никаква! Върви с добром, убий човекоядното чудовище и се завърни. Аз ще остана тук и ще ти приготвям мечове, ножове и копия от стомана. За големия поход!

— Кой голям поход? — запита Тезей, като се усмихна.

— Много добре знаеш, княже — отвърна ковачът и му намигна. — Затова ме взе от Крит и ме доведе тук... Не е ли така?

— Да — отговори Тезей и отново стисна ръката на верния си съратник.

Обърна се към малкия си приятел.

— Да вървим, Хари — каза му той. — Масите са застлани, приятелите ни чакат.

Когато се поотдалечиха, Тезей каза на момчето.

— Ами ти, Хари, няма ли да ми поискаш нещо?

Малкият се изчерви.

— Аха! — възкликна със смях Тезей. — Имаш някакво желание. Казвай, не се стеснявай!

— Княже... — започна Хари и млъкна.

— Хайде, казвай, смелост! Какво искаш?

— Да ме вземеш със себе си в Крит... — изрече той тихо.

Тезей го погали по главата.

— Ще ме вземеш ли? — запита го плахо малкият.

— Не мога да ти откажа нищо, Хари. Ела с мен!

Малкият подскочи от радост.

— Отново ще видя — извика той, — отново ще видя Крино и Икар!

„А пък аз — помисли си Тезей — ще видя русата царкиня...“

Но не каза нищо.

Изкачиха стъпалата по две наведнъж, излязоха в големия двор, където бяха застлани масите.

Приятелите на Тезей го чакаха. Щом го видяха, вдигнаха ръце.

— Добре дошъл! — извикаха те. — Добре дошъл, велики наш герою!

— Не бързайте! — отвърна засмян Тезей. — Първо да убия Минотавъра!

И поглади с дясната си ръка дръжката на новия си нож, после седна на масата.

Постави Хари да седне до него.

Гуляят продължи до късно през нощта. Малко преди полунощ Тезей стана.

— Приятели — каза той, — аз трябва да ви оставя. А вие не прекъсвайте угощението. Останете докогато си щете. Аз трябва да си вървя, имам работа.

Поздрави приятелите си и бързо влезе в двореца.

Старият му баща го чакаше.

— Да вървим! — каза му той веднага щом го видя. — Готов ли си?

— Готов съм, тате!

Хвана отново под ръка стария си баща, излязоха през задната врата на двореца, изкачиха се на Акропола.

Грамадната бронзова статуя на Атина блестеше в тъмнината.

— Тук е! — изрече царят и посочи пред нозете на богинята една огромна плоча с дебела бронзова халка в средата.

Тезей се наведе, огледа я.

— Повдигни я, ако можеш! — каза старецът.

Тезей пристегна здраво кръста си.

Наведе се отново, сграбчи халката.

— Давай! — обади се старецът. — Силно!

Младежът се напъна, плочата се помръдна малко. Краищата ѝ се очертаха сред пръстта.

— Давай! — извика царят. — Размърда се! Хайде, хвала на теб!

Тезей се разкрачи, стъпи още по-устойчиво, дръпна с всичка сила халката. Вените на ръцете му се издуха, кръв нахлу в шията и лицето му. Стисна устни, камъкът изстена, поповдигна се.

— Още малко! Още малко! — извика старецът и коленичи на земята, за да вижда по-добре. — Още малко, сине!

Напрегна Тезей всички сили, за миг като че ли статуята на Атина се раздвижи.

И ето, след още един, последен напън огромната плоча се изправи.

Старият цар радостно скочи прав.

— Бъди благословен от мен, сине мой! — извика той. Дядо ти възкръсна!

Тезей избърса потта си, застана за миг неподвижно, за да си отдъхне.

— Потърси сега — каза старецът. Гледай да намериш меч!

Тезей бръкна в дупката. Разрови земята с нокти, попипа и след малко извика радостно.

— Намерих го!

И измъкна от пръстта един грамаден меч, пъхнат в оловна ножница, за да не го разяде ръждата.

Изтегли меч от оловната ножница и бронзовото му острие блесна.

— Ти си непобедим! — каза старецът и сграбчи сина си в обятията си. — Сега вече не се боя от нищо! От нищо!

И от старческите му очи закапаха радостни сълзи.

LI

— Господарке! Господарке!

Ариадна още спеше. Наближаваше вече края на зимата, дните ставаха по-големи, бадемите бяха цъфнали и въздухът благоухаше. Напролет сънят е много сладък и царкинята още спеше.

Крино се надвеси връз нея.

— Господарке! Господарке! — произнесе тя отново, като сниши сега глас.

Но царкинята, изглежда, сънуваше, защото по цялото ѝ лице се бе разляла мила усмивка.

Косите ѝ бяха разпилени върху бялата възглавница, челото ѝ блестеше под бледата светлина, която влизаше през затворения прозорец.

Царкинята сънуваше, че пътува, че е застанала на носа на бърз кораб като горгона и вятърът развява косите ѝ, а морето се пени и се разтваря в широка бразда пред нея, за да премине.

Нищо друго не сънуваше — море, кораб, свеж вятър. И лицето ѝ сияеше, сякаш наистина го обляхваше морският вятър.

Крино държеше в ръка малък папирусов свитък, докосна леко господарката си по рамото.

Царкинята изведнъж се сепна, отвори очи, видя Крино и се усмихна.

— Ах — въздъхна тя, — прекъсна ми съня... Уж пътувах...

Крино се засмя.

— Кой знае, господарке... Сънят може да стане действителност... Чети! — каза ѝ тя и ѝ подаде писмото.

— От Хари ли е? — възкликна Ариадна.

— Не е само от Хари, не е само от Хари — отвърна девойката и се усмихна.

Ариадна разгъна папируса и започна да чете:

„Аз, Хари,
син на Аристид ковача,
пиша на сестричката си Крино.

Крино, Крино, сестричке моя, откъде да захвана и какво по-напред да ти кажа? Всичко ми се струва като сън. И най-напред ще ти кажа нещо, най-важното: намерих баща ни! А вече как го открих, това ще ти кажа, като се видим, защото, струва ми се, Крино, че скоро ще се видим.

После още едно важно нещо: открих и красивия младеж, който дойде през лятото в двореца, помниш го. Беше прекрасен, висок с кестеняви къдрави коси и имаше бенка на бузата си. И веднъж привечер го доведох при царкинята, за да го види...“.

Ариадна спря да чете, изглеждаше много развълнувана. Гласът ѝ секна.

— Крино — каза тя, — донеси ми чаша вода. Не знам какво ми стана, та гласът ми спадна... Изглежда, че съм настинала...

Крино изтича, наля вода в една златна чаша, господарката ѝ пийна малко, посъвзе се.

— Чети, чети по-нататък — каза ѝ Крино, — ще видиш...
Царкинята се наведе отново връз папируса, зачете:

„И знаеш ли, Крино, кой беше този красив чужденец?
Хайде отгатни! Синът, единственият син на атинския цар!“.

Крино се засмя.

— Горкият Хари — каза тя, — мисли, че ние не знаем това...
Ала Ариадна беше изцяло погълната от писмото. Продължи да чете:

„Просто не мога да ти кажа колко е добър, колко е справедлив! Обзел ме е обаче един страх и този страх нараства с приближаването на пролетта. Царският син Тезей

— така се казва — иска да дойде в Крит заедно със седемте младежи... Треперя, като си помисля за това. Ами ако Минотавърът го изяде?“

Писмото падна от ръцете на Ариадна.

— Какво ти е, господарке? — попита я разтревожено Крино.

— Нищо... нищо...

— Не се безпокой, царят на Атина няма да позволи синът му да се изложи на опасност.

— Ама ако той иска? Ако самият той иска? — възкликна царкинята с треперещи устни.

— Кой да иска, Тезей ли?

— Да.

— Но защо? Защо?

— За да избави родината си от тази страшна робия. За да спаси младежите и девойките, дето ги изпращат всяка година, за да ги разкъса Минотавърът.

— Ами че много е опасно да се пребори с този звяр!

— Тъкмо затова иска да се пребори с него! — отвърна Ариадна. — Не разбираш ли това? Ето това ще рече герой: да виждаш опасността и все пак да се хвърляш безстрашно срещу нея! Трябва да му пиша — промълви тя и скочи от леглото си, — трябва да му пиша...

Закрачи неспокойно напред-назад из стаята си. Задушаваше се.

— Отвори прозореца! — каза тя на Крино.

Крино отвори прозореца, слънцето влезе в стаята. Ариадна се приближи, погледна навън.

Небето беше синьо, нямаше нито едно облаче. Първите лястовички бяха вече дошли и се стрелкаха из въздуха, като чуруликаха радостно. Долу в градината няколко дървета бяха разцъфтели.

— Ах! — въздъхна царкинята. — Дойде пролетта!

Помисли си, че след няколко дни на хоризонта щеше да се появи зловещия кораб с черни платна, който докарваше седемте младежи и седемте девойки — храна за Минотавъра.

„Ами ако и Тезей дойде с тях? Боже мой!“

Царкинята въздъхна отново.

— Затвори прозореца! — каза тя. — Не искам да гледам пролетта!

Крино затвори прозореца и се сви в ъгъла. Не смееше вече да проговори, гледаше как господарката ѝ крачеше умислена напред, назад.

— Крино — каза най-сетне царкинята, — къде е Икар?

— Навярно работи при баща си.

— Върви да го повикаш!

Крино изхвърча като стрела. Царкинята стоеше неподвижно, скръстила ръце върху голата си гръд.

Изведнъж зърна малката статуетка на богинята в нишата на стената. Сърцето ѝ заби радостно.

— Велика Богиньо — промълви тя, — не го пускай да дойде! Ако дойде, помогни ми да го спася!

Вратата се отвори, влезе Крино, а след нея и Икар.

— На твоите заповеди, царкиньо! — каза младежът и се поклони.

— Икаре — каза царкинята, — иди веднага на пристанището и попитай дали има кораб, който се готви да замине на север. И веднага се върни да ми кажеш.

— На север ли? — възкликна Икар. — Кой север по-точно, царкиньо?

Ариадна се поколеба, сякаш не искаше да разкрие тайната си. Но накрая произнесе с тих глас:

— Към Атина.

Икар тръгна тичешком.

— Мислиш ли, че ще сваря, Крино? — попита Ариадна робинята си. — Мислиш ли, че ще сваря?

— За да направиш какво, господарке?

— Да му пиша... Да му пиша да не идва.

И без да дочака отговора на Крино, Ариадна седна на едно ниско столче и започна да пише.

— Застани на вратата! — нареди тя на Крино. — И не пускай никого да влезе тук!

Преданата робиня застана на вратата. Наблюдаваше коридора надясно и наляво. Робините влизаха и излизаха от съседните стаи и

носеха утринната закуска на господарките си. Федра, загърната в снежнобяла мъхеста роба, излизаше от банята. Мина пред Крино.

— Събуди ли се господарката ти? — попита я тя.

— Събуди се, царкиньо!

— Какво прави?

— Облича се.

— Кажи й, че след малко ще дойда да я видя — каза Федра и влезе в стаята си.

— Колко е красива, колко е красива! — прошепна Крино. — Моята господарка не е толкова красива... Но е по-добра!

Минаха десетина минути. Крино, застанала пред вратата, наблюдаваше. Изведнъж съседната врата се отвори, Федра излезе.

Крино се втурна в стаята.

— Господарке — извика тя. — Федра!

Ариадна скочи, отвори едно чекмедже, скри бързо писмото, взе огледалото и се престори, че оправя косата си.

Федра влезе, беше весела.

— Сънливке! — извика й тя. — Още ли не си се облякла? А пък аз ти нося важни новини...

— Какви новини? — попита равнодушно Ариадна.

Новините на Федра никак не я интересуваха. Навярно щеше да й разправи пак за някой нов тоалет, който си беше ушила, или за някой нов модел шапка, който беше измислила.

— Пролетта дойде! — каза тържествено Федра.

— Знам — отвърна Ариадна. — Това ли е новината ти? Че е дошла пролетта ли?

— Но заедно с пролетта знаеш ли и кои идват?

— Лястовиците... — отговори Ариадна, която нетърпеливо чакаше сестра й да си отиде, за да довърши писмото си.

— Да, четиринадесетте лястовички! — каза Федра и се засмя. — Знаеш ли кои са те?

Ариадна погледна сестра си.

— Знам — каза тя. — Дивашки обичай, които ни позори!

Федра се засмя.

— Но не съм ти казала още най-важното! — изрече тя. — То е тайна. Научих го снощи от баща ни. Имаше настроение, победил беше

пак сънотълкувателя на шах и беше доволен. И ми каза значи, че тази година кой, мислиш, ще бъде един от седемте младежи?

Сърцето на Ариадна замря. Тя се извърна, погледна сестра си.

— Кой? — попита тя. — Кой?

— Самият син на царя на Атина!

Ариадна се опря на леглото си. Беше станала възчнobleда.

— Какво ти е? — попита я Федра и я обгърна през кръста. — Трепериш.

— Нищо... нищо... — промълви Ариадна. — За миг ми се зави свят... Така ми става всяка пролет.

Крино взе розова вода, накваси ръцете и слепоочията на господарката си.

— Да не би да си сънувала нещо лошо? — попита Федра.

— Не... не...

— Да не би някой да те е урочасал? Ще ти изпратя нашия врач да ти побее.

— Не... не... Нищо ми няма — каза Ариадна, взе отново огледалото и се престори, че се реше.

— Аз си тръгвам — каза Федра. — Чакам шивачката си... Със здраве, сестричке моя!

Целуна Ариадна и бързо си тръгна.

Ариадна захвърли огледалото, извърна се към Крино.

— Видя ли? — извика тя. — Видя ли? Иде, за да го изяде Минотавърът!

— Иде, за да се пребори с Минотавъра... — отговори Крино.

— Досега никой, влязъл веднъж в Лабиринта, не е успял да излезе жив оттам!

Крино коленичи, обгърна нозете на царкинята.

— Господарке — промълви тя, — помогни му!

— Как?

— Не знам. Помогни му!

Ариадна поклати глава.

— Как да му помогна? Как да му помогна? — повтаряше отчаяно тя.

На вратата се почука съвсем леко. Крино изтича, пред нея стоеше запъхтян от тичане Икар.

Ариадна пристъпи към младежа.

— И тъй, какво? — запитва го тя.

— Царкиньо — отвърна младежът, — царкиньо, корабът с черните платна се появи!

LII

В същия миг от кулите на двореца се разнесоха звуците на тръби. Царят изскочи на най-високата северна тераса.

— Какво става? — попита той часовоя, който стоеше на кулата и тръбеше.

— Царю — отвърна часовоят, — корабът с черните платна се показва!

— А!... А!... — възкликна радостно царят.

Плесна с ръце и охраната му се появи.

— Пригответе тронната зала! — заповяда той. — Донесете ми официалните дрехи! В главния двор да се строят войници! Един конник да препусне до пристанището, за да узнае дали синът на царя на Атина е между седемте младежи! Казах!

Разтичаха се стражите и робите да изпълнят заповедите.

Федра облече новия си тоалет и излезе на терасата. Две робини държаха над главата ѝ големи пера, за да не я пече слънцето.

— Къде е сестра ми Ариадна? — попита тя.

— Сега ще дойде, царкиньо — отвърнаха ѝ. — Облича се.

Дойде и главният сънотълкувател на терасата. Двойната му гуша беше добре обръсната, намазал се беше с помади и се бе напръскал с благоухания и блестеше на слънцето като стар бял бик.

— Добър ден, царкиньо — поздрави той Федра. — Сънува ли някой хубав сън през нощта?

— Сънувах, че идва царският син на Атина — отвърна със смях Федра.

— А пък аз сънувах, че любимият ни Минотавър плува в кръв... — произнесе един тънък глас.

Федра се извърна. Сестра ѝ Ариадна стоеше пред нея и цялата блестеше от перли и злато. Никога не я беше виждала толкова красива. Страните ѝ бяха начервени като рози.

— В своята кръв или в кръвта на царския син? — запита хапливо Федра.

— Не знам — отвърна сериозно Ариадна. — Не знам още...

— А! Не знаеш... още! — възкликна злобно Федра. — Значи мислиш, че...

— Не мисля нищо... — каза Ариадна. — Ще видим...

Хитрият сънотълкувател слушаше учтиво двете сестри, които се караха, и се усмихваше... Знаеше колко различни бяха тези две царкини. Едната, мургавата Федра, беше само страст и кокетство; другата, русата, носеше в себе си някакво дълбоко вътрешно неспокойство и не я сдържаше в двореца. Искаше да извърши нещо велико в живота си, копнеше за големи пътешествия, за подвизи и приключения.

— А пък аз сънувах — обади се тлъстият царедворец, — че чуждият царски син, който иде сега, и Минотавърът вървяха, хванати ръка за ръка, над морето като два облака...

— И какво означава, този сън, хитри съногадателю? — попита Федра.

— Не знам — отвърна дебелият съногадател. — Тълкувам сънищата на другите, но моите не мога да ги обясня...

В това време царят беше отишъл в спалнята си, където слугите го обличаха. Окачиха му сини морски раковини на шията, положиха царската корона около плешивото му теме — сребърните лилии й седемте паунови пера, — обуха му червените сандали и му дадоха да държи в ръка царския жезъл с трите златни лилии.

Довтаса един от стражите.

— Царю — каза той, — корабът току-що хвърли котва!

— И тъй?

— Синът на царя на Атина е между седемте младежи.

— Идат ли?

— Сега тръгнаха.

— Щом пристигнат, веднага да се явят пред мен. Къде е Малис?

— В нозете ти, царю! — обади се бившият началник на охраната.

— Стой тук! Сега, когато дойдат, виж дали ще познаеш царският син. Дали той е чужденецът, който дойде лани в двореца и когото ти от неспособност изтърва и го остави да избяга.

— На твоите заповеди, царю! — промълви, потънал от срам Малис и застана в един ъгъл.

В целия град цареше възбуждение. Всяка година, когато младежите и девойките от Атина пристигаха, народът чествуваше и празнуваше победата си. Работилниците се затваряха, домовете се окичваха, мъже и жени се веселяха по цяла нощ на улиците, някои отиваха на пристанището да видят телата, които идваха да наситят глада на страшния звяр, който ревеше в подземията на двореца.

През последните нощи не можеха да спят от ревовете му. Целият дворец се тресеше, сякаш имаше земетресение.

— Гладен е, гладен е звярът! — казваха хората и долепяха ухо на земята, за да чуят. — Слушайте как реве!

Тичаха мъже и жени на пристанището, други заставаха на главния път и чакаха.

Икар беше изтичал един от първите. Когато корабът влизаше в пристанището, той беше вече застанал на кея, изпитваше някакво странно въннение.

„Ама какво ми е? Какво ми е? — питаше се той. — Взирам се, сякаш очаквам някого!“

Корабът смъкна платната си, хвърли котва. Първи скочи и стъпи на сушата с десния си крак Тезей.

Икар нададе радостен вик.

— Чужденецът! Чужденецът, който дойде лани! Той е! Той е!

И изтича към него, за да му се полюбува още по-добре.

— Жалко за юнака!... — каза една женица на приятелката си. — Жалко, че такъв младеж ще го изяде онзи звяр...

— Мълчи, нещастнице! — отвърна ѝ тихо приятелката ѝ. — Мълчи, да не те чуят, че ще те хвърлят в затвора.

Дворцовите стражи, които бяха дошли да приемат жертвите, засвириха с тръбите и шествието тръгна. Икар също изтича да последва шествието.

Но тъкмо в този миг един моряк скочи от кораба с черните платна, забърза и се приближи до Икар. Хвана го за ръка и го поздрави сърдечно.

— Кой си ти? Не те познавам! — каза Икар и гледаше учудено моряка, който носеше къс хитон като атиняните, сандали и имаше къдрава руса брадичка и малки мустаци.

— Не те познавам! Не те познавам!... — току повтаряше Икар и се мъчеше да си спомни. — Говори — каза той на непознатия моряк,

— говори, може би ще се сетя по гласа ти.

Но морякът не продумваше, само подръпваше Икар към кораба.

— Къде ме водиш? — каза рязко Икар и се спря. — Няма да дойда! Искам да отида и аз с шествието в двореца.

И тогава тихо, нежно гласът на странния моряк прозвуча за пръв път:

— Икаре!

Икар потръпна. Този глас като че ли му беше много познат, като че ли беше един любим глас!

— Икаре — произнесе отново морякът, — ела!

И пак задърпа Икар към кораба.

Икар не се противи повече. Разбра, че този загадъчен моряк искаше да му каже нещо тайно, може би за скъпия му приятел, който беше в Атина. Може би някакво писмо, някаква заръка.

Морякът скочи на кораба, след него скочи и Икар.

— Ела! — каза отново морякът.

Спуснаха се в трюма. Там цареше полумрак. Вътре нямаше никой. Всички моряци се бяха качили на палубата и разглеждаха прочутото критско пристанище, безкрайните му кейове, складовете, двойните бронзови секири, които блестяха върху дълги копия, и двете кули отляво и отдясно на входа на пристанището.

Морякът гледаше Икар и се усмихваше.

— Какво искаш от мен? — попита нетърпеливо Икар.

— Икаре! — извика тогава морякът. — Не можеш ли да ме познаеш? Погледни ме!

И с едно движение с ръка махна фалшивите брада и мустаци, които си бе сложил.

— Хари! Хари! — възкликна Икар и се хвърли в прегръдките на приятеля си.

— Шт! — прошепна Хари и си сложи отново фалшивите брада и мустаци. — Никой тук не бива да ме види и да ме познае. Иначе съм загубен. Ела сега горе на кораба да си поговорим.

Качиха се, седнаха на носа, започнаха да си приказват.

— Най-напред как е Крино? Добре ли е? — попита Хари.

— Добре е, добре е — отвърна Икар. — Получихме писмото ти, научихме всичко, ден и нощ мислим за теб!

Икар говореше и не можеше да се нагледа на приятеля си.

— Колко съм щастлив, колко съм щастлив, че те виждам! — повтаряше той. — Колко ще се зарадва Крино, когато те види! Ами баща ти, Хари?

— Добре е, работи в Атина, изработва железни оръжия...

Сниши глас.

— Скоро — прошепна той — ще дойдем в Крит и ще освободим родината си! А сега слушай: не казвай никому, че съм дошъл!

— Нито на Крино ли?

— Само на Крино. Ще се скрия, докато...

Хари се поколеба.

— Докато? — запита Икар жадно.

Хари се наведе към ухото на приятеля си:

— ... докато — прошепна той — князът ни Тезей убие Минотавъра.

Икар подскочи.

— Мислиш ли, че ще може? — попита той. — Мислиш ли, че ще може? Досега никой...

— Сигурен съм — каза Хари. — Баща ми му изготви железен меч, който може да прониже страшния звяр... Освен това нашата богиня...

— Атина ли? — попита Икар.

— Да, Атина, богинята на мъдростта и силата е с него. Тя ще го води, ще го преведе през Лабиринта и Тезей няма да се изгуби... Имай й вяра, Икаре!

Хари стана.

— Сега — каза той, — след като знаеш всичко, ела да отидем и ние в двореца. Никой няма да може да ме познае с тези мустаци и брада. Щом дори ти — добави той, — най-близкият ми приятел, не ме позна. Хайде да вървим!

Скочиха от кораба и се затичаха да настигнат шествието.

Минаха край големите докове, където критските царе строяха корабите си, минаха край безкрайните складове, където се натрупваха всички богатства, донасяни от далечните страни, прекосиха централната агора на шумния град, която служеше за търговско пристанище на Кносос, и скоро се озоваха на широкия извънградски път.

Седемте младежи и седемте девойки вървяха с вдигнати глави и гледаха спокойно наоколо. Колко прекрасно беше през пролетта потъналото в зеленина поле! Посевите бяха почнали да никнат, големи жълти маргарити блестяха на слънцето като златни, бели теменужни, червени анемони се полюляваха от свежия ветрец.

Тезей вървеше отпред с широки крачки. Сякаш бързаше да стигне. Бързаше да се пребори със звяра. От време на време сграбчваше дръжката на двуострия стоманен нож, който висеше на пояса му, сякаш искаше да се увери, че още си е на мястото.

„Добър и свещен е мечът на дядо ми — мислеше си той, — но е бронзов, поръждавял е, заровен толкова години в земята в бездействие, този стоманен нож ще убие звяра...“

От двете страни на пътя се беше струпал много народ, за да види младежите и девойките, които идеха от Атина. Много жалостиви хора поклащаха глава.

— Не е право това — казваха те, — нечовешко е. Какво са виновни децата, та ги убиваме всяка година?

— Но ако не даваме на звяра да яде, ще срути двореца! — обади се някой.

— Тогава нека се постареем да убием звяра, та да се отървем! — отговориха му неколцина.

— Ами кой ще го убие?

Никой не отвърна на този въпрос. Всички наведоха умислено глави.

Шествието вече приближаваше двореца. Отдалеч се различаваха кулите му, високите тераси, черните колони, а на слънцето блестяха големите бронзови двойни секири.

Младежите и девойките се спряха възхитени. Никога не си бяха представяли такава красота!

— Какво е това чудо? — каза Андрокъл на Клио, която вървеше до него. — Какъв е този дворец? Като дворците от приказките...

Тезей се извърна.

— Да вървим, другари! — каза той с мек глас. — Защо спирате?

Тръгнаха отново, стигнаха до големия северен вход, изкачиха се по каменните стълби, излязоха на централния двор.

Там досами олтара с големите рога бяха поставили царския престол. Тезей видя стария цар, който седеше, облечен в позлата, и

цялото му лице сияеше злорадо.

Царедворците и старите съветници на царя стояха прави около престола. Натруфените благороднички, застанали на високите прозорци, се навеждаха и гледаха. Само двете царкини, накичени като пауни, седяха до престола.

Когато на централния двор се появи Тезей, здраво пристегнал с колан късия си небесносин хитон, с горда високо вдигната глава, с тясна червена панделка около косите си, всички се смаяха. Старият цар смръщи вежди, извърна се към Малис и му направи знак. А той се приближи и падна в краката на царя.

— Той е! — промълви Малис.

Ариадна беше пламнала от руменина. Сърцето ѝ тупаше, тупаше, сякаш щеше да се пръсне. Федра се извърна и я изгледа.

— Харесва ли ти? — каза ѝ тя подигравателно.

— Кой? — попита равнодушно Ариадна.

Федра се усмихна.

— Не се прави на безразлична! — каза тя. — Не можеш да ме измамиш ти мен! Щом видя царския син, и се изчерви като мак!

— Сложих си червило на страните — промълви Ариадна и прекъсна рязко разговора.

Царят вдигна ръка. Всички млъкнаха. И тогава се разнесе тънкият му съскащ глас:

— Ти ли си синът на царя на Атина, моя слуга?

— Аз съм син на царя на Атина — отвърна Тезей и вдигна дясната си ръка.

Голям златен пръстен заблестя на показалеца му.

„Пръстенът, който му подарих!“ — помисли си зарадвана Ариадна.

— На моя слуга! — повтори царят и тупна сърдито с крак. — Защо не казваш това?

Тезей млъкеше.

— Защо мъчиш? — извика царят. — Не сте ли мои слуги?

— Ние сме свободни хора! — каза Тезей.

— Тогава защо всяка година ми пращате дан седем младежи и седем девойки?

Тезей се изчерви. Прехапа устни и не отвърна нищо.

Искаше да извика: „За последен път! Ще убия Минотавъра“ — но замълча.

„Богиня Атина, закрилницата ми, не е само силна, а и мъдра — помисли си той. — По-добре да бъдем внимателни. Тук трябва не само здраво тяло, трябва и здрав разум!“

Това си каза разумният Тезей и не отговори на язвителния въпрос на царя.

Ариадна се любуваше на гордия младеж.

„Няма да го оставя да загине! — мислеше си тя. — Ще го спася!“ Но как? Все още не знаеше.

— Какъв горд, какъв силен младеж! — прошепна един достолепен старец, който стоеше до царския престол. — Какво благородство! Ах, да имаме и ние такъв престолонаследник!

Царят стана.

— Голяма е мощта на царството ми! — каза той. — Всички околни царе трябва да ми се подчиняват, тежко му на онзи, който вдигне глава! Двойната секира на моя Бог ще се стовари върху него!

Извърна се към един офицер, посочи му младежите и девойките.

— Отведи ги в двореца — каза му той. — Да се изкъпят, да ядат и да пият, и положете върху главите им жълтите венци на смъртта! След три дни, изкъпани, добре нахранени, да се явят пред Минотавъра! Казах!

Когато четиринадесетте обречени минаваха пред престола, царят се присегна рязко с жезъла и докосна Тезей по рамото.

— Ти остани! — заповяда той.

Извърна се към дъщерите си, към благородниците, към народа:

— Вървете си всички! — заповяда той. — Искam да остана сам с този нагъл младеж!

LIII

Ариадна погледна баща си.

— Татко — произнесе тя умолително, — нека остана!

— Не! — отвърна старецът.

Царкинята се извърна към Тезей. Изглежда го право в очите с невъзмутимо лице. Сякаш не го познаваше. Царят не биваше да заподозре нищо.

И Тезей също се сдържа. Лицето му остана спокойно, невъзмутимо, като от мрамор. Само очите му просветнаха за миг. Вдигна ръка и опря за секунда върху устните си златния пръстен, сякаш го целуваше.

Голямото ветрило на Ариадна от щраусови пера се изплъзна от ръката ѝ и падна на земята.

Тезей бързо се наведе да го вдигне, наведе се и царкинята. За миг очите им се срещнаха. Тезей подаде ветрилото на Ариадна и докосна леко пръстите ѝ.

Царят тупна сърдито с жезъла си по плочите.

— Ариадна — каза той, — какво стоиш? Върви си!

Всички си бяха отишли, Ариадна тръгна бавно, с уморени крачки и потъна в тъмната врата на двореца.

Сега в огромния двор останаха само двама — старият цар и Тезей.

Царят извърна малките си очи и изглежда подигравателно Тезей.

— И тъй? — изсъска той като змия.

Тезей мълчеше.

— И тъй? — отново изсъска царят. — Как ти се струва моят дворец?

— Голям — отвърна Тезей, — голям, разкошен, но много стар.

— За първи път ли го виждаш?

Тезей мълчеше.

И отново се чу подигравателният старчески глас:

— Не смееш, о, горделиви младежо да кажеш истината, нали?

— Не е за първи път — отвърна Тезей. — Идвал съм и друг път.
— Кога?
— Лани през лятото.
— Защо?
— Пътувах. Дойдох и тук, да опозная двореца, който всяка година убива най-отбраните младежи и девойки на моята родина.
— Влезе ли в двореца?
— Влязох.
— Говори ли с някого?
— Говорих.
— С кого?
— Няма да ти кажа. Не искам да пострадат заради мен невинни хора.
Царят вдигна побеснял златния си жезъл.
— А! А!... — изкрещя той. — Ще те накарам да проговориш!
— Нищо не можеш да ми сториш!
— Нищо ли?!
— Нищо, защото съм си обрекъл живота, от какво да ме е страх вече? Само едно можеш да ми сториш — да ме хвърлиш на звяра. Хвърли ме!
— Ще те хвърля, не бързай! Но сега искам да те попитам още нещо. Какво направи с моя ковач?
— Взех го със себе си. Работи в двореца ми.
— Оръжия ли ти изработва? — извика разтреперан царят. — Какво ще ги правиш?
— Ще освободя, ако мога, родината си.
Царят прихна да се смее.
— Аз съм непобедим, не виждаш ли това?
— Стар си, пък прощавай, че ти го казвам — произнесе със спокоен глас Тезей. — Когато умреш, кой ще се възкачи на престола ти? Дъщерите ти ли? Жени са, не могат да се бият с мен. Зетъвете ти ли? Ще свариш ли да омъжиш дъщерите си? И ако свариш, зетъвете ти ще се изпоядат помежду си. За това изчаквам спокоен.
— Да умра ли?
— Да.
— Само че забравяш едно нещо! — изкрещя старецът.
— Какво?

— Че ти ще умреш преди мен! След три дни!

— И ние си имаме една велика богиня — отвърна Тезей. — Атина! Богинята на силата и мъдростта!

— Е, и какво от това?

— Тя може да ми помогне. Само едно нещо ще поискам от теб.

— Казвай!

— Ако убия звяра, заклеваш ли ми се, че няма да накараш войниците си да ме убият?

— Кълна се! Но няма да го убиеш!

— Ще видим!

Царят се позамисли.

„Трябва да си възвърна ковача — каза си той. — Трябва... Преди да свари да въоръжи всички там с железни оръжия... Трябва да подхвана с добро този безстрашен младеж...”

— Слушай, младежо — обърна се той към Тезей. — Искаш ли да спасиш живота си?

— Имаш ли да ми предложиш нещо?

— Имам. Слушай, ако ми върнеш ковача, ще ти подаря живота!

„Не искам да започна война, за да си го взема — мислеше си царят. — Стар съм, нямам никакво желание да воювам. Ще си го взема с коварство. Този младеж е опасен, щом ми доведе ковача, ще го убия...”

— Няма ли да ми отговориш? — попита той Тезей. — Да или не?

— Не!

— Не ли?! Загубен си! Внимавай!

— Уповавам се на богиня Атина! — отвърна Тезей, като стисна скришом двуострия си стоманен нож.

Царят слезе от престола си.

— Стража! — извика той.

Стражите дойдоха. Посочи Тезей.

— Отведете го в двореца! — заповяда той. — Но не при другите! В отделна стая. И двама войници да застанат пред вратата и да не пускат никой да го види! Хайде!

Погледна иронично Тезей.

— Доволен ли си сега? — попита го той.

— Доволен съм — отвърна гордият царски син и последва стражите.

Скоро прекрачи широкия каменен праг и се изгуби в прохладния полумрак на двореца.

LIV

Свечеряваше се вече. Коленичила в нозете на господарката си, Крино я гледаше и мълчеше.

— Нищо ли няма да ми кажеш? — попита я царкинята. — Посъветвай ме нещо!

— Какво да те посъветвам, господарке? — отговори отчаяно Крино. — Тази вечер два пъти се опитах да вляза в стаята на Тезей и да говоря с него, и двата пъти стражите ми попречиха. „Заповед на царя!“ — извикаха ми те и вдигнаха копията си.

— Какво да правя? Как да го видя? — промълви нещастната царкиня и въздъхна. — Трябва, трябва да говоря с него, заедно да помислим как да се пребори със звяра и ако го убие, как да успее след това да излезе от Лабиринта.

Замълча, погледна през отворения прозорец. Слънцето беше вече залязло, западът беше още огненочервен. Въздухът позахладя, птичките бяха изпълнили дърветата край реката и чуруликаха опиянени.

— Колко е красив светът!... — промълви царкинята. Извърна се отново към Крино. — Помогни ми, Крино — каза тя. — Намери някакъв начин!

Крино поклати прелестната си чернокоса глава.

— Странни неща стават — каза тя. — Сега, след като ме изгониха от вратата на Тезей и идвах насам, Икар се приближи бързо към мен в тъмнината и ми каза. „Крино, тази вечер те очаква голяма радост...“ „Каква радост?“ — попитах го аз. Икар вече отваряше уста да ми каже, но тъкмо тогава се появи Малис. Икар, не знам защо се изплаши и изчезна.

— Каква радост? — прошепна царкинята. — Кой знае... Да почакаме. Имам му вяра на Икар.

Ариадна се сгуши в ъгъла на дивана и затвори очи.

— Крино — каза тя, — попей ми малко, та да ми олекне на сърцето.

— Коя песен искаш, господарке? — попита Крино.

— Ами онази странна песен, която напоследък дойде у нас с корабите от север. За един юнак, който тръгнал да убива зверовете...

— За Херакъл ли? — попита Крино.

— Да, за Херакъл... Нали така се казва? Пей!

Крино изпъна стройната си шия и запя. Простичка, героична песен, с бавен ритъм, с примитивни слова. Олекна ѝ на сърцето на Ариадна.

— Варварска е — каза тя, — но ми харесва.

Крино се послуша.

— Кой е? — попита тя.

— Ами че няма никой! — възкликна Ариадна. — Не чух нищо!

— Някой спря пред вратата... — прошепна Крино.

Девојката стана и се промъкна на пръсти до вратата. Там се спря и отново се послуша.

— Има някой! — прошепна отново тя. — Има някой, който диша дълбоко. Чувам дишането му.

— Отвори! — заповяда царкинята.

Крино отвори вратата и застина изненадана. Пред нея стоеше един младеж с руса къдрава брадичка, облечен в странни дрехи.

— Какво искаш? — запита го Крино. — Кой си ти?

Младежът се усмихна. Понечи да влезе.

— Тук не влиза никой! — каза строго девојката.

— Аз ще вляза! — отвърна със смях младежът.

Като чу гласа му, Крино остана със зяпнала уста.

— Кой си ти? — запита отново тя, но сега гласът ѝ трепереше.

— Аз! — възкликна младежът и смъкна фалшивите си мустаци и брада.

— Хари! Хари! Братко мой! — извика Крино и се хвърли в прегръдките му. Ти? Ти? — И нежно го галеше. — Дойде си!

Хари припряно затвори вратата зад себе си.

— Не викай, Крино — прошепна Хари като притисна сестра си в обятията си. — Не викай! Никой не бива да знае, че съм тук!

— Ами татко? — попита Крино.

— Добре, добре е, поздравява те...

Хари пристъпи, наведе се, целуна крака на царкинята.

— Добре дошъл, Хари! — каза Ариадна е ласкав глас. — Как успя да дойдеш? Седни тук на това столче и ни разкажи всичко...

Хари седна и започна бързо да им разправя всичко — от деня, когато замина от Крит с капитана, до завръщането си тук.

— А сега — добави той накрая, — внимание! Ако ме види царят или Малис, че съм тук, загубен съм!

— Ще те скрием — каза царкинята, — ето тук в съседната стая, където спи Крино. Не се тревожи. Какво прави Тезей?

Хари въздъхна.

— Не можах да го видя — отвърна той. — Не ме пускат. За щастие свари...

Измъкна от пазвата си някакъв малък предмет, увит в червено парче плат.

— Какво е това? — попита царкинята.

— Преди да слезем от кораба, Тезей ми го даде. Не знам какво е. „Дай го — каза ми той — на царкиня Ариадна!“

Царкинята протегна нетърпеливо ръка.

— Дай ми го! — каза тя.

Взе го и бързо го разгъна.

— Ах! — възкликна тя и скочи права.

— Какво има? — запита неспокойно Крино.

— Печатът на пръстена, който му подарих. Ударен върху восък.

„Ако имаш някога нужда от мен — бях му казала, — изпрати ми този печат и ще те спася!“ И сега... сега!

Две едри сълзи бликнаха в очите й.

— А сега — каза тя — не мога да сторя нищо. Нито дори да го видя!

— Защо не отидеш да помолиш баща си? — попита Крино.

— Още по-зле ще стане — отвърна царкинята. — Тогава сигурно ще се усъмни и Тезей е загубен. Какво да правя? Какво да правя? — повтаряше тя, като кършеше от отчаяние ръце.

Сграбчи Хари за мишницата.

— Хари — каза тя, — помогни ми ти. Умен си, смел си, обичаш Тезей, обичаш и мен, ще намериш начин!

Хари потъна в размисъл. Ариадна го гледаше и чакаше. Изведнъж Хари вдигна глава.

— Мога да намеря начин да го видя — каза той.

— Наистина ли?! — извика радостно царкинята.

— Да, мога — повтори Хари. — Но не знам как ще можеш да го видиш ти, царкиньо!

— Ще видим, ще видим после — каза Ариадна. — Нека го видиш първо ти... Какво ще направиш? Как ще успееш?

— Имам един приятел — каза Хари, — който носи на обед и вечерта ядене на благородниците и гостите. Помощник е на готвача.

— Е, и после?

— Ще му кажа да ми даде готварската си шапка и бялата си престилка и аз ще сляза в готварницата, ще взема подноса и ще го занеса на Тезей.

— Чудесно! Чудесно! — извикаха двете девойки.

— Може ли тогава стражите да не ми отворят? — каза ликуващ Хари. — Нося ядене на госта!

Царкинята прегърна Хари.

— Благодаря — каза тя. — Благодаря ти, Хари! Ти си смел и умен. Вече си истински мъж!

— И тъй — каза Хари, — влизам вътре, виждам се с Тезей и какво да му кажа?

Ариадна помисли малко.

— Ще му кажеш — каза тя най-сетне, — че мисля за него и че трябва да се видим. Ако може, нека намери начин самият той. Трябва да го видя. Много е нужно. Иначе, дори да убие звяра, пак е загубен. Защото няма да може никога да излезе от Лабиринта. Така му кажи.

— Отивам веднага! — каза Хари. — Мръкна се вече. Сега е добре, коридорите са тъмни, никой няма да ме познае. Ще намеря приятеля си помощник-готвача. Ще ми даде да облека дрехите му и много ще се зарадва, че ще го облекча тази вечер от неприятностите да носи подносите.

Крино прегърна брат си.

— Смел си и умен си, Хари! — каза му тя, докато му се любуваше. — Права е нашата царкиня!

— Добър успех! — каза царкинята. — И веднага се върни да ми кажеш! Чуваш ли?

— Бъди спокойна, царкиньо! След половин час ще бъда тук!

LV

Не се мина много време и един помощник на готвача с бяла шапка и бяла престилка, с руса брадичка довтаса пред вратата, където беше затворен Тезей. Носеше голям поднос с разни ястия.

— Отворете! — каза той на стражите. — Нося храната.

— Добре — отвърнаха сърдито стражите. — Какво си се развикал? Заповядай!

Отвориха вратата и Хари влезе.

Стаята беше тъмна. Не гореше никакъв светилник. Той седеше в един ъгъл в мрака и размишляваше.

„Трябва да се видя с царкинята — казваше си той, — нужно е. Но как да я видя? Държат ме затворен тук. Да можех да се видя поне с Хари! Но как да дойде да ме види клетото дете! Кой ще го пусне?“

Тъкмо в този миг чу, че вратата се отвори. Тезей скочи прав.

— Кой е? — попита той.

— Яденето! — каза Хари, като се мъчеше да промени гласа си, за да го познае Тезей.

— Не искам да ям! — отвърна ядосано Тезей. — Върви да кажеш на твоя господар царя, че няма да ям, ако не ме пусне на свобода!

— Яденето! — повтори Хари със същия глас.

— Вземи си подноса и се махай! — извика Тезей. — Не чу ли какво ти заръчах? Върви веднага да го кажеш!

Тогава Хари прихна да се смее.

— Княже — каза той, — не ми се карай! Аз съм, Хари!

Тезей го сграбчи в прегръдките си.

— Хитрецо — извика той, — измами ме!

— Княже — произнесе с тих глас Хари, — нямаме време за приказки. Слушай, дадох восъчния отпечатък на царкинята и тя ме праща тук да ти кажа, че трябва да се видите. Напразно, каза, ще убиеш звяра, пак си загубен. Няма да можеш да излезеш от Лабиринта. Трябва тя да ти даде наставления. Това ми каза.

Тезей поклати глава.

— Но как ще мога да я видя? — каза той. — Как?

— Помисли тази нощ и утре. И ние също ще мислим. Утре вечер пак аз ще ти донеса ядене и тогава ще видим.

— Ей, ей, какво правиш толкова време вътре? — извикаха стражите и подадоха глави през вратата.

— Не можем да намерим светилника, за да го запалим! — извика Хари.

— Върви си, ние ще донесем светилник — отвърнаха стражите.
— Хайде, разкарай се!

Хари си тръгна тичешком, понесъл празния поднос на главата си. След десетина минути влезе в стаята на царкинята.

— Какво стана? — запитаха го с тревога и двете девойки. — Какво стана? Успя ли?

— Разбира се, че успях!

— Видя ли го?

— Видях го. Отначало не ме позна. „Върви си — каза ми той, — не искам да ям!“ Но после се разсмях и ме позна.

— Какво ти каза?

— И той иска да те види, царкиньо. Но как? Не знае. Каза, че ще помисли. Утре вечер ще ми каже.

— Разтревожен ли беше? — попита го царкинята.

— Не знам, тъмно беше, не го видях. Само по гласа му разбрах, че го е яд на царя.

— Сега върви да спиш, Хари — каза царкинята. — Сигурно си се уморил днес. А утре вечер отново ще вземеш подноса.

Хари пожела лека нощ и влезе в съседната стая на сестра си. Двете девойки отново останаха сами.

— Крино — каза царкинята, — ти можеш да гледаш на боб и да предвидиш какво ще се случи... Хайде, хвърли тази вечер боб, та да видим...

Крино стана, донесе пълна кесийка с боб, седна кръстато на рогозката и изпразни кесийката на земята. Върху рогозката се изсипаха тридесетина бели и черни зърна и няколко сини и зелени камъчета.

Приведена, Крино разглеждаше внимателно как се бяха пръснали зърната и как бяха разположени сините и зелените камъчета.

— Какво виждаш? — попита царкинята.

— Сините камъчета са морето — отвърна Крино, — зелените са сушата. Белите и черните зърна са дните и нощите на човека.

— И тъй! — запита нетърпеливо царкинята.

— Виждам път — изрече Крино, като докосваше с розовото си пръстче сините камъчета. — И много черни зърна около зелените камъчета.

— Какво ще рече това?

— Някаква голяма беда ще сполети двореца...

Царкинята се наведе, протегна ръка и бързо събра зърната и камъчетата.

— Сложи ги отново в кесийката — каза тя. — Всичко това е лъжа!

И след малко добави:

— Уморена съм. Пригответи ми леглото, искам да спя. Дано Великата Богиня да ни даде в сънищата ни някой добър съвет!

LVI

Царкинята спеше и сънуваше:

„Един дълъг, дълъг и тъмен коридор в двореца. И уж тя върви боса полека, тихо, сякаш дебне някого... И изведнъж чува уж смехове и песни. Поглежда — пред една врата по средата на коридора двама стражи държат голяма стомна, надигат я към устата си, ту единият, ту другият, и пият... Напили са се здравата и пеят.

И изведнъж уж вратата се отваря и от нея излиза един младеж. Вижда стражите, засмива се, духва ги и те се повалят по гръб.

— Ариадна! — вика младежът. — Ариадна!“

Царкинята се сепна, сякаш наистина беше чула името си. Погледна наоколо. Нямаше никой. Кандилото пред статуетката на Великата Богиня гореше спокойно. Прозорецът беше отворен и звездите се виждаха.

Пълна тишина. Навярно всички в двореца спяха. Само в долината се чуваше песента на славеите.

Царкинята остана доста време заслушана в нежното им чуруликане.

— Колко хубаво пеят! — промълви тя. — Навярно те ме събудиха.

Стана, приближи се до кандилото, погледна статуетката от слонова кост. Стори ѝ се, че богинята я гледа и ѝ се усмихва.

— Велика Богиньо — произнесе царкинята, сякаш се молеше, — знаеш болката ми, помогни ми!

Наведе се през прозореца, погледна в двора. Луната беше вече изгряла и лееше бледата си светлина върху дворовете и терасите на двореца.

„Навярно минава полунощ — помисли си царкинята. — Ах, кога ще се съмне!“

Изтегна се отново на леглото си, но не можа да заспи. Слушаше песента на славеите, после чу първите петли, които пропяха на разсъмване.

— Съмва се вече... съмва се... — промълви доволно царкинята.
— Днес трябва да намеря начин да го видя.

Отвъд, откъм изток, небето започна да просветва. Звездите една след друга потъмняваха и угасваха. Скоро изтокът започна да аленее и слънцето се показва.

Дворецът се пробуди. Врати и прозорци се заотваряха, робите захванаха да мият дворовете, долу в работилницата майсторите се заловиха за работа.

Царкинята скочи от леглото.

— Крино! — извика тя. — Крино!

И Крино не можа да заспи. Чу, че господарката ѝ я вика, и веднага скочи.

— Добро утро, господарке! — поздрави я тя.

И зачака нареждания.

— Никак не съм спала, Крино... Само за миг се унесох... Но скоро скочих, защото ми се стори, че някой ме викаше по име.

— Навярно си сънувала, господарке — каза Крино. — Помниш ли си съня?

Царкинята вдигна глава, помъчи се да си спомни.

— А, да!... — възкликна тя. — Сега си го спомних!

И започна да разказва съня си. Тъмният коридор... пияните стражи... младежът...

Крино плесна радостно с ръце.

— Ето това е! — извика тя. — Ето това е!

— Кое!

— Изпратила ти го е Великата Богиня, господарке, този сън! Той ни сочи пътя!

— Какво искаш да кажеш, Крино?

— Аз ли? Нищо! Сънят всичко казва: ще намерим начин да напием стражите, Тезей ще отвори вратата и ще дойде да си поговорите!

Царкинята прегърна Крино.

— Точно така! — извика тя. — Събуди ли се Хари?

— Не още. Спи дълбоко.

— Щом се събуди, да дойде тук. Сече му умът, ще намери начин да напием стражите. Нали ти казвах? Великата Богиня ми изпрати този

сън, за да ми помогне. Затова се усмихваше така, когато се загледах в кандилото през нощта!...

Някой почука на вратата. Крино изтича да отвори.

— Икар! — извика тя радостно.

— Да влезе! — заповяда царкинята.

Икар поздрави, огледа се.

— Къде е Хари? — попита той.

— За какво ти е? Спи.

— Трябва да го видя — настоя Икар.

— Тайни ли имате? — попита със смях Ариадна.

Днес царкинята имаше настроение, защото беше започнала да се надява, че всичко ще се нареди.

— Да, царкиньо — отвърна младежът и се извърна към стаята на Крино.

— Да отида ли да го събудя? — попита той.

— Щом се налага... — отвърна царкинята и се усмихна.

Икар отвори вратичката, влезе.

Стаята на Крино беше много скромна и извънредно чиста. Имаше прозорче, което гледаше към един малък двор, на самото прозорче имаше една много красива малка стомна, на нея беше нарисуван голям черен октопод, който обгръщаше с пипалата си цялата стомничка. И тук по стените бяха изписани големи бели лилии и летящи пеперуди. Долу, върху рогозката, кротко седеше едно черно коте със затворени очи, сякаш спеше.

Икар се отправи право към постелята, където спеше приятелят му.

— Хари! — извика той и го побутна леко.

Но Хари спеше дълбоко и не го чу.

— Хари! — извика по-силно Икар.

Хари отвори очи. Видя приятеля си и се усмихна.

— Какво така рано-рано? — измърмори той. — Добре дошъл!

— Рано ли? — възкликна Икар със смях. — Слънцето се е издигнало две копрали на небето. Събуди се!

— Станало ли е нещо? — запита разтревожено Хари.

— Станало и проходило! — отвърна му със смях младежът. — Станало и проходило, та да се измъкне.

— Не те разбирам... — каза Хари и потърка още сънените си очи.

— Сега ще ме разбереш. Слушай, опитите излязоха сполучливи!

— Какви опити?!

— О, ти с твоите пътешествия си забравил, виждам, всичко! Ами нали ти казах, че баща ми...

— Аа! — възкликна Хари. — Крилата!

— Да, крилата! Снощи баща ми направи нови опити. Успешни! Прелетя тайно от двореца чак до отсрещния хълм. Разбра ли? Свобода!

Но Хари беше вече намерил друг начин да се освободи. Прозя се и каза:

— Добре!

— Какво! Това не ти ли прави впечатление! — възкликна обидено Икар.

— Как да ти кажа, Икаре — отвърна със сериозен глас Хари. — Това пътуване ме промени малко. Струва ми се, че умът ми някак съзря. Намерих друг начин да се освободим.

— Какъв?

— Не да си сложа крила и да избягам от тиранина, а да остана тук и да се боря с него.

— Как би могъл? Ти си сам...

— Не съм сам. Има много като мен. Ще се обединим и всички ще воюваме.

— Имате ли оръжия? Имате ли водач?

— Имаме оръжия. Баща ми ги изработва сега оттагък, в Атина. Имаме си и водач. Познаваш го.

— Царският син от Атина ли?

— Да, Тезей. Той е силен, разумен и справедлив. Не са му нужни роби, а съратници. Трябва да отидеш в Атина и да видиш как живеят там хората.

— Няма ли си цар?

— Имат, но не са роби, а свободни граждани. Живеят, работят, мислят свободно. Всеки работи за всички, всички работят за всеки. Както е в едно семейство — като братя. А царят е бащата на народа. Разбра ли?

— Аз не мога да чакам — отвърна Икар. — Искam да полетя и да избягам.

— И ще оставиш другите тук да робуват, така ли? Това не е редно, Икаре. Не ти ли се струва малко... недостойно?

Икар наведе глава. Колко се беше променил приятелят му! За няколко месеца беше станал друг човек.

„Прав е — помисли си той, — прав е... Но аз искам да полетя!“
Стана.

— Тръгвам си — каза той. Отивам да помогна на баща си в работилницата.

Хари го хвана за ръката.

— Икаре — каза му той, — скъпи приятелю, може ли да те попитам нещо?

— Кажи, Хари. Какво искаш?

— Ако тук в двореца стане нещо... ще ни помогнеш ли и ти?

— Какво да стане?

— Не знам още... Не знам нищо. Но ако стане, бих искал да знам дали и ти ще бъдеш с нас!

— Ако стане скоро — отвърна той, — да, ще бъда с вас. Но ако се забави...

— Бързаш ли?

— Бързам.

— За големите дела се иска голямо търпение, Икаре. Иска се търпение, упоритост, обич. Иска се да забравиш себе си и да се жертваш за другите.

— Къде си научил всичко това? — възкликна изненадано Икар. Хари се усмихна.

— Животът ме научи на това — отвърна той. — Моят кратък живот полека-лека, без да разбере, ти казвам, умът ми съзря...

— Добре — каза Икар, — пак ще поговорим. Тук ли ще останеш през целия ден?

— Да, ще изляза чак довечера. Кога ще дойдеш?

— Когато свърша работата си — отвърна Икар — Довиждане! На добър час, скъпи приятелю! И вземи решение! Крилата не трябва да бъдат отвън, на раменете ни! Трябва да бъдат вътре, в душата ни, Икаре!

LVII

— Хари!

Хари чу гласа на царкинята и се показа.

— На заповедите ти, царкиньо! — каза той.

— Чакаме те вече толкова време, за да ни дадеш съвет! Как спа?

— Като къпан! — отвърна Хари със смях.

— Слушай, Хари, уж открихме, но и не открихме по какъв начин да дойде тук князът от Атина, без да го видят пазачите му!

— Как хем открихте, хем не открихте?! Не ви разбирам.

— Ето, открихме, че трябва да напием стражите, но не открихме по какъв начин да ги напием!

И царкинята му разказа съня си и тълкуването, което му беше дала Крино.

Хари помисли известно време.

— Струва ми се, че открих! — каза той най-сетне. Двете девойки радостно плеснаха с ръце.

— Наистина ли?! — извикаха те. — Я кажи!

— Ще ми напълните една голяма стомна със старо вино. А ти, царкиньо, нареди да ти донесат тук в готварницата голяма тепсия с печено месо... А с останалото се наемам аз.

— Какво ще направиш?

— Много просто. Преди да занеса подноса на Тезей, ще занеса стомната и тепсията на двамата стражи и ще им кажа: „Царкинята ви поздравява и ви изпраща това вино и това печено да ядете и да пиете за нейно здраве. Днес има рожден ден!“.

— Великолепно! — възкликна царкинята.

— А сетне ще занеса подноса на Тезей и ще му разкрия нашия план. Когато видя, че стражите са се изтъркаляли на пода съвсем пияни, ще го поведе и ще го доведе тук. Това е всичко!

— Чудесно! — каза царкинята. — А сега върви пак в стаята на Крино, за да не те види някой тук. Поспи още, можеш, защото през нощта те чака бодърствуване.

Хари си тръгна доволен.

— И ти поспи, господарке — каза Крино. — Не си спала нощес и тази нощ и ти ще бодърствуващ.

— Как да спя, Крино? Все току мисля и премислям как да му помогна... Какво да му кажа, когато дойде довечера? Как да го напътя? Лабиринтът е като заплетено кълбо, криволичи насам-натам, навлезеш ли в него, объркваш се и се загубваш. Малцина знаят как да намерят верния път... Баща ми, Дедал, аз и няколко висши офицери... Никой друг! Как тогава да напътя Тезей?

— Ако отидеш с него... — обади се колебливо Крино.

— С него ли! И баща ми ще ме пусне, нали? Изключено!

— Тогава...

— Не знам... не знам... Но до довечера трябва да измисля начин.

Изтегна се на дивана, облегна се на възглавниците и впи поглед в тавана. „Трябва да измисля начин... трябва да измисля...“ — казваше си тя.

Крино седна долу на рогозката, взе кошничката си, извади от нея голямо кълбо син конец и започна да везе.

Мълчаха и двете. Всяка беше потънала в мислите си. Царкинята търсеше по какъв начин да напъти Тезей, та да не се загуби в Лабиринта, а мислите на Крино бяха далеч, при баща ѝ, и се питаше дали някога ще го види отново.

Изведнъж през откrehнатата врата се появи любимото черно котенце на Крино. Влезе с вирната опашка, зелените му очи блестяха.

— Писи! Писи! — прошепна съвсем тихо Крино и го повика при себе си.

Гальовното котенце изтича радостно, отърка се о ръката на Крино и започна да мърка от доволство.

Крино продължаваше да везе, а синият конец се размотаваше от дебелото кълбо.

Котето зърна кълбото, което мърдаше, хвърли се върху него и започна да си играе.

— Махай се! Махай се! — сопна се Крино и се помъчи да го пропъди.

Но котето беше вече сграбчило кълбото с ноктите си и започна да го хапе и да го размотава, после се отърколи сред конците, обърна се по гръб и захвана да си играе с омотаните си сред тях лапички.

Крино се ядоса, спусна се, хвана котето, престори се, че го бие и се зае внимателно да го измъква от мрежата, в която се бе заплело.

Ариадна се беше навела и гледаше усмихната.

— Как ще намериш края му сега, Крино! — каза ѝ тя.

— Обърка ми кълбото като същински... Лабиринт! — каза със смях Крино.

Ариадна скочи радостно.

— Крино! — извика тя. — Крино!

Лицето ѝ сияеше.

Крино се изправи разтревожена. Побърка ли се господарката ѝ? Какво се е развикала така?

— Крино! — извика отново царкинята. — Открих! Ти изрече една дума и изведнъж в ума ми проблесна една идея! Вече знам как да напътя довчера Тезей, та да не се обърка в Лабиринта!

Крино гледаше господарката си със зяпнала уста.

— Господарке... — поде тя.

— Мислиш, че съм се побъркала ли? Съвсем не! Слушай, Крино, ето, ще му дам едно кълбо, ще завърже единия му край на входа на Лабиринта и ще държи другия край. След като убие звяра, ще хване отново края и ще се върне по него!

Крино остана смаяна.

— Колко просто било! — промълви тя. — Колко просто!

— Всички големи неща — отвърна царкинята със смях, — всички големи неща са прости!

LVIII

Щом се свечери и синкавият мрак се спусна в коридорите на двореца, нашият малък приятел, с бяла шапка и бяла престилка, се приближи до двамата стражи пред вратата на Тезей. В едната си ръка носеше тепсия с месо, а в другата — стомна със старо вино. Пристъпи усмихнат към пазачите.

— Добър вечер, юнаци! — поздрави ги той радушно.

— Какво искаш? Къде носиш тези неща?

— Кой като вас тази вечер! — продължи мнимият помощник-готвач. — Виждате ли тези неща?

— Разкарай се оттук! — тросна му се единият от стражите, нисък русоляв роб чужденец. — Разкарай се оттук и не ни тикай под носа печеното, че ще ни прималее! Носи го на господарите!

— Вие сте тази вечер господарите, момчета! — каза Хари и положи пред краката им тепсията и стомната. — Всички тези божи блага са за вас!

— Мери си приказките! — извикаха стражите и сграбчиха приятеля ни под мишниците. — Мери си приказките, да не ти опалим някоя! Такива шеги на нас не ни минават!

— За вас са, момчета, за вас! — извика Хари, като се престори на уплашен. — Изпраща ви ги нашата царкиня — да е жива и здрава дълги години! — да пиете за нейно здраве. Днес празнува рождения си ден и си спомни и за вас!

— Истина ли казваш? — възкликнаха стражите и лицата им светнаха от задоволство.

— Ето, вземете ги! — извика Хари. — Седнете на прага, никой няма да ви види! Оглозгайте агънцето, изпразнете стомната. Кажете: „За здравето на царкинята ни!“.

— За здравето на царкинята ни! — извика единият от стражите.

— И за твое здраве, момчето ми! — извика другият.

Хари се отдалечи тичешком, слезе отново в готварницата, взе приготвения за Тезей поднос и отново забърза нагоре.

Стражите се бяха разположили на пода и бяха вече почнали да си отчупват от печенето и да си пийват.

— Нося и за нещастния чужденец! — каза Хари. — Утре му е последният ден. Минотавърът ще го лапне на една хапка. Нека си похапне тогава клетият, та да отиде сит на онзи свят! Отворете вратата!

Стражите си избърсаха мустаците, изправиха се засмени и отвориха вратата. Хари влезе. Завари Тезей седнал умислен в един ъгъл.

— Добър вечер, княже! — каза му той. — Край на сиромашията! Какво си се замислил!

— Нямам настроение — отговори Тезей. — Не можах да измисля нищо. Само едно: да се вдигна среднощ, да заколя стражите и да дойда.

Хари поклати глава.

— И веднага бесило! — каза той. — Няма да се отървеш. Не измисли ли нещо друго?

— Нищо друго!

— Е, няма значение! Ние пък измислихме!

— Наистина ли? Казвай!

Хари набързо му разкри плана. Когато свърши, Тезей му стисна ръка.

— Ако убия звяра — каза той — и се спася, и се върна в царството си, ще те направя голям велможа в двореца си! Заслужаваш го!

— Да си жив и здрав, княже! — отвърна му Хари. — Но не бери грижа за мен. Родината ни да се освободи! За нея върша всичко! А сега трябва да си вървя! Стражите може да се усъмнят.

— На добър час! — каза Тезей. — В полунощ ще отворя вратата.

— Ще се скрия тук някъде в коридора и ще те отведа! — каза Хари, взе подноса и излезе.

Стражите ядяха вече здравата, току надигаха стомната и пиеха жадно от старото вино.

— Да ви е сладко момчета! Пийте, пийте без страх и ако искате, ще ви донеса още една стомна! Да е жива и здрава царкинята ни!

— За нейно здраве! — каза русият страж и надигна стомната.

— Хубаво ви преметнах! — измърмори Хари. — В полунощ ще бъдете мъртво пияни!

Двете девойки го очакваха.

— Всичко върви добре! — каза Хари, когато влезе. — Стражите скоро ще се озоват на седмото небе!

Часовете минаваха. От време на време Хари се промъкваше навън и наблюдаваше стражите. И се връщаше всеки път все по-зарадван.

— Направиха главите! Не могат вече да стоят прави!

Малко преди полунощ Хари се притули зад колона срещу вратата на Тезей. Двамата стражи сега се бяха изтегнали на плочите от двете страни на вратата и хъркаха.

„Сега ще чуе хъркането — помисли си Хари — и ще отвори вратата...“

Но изведнъж кръвта му се смръзна. От другия край на коридора под един светилник се появи Малис.

— Загубени сме! — прошепна Хари. — Ако мине оттук и види пияните стражи...

Като мълния му проблесна една мисъл.

Изскочи иззад колоната, нахлути бялата си шапка, която все още носеше и започна да вика като тичаше към Малис.

— Пожар! Пожар!

Малис се спря изплашен.

— Какво каза, готвачо? — извика му той.

— Пожар! Пожар!

— Къде?

— Ей там, зад складовете!

— В складовете ли! — възкликна Малис, извърна се и хукна обратно.

В този миг Тезей отвори вратата. Видя, че стражите се търкалят безчувствени, затвори вратата, прекрачи ги и застана нерешително сред коридора.

Хари се върна запъхтян.

— Да вървим бързо! — каза му той и го сграбчи за ръката.

Преминаха бързо по коридора, изкачиха се по стълбата в женското отделение. Малко след това почукаха на вратата на царкинята. Ариадна седеше на дивана, загърната в теменужен шал, и го чакаше. Щом чу почукването, веднага стана.

Тезей се намираше пред нея. Наведе се, целуна ѝ ръка.

— Добре съм те заварил, царкиньо! — каза ѝ той.

— Добре си дошъл, княже на Атина! — отвърна с треперещ глас Ариадна.

— Не бива да губим време! — каза Хари. — Малис обикаля коридора. Хайде, по-бързо!

— Царкиньо — каза Тезей, — изпратих ти печата на твоя пръстен, защото имам нужда от теб.

— Знам това. И държа на думата си. Ще ти помогна да се спасиш!

— Благодаря ти царкиньо!

— Не ми благодари. И аз имам нужда от теб.

— Казвай. Каквото и да поискаш, ще го получиш.

— По-късно ще ти кажа. Когато убиеш звяра и излезеш от Лабиринта.

— Помогни ми да изляза, това искам от теб. А след това поискай каквото си щеш.

Ариадна се наведе, взе от кошничката на Крино едно голямо кълбо прежда.

— Вземи го! — каза тя. — В него е спасението!

Тезей погледна учудено кълбото.

— Какво да го правя? — попита той.

Ариадна се засмя, като видя учудването на княза.

— Завържи единия му край на входа на Лабиринта и размотавай кълбото, докато вървиш... — изрече ликуващо царкинята.

— Разбрах! — възкликна радостно Тезей. — Искam да целуна ръката, която ме спасява.

Царкинята му протегна ръката си.

Хари се появи отново. Беше угасил светилниците в коридора, за да не може никой да ги види в тъмнината.

— Бързо! — каза той.

Хвана Тезей за ръка.

— Да вървим! — подкани го той.

Тезей целуна признателно бялата ръчичка на царкинята.

— Добър успех! — пожела му Ариадна и го придружи до вратата. — Върни се победител!

— Ще се върна победител! — отвърна Тезей. — И тогава ми поискай каквото пожелаеш. Заклевам се, че ще изпълня каквото ми поискаш!

— На добър час! На добър час! — промълви Ариадна, а сърцето ѝ биеше силно.

Двете сенки се промъкнаха в тъмнината, спуснаха се по стълбите, навлязоха в коридора. Тезей стисна развълнувано ръката на приятеля си, стражите все тъй хъркаха. Тезей ги прекрачи, отвори тихо вратата и влезе.

В този миг Малис се появи отново — връщаше се разгневен. Хари се скри зад колоната.

— Къде е онзи негодник готвачът, лъжецът? Ще го сграбча за гушата и ще го удуша! — викаше той и тичаше побеснял по коридора. — Ама кой е угасил светилниците тук? — изкрещя той. — Не виждам нищо!

Беше толкова ядосан, че не чу как стражите хъркаха блажено. Продължи да тича към готварницата, за да залови лъжеца.

Хари се отдели от колоната и потърка ликуващо ръце.

„Добре наредих всичко!“ — каза си той.

И се запромъква обратно към стаята на Крино.

LIX

На другия ден царят седеше на трона си, а около него, навели глава — старейшините. Печал и тревога бяха изписани по лицата им.

През последните дни бяха пристигнали кораби от далечни морета и бяха донесли неприятни новини. И сега царят и съветът му седяха и мислеха какво да направят.

— Царю — каза един старейшина, — царството ни е в опасност. Нашите прадеди построиха край всички морски заливи градове и ги нарекоха Миноя в чест на царете им. Досега тези градове ни бяха верни, събираха произведенията от своята област и ни ги изпращаха и приемаха нашите произведения и ги продаваха. Така забогатявахме.

Царят поклати глава.

— Да, да... — промълви той. — Така забогатявахме...

— А сега — продължи старейшината — същите тези градове се бунтуват. Миноите по егейските острови и на изток чак до Палестина, а на запад чак до Сицилия и Иберийския полуостров, нашите верни колонии сега вдигат глава. Не искат, казват, да бъдат повече роби, да купуват и да продават за наша сметка. Искат вече да въртят своя търговия. Ами тогава какво ще стане с нас?

Един старейшина, слабо, ниско старче, бедно облечено, се изправи.

— Време е — каза той — да зарежем големствата! Нашите роби в чужбина се пробудиха, отвориха им се очите, построиха си и те кораби, въоръжиха и те своя войска, станаха силни. Как ще можем вече да ги държим под нашето иго? Да вземем някакво решение и да зарежем големствата!

— Ами как ще живеем? — обади се един охранен съветник, собственик на много кораби и хиляди роби, които теглеха веслата и му донасяха най-скъпите стоки от всички краища на света. — Как ще живеем? — извика той отново. — Как ще живеем?

— Ще се приберем на нашия остров — отговори слабото старче. — Достатъчно е голям и може да се изхранва сам. Ще садим дървета,

ще обработваме нивите, ще ловим риба. Ще станем стопани. И да зарежем, ще кажа пак, големствата!

— Крит не може да поддържа живота си сам! — отвърна богатият търговец с многото кораби. — Нямаме много от необходимите ни неща, донасяме ги от чужди страни. Медта донасяме от Кипър, слоновата кост от страната на черните, скъпите плодове и маймуните от Египет, кехлибара от мразовитите страни на севера, калая чак от далечните британски острови, които през цялата година са обгърнати в мъгла.

Старчето го прекъсна. Повиши ядосано глас:

— Можем да живеем — извика то — и без скъпи плодове, и без маймуни!

Но тогава царят удари с жезъла си по плочите.

— Не викайте! — каза той.

Съветниците се стаиха, настана тишина. Тогава царят заговори:

— Поканих ви, за да узная мнението ви — каза той. — От това, което чух, разбрах, че има две мнения: или да се вдигнем с войска и кораби и да принудим колониите ни да се подчинят, или да ги оставим да се освободят и да се оттеглим на острова ни и да живеем както можем.

— Да се оттеглим, да мирясаме! — извикаха половината старейшини.

— Да изпратим кораби с войски и да им строшим главите! — извикаха останалите.

Тогава първият старейшина стана.

— Царю — каза той, — разпределени сме на две. Кажи и ти мнението си и ще стане тъй, както ти решиш.

Царят го изгледа ядосано.

— Ти си първият старейшина — каза той. — Изслушах всички. Само твоя милост не отваря уста. Защо? Какво таиш в ума си? Длъжен си да го кажеш!

Първият старейшина поклати глава.

— И да го кажа — отвърна той, — никой няма да ме послуша. Защото, ако кажа това, което мисля, всички ще се вдигнат да ме пребият.

— Говори свободно — каза царят, — няма да позволя на никого да те докосне! Ти винаги си бил най-мъдрият ми съветник, затова

говори и сега и ни просвети.

— Царю — каза старейшината, — заклеваш ли се, че каквото и да кажа, ти самият няма да се ядосаш и няма да вдигнеш жезъла си да ме удариш?

— Заклевам ти се! — отвърнал царят и положи дясната си ръка върху златните лилии на царския си жезъл.

Първият старейшина стана.

— Царю — каза той, — и едното, и другото мнение ми се струват неправилни. Ако се оттеглим на острова си, няма да можем да просъществуваме, ако обявим война, няма да можем да победим. Има само едно разрешение.

— Казвай! — заповяда царят.

Старецът се поколеба.

— Казвай! — отново заповяда царят.

— Щом ми заповядваш, царю, ще говоря. Има само едно спасение: да се помирим с атиняните. Крит и Атина да станат едно царство. В преклонна възраст си, царю, и нямаш син престолонаследник. Какво ще стане, когато умреш? Ала ако се помирим и се обединим с атиняните, тогава ще може да те наследи един чудесен младеж, справедлив, силен, умен.

— Кой? Кой? — завикаха всички с пяна на уста.

— Тезей!

— Тезей ли! — извика царят и челюстта му затрепери.

— Тезей! Той ще тръгне на война и ще победи. Той ще върне на изпадналото ни царство някогашната му слава и големи богатства!

— Един чужденец! — възкликна презрително царят. — Един чужденец да седне на моя престол!

— Направи го свой зет! — отвърна му старейшината. — Направи го свой зет! Дай му за жена някоя от дъщерите си.

— Никога! — изкрещя старият цар. — Утре ще го хвърля на Минотавъра да го изяде!

— Цар си, стори каквото щеш! Но поиска мнението ми и ти го казах. Царството ни е в опасност. И не съм ти казал още най-голямата опасност, царю, русите варвари дорийците се струпват на север и се спускат насам! Завзеха Тракия, навлязоха в Македония, нахлуха в полята на Тесалия, идат все по-на юг, завладяват островите, приближават и нашия остров. Ако утре се появят и тук с хиляди кораби,

с безкрайна войска, какво ще правим? Кой цар ще стане и ще позове народа, и ще застане начело, и ще ги прогони?

— Мълчи! — извика царят, който не можеше да сдържи повече гнева си. — Ти си предател!

Първият старейшина поклати глава.

— Единствен аз виждам истината. Ако не стане това, което предлагам, загубени сме!

— Стига! — извика царят и стана.

Обърна се към първия старейшина.

— Ако не се бях заклел — каза му той, като клатеше заканително пръст, — ако не се бях заклел, щях да те изгоня от царството си!

— Аз сам ще отида в изгнание — отговори първият старейшина. — Ще взема децата и внуците си и ще отида да живея в друга страна. Тук приближава гибел!

— Злокобна птица, кукумявка! — извика старият цар и вдигна жезъла си. — Сега се правиш и на пророк! Ще вземеш да ми кажеш, че ще изгорят и моя дворец, че ще го превърнат в пепелище, нали!

— Човешкият ум понякога може и да пророкува. Да, царю, ще дойде ден, когато и твоят дворец ще се превърне в пепелище! И то скоро!

— Махай се! Не искам да те виждам повече!

— Отивам си! Още утре ще се кача на корабите си с децата и внуците си и ще замина. Сбогом, царю, пък дано един ден да изляза лъжец! Но боя се, че това, което казах, ще стане!

LX

— Свърши вече, мина и третият ден! Утре твой приятел, царският син на Атина, и тринадесетте му другари ще слязат в Лабиринта — каза Икар на приятеля си и въздъхна.

Беше се свечерило вече, двамата приятели бяха отишли на брега на реката, свряха се сред цъфналите мирти и поведоха разговор.

Хари беше неспокоен. „Дали Тезей ще може да победи страшното чудовище? Ще излезе ли от Лабиринта? И ако излезе жив оттам, дали народът няма да се нахвърли върз него и да го пребие? Тезей ми каза, че царят му се заклел, че няма да го убие, но ще удържи ли на думата си? Как ще успее скъпият ни княз да се спаси и да се завърне в родината си?“

Тези неща си мислеше Хари със свито сърце.

— Не се безпокой, Хари — каза Икар. — След няколко дни крилата ще бъдат готови и ще избягаме.

— Не мисля за себе си — отвърна Хари.

Икар понечи да заговори, но Хари бързо протегна ръка и му запуши устата.

— Шт! — произнесе той тихо.

И наостри слух.

Наблизо зад един стар платан се чу тих разговор. На Хари му се стори, че постоянно се споменава името на Тезей.

— Шт! — отново прошепна той на приятеля си. — Говорят за Тезей.

И двамата се проснаха на земята и се послушаха.

Изглежда, че тези, които разговаряха зад платана, бяха двама. По гласовете им личеше, че единият беше много стар, а другият — зрял мъж.

Мъжът каза:

— Народът узна това, което си казал тази сутрин на царския съвет. И роптае.

— Малис! Малис! — промълви Хари. — Познавам добре гласа му.

— Мълчи! — прошепна Икар. — Мълчи да чуем...

— Какво казва? — запита старческият глас. — Какво казва народът?

— Че си се наговорил с Тезей, получил си много злато и предаваш родината си.

Замълчаха. Разнесе се тежка въздишка.

— Аз ли? — произнесе старческият глас. — Аз ли? Ами че аз никога не съм говорил с Тезей! Видях го, когато всички дойдоха в двореца, и ми направи впечатление гордият му вид и благородството му. И си казах: „Ех, да си имахме и ние такъв престолонаследник!“. И пак ще повторя: Критското царство е в опасност! Ако имахме цар като Тезей, щеше да се спаси. Това е моето мнение!

— Старейшино — обади се мъжкия глас, — това е и моето мнение. Какво да правим тогава?

— Казах ти, да се приготвим да заминем. А пък ти, особено след като царят се отнесе така с теб...

— И да не се ли видим преди това с Тезей?

— Не. Ще кажат, че сме били подкупени и сме се споразумели с него да вдигнем бунт.

— Но ако мислим, че само така може да бъде спасено отечеството ни?

Старецът помълча известно време. Но най-сетне гласът му прозвуча.

— Най-добре би било да стане това, което предложих на царя. Така всичко ще се оправи.

— Какво?

— Царят да даде за жена на Тезей някоя от дъщерите си...

Хари стисна ръката на приятеля си.

— Чу ли? — попита го той тихо.

— Да — отвърна Икар.

В това време двамата мъже станаха. Приятелите ни чуха как стъпките им се отдалечават. И скоро заглъхнаха напълно нататък, по брега на реката.

Приятелите ни също станаха.

— Да вървим — каза Хари, — време е да занеса подноса с ядене на Тезей.

— Ще му кажеш ли какво чухме?

— Да.

— И на царкинята ли ще кажеш?

Хари се усмихна.

— Да не мислиш, че царкинята ни няма същото наум? Но добре знае, че баща ѝ не иска това. Сама една дума да каже, и баща ѝ веднага ще заповяда да разкъсат на парчета Тезей.

— Тогава какво трябва да се направи? Видя, че и страшният Малис е станал приятел...

— Нека не бързаме. Нека всичко стане едно по едно, по реда си. Засега най-наложителното е това, Тезей да убие звяра и да излезе от Лабиринта. Нека първо станат тези две неща, а после ще видим.

— Прав си — каза Икар. — Аз бързам, нетърпелив съм, а ти крачиш бавно, но сигурно.

— Ти имаш крила — отвърна му със смях Хари, — а аз имам крака. Това е разликата!

Когато стигнаха до двореца, двамата приятели се разделиха. Хари си сложи отново бялата шапка и бялата престилка и слезе в готварницата. Взе пълния поднос, изкачи се по стълбите, стигна пред вратата на Тезей. Двамата стражи го гледаха засмени.

— Какво ни погоди снощи ти? Напихме се като пънове. Добре, че не мина някой офицер да ни види...

— Какво? — възкликна уж изненадано Хари. — Да не сте го ударили на песни? Или пък да не би да сте се проснали на плочите и да сте захъркали?

— Ние ли! — възкликнаха и двамата, като засукаха гордо мустак. — Ние да се отърколим на плочите! Не ни познаваш! Стоим тук като канари!

Хари се засмя.

— Добре — каза той, — а сега ми отворете да вляза. Нося му последното ядене на този клетник.

— Добър младеж — обади се единият от стражите, — кротък. Отначало викаше, а сега...

Отвориха вратата, Хари влезе.

Тезей стоеше до малкото прозорче и гледаше навън в нощта.

Навярно беше потънал в дълбок размисъл, защото не чу, че Хари влезе.

— Добър вечер, княже — каза тихо Хари.

Тезей се извърна.

— Добре дошъл, мили Хари — отвърна той. — Тази вечер за последен път ми донасяш подноса. Кой знае къде ще вечеряме утре...

— На кораба! — изрече уверено Хари. — На кораба, на който ще бъдат вдигнати бели платна!

Тезей се усмихна.

— И аз така мисля. И ти ще седиш от дясната ми страна...

— От лявата! — поправи го със смях Хари.

— От лявата ли, защо?

— Защото от дясната ти страна, княже, ще седи друго лице...

Тезей се изчерви.

— Може би... може би... — прошепна той.

Тогава Хари набързо му разправи какво беше чул край реката.

Тезей поклати глава.

— Старият й баща никога няма да склони... — каза той.

Вратата се откряна. Подаде се една глава.

— Ей, ей, какво си приказвате вие там?

— Малис! — прошепна изплашено Хари.

— Ти излез навън! — изрече отново гласът. — Вземи подноса и си върви!

Хари грабна подноса, вдигна го високо, за да прикрие лицето си, и с един скок се озова в коридора.

— Пак се отървах! — промълви той. — Отървах се!

Малис влезе в стаята на Тезей, затвори вратата. Пристъпи към княза.

— Княже — каза той, — аз съм дворцов офицер и идвам да поговоря с теб...

— Слушам те — отвърна Тезей с царствена вежливост. — Това е последната ми вечер, каквото имаш да го казваш, казвай го бързо!

— Това, което ще ти предложи, не е от обич към теб, а от обич към моята родина.

— Още по-добре... Така ще бъда сигурен, че ще говориш истината. И тъй?

— Царството ни е в упадък. Нашите колонии искат независимост, русите варвари дорийците идат, народът ни, потънал в богатство и благополучие, забрави да воюва, а царят ни е стар и няма син.

— Знам всичко това — отвърна Тезей.

— Но не знаеш извода, който ще направя от всичко това!

— Какъв извод?

— Да се помирим с Атина, да се ожениш за някоя от царските ни дъщери и по този начин законно да се възкачиш на критския престол.

— Старият цар ще се възпротиви. Кой ще ми помогне?

— Имаш тайни приятели в двореца и в града — отговори Малис. Тезей помисли известно време.

— Не — каза накрая той, — засега не! Чакай първо да изпълня дълга си, да се преборя с вашия звяр. Ако го победея, това ще означава, че Бог е с нас, и тогава вече ще видим.

— Но дори да убиеш звяра — отбеляза Малис, — как ще излезеш от Лабиринта?

Тезей се усмихна.

— Не бери грижа, приятелю — отвърна Тезей, — богиня Атина, моята закрилница, ще върви пред мен в Лабиринта и ще ми сочи пътя!

LXI

Съмна се. Тезей препаса стегнато двуострия си стоманен нож, скри в пазвата си голямото кълбо, прекрачи прага и излезе на големия двор. Останалите тринадесет негови другари бяха вече там и го чакаха.

Три дни и три нощи бяха пирували и сега бяха малко уморени. Девойките бяха бледи, а младежите — отслабнали.

Щом зърнаха Тезей, бързо изтичаха да го посрещнат.

— Добре дошъл, княже наш! — приветствуваха го те, а девойките му целунаха ръка.

— Ти ще ни спасиш! — казваха му те. — Ти ще ни спасиш!

Животът им изглеждаше хубав, не искаха да умрат.

Тезей ги гледаше строго.

— Бъдете винаги готови да посрещнете смъртта! — каза им той.
— Няма по-голям позор от страха!

Девойките се изчервиха посрамени.

Тезей се качи на един камък, извика:

— Приближете се! Елате тук при мен!

Мнозина от придворните се бяха събудили и бяха слезли на двора, за да видят младежите, които се готвеха да умрат. Някои прозорци на двореца бяха отворени, на един украсен с позлата прозорец на женското отделение се появи руса девойка. И до нея — друга, по-дребна, мургава.

Тезей вдигна очи, погледна. Позна царкиня Ариадна, но лицето му остана невъзмутимо.

— Елате тук при мен! — отново каза той на другарите си.

Тринадесетте младежи и девойки го наобиколиха. Пристъпиха няколко крачки, застанаха малко по-назад от тях и нашите двама стари приятели Икар и Хари.

— Ръката ти трепери в моята — каза Икар.

— Няма нищо — отвърна Хари. — Ранно утро е още и ми е студено.

Тезей вдигна ръце.

— Братя — каза той, — настъпи мигът, когато трябва да покажем дали имаме смел дух. Достойнството на човека проличава пред смъртта. А ние се намираме пред смъртта. Покажете се смели. Не посрамвайте нашето отечество Атина!

Всички вдигнаха ръце и очите им блеснаха.

— Не се боим от смъртта! — извикаха седем женски и шест мъжки гласа. — Не се боим от смъртта!

— Да се помолим сега на Атина, богинята закрилница на отечеството ни!

Всички вдигнаха ръце към небето и Тезей изрече със силен глас:

— Атина, богиньо на силата и мъдростта, тук сме! Тук, в двореца на царя на Крит, който иска да ни убие! Атина, сега ще слезем в подземията на двореца да се преборим с човекоядното чудовище Минотавъра. Вдигни копието си, Атина, помогни ни!

Дворцовите стражи дойдоха, обкръжиха младежите. Началникът на малобройната охрана беше Малис. Царят го беше понижил от високия му пост началник на дворцовата стража и му беше поверил само пазенето на Минотавъра.

Малис се приближи, погледна Тезей и му кимна скришом. Сякаш искаше да го попита какво решение е взел.

Но Тезей го гледаше равнодушно.

— Време ли е вече? — попита той. — Време ли е вече да слезем в Лабиринта?

Малис пристъпи още една крачка, сниши глас:

— Това ли е решението ти? — попита го той.

— Да.

Лицето на Малис стана сурово. Вдигна двойната си секира.

— Напред! — извика той и тръгна към подземията на двореца.

Един тънък гласец се чу от украсения с позлата прозорец на женското отделение. Но прозорецът бързо се затвори и никой не разбра коя беше жената, която бе извикала.

— Да вървим! — каза и Хари на другаря си.

— Ами ако те види Малис? — възкликна Икар, като забеляза, че приятелят му трепери от тревога.

— Умът му е другаде сега... И после, така както съм облечен, кой ще ме познае?

И посочи бялата шапка, която беше смъкнал чак до веждите си и бялата си престилка.

— По-добре иди си легни... Уморен си — каза му Икар.

— Да вървим! — повтори упорито Хари.

Шествието беше вече тръгнало, седемте младежи и седемте девойки вървяха с твърда стъпка и пееха химна на Атина.

Следваше ги голямо множество от мъже и жени. А още по-назад крачеха Икар и Хари.

Когато стигнаха до входа на Лабиринта, Малис вдигна двойната секира.

— Спрете! — извика той.

Всички спряха.

— Седемте младежи и седемте девойки — извика Малис — да пристъпят една крачка.

— Вземете борини — каза им той, — за да виждате в тъмнината.

Раздаде борини на всички, после се извърна към множеството, което ги бе последвало.

— А вие не продължавайте повече! — заповяда той. — Тишина!

Всички млъкнаха. И изведнъж се разнесе страшен рев дълбоко долу от основите на двореца. Хората пребледняха.

— Подуши храната си звярът и зарева! — каза един старец на жена си.

Жена му го хвана под ръка.

— Хайде да си ходим... Страх ме е...

— Какво се страхуваш? — каза старецът и се засмя. — Звярът е вързан с вериги, не може да избяга!

— Страх ме е! — отново прошепна разтреперана старицата.

— Не се бой, стрино! — обади се един човек до нея. — Минотавърът е от царски род, научен е на хубаво! Не яде старческа плът...

Старицата се ядоса.

— Стара ли мислиш, че съм, а? — каза тя и оправи боядисаните си кичури, които ѝ падаха на ушите.

— Тишина! — отново извика Малис.

После се обърна към Тезей, устните му се усмихваха саркастично.

— Заповядайте — каза той, — минете!

Тезей се извърна към другарите си.

— С помощта на Атина! — каза той. — Да вървим!

Вдигна десния си крак, мина през вратата, последваха го смълчани, малко пребледнели, тринадесетте му другари.

LXII

Щом влязоха в подземията и вратата се затвори, Тезей се спря.

— Запалете борините! — каза той.

Запалиха борините, които осветиха огромна продълговата пещера и в дъното ѝ — каменна стълба.

Тезей измъкна от пазвата си кълбото, завърза края на края за един камък.

— Последвайте ме! — каза той и започна да размотава нишката.

Подът беше хлъзгав, пристъпваха предпазливо, като се опираха един о друг. Тезей вървеше начело съвсем сам и размотаваше внимателно кълбото.

Никой не продумваше дума. Стигнаха до стъпалата, спуснаха се по тях. Вървяха, вървяха, пътят се извиваше, свърваха насам, сетне натам, загубваха се. Но Тезей държеше внимателно нишката и я размотаваше.

И изведнъж се разнесе отново страшен рев. И силно дрънчене на вериги. Младите хора спряха. Дъхът им секна.

— Смелост, девойки, смелост!... — казаха младежите и ги хванаха за ръка. — Да вървим.

Тръгнаха отново. Навлязоха пак в усукани пътеки, попаднаха пак в заплетени кръгове.

Неочаквано тежка миризма удари ноздрите им. Сякаш влизаха в обор.

„Стигаме...“ — каза си Тезей и тихо измъкна стоманения си нож.

Горещ смрадлив дъх го лъхна в лицето. Вдигна борината, погледна. Пред него с отворени уста, изправен, стоеше Минотавърът и го гледаше.

Увеличи крачките си.

За миг Тезей потръпна. Отстъпи крачка, вдигна ножа.

— Стойте! — извика той на другарите си, без да се извърне.

Минотавърът го гледаше с кървясали очи. Два вити рога изскачаха сред косата му и блестяха под светлината на борината.

Тялото му беше човешко, зеленикаво и подпухнало, някак нездравно, болнаво. Подутите му крака бяха оковани в тежки вериги.

Тезей се поколеба за миг.

„Това ли е страшното чудовище? — помисли си той. — Ами че това е едно болно същество, грозно, нито животно, нито човек.“

Неочаквано съчувствие обхвана сърцето му. Борината му започна да гасне.

Силен глас се разнесе зад него:

— Тезей, да дойдем ли да ти помогнем?

Андрокъл бе извикал и бе пристъпил напред.

— Не! — отговори Тезей.

Андрокъл се спря.

— Какво правят? — каза той. — Не ги чувам да се борят. А и борината му вече угасва.

Младежите и девойките се опряха на влажната стена, затаиха дъх и се ослушаха. Чувахе се гласът на Тезей.

— Говори със звяра! — каза Клио.

— Мълчете да чуем!

Сега гласът на Тезей се чу още по-силно:

— Можеш ли да говориш? О, страшно чудовище, можеш ли да говориш?

Разнесе се леко мучене, като жалба. Чу се как звярът заскърца със зъби.

— Говори ми! — отново каза Тезей. — Кажи една дума, та да ти олекне!

Отново му отвърна тъжно мучене.

— Не му говори, убий го! — извика Андрокъл.

— Тихо! — извика ядосано Тезей.

Младежите и девойките отново се скупчиха до стената и зачакаха.

Борината на Тезей запраця, пръсна последните си искри и угасна.

— Борината му угасна! — прошепнаха девойките ужасени. — Сега ще го изяде!

И изведнъж загърмяха вериги, затракаха челюсти, чу се шум от жестока борба.

Младежите и девойките се свиха.

— Атина — мълвяха те. — Атина, слез и му помогни!

Пещерата кънтеше от борбата. Звярът ревеше и целите основи на двореца се тресяха. И неочаквано се чу сгромолясването на тежко тяло върху плочите. Разнесе се див, отчаян рев, като на бик, когото колят.

Андрокъл тръгна напред, последваха го, треперещи, останалите му другари. И изведнъж от всички гърди се изтръгна ликуващ вик. Тезей стоеше пред тях, блед, мълчалив, а от ножа му капеше гъста черна кръв.

— Да живее нашият княз! — извикаха всички, хвърлиха се връз него и го запрегръщаха.

— Тихо! — изрече повелително Тезей и избърса потта, която се стичаше, примесена с кръв, по гърдите му.

— Ранен ли си, Тезей? — запита го Клио.

— Ранен ли си? — попитаха го и младежите и опипваха гърдите му.

— Да вървим — промълви Тезей с уморен глас.

Вдигна конеца от пода, тръгна пак начело.

Радостни, засмени, другарите му го следваха. Сега вървяха бързо, изкачиха се по стълбата, минаха по заплетените криволичещи улички, стигнаха до вратата.

Навън народът шумеше като море. Царят също беше дошъл и чакаше. Ариадна стоеше до него бледна. Крино, Хари и Икар, опрени на една колона, гледаха страшната врата на подземиято и мълчаха.

— Какво чакаме? — попита някой от множеството. — Сигурно вече ги е изял.

— Такъв е обичаят — отвърна един старец. — Така се прави всяка година. Ако до пладне никой не излезе, това ще рече, че Минотавърът ги е превърнал в четиринайсет залъка. И тогава правим жертвоприношение на Великата Богиня. И тържеството свършва.

Хари се обърна към сестра си:

— Бавят се... бавят се... — прошепна той.

Но Крино сега гледаше господарката си и не му отвърна. Ариадна бе пристъпила напред и се бе опряла на вратата.

Малис я погледна и скришом се засмя. Отрова капеше от устните му.

— Овдовя царкинята ни — прошепна той, — овдовя, преди да се омъжи.

Изведнъж множеството се разлюля. Всички се повдигнаха на пръсти, за да видят, стори им се, че вратата помръдна, сякаш някой отвътре я дърпаше, за да я отвори.

Царят се понадигна от престола си. Изблеци очи, нададе вик. Вратата се отвори и Тезей се появи на светло, опръскан с кръв, спокоен, мълчалив.

LXIII

Ариадна нададе радостен вик. Изтича да стисне ръката на героя. Но царят беше вече слязъл от престола си, изблъска грубо дъщеря си, приближи се до Тезей.

— Уби ли го? — запита го той със задавен глас.

— Да.

Народът чу това, закрепця.

Царят се обърна към народа, посочи Тезей:

— Убийте го! — каза той.

Юрна се народът, но Ариадна се намеси.

— Чакайте! — извика тя. — Аз заповядвам!

Извърна се към баща си.

— Тате — произнесе тя със строг глас, — ти се закле!

— Какво се заклех?

— Че ще му подариш живота, ако убие Минотавъра. Да или не?

Царят мълчеше.

— Един цар — продължи Ариадна — не престъпва клетвата си!

Царят мълчеше.

— Един цар — повтори със строг глас царкинята — не престъпва клетвата си!

Царят наведе глава. Извърна се към народа:

— Оставете го — каза той. — Заклех се, няма да престъпя клетвата си. Вървете си!

Обърна се към Малис:

— Отведи стражите! Вървете си и вие!

Всички си отидоха. Останаха само царят, Ариадна и четиринадесетте младежи и девойки. Скрити зад колоната, останаха и нашите трима приятели — Хари, Крино и Икар.

Царят отново седна на престола си. Кимна на Тезей.

— Ела тук, приближи се — каза му той.

Тезей пристъпи крачка.

— Слушам! — произнесе той.

— Върви си веднага! — извика царят, като с мъка сдържаше яростта си. — Качи се на проклетия си кораб и се махай!

— И аз това искам — отвърна спокойно Тезей, — да си отида!

Обърна се към другарите си.

— Да вървим! — каза той.

— Не бързай! — извика царят. — Вземи това копие, занеси го на баща си. То е символ на войната. Кажи му, че още преди да мине лятото, ще дойда в града му и ще срина двореца му. Ще го превърна в пепелище, и ще разпръсна пепелта му по всички ветрове! Казах!

Тезей сграбчи копието, което царят му подаде.

— Приемам войната! — каза той. — Чакам те!

И се засмя иронично.

— Защо се смееш?

— Внимавай, стари царю, да не би аз да дойда преди това тук и да превърна в пепелище твоя дворец! Остаря, остаря и царството ти, дойде нашият ред!

Царят се изплаши. Отпусна глава назад, целият пребледнял.

Ариадна се спусна, повдигна го.

— Татко! — извика тя. — Татко!

Но старецът беше припаднал.

Ариадна гребна вода от близкия басейн, поръси баща си.

Старецът се съвзе.

— Заведи ме в двореца... — промълви той. — Повикай стражите...

Крино изскочи иззад колоната, спусна се да помогне на господарката си. А Хари изтича в двореца, повика стражите.

И след малко Малис и войниците вдигнаха стария цар на ръце, изкачиха го по голямото стълбище, внесоха го в двореца и го положиха на леглото му. Ариадна и Федра, надвесени връз него му вееха.

Тезей се обърна към другарите си.

— Вие вървете на пристанището — каза им той, — пригответе кораба.

— Няма ли да дойдеш с нас? — попита го Андрокъл.

— Ще дойда малко по-късно. Имам още една работа в двореца.

— Не се бави! — извикаха му младежите и девойките, като го гледаха с тревога.

— Преди да се мръкне, ще бъда при вас. Вървете!

LXIV

Тезей прекоси двора, изкачи се по стълбището, влезе в двореца. Стражите го гледаха и се отдръпваха с възхищение и омраза.

Сега, след като бе убил страшния звяр в основите на двореца, струваше им се, че основите на царството им се бяха разтърсили. Сякаш бе рухнал големият стълб, който ги крепеше. Морското господство на Крит се клатушкеше, готово да падне.

При една извивка на коридора, тъкмо пред стълбището на женското отделение, Малис изведнъж се появи пред Тезей. Спря се. Изглежда го и той с възхищение и омраза.

— Има още време — каза му тихо Малис.

— Това, което не ми се дава с добро, ще го взема с меча си! — отвърна му Тезей и отмина.

Горе на площадката срещна Хари.

— Тъкмо тръгнах да те потърся, княже! — каза Хари, сграбчи ръката му и я целуна.

— Търсиш ли ме? — попита Тезей.

— Да, царкинята ме изпрати.

— Да вървим.

Минаха през благоуханните тесни коридори на женското отделение, стигнаха пред кипарисовата врата с изрисуваните бели лилии. Влязоха. Ариадна стоеше права и чакаше.

— Царкиньо — каза Тезей и й целуна ръка, — дойдох да ми кажеш сега каква отплата искаш от мен. Не съм забравил, че на теб дължа живота си.

Царкинята мълчеше. Тя, която беше толкова смела, сега стоеше бледа и нерешителна.

— Защо не говориш? — попита Тезей. — Преди да се мръкне, трябва да бъда на кораба и да замина.

Крино се беше свлякла в нозете на господарката си и плачеше. От радост ли? От тъга ли?

Хари застанал до Тезей, беше нетърпелив, бързаше да отидат на пристанището. Нали големият му приятел беше обещал, че ще го вземе със себе си!

— И тъй? — отново запита Тезей. — Каква отплата искаш от мен, царкиньо?

Тогава Ариадна вдигна глава и го погледна право в очите.

— Вземи ме със себе си! — промълви тя.

Тезей сграбчи ръката ѝ.

— По-голяма отплата от тази не искам! — каза той. — Ела!

— Когато се мръкне, ще се измъкна скришом и ще дойда на кораба ти. Чакай ме.

— Царице моя — изрече Тезей, — добре си дошла!

И ѝ целуна ръка.

— Оставям те на Хари — каза той. — Елате заедно, той ще ти помогне, ако се наложи. Добра среща!

Тезей си тръгна, като просто летеше от радост. Хвърли последен поглед на двореца, на дворовете му, терасите, кулите, складовете, работилниците, на съкровищата от блага — делвите бяха пълни с вино, олио, жито, маслини. Каменните ковчези долу под земята бяха пълни със златни пръстени, гривни, обеци и скъпи тъкани...

— Добра среща — прошепна той, като махна с ръка. — С помощта на Атина още това лято отново ще се срещнем!

Пое по пътя за пристанището, като кроеше големи планове в ума си.

„Тази империя, критската — мислеше си той, — направи каквото можа. Велики дела! Издигна градове по всички краища на земята, завладя с корабите си и с търговията си целия свят. Даде велики майстори, построи блестящи дворци, покри с великолепно рисунки стените, създаде велика цивилизация. Но сега вече изветря. Не може да даде нищо повече. Пречи и на нас, новите царства да напреднем, да извършим и ние велики дела. Пречи на духа да мине. Трябва да бъде унищожена! Аз с помощта на богиня Атина ще я разгромя!“

Това си мислеше гордият младеж и се спускаше бързо към пристанището. Щом зърна морето, той си пое дълбоко дъх.

— О, море! — промълви той. — О, родино!

Завари другарите си на кораба. Всички седяха на палубата, заклали бяха две агнета, купили бяха две стомни с вино от пивницата и

сега седяха радостни, ядяха и пиеха, и пееха.

Пееха за избавлението си, пееха за завръщането си в любимата родина, възпяваха юначеството на Тезей.

— Е, да ви е сладко! — извика им Тезей. — И аз съм гладен!

От сутринта не беше ял нищо и сега изведнъж усети силен глад.

— Добре дошъл! — извикаха радостно другарите му, станаха и го поставиха да седне в средата.

Наляха му чаша вино.

— За ваше здраве! — каза Тезей, като вдигна високо чашата си.

— И успешно завръщане в родината!

LXV

Старият цар повдигна глава от възглавниците.

Федра и Ариадна бяха край него и го разхлаждаха с розова вода.

— Замина ли? — попита царят.

— Слезе на пристанището — отвърна Ариадна. — Тази вечер заминава.

— Уби Минотавъра... — изрече с плачлив глас баща ѝ. — Уби Минотавъра...

И сълзи течаха от старческите му очи.

— Защо плачеш, татко? — попита Федра и се наведе да го погали по потъналата в пот глава.

Старецът се понадигна. Огледа се.

— Има ли някой друг тук вътре? — попита той.

— Никой.

— Трябва да ви разкрия една тайна — изрече царят с отпаднал глас. — Закълнете ми се, че никому няма да я кажете. Ако се разчуе, мощта на войската ми ще секне и народът ще ме изостави.

— Кълнем се — произнесоха двете царкини. — Кажи ни тайната си, татко, та да ти олекне.

Старецът беше станал восъчноблед. Дъщерите му се приведоха, за да чуят.

— Има старо предсказание, деца мои, никой не го знае...

Замълча. Дъхът му секваше.

— Какво предсказание, татко?

— Онзи, който убие Минотавъра, ще се възкачи на престола ми!

Гласът му секна, старецът се отпусна назад върху възглавниците.

Двете сестри се спогледаха. Федра смръщи вежди. Пристъпи към сестра си.

— Предателка! — каза ѝ тя с глух глас.

— Федра — отвърна ѝ спокойно Ариадна, — писано е било. Какво сторих?

— Всичко знам! Мълчи!

— Такава е била волята на съдбата!

— Мълчи!

Ариадна млъкна. Старецът отвори очи. Надигна се.

— Ще се възпротивя! — произнесе той сега с укрепнал глас. — И ако е писано да бъде последният цар на Крит, няма да посрамя рода си. Ще умра с оръжие в ръка!

Позамълча.

— Повикайте старейшините! — каза той. — Повикайте, Малис! Повикайте пълководците и военачалниците ми! Искам да им говоря!

Ариадна понечи да се отправи към вратата, но Федра я сграбчи за рамото.

— Аз ще отида! — каза тя и излезе.

Ариадна се наведе към баща си. Две едри сълзи потекоха от очите ѝ. Старецът протегна ръка, погали я.

— Защо ме гледаш така? — попита я той. — Сякаш се сбогуваш с мен.

Ариадна не отговори. Наведе се, целуна баща си.

— Защо плачеш? — попита старецът. — Какво се е случило?

— Нищо, татко.

Искаше да каже: „Заминавам, няма да те видя никога вече“, но не можа. Гърлото ѝ се задави, не можеше да говори.

Старецът поклати глава.

— Ние, хората — каза той, — сме нищо. Играчки. Съдбата си играе с нас в ръцете си.

В този миг Федра влезе.

— Идат — каза тя.

— Вървете си — обърна се царят към дъщерите си. — Оставете ни нас, мъжете, да вземем някакво решение.

Старите съветници и офицерите влязоха. Насядаха около царя.

Двете царкини излязоха.

— Федра — каза Ариадна, като хвана сестра си за ръка. — Федра, искам да поговоря с теб.

— Не ме докосвай!

— Не съм виновна аз... — промълви Ариадна. — Чуй ме, грижи се за баща ни... Стар е, не го оставяй сам.

Федра се извърна. Устните ѝ трепереха.

— Заминаваш ли? — попита тя.

Ариадна сведе глава.

— Да... — отвърна тя тихо.

— С него ли?

— Да...

Федра позамълча. И после додаде:

— По-добре! Върви си! Не ти е вече мястото тук! Върви си! Предаде отечеството си, ще бъдеш наказана.

Ариадна безмълвно се качи в стаята си. Крино беше там и я чакаше.

— Крино — каза Ариадна, — събери вещите ми. Дрехите ми, накитите, всичко каквото имам.

— Събрах ги — отговори Крино и посочи двата пълни сандъка.

— Къде е Хари?

— Отиде да доведе роби, за да отнесат сандъците на кораба. И да се сбогува с Икар...

Ариадна огледа наоколо — сбогуваше се със стаята си.

— Сбогом! Сбогом!... — промълви тя.

Зърна статуетката на богинята в нишата на стената. Приблужи се, взе я, пхна я в пазвата си.

— Ела с мен, любима Богиньо, закрилнице моя! — промълви тя.

Крино я гледеше и с усилие сдържаше сълзите си.

„Господарката ми ще замине — мислеше си тя. — Ще замине и няма да ме вземе...”

Ариадна се извърна към любимата си робиня.

— Крино... — каза й тя тихо.

— Господарке...

— Ще дойдеш ли с мен?

Крино падна в нозете й.

— Господарке — каза тя, — и до смъртта, и отвъд смъртта ще бъда с теб!

Смрачаваше се. Вечерницата блестеше на небето.

— Свечери се — каза Ариадна.

Вратата се отвори, появи се Хари, а зад него и четирима роби. Вдигнаха тежките сандъци, слязоха по стълбите.

— Готова ли си, царкиньо? — попита Хари.

Извърна се към скъпата си сестра, сякаш я питаше с очи.

— И аз! И аз! — извика радостно Крино. — И аз идвам с вас!

Хари се наведе, прегърна нозете на царкинята.

— Благодаря ти, царкиньо! — произнесе той.

— Да вървим — каза Ариадна.

Отвориха вратата, царкинята излезе първа, след нея Крино и последен Хари.

— Татко — прошепна Ариадна, като погледна назад, — сбогом!

— Добра среща! — промълви тихо Хари. — Добра среща през лятото!

LXVI

Мръкна се. Вечерницата блещукаше на небето. Големите звезди се появиха, Зевс, ослепително бял, искреше като диамант. По-нататък се появи и Марс, червен като бога на войната.

Корабът беше готов. Младежите и девойките седнаха и хванаха греблата. Тезей, изправен до кормилото, чакаше.

„Бавят се... бавят се... — мислеше си той неспокоен. — В последния миг може да се е появила някаква пречка. Но имам доверие на Хари. Той ще се оправи. Умен е и смел. А тъкмо това е нужно!“

— Идат! Идат! — извика Андрокъл, когото Тезей беше изпратил да ги пресрещне.

Първа се показа Ариадна. Видя Тезей, усмихна се. Протегна десния си крак, стъпи на кораба. Крино вървеше зад нея.

— Ами Хари? — попита разтревожено Тезей. — Къде е Хари?

— Сбогува се с приятеля си Икар. Търсеше го следобед и сега го намери на пристанището.

— Андрокле! — извика Тезей. — Иди да го намериш и да го доведеш. Нямаме време!

Хари стоеше в един притулен кът на пристанището, говореше и се сбогуваше с любимия си приятел.

— Икаре — казваше му той, — ела и ти с нас. Ще кажа на Тезей и ще те вземе.

— Не — отвърщаше Икар, — как мога да изоставя баща си? Ще замина с него.

— Кога?

— Ами след няколко седмици. Крилата ще бъдат вече готови и ще литнем като чайки над морето... И ще дойдем да ви намерим.

Хари поклати глава.

— Платната на кораба са най-сигурните крила — каза той. — Ела с нас...

— Хари! Хари! — разнесе се зад него силен глас.

Хари се извърна, Андрокъл тичаше запъхтян.

— Ела! — извика му той. — Бързо!

Хари стисна ръка на приятеля си.

— До скорошна среща, скъпи Икаре! — каза той.

— До скорошна среща, скъпи Хари!

И се разделиха.

„Дали ще го видя пак някога?“ — мислеше си Хари, докато тичаше зад Андрокъл към кораба.

Откъде можеше да знае горкият Хари какво беше писано на любимия му приятел!

— Хайде, Хари, бързо! — извика Тезей, щом видя малкия си приятел.

Андрокъл скочи на кораба, след него — и Хари.

— Напред! В името на Атина! — изрече той и даде знак за тръгване.

Вдигнаха котвата, грабнаха веслата младежите и девойките, минаха край акостиралите кораби, излязоха от пристанището.

Духаше приятен ветреца, морето радостно се полюшваше.

— Вдигнете платната! — заповяда Тезей.

Сега корабът бързо пореше вълните, отправяше се на север.

В гърдите на младите хора сърцата им пърхаха като гълъби.

— Кога ще стигнем? — казваха те. — Кога ще стигнем в родината?

Ариадна, надвесена през борда на корабния нос, гледаше как вълните се пенеха при минаването на кораба. В нозете ѝ Крино си мислеше, че след няколко дни ще се хвърли в прегръдките на баща си.

А Хари, изтегнат на палубата заедно с атиняните, мислеше за приятеля си, когото бе оставил в страшния дворец.

„Дали ще го видя пак някога?“ — повтаряше си той наум.

Тезей седеше на кърмата и бодърствуваше, стиснал кормилото.

„Трябва да обуча войска — казваше си той, — трябва да построя кораби... Не е достатъчно това, че избавих родината си от страшния звяр. Сега трябва да я развия, да я прославя и аз... Това е моят дълг!...“

Небето се изпълни със звезди, Ариадна легна да спи. Уморена беше. Много беше преживяла днес, много радост, много мъка и беше изнемоощяла.

— Крино — каза тя, — ще легна да спя. Уморена съм.

Любимата ѝ робиня пригответи постелята ѝ, царкинята си легна, а Крино, също уморена, се сви в нозете ѝ.

— Лека нощ, Тезей! — извика Ариадна на княза.

Тезей също ѝ пожела лека нощ и я загледа развълнувано.

„Щом пристигна в Атина — помисли си той, — тя ще стане моя жена и ще я кача на престола. Добра е и смела, на нея дължа спасението си. Ако не беше тя, как щях да изляза от Лабиринта?“

Нощта мина, слънцето се издигна сред вълните огненочервено и морето за миг стана розово. Младежите и девойките започнаха да пеят и да поздравяват слънцето.

И докато плуваха и пееха, в Крит старият цар се беше качил на най-високата тераса на двореца и гледаше морето. До него стоеше Федра, за да му прави компания.

— Замина... замина... — шепнеше старият цар. — Отиде си...

— Тате, ако беше пожелал — каза Федра, — можеше да изпратиш кораби да ги заловят.

Старецът поклати глава.

— Не мога да се противя на съдбата... — отвърна той. — Не мога... — Убит е Минотавърът, ще погине царството ми!...

— Но нали вчера взехте важни решения! Да наберете войска, да въоръжите кораби и да обявите война на Атина!

Очите на стареца блеснаха.

— Така трябва! — каза той. — Писано ни е от съдбата, че ще загинем, не можем да избегнем това. Но поне нека загинем като мъже! Нека се борим юнашки! Да спасим честта си! Да не посраим прадедите си! Разбра ли, Федра, дете мое? По-високо от живота стои честта на човека!

Старецът замълча и отново впери поглед в морето. Поклати глава.

— То беше нашето богатство — промълви той, — морето. Хиляди бяха корабите ни и стигаха до края на света. И ни носеха всички земни блага. Знамето ни с белите лилии се вееше във всички пристанища. Крит беше господар на моретата.

— Беше ли?! — възкликна Федра. — Беше ли?!

— Беше. Сега вече не е. Колониите ни се вдигнаха на бунт, народът ни се умори и ето, идва сега някакъв млад хаймана от някакво си загубено село и убива нашия Минотавър...

Старецът въздъхна.
— Стигнахме вече до края!... — промълви той.

LXVII

Говореше старият цар и въздишаше, а в същото това време бързият кораб плуваше на север.

На другата сутрин пред тях се възправи един потънал в зеленина остров. Духаше лек ветрец и донасяше на кораба мирис на бор, на тръстики и на планинска мащерка.

— Тезей — каза Ариадна, — кой е този прелестен остров?

— Наксос, царкиньо.

— Нека хвърлим котва тук — помоли го Ариадна. — Закопнях да стъпя за малко на земя.

— Умори ли се?

— Да... Морето не ми се нрави. Тезей, нека спрем за малко...

Тезей се обърна към другарите си.

— Свийте платната — каза той, — хванете греблата. Ще влезем в пристанището!

Ариадна се зарадва, надвеси се през борда на корабния нос и се загледа. Сушата се приближаваше, дърветата и скалите нарастваха, в дъното на залива се показаха няколко снежнобели къщички.

— Колко е красиво, колко е красиво! — прошепна Ариадна. — Като сън!

Неколцина изпечени от слънцето рибари, седнали на пясъка, кърпеха мрежите си. Щом видяха кораба, замахаха с ръце и поздравиха:

— Добре дошли! Добре дошли! — завикаха те.

И Ариадна, надвесена през борда на корабния нос, също размахваше ръце и ги поздравяваше.

Хвърлиха котва, акостираха. Първи скочи на сушата Тезей, подаде ръка на Ариадна и ѝ помогна да слезе. След него слязоха Хари и Крино.

Жителите на острова се спуснаха да ги посрещнат. Застлаха им да ядат под един голям бор, донесоха пшеничен хляб, маслини, риба и черно вино.

— Откъде сте с добром? — запита един старец, който изглежда, беше селският първенец.

— От Атина — отвърна Тезей. — Сега се връщаме от Крит.

— Търговци ли сте? — отново попита старецът.

— Не — отвърна със смях Тезей. — Обикаляме по света, искаме да опознаем градове и хора, да се насити окото ни!

Старецът поклати глава.

— Човешкото око — каза той — никога не се насища. Защо да пътува човек? Няма нищо по-мило от родината!

Извърна се към един сляп старец, който седеше по-настрана под една маслина с изправена глава и се ослушваше. Челото му беше високо и изпечено от слънцето, а брадата му — снежнобяла.

— Ей, стари певцо — каза му той, — дойдоха чужденци в нашия край, застлахме им трапеза, дадохме им каквото имаме, ала какво струва яденето без песен? Вземи лирата си, попей за удоволствие на гостите ни.

Старият певец се усмихна.

— Много са — каза той с меден глас, — много са човешките добродетели. Но една от най-големите е обичта към чужденците, които идат в тоя край. На драго сърце ще попея, старейшино!

И като каза това, откачи от едно маслиново дърво лирата си. Опря ухо на нея, прокара пръст по струните ѝ, погали я.

— Каква песен искате да ви изпея? — попита той.

— Каквато сърцето ти предпочита — отговори Тезей.

Подрънка с лирата старецът, вдигна белокосата си глава и подхвана песента.

Всички дълго слушаха и не им се щеше вече да ядат и да пият.

— Мнозина съм слушал да пеят — каза Тезей, когато старият певец закачи отново лирата си на маслината и затвори уста. — Мнозина съм слушал да пеят, но никой нямаше твоя меден глас, старче. Какъв дар да ти дам, за да те възнаградя?

— Ти ми даде вече дар — отвърна старецът с доволно изражение. — Няма по-голям дар от него.

— Какъв дар? — възкликна, учудено Тезей.

— Благата дума — отговори старият певец.

— Не е достатъчна! — каза със смях Тезей. — Ще ти дам един подарък, който ще можеш да държиш в ръка и да си спомняш за мен.

Обърна се към Андрокъл.

— Андрокле — каза му той, — иди на кораба и донеси моята златна чаша.

Другарят му изтича и след малко донесе една тежка златна чаша, много изкусно гравирана.

Тезей я взе, приближи се към слепеца.

— Старче — каза му той, — подарявам ти тази златна чаша, за да пиеш в нея виното си. Изработена е от един прочут златар в моята родина. На нея е гравирано море с големи разпенени вълни, а над него облачно небе. А от облаците изскача един страшен тризъбец и се стоварва върху вълните. И около него падат мълнии. И между земята и небето, стари ми приятелю, безстрашно плува едно малко корабче с раздрани платна. А в корабчето стои изправен и държи здраво кормилото един мъж.

Старият певец стисна златната чаша, опипа я съвсем бавно с дългите си меки пръсти. Плъзна ги по морето, откри тризъбеца, напипа и корабчето.

Лицето му просветна.

— Виждам! — изрече той. — Виждам!...

Подаде радостно чашата си.

— Налейте ми вино в нея! — каза той.

Напълниха златната чаша с вино. Старецът я вдигна високо.

— За твое здраве, млади благороднико! — изрече той. — Да извършиш големи дела, да прославиш родината си! И след години да дойдат други слепи като мен певци, да седат под маслиновите дървета на благороднически трапези и да пеят песни за теб!

LXVIII

Така в ядене, пиене и песни премина денят. Легнаха да спят. Но когато се събудиха, морето беше цялото побеляло от пяна. Тежки облаци покриваха небето, потъмнял бе светът. Младежите и девойките бяха отчаяни.

— Няма да можем да тръгнем днес при такова вълнение! — казваха те. — Ще се забавим, а така ни се иска да видим час по-скоро бреговете на Атина!

— Слушай как гърми!

Започнаха гръмотевици, светкавици раздираха небето.

— Сега ще завали! — каза Хари на сестра си. — Колко жалко! Кой знае кога пак ще можем да вдигнем платната и да тръгнем!

— Няма значение! — отвърна Крино. — Гледай колко е радостна царкинята ни.

И наистина Ариадна тичаше като дете по пясъка под високите борове и викаше Крино да си играят. Играеше си с вълните, спускаше се към тях и те се отдръпваха, но изведнъж се нахвърляха стремително да я сграбчат. Тогава царкинята хукваше с писъци към бреговете и отново се връщаше и гонеше вълните.

Много се радваше, че ще останат още на сушата, на този прелестен остров.

Около пладнe облаци се разнесоха, но морето още бушуваше. Ако беше сам, Тезей щеше да тръгне, но сега му беше жал за царкинята.

— Нека почакаме до утре... — каза той.

Цялата поруменяла от играта с вълните, Ариадна се приближи към Тезей.

— Тезей — каза му тя, — ще изпълниш ли една моя молба?

— Каквото пожелаеш! — отвърна ѝ Тезей.

— Една много, много голяма молба?

— Каквото искаш, каквото искаш...

— Да ми позволиш да взема Крино и Хари и да направим голяма разходка по брега.

— Върви — каза Тезей. — Аз ще остана тук. Сега, след като не можем да тръгнем, ще трябва да поправа малко кораба, да го насмоля. Но се върни бързо, Ариадна...

— Не се безпокой, Тезей. Ще се върнем бързо, още преди да се мръкне.

— На добър час! — каза Тезей и загледа с любов царкинята, която се отдалечаваше и тичаше по крайбрежния пясък, а след нея бягаха и се смееха Крино и Хари.

Отминаха морския нос, не се виждаха вече.

Пясъчната ивица се проточваше ослепително бяла, изпълнена с малки мидени черупки, изхвърлени от морето.

— Елате да съберем мидени черупки! — извика царкинята.

Събраха, напълниха шепите си. Продължиха. Вървяха, вървяха, пред тях се показва една колиба. От нея излезе един рибар. Беше стар, държеше харпун, за да лови морски таралежи.

— Къде отивате, девойчета? — извика той.

— На разходка! — отвърна царкинята.

— Не отивайте по-нататък! — каза рибарят, като се приближи към нашите приятели.

— Защо? — попита Ариадна. — Ще отидем!

— За ваше добро ви казвам — поде отново благодушният старец. — Един чужд кораб с разни странни хора хвърли котва там зад онзи нос тази сутрин. Имат руси бради и мустаци, не ми харесват!

Ариадна се засмя.

— Ами ако пък на нас ни се харесат? — каза тя.

Рибарят вдигна рамене.

— Правете каквото щете. Аз ви казах мнението си, изпълних си дълга.

— Да вървим! — каза Ариадна. — От какво можем да се боим?

— По-добре да се върнем, царкиньо — обади се Хари.

— Страх ли те е? — възкликна подигравателно Ариадна.

Хари се изчерви.

— Не ме е страх — отвърна той и последва царкинята, която вече тичаше нататък.

Крино също тичаше, изпълнена с радост, защото виждаше господарката си щастлива. Никога не я беше виждала толкова весела в разкошните критски дворци. Там беше като птичка, затворена в златна клетка, но сега вратата се бе отворила и птичката летеше свободно във въздуха и чуруликаше.

Стигнаха при носа, който старият рибар им беше посочил — и какво да видят! Един прекрасен кораб беше хвърлил котва в кръгъл залив, в който бурните вълни не достигаха. Корабът имаше три мачти, около всяка от които се беше обвила лозница. На корабния нос седеше върху широк престол един много красив младеж, в нозете му се беше изтегнал един опитомен леопард. А до младия човек имаше още един трон, но празен.

Ариадна се спря изненадана. Русата ѝ коса се беше разпуснала и се развяваше във въздуха. Бузите ѝ бяха поруменели от тичането и чистия морски въздух.

Младежът на кораба се извърна и я видя. И се изправи. Върху русата си коса имаше венец от лозови листа.

Той се поклони най-вежливо и изрече:

— Заповядайте на кораба ми, за да ви почерпя. Идем от далечните страни на Изтока и носим чудни плодове, сладки като мед. Заповядайте да ви почерпя.

Седем руси мъже с розова кожа се появиха от трюма.

— Вземете лодката — заповяда младият човек, — помогнете на тази благородница да се качи на кораба ни.

Ариадна си търкаше очите. Всичко това ѝ се струваше като сън.

Извърна се към Крино, която тъкмо стигна до нея.

— Крино — каза тя, — виждаш ли ти нещо? Виждаш ли, или аз сънувам?

— Виждам! — отвърна Крино, която стоеше със зяпнала уста.

— Да не би да сънуваме и двете? — произнесе Ариадна. — Да не би да сънуваме, че сме напуснали Крит, че сме стигнали на един остров, че сме вървели край брега и сме събирали мидени черупки и че сега виждаме пред нас този приказен кораб?

Лодката вече приближаваше, в нея двама мъже с яки мишници гребяха. Стигнаха до брега, лодката заседна на пясъка, мъжете скочиха и протегнаха ръце.

— Благородничке — казаха те, — ще те вдигнем на ръце, за да не те измокрят вълните.

Без да се замисли, без да се противи, сякаш наистина сънуваше, Ариадна пристъпи напред и се остави двамата русобради мъже да я вдигнат като перушина на ръце.

— Господарке! Господарке! — викаше Крино.

— Царкиньо! — викаше и Хари. — Къде отиваш?

Ариадна извърна засмяно лице.

— Не се бойте — отвърна тя. — Лодката ей сега ще се върне да ви вземе и вас!

— Господарке! — отново извика с отчаян глас Крино, сякаш виждаше как господарката ѝ си отива завинаги.

Царкинята отново се извърна.

— Сякаш сънувам, Крино... Един хубав сън. Не викай, Крино, за да не се събудя!

Лодката беше вече стигнала до кораба. Красивият младеж протегна ръце, вдигна Ариадна.

— Добре дошла, царкиньо! — каза той.

Хвана я за ръка, отведе я до празния престол.

— Погледи — каза той, — този престол те очакваше.

Направи знак на хората си. И те веднага се втурнаха и вдигнаха котвата.

— Розовите платна! — заповяда младежът.

Три големи триъгълни розови платна се вдигнаха на трите мачти.

— Напред! — извика младежът, като вдигна повелително ръка към русокосите мъже. — Ариадна дойде, задачата ни приключи, да вървим!

— Господарке! — разнесе се сърцераздирателен вик от брега.

— Царкиньо! — викаше Хари.

Ала духаше силен вятър и гласовете се губеха. Корабът вече плуваше далеч и се виждаше като някаква голяма разтворена роза сред вълните.

LXIX

Тезей стоеше неподвижно сред кораба и гледаше с насълзени очи морето в далечината. Крино и Хари, паднали в нозете му плачеха.

Бяха му разказали всичко и сега мълчаха. Трепереха и чакаха князът да заговори. Можеше да ги убие, да ги хвърли в морето, задето бяха оставили господарката си да се качи на чуждия кораб.

Чакаха, разтреперани, решението на Тезей.

Но той гледаше далеч в морето и нощта, която се спускаше над вълните.

— Княже... — промълви Хари.

Тезей се сепна. Беше забравил, че в нозете му се бяха свлекли и плачеха Крино и Хари. Наведе се, хвана ги за ръцете.

— Станете! — каза им той.

Двамата се изправиха, като се олюляваха и сведоха очи.

— Навярно е бил новият бог... — промълви Тезей. — Новият бог Дионис... Да бъде волята му!

Обърна се към другарите си.

— Вятърът постигна — каза той. — Пригответе се, тръгваме!

Младежите радостно се спуснаха да вдигнат котвата, да развържат въжетата, да се приготвят.

Тезей побутна леко Хари и Крино по рамото.

— Не плачете — каза им той с мек глас. — Не сте виновни вие. Не можехте да се противопоставите. По това, което ми описахте, разбрах, че е бил бог Дионис. Така обикаля по островите ни с лозови листа, с розови платна на кораба си и с един леопард.

И след като каза това, Тезей се отправи към кърмата. Хвана здраво кормилото.

Сърцето му беше изпълнено с мъка. Без да ще, очите му се наливаха със сълзи. Но чистият морски въздух го обвея, духът му укрепна, надмогна мъката.

„Трябва да свърша много неща — мислеше си той, — вожд на народа съм, нося отговорност... Старият цар на Крит сигурно е

побеснял, навярно се готви да дойде и да опустоши родината ми... Няма да му позволя! Ще отида да се подготвя и аз..."

— Вземете греблата! — извика той на другарите си. — Бързам!

Сети се за баща си, за стария Егей. Как ли го чака с разтуптяно сърце! „Навярно вече се е отчаял и си мисли, че звярът ме е изял! Откъде да знае!“

И наистина старият цар на Атина не можеше вече да спи, не можеше да яде — тревожеше се за сина си.

— Сигурно звярът го е изял!... — мълвеше той и горещи сълзи се стичаха по съсухрените му бузи.

Слизаше на брега, беше открил една висока скала, врязана навътре в морето. Качваше се на нея и се взираше в далечината.

Кога най-сетне ще се появи върху вълните корабът? И как ще се появи — с бели платна или с черния цвят на смъртта?

— Атина — мълвеше старият цар. — Атина, помогни да се завърне синът ми жив и здрав и ти обещавам да ти построя горе на Акропола най-красивия храм на света, целият от мрамор!

Такива обети даваше старият Егей и се взираше в морето. Съветниците и старейшините виждаха как чезне и вехне с всеки изминал ден.

— Изпрати кораби — казаха му те веднъж — да видят дали си идва!

Изпрати кораби, но всички се върнаха.

— Видяхме много кораби в морето — казваха капитаните. — Приближавахме се към тях, викахме — не беше корабът на сина ти!

Предната вечер беше пристигнал един кораб и моряците казаха на стария Егей:

— Видяхме един тримачтов кораб със златна горгона на носа. Приближихме се, извикахме:

— Виждали ли сте кораба на Тезей? Виждали ли сте кораба на Тезей?

Една жена излезе на носа на кораба, имаше руси коси.

— Кой Тезей? — попита тя и се засмя.

Старият цар сведе глава.

— Сигурно звярът го е изял... — промълви той и се разплака.

Пое отново към морето, стигна до скалата, изкачи се с пышкане.

— Няма да стана — каза той, — няма да стана оттук, ако не се появи корабът на сина ми! Нощес видях сън, бездруго днес ще си дойде!

Седна старият цар, извърна се на юг, загледа.

Часовете минаваха, слънцето се изкачи на небето, дойде пладне. Морето се разстилаше пусто, развълнувано, страшно.

Старецът се умори, въздъхна, затвори очи. И след малко заспа.

И както си спеше, някакъв глас му зашепна съвсем тихо в съня му: „Отвори очи, погледни! Отвори очи, погледни!“.

Старият Егей се сепна. Слънцето вече клонеше на заник, Химет се беше обагрил в приятен розов цвят.

Царят се взря на юг.

— Атина! — извика той. — Атина, какво виждам? Помощ!

Погледна отново. Един кораб, корабът на сина му — позна го! — се приближаваше. Старият цар пребледня, на мачтата беше вдигнато черно платно!

Егей се изправи, залитна.

— Убиха детето ми! — извика той. — Убиха детето ми!

Пристъпи крачка, застана на ръба на скалата. Дълбоко долу под краката му морето ревеше и се блъскаше в канарите.

— Не искам да живея повече! — извика покъртително старецът. — Тезей, слизам в Хадес^[1] да те видя!

И се хвърли в морето с главата надолу.

Корабът тъкмо минаваше край скалата. Тезей беше забелязал още отдалеч някакъв човек, който се движеше горе на скалата.

— Сигурно е баща ми — каза той, — баща ми е и ме чака!

И извика:

— Татко! Татко!

Но вятърът и бученето на морето заглушиха гласа му.

Тезей видя как старецът пристъпи, как застана на края на скалата и извика. Напегна слух Тезей, но не можа да чуе нищо.

— Какво извика? — промълви разтревожено Тезей. — Дали ме е видял? Какво каза? Ще му извикам!

Но преди да свари да извика, видя как старият му баща разпери ръце и се хвърли от скалата.

— Татко! — извика Тезей и сълзи замъглиха очите му. Задущаваше се.

Вдигна глава, за да си поеме въздух.

И тогава нададе отчаян вик — видя черните платна. В радостта си, в бързината си беше забравил да вдигне бели платна на кораба си...

---

[1] В гръцката митология царството на Хадес или Аид е бил светът на мъртвите под земята. — Б.пр. ↑

LXX

Човешкият език не може да изрази и да опише радостта на Атина, когато като светкавица се предаде вестта, че Тезей и заедно с него и всички младежи и девойки са се завърнали.

Радостната вест тръгна от пристанището — беше се вече свечерило, когато Тезей стъпи на бащината си земя, — разнесе се вестта, пое по главния път тичешком, стигна в Атина, влезе от къща в къща, от работилница в работилница, изкачи се на Акропола и там в нейна чест запалиха огньове, за да съобщят и на околните села, че Тезей се е завърнал победител.

И след малко — какво беше това чудо! — лумнаха огньовете по всички планини в Атика: на Егалео, на Химет, на Пентели, на Парнет.

— Тезей си дойде! Тезей си дойде! — носеше се като глъчка.

Майките, които бяха изпратили синовете и дъщерите си да ги изяде звярът, изскочиха на улицата, започнаха да танцуват. Старейшините взеха високите си патерици, окичиха се с венци от пролетни рози и тръгнаха да посрещнат царския син. А след тях вървеше народът и пееше.

Младежи и деца носеха запалени борини, крачеха най-отпред и осветяваха пътя.

И ето, не след дълго се появи Тезей, облечен в бял хитон, а на пояса му висеше широкият двуостър нож. Зад него вървяха и подскачаха от радост младежите и девойките, спътниците му.

Вдигнаха старейшините ръце и го поздравиха.

— Хилядократно добре си ни дошъл, герою! — викаха му те.

А майките се хвърляха връз него и му целуваха ръцете.

Но Тезей мълчеше, стиснал устни от дълбока скръб. Баща му беше умрял, не бе сварил да се порадва на този велик миг — завръщането му като победител в родината.

Отиде бързо в двореца, влезе в тронната зала. Заедно с него влязоха и старейшините на града.

С бавни крачки Тезей изкачи стъпалата пред престола, взе царския жезъл, въздъхна.

Старейшините го погледнаха учудено.

— Верни мои съветници — каза Тезей, — трябва да ви съобща една печална вест: баща ми умря! Видях го как се хвърли от скалата тъкмо когато корабът ми минаваше край нея. Извиках му, но не ме чу, помислил е, че съм загинал, и се хвърли в морето. Сега аз съм ваш цар!

Старейшините разтвориха прегръдките си.

— Царят е мъртъв! — извикаха всички в един глас. — Царят е мъртъв! Да живее царят!

И един по един започнаха да минават пред престола, покланяха се и поздравяваха новия цар.

Устроени бяха големи тържества, за да се отпразнува победата на Тезей и възкачването му на престола. Още от ранни зори на другия ден най-видните младежи и девойки на Атина се заизкачваха на Акропола, за да благодарят на богиня Атина.

Младежите, окичени с лаврови венци и яхнали великолепни коне, проправяха път, други пък теглеха с въже тлъсти волове за жертвоприношенията. Девойките носеха на гордо вдигнатите си глави кошници, пълни с цветя и плодове, други носеха гълби или стомни с мляко и мед. А зад тях радостно вървеше народът.

Тезей беше отишъл рано-рано в храма на Атина горе на Акропола. Храмът беше много скромен, колони от червеникав камък и по средата — голяма бронзова статуя на Атина. Богинята закрилница на града държеше дълго копие в дясната си ръка и кръгъл щит в лявата, на щита беше нарисувана главата на Горгона. Очите ѝ бяха от скъпоценни камъни и гледаха, големи и неподвижни, любимия ѝ град.

Тезей стоеше сред колоните като бог. Лицето му беше сериозно и сковано. Когато младежите застанаха пред него, а девойките положиха даровете си на стъпалата на храма, Тезей вдигна ръка. Всички отпавиха поглед към него и наостриха слух, за да чуят. Тезей отвори уста.

— Мъже атиняни — разнесе се тежкият му глас, — жени атинянки, добре съм ви заварил! Каквото сторих, сторих го с помощта на Атина, богинята на силата и мъдростта. Човекът не може да постигне нищо без силата, съчетана с мъдростта. Ако липсва силата, мъдростта остава бездейна и безплодна, ако липсва мъдростта, силата

се превръща в разрушителна и груба. Богиня Атина, която съчетава тези две големи добродетели е наша богиня!

Позамълча. Народът слушаше крайно възраждан, просветяваше се умът му, за първи път осъзнаваше достойнството на богинята си и защо ѝ се кланяше. За първи път осъзнаваше и достойнството на човека.

Тежкият глас отново се разнесе:

— Мъже и жени на Атина, празнувайте днес победата на човека над животното. Нека всеки от вас се почувствува в сърцето си като един Тезей, който убива в себе си животното, което го е измъчвало. Само така моята победа ще може да добие стойност, а вие ще можете да кажете, че сте станали свободни хора. И когато всички почувствувате свободата вътре във вас, тогава пак ще ви повикам някой друг ден, много скоро, и ще ви кажа какво искам от вас!

И след като изрече това, Тезей слезе от стъпалата на храма. Народът високо го приветствуваше при преминаването му и го изпроводи чак до двореца.

— Вървете — каза Тезей на тези, които го бяха последвали, — вървете, извършете жертвоприношенията си, празнувайте. Яжте и пийте, днес е радостен ден. А аз ще се затворя тук в двореца съвсем сам и ще работя. Трудни планове имам на ум и трябва много да ги премисля.

И след като каза това, влезе в двореца си съвсем сам.

Докато вървеше по големия коридор, Тезей мина край една стая и зърна в нея Крино и Хари, седнали на коленете на баща си ковача. Сред радостта от намирането на баща си те бяха забравили за миг своята царкиня Ариадна.

Тезей се спря и загледа с умиление трите скъпи за него същества. Ту Крино, ту Хари разправяха на баща си всичко, което бяха преживели — какво беше станало в критския дворец, как Тезей бе излязъл от Лабиринта, как се бяха качили на кораба...

Когато Тезей, без да го забележат, спря пред вратата и се заслуша, Крино тъкмо разказваше как бяха отвлекли царкинята и избухна в плач.

Тезей пристъпи, влезе в стаята.

Ковачът веднага скочи прав, Крино избърса сълзите си, а Хари вдигна глава и загледа с гордост героя.

— Доволни ли сте? — попита ги Тезей с усмивка.

— Да си жив и здрав, царю! — отвърна ковачът. — На теб дължим всичко!

— Скъпи мой съратнико — каза Тезей на ковача, — ела с мен. Напуснах празненството, защото исках да те повикам да помислим заедно. Без теб много трудно ще постигна целта си.

— На твоите заповеди съм, царю! — отговори ковачът. — С теб на живот и смърт!

— На живот! На живот! — възкликна Тезей. — Не говори за смърт. Ще дойде и тя, но нека първо завършим делото си!

После се обърна към Хари:

— Мили Хари — каза му той, — от днес те назначавам за мой адютант. До мен ще стоиш и при мирните съвещания, до мен и в боя. Приемаш ли?

Хари се наведе, взе ръката на Тезей.

— С теб на живот и смърт, царю! — повтори той думите на баща си.

Тезей погледна Крино.

— Ами Крино — каза той, — какво ще я правим Крино?

Крино се изчерви и сведе глава.

— Каквото наредиш, царю — промълви тя.

— Намислил съм нещо, но ще ти го кажа друг път.

Царят си спомни за Икар, любимия приятел на Хари.

„Той би бил най-добрият другар за Крино! — каза си Тезей. — Ще го доведе тук и ще ги ожена.“

Но не продума нищо. Само погали Крино по косата и се извърна към ковача:

— Да вървим да работим! — каза му той.

LXXI

На другия ден Тезей повика двама свои доверени капитани.

— Заповядай, царю! — казаха те.

— Пригответе бързо корабите си! — нареди им Тезей. — Ще потеглите на север. Ще ви дам злато, а вие ми донесете желязо! Можете ли?

— Не за първи път ще предприемем такова пътуване! — отвърнаха капитаните. — Нещо друго?

— Вземете и колкото майстори намерите, от тези, дето знаят да обработват желязото. Вземете ги с добро или насила. И ги доведете тук!

— Ще ги доведем! — отвърнаха капитаните. — Нещо друго, царю?

— Нищо друго! Бързо! Бързо, да сварим!

Капитаните поздравиха и си отидоха.

Тогава Тезей повика един друг капитан, много хитър, но и безумно смел. Никой не го назоваваше с истинското му име, всички му викаха по прякора му — капитан Алепу^[1].

— Капитан Алепу — каза му Тезей, — знам, че си не само смел, но и голям хитрец. Тези две неща са ми необходими за мисията, която ще ти възложи.

— Ще сторя всичко, каквото мога, за да те задоволя, царю — отговори капитанът и очите му заиграха.

Той беше нисък, възчерничък, кожа и кости. Но очите му бяха огън!

— Иди на кораба си, напълни го с каквито си щеш стоки и потегли на юг!

— За Крит ли? — възкликна капитанът.

— Позна! И там изкарай стоките си, престори се на търговец. Разговаряй с хората от народа, завържи приятелства с критски капитани, направи подаръци на войници и офицери. И измъкни от тях някои приказки. Проникни в двореца. Гледай да научиш дали

подготвят войска и флот... Колко кораба имат, колко войници... Какви оръжия... Разбра ли?

— Разбрах — отвърна със смях капитанът. — Шпионин!

— Да, шпионин. Родината ни е в опасност. Помогни й!

— Ще взема вино със себе си — каза капитанът. — Няма по-добра стока от него за работата, която ми възлагаш. Ще подарявам стомни, стомнички, делви с вино! Ще пият и ще им се развързва езикът. Тук у нас правим едно вино, което онези там в Крит не познават — с борова смола^[2]. Такова вино ще взема.

— Добре ти викат капитан Алепу! — каза със смях Тезей. — Върви, приготи се! А пък аз ще наредя веднага да ти напълнят трюма със стомни с вино! Подбери си и неколцина само, но добри спътници. Върви!

Капитанът се поколеба.

— Искаш ли още нещо? — попита го Тезей.

Капитанът се почеса по главата.

— Ако успея — каза той, — какво ще ми дадеш?

— Какво искаш?

— Често съм ходил в Крит, познавам добре двореца. Там в складовете пред делвите има едни каменни ковчези, заровени в земята...

— И после?

— И после, когато оплячкосаш двореца, да ми дадеш онова, което има в един от тези ковчези.

Тезей се засмя.

— Ако успееш — отвърна той, — ще ти подаря три от тези ковчези. Доволен ли си, капитан Алепу?

— Съгласно! — каза капитанът, накриви шапката си и излезе.

Тезей остана сам.

„Трябва да измайсторя кораби, да събера и да подготвя войска. Дните минават. Не бива да губим нито час. Всички мъже и жени трябва да помогнат. Да нарежат малко своите работи и търговиите си. Сега родината е в опасност.“

Повика Хари.

— Обади — каза му той — на старейшините да дойдат тук утре рано-рано. Дойдоха ли дървосекачите?

— Дойдоха. Чакат отвън.

— Да влязат веднага.

Влязоха трима грамадни мъжаги с яки мишници, със сурови лица. Поклониха се.

— Колко души сте? — попита ги Тезей. — Събрахте ли се повече хора?

— Точно двеста души добри дървосекачи. Родени и израсли в горите. Секат дърветата като тръстики.

— Навлезте в горите в Парнет, в Пентели, където намерите. Почнете да сечете дървета и денем, и нощем. Ще изпратя хора да ги смъкнат на пристанището, да се почне работа. Трябва бързо да построим кораби!

— Ще се изпълни морето с трупи! — отвърнаха дървосекачите. — Не бери грижа, царю!

— Вървете и на работа!

Отидоха си. Тезей повика майсторите, които щяха да построят корабите, нареди да се изтъкат корабни платна, взе Хари със себе си, яхнаха два коня, слязоха на пристанището да разгледат корабостроителниците.

Тезей работеше неуморно, ден и нощ.

— Нямаме време — повтаряше той, — трябва да бързае!

За няколко дни целият град беше променил облика си. Не се виждаха вече хора, които да вървят бавно-бавно по улиците и да се разхождат, нито да седят по кръчмите и да пият, нито да стоят на агората и да бърбят с часове.

Всички бяха обзети от свещено въодушевление — да строят кораби, да се обучават да бъдат готови. И по площадите и дори по нивите се виждаха млади хора и дори старци, които се обучаваха да воюват. Как да маршируват, как да мятат копие, как да се бият гърди с гърди.

Дори жени се стичаха да участвуват във военните упражнения, та и те да знаят, ако стане нужда, да бранят живота си. А и децата бяха образували свои дружини и бяха започнали също да се обучават — и момчета, и момичета, малки храбри войници.

— Това вече не е град — казваха атиняните радостно, — не е град, а военен лагер!

— Това е единственият начин да се спасим — казваше им Тезей. — Иначе врагът ще дойде и ще ни направи на пух и прах!

— Да е жив и здрав врагът ни! — каза му веднъж един старец. — Той ни раздвижи кръвта!

— Понякога — отвърна му Тезей — врагът е по-полезен от приятеля, понеже, както казваш, раздвижва кръвта ни. Принуждава ни и ние да станем силни, за да се борим с него.

---

[1] „Алепу“ на гръцки значи „лисица“. — Б.пр. ↑

[2] Известното и досега вино, наречено „рецина“. — Б.пр. ↑

LXXII

Така минаваха дните, горите кънтяха от брадвите на дървосекачите, пристанищата — от чуковете на майсторите, а в подземията на двореца ковачът беше събрал много помощници и ги учеше на занаята си, и всеки ден в оръжейните складове се трупаха нови железни копия и мечове.

Двамата капитани се завърнаха от севера с пълни трюмове с желязо. С тях дойдоха и двадесетина майстори с руси бради, с дълги коси и говореха на някакъв варварски език. Препасаха веднага кожените си престилки и се заловиха за работа.

Седмиците минаваха, беше вече разгарът на лятото. Тезей беше неспокоен, всеки ден очакваше капитан Алепу да се появи и да му донесе сведения, да узнае какво правят там на юг враговете. Но капитанът се бавеше.

„Да не му се е случило нещо лошо? — мислеше си Тезей. — Да не би да са го заловили и да са го убили?“

Един ден, както си стоеше сред корабостроителниците и насърчаваше майсторите да работят, Тезей погледна през вратата към морето — и кого да види! Капитан Алепу!

— Добре дошъл, капитане! — извика Тезей. — Кога пристигна?

— Ей сега на, царю! Продадох изгодно виното!

— Ела бързо да ми дадеш сметка! — каза му със смях Тезей.

Разбра, че капитанът се беше справил добре с всичко. Дръпна го настрана, седнаха и двамата.

— Разказвай! — подкани го Тезей.

— Да не ти разправам надълго и нашироко — започна капитанът. — Накратко, но ясно ще ти разкажа всичко. Пристигнах в Крит, слязох на брега, започнах да викам: „Хубаво вино! Хубаво вино! Който иска, може да опита даром!“. Надойде сума ти народ! Извадих една стомна, изпразних я. Извадих друга. Довтасаха първи-първи войниците, удариха го на пиене. Вадех аз стомните, седнах с тях, заклах и едно прасенце за мезе. Спусна се нощта. Развързаха се езиците им...

— И тъй?

— Какво и тъй, царю? Готвят се. Поправят гадните си кораби, набират доброволци моряци, защото на критяните им дотегнало да воюват. Забогатяха, видиш ли, и сега плащат и вземат доброволци на служба. Наемници ли, как им викат? „Къде ще вървите бре, момчета? — питам ги аз. — Пак ли война? Не ви ли омръзна?“ И всички започнаха да ругаят. „Старецът, викат, се заинати. Иска, вика, да си отмъсти, задето са му затрили галеника, ненагледния му красавец Минотавъра...“

— Друго? Не научи ли нещо друго? — попита нетърпеливо Тезей.

— Как да не съм научил? Ама чакай, не бързай! Мина първата нощ, изпиха ми около десетина стомни и ми излапаха цялото прасенце. Но нали им измъкнах нещо! На другия ден отивам в двореца. Намерих стари приятели, стари капитани, дворцови офицери, велможи. „Здравей, капитан Алепу!“ „Добре съм ви заварил!“ „Какво пак насам?“ „Търговия, какво да правя?“ „Ами какво си ни докарал?“ „Едно винце, ама дето и мъртъвци възкресява!“ „Ами че няма ли да го опитаме и ние, капитан Алепу?“ „На драго сърце! Тази вечер ще ви изпратя една стомна, да го опитате!“ „Ела и ти, капитан Алепу, ще приготвим и някакво мезенце!“ Тъкмо това и исках!... И така, царю, напих ги, дето е речено, всички, и капитаните, и офицерите, и велможите. Гуляехме от вечер до сутрин. Така продължи петнайсет дни.

— Какво научи? Какво научи, капитан Алепу? Това ми кажи!

— Бързаш, царю — отвърна със смях капитанът. — Слушай сега: събрали са триста кораба, във всеки кораб по петдесет войници. Направи сега сметка колко войска прави това. Ще тръгнат в началото на есента и ще дойдат не оттук, откъм пристанището ти, а отзад, откъм Маратон. Насам ще изпратят малко кораби, за да ни заблудят. Около петдесетина. И тъкмо когато ще се бием с тях тук, те ще се спуснат по другия път към Атина. Разбра ли хитростта им?

— Разбрах. Нещо друго?

— Какво друго искаш, царю? Всичко ти казах — колко кораба, колко войска, откъде и кога... Искаш ли още нещо?

— Не — отвърна Тезей. — Доволен съм.

— Значи трите ковчези в двореца са мои, нали?

— Твои са, капитан Алепу!

— Свърши и това значи! — каза съм смях капитанът. — А сега нещо друго, още по-важно!

— Още по-важно ли? — възкликна недоверчиво Тезей. — Не вярвам.

— Сега ще видиш, царю. Но първо да се условим — добри сметки, казват, добри приятели!

— Казвай, капитан Алепу!

— Ако ти хареса и едно друго сведение, което ти нося, ще ми дадеш още три ковчежета. Понеже това сведение не беше включено в споразумението ни.

— Добре, да го чуя!

— И тъй, ето какво стана! Една сутрин, тъкмо като се връщах малко замаян на кораба, виждам един стар мой приятел капитан, от северните хора. Едни такива бедра, едни ръчища, като на звяр, а пък коса и брада — същинско злато! Хвърлих се отгоре му, прегърнах го, целунах го — бях, ти казвам, малко пийнал! — отведох го на кораба, отворих една стомна, започнахме да пием. Ей, чудото му и вино, каква сила само има! Разтваря всички сърца. И какво ми каза, мислиш, моят приятел? Там някъде в едно пристанище на север, отде да знам, чак отвъд, в Черно море, са се насъбрали около петстотин кораби и корабчета, пълни с руси хора, с все жените и децата си. „Какво търсят там?“ — питам го аз. „Искат да се спуснат на юг, искат да засяват ниви, искат земя, гладуват!“ „И тъй, накъде, казваш, ще налетят?“ — питам го пак. „Знам ли и аз? — отвърна ми той. — Дойдох да видя какво нещо е Крит...“

Сега Тезей скочи прав. Хитрият капитан го гледаше и потриваше доволно ръце.

— Е, как ти се струва, царю, това сведение, което ти донесох? Заслужава ли си три ковчежета?

— Заслужава тринайсет ковчежета, капитан Алепу! — отвърна Тезей, а сърцето му биеше силно.

Почувствува нужда да остане сам, да стихне вълнението му, да се избистри умът му и да прецени.

— Капитан Алепу — каза му той и му подаде ръка, — благодаря ти. Когато дойде този благословен миг, тринайсетте ковчежета ще бъдат твои!

— Тринайсет и три — поправи го хитрият капитан, — тринайсет и три, първите, дето ми ги обеща, правят шестнайсет!

И си тръгна, като подскачаше от радост.

LXXIII

Полунощ. Въздухът ухаеше от разтворилите се нощни цветя. Луната не беше още изгряла и небето беше пълно със звезди.

Атина спеше спокойно в синкавия мрак, а над нея, на Акропола, бронзовата статуя на богинята, изправена, бдеше и закриляше любимия си град.

Заедно с Атина тази нощ бдеше и Тезей.

Беше се изкачил на Акропола през нощта, когато светилниците в къщите бяха почнали да угасват и градът заспиваше. Тезей седна в нозете на богинята и потъна в размисъл.

Складовете на двореца бяха вече пълни с железни оръжия. Нови кораби плуваха в Сароническия залив и пробваха платната си. Хиляди войници бяха обучени и жадуваха за бой.

Всичко беше готово. Лятото си отиваше, идеше есента. Днес-утре приближаваше вече денят, в който старият цар на Крит щеше да тръгне с корабите и с войската си и щеше да погази свещената земя на Атина.

И сега в нозете на богиня Атина, приведен, Тезей се мъчеше да определи какво беше най-изгодно за страната му и да вземе някакво решение. Той носеше отговорност за всичко. От неговото решение зависеше спасението или гибелта на родината му.

— Атина — прошепна той, като вдигна глава към тежковъоръжената богиня на мъдростта. — Атина, закрилнице на рода ни, просвети ума ми! Три пътя се откриват пред мен. Да оставя критяните да дойдат в страната ми и тук да се бия с тях. Или да не им дам възможност да дойдат те, а аз да ги изпреваря и да воювам с тях в самия Крит с флота и войската си. Или да повикам на помощ и варварите, които са се събрали в Черно море и се готвят да решат коя страна да оплячкосат. И така обединени, варварите и ние, да победим, но вече сигурно, и да повалим остарялото Критско царство! Три пътя се откриват пред мен, о, Атина! Посочи ми кой път да избира!

Така говореше с любимата си богиня Тезей и претегляше всяко от решенията.

Полунощ беше минала, нови звезди изгряваха на небето, други потъваха на запад.

Дълбока тишина. Само от време на време далеч в маслиновата гора се разнасяше писъкът на някоя нощна птица.

Тезей стана, опря се на една колона и се вгледа, вдигнал високо глава в спокойното бронзово лице на Атина.

Беше уморен, клепачите му натежаха и може би само за миг, така както беше застанал до колоната, го грабна сънят. Но изведнъж се стресна. Бронзовите устни на богинята сякаш се раздвижиха и над него се чу глас:

— Тезей.

— Тук съм, богиньо! Заповядай!

— И аз съм тук, над теб. Говори. Попитай ме. Ще ти отговоря.

— Богиньо, искам да взема решение, просвети ума ми. Да оставя ли критския цар да дойде на наша земя и тук да воювам с него?

— Не искам врагове да оскверняват моята земя! — отвърна богинята.

Тезей сведе глава. Гласът продължи:

— Не ми се нрави моята войска да се брани, искам да напада. Нападат младите и силните, защитават се само старците. Ние сме млади и силни!

— Застани тогава начело! — извика Тезей. — Застани начело и да вървим в Крит!

Сега гласът не закънтя веднага, позабави се. Сякаш богинята размишляваше, сякаш и тя искаше да вземе някакво решение. Тезей я гледаше в мъчително очакване.

— Защо мълчиш? — запита я накрая той.

И тогава прозвуча, сериозен и сдържан, божественият глас:

— Знаеш, че ми се нрави силата, когато е съчетана с благоразумие. Ненавиждам необмислените, глупави юначества. Критското царство остаря, но колкото и да е остаряло, все още е голямо, богато, опасно.

— Тогава? — попита Тезей, който виждаше, че богинята отново се колебае. — Да повикам ли русите варвари дорийците да се

обединим и заедно да се нахвърлим на Крит? Тогава вече победата ще бъде наша!

Затвори отново уста богинята. Сякаш трудно, тежко беше решението, което възнамеряваше да вземе. Сякаш от това решение зависеше съдбата на Гърция.

Но най-сетне тя вдигна копието си, острието му прониза покрива на храма, блесна като звезда в нощта.

— Да — отвърна богинята. — Те са варвари, говорят на някакъв груб език, ядат много, пият много, напиват се и се карат, не знаят да се държат... Но децата им ще бъдат по-добри... А децата на децата им ще бъдат вече гърци. Изпрати кораби и им обади да дойдат. Обедини се с тях, завладейте Крит. Аз ще застана начело и ще ви проправам път!

Тезей се сепна. Отдели се от колоната, потърка очи. Заспал ли беше? Присънило ли му се беше? Наистина ли беше това гласът на богинята, който беше прозвучал в ушите му? Или всичко това беше само сън?

Погледна. Атина стоеше неподвижно на каменния си пиедестал и очите ѝ от скъпоценни сини камъни гледаха далеч в звездната нощ.

Тезей целуна бронзовите нозе на Атина и прошепна:

— Ти ми заговори, господарке моя! И ако внезапно се унесох в сън, богиньо, ти ми изпрати този сън и ми посочи пътя. Да бъде волята ти! Тя е и моя воля. Сега виждам — това е спасението. Още днес ще изпратя кораби да обадя на русите дорийци да дойдат!

LXXIV

Съмваше се... Тезей бързо слезе по стъпалата на храма. Чувствуваше лекота, радост, сякаш беше смъкнал от себе си голямата тежест. Сега вече знаеше какво да направи, по кой път да поеме. Трудно му беше на Тезей да вземе някакво решение, защото искаше всичко да претегли, да прецени внимателно, да предвиди, но когато вземеше веднъж решение, хвърляше се като лъв да го осъществи.

Влезе в двореца, повика Хари. Хари дотича веднага.

— Не спеше ли? — попита го Тезей.

— Не, царю, чаках те.

— Изпрати стражи да повикат старите съветници.

Тръгнаха стражите, но скоро се върнаха.

— Спят!

— Да се събудят! — заповяда Тезей.

Старейшините пристигнаха недоспали, недоволни.

— Какво се е случило, царю, та ни повика в ранни зори? — запитаха те.

— Няма вече спане! — каза Тезей. — Трябва да забравим добрите ни стари навици, дойде време да дадем всичко каквото имаме — сън, добруване, богатство и живот — за родината! Взех решение! Повиках ви, за да ви съобща решението си.

Старците гледаха с възхищение младия си цар — лицето му сияеше. До него стоеше, целият също плам, малкият му адютант Хари.

— Старци съветници и съратници мои — произнесе Тезей, като вдигна ръка, — в името на Атина, започваме война! Няма да чакаме врагът да дойде тук и да оскверни земята ни, ние ще отидем при него! Ще го нападнем!

Старците се изплашиха. Един стана и смело каза:

— Размисли ли добре, царю, преди да вземеш такова решение? Крит е още силен, има войска и кораби, има богатства! Как можем да се мерим ние с него? Колко кораба имаме, колко войска, колко злато? Ще се погубим!

— Няма да тръгнем сами! — отвърна Тезей. — Добре размислих, преди да взема решение. Дни и нощи не ядох, не спях. Нощес бидувах в храма на Атина. Дълго си говорихме двамата, каза ми, казах й, взехме това решение.

— И ще тръгнем сами, без никаква помощ ли? — възкликна отново старецът.

— Няма да тръгнем сами ви казах!

— Ами кои тогава ще дойдат с нас?

— Ще видите!

Старците се разотидоха разтревожени. Тезей се обърна към Хари.

— Хари — каза му той, — видя ли ги? Тръгнаха си и клатеха глави.

— Стари са... — отвърна Хари.

Тезей се засмя.

— Ако те управляваха родината ни, тогава може би родината нямаше да бъде в опасност, но никога нямаше да стане велика. Щеше да си живее като благоразумен къщовник безславно. Но що за живот е това? Не сме костенурки, та да се свиваме в черупката си от страх. Мъже сме и обичаме опасностите!

Слезе от престола, загледа през отворения прозорец Атина — бедна още, с ниски къщурки, с малки храмове, с тесни улици.

Тезей си спомни за кнососките дворци и за богатия шумен град около тях. Протегна ръце към Атина, сякаш искаше да я прегърне.

— Атина — промълви той, — не се оплаквай, аз ще те облека в злато и мрамор.

Обърна се към адютанта си.

— Хари — каза той, — изпрати да повикат капитан Алепу. Бързо!

Хари тръгна тичешком, повика един от стражите.

— Яхни един кон — каза му той — и препусни до пристанището. Познаваш ли капитан Алепу?

— Не — отвърна смаян войникът.

— Докарай ми един кон! — заповяда му Хари.

Докараха му кон, метна се на него и изчезна като стрела към пристанището.

Тезей слезе, направи преглед на войската, след това отиде извън града при детските дружини. Щом го видяха, децата — момчета и момичета — веднага се строиха и преминаха пред него с вдигнати глави и твърда стъпка.

— Децата — каза им Тезей, — момчета и момичета на Атина! Бащите ни работиха колкото можаха за отечеството, изпълниха дълга си. Ние, които сега израснахме, моето поколение, ще работим също за отечеството, ще изпълним дълга си. Ала вие, момчета и момичета на Атина, сте нашата голяма надежда. Ние поставихме началото, положихме основата, вие ще градите. Да даде богиня Атина един ден да станете много по-добри от нас!

След тези думи децата вдигнаха ръце и въздухът закънтя от възгласите им:

— Да живее царят ни!

Малко преди пладне, потънал в пот, Хари доведе капитан Алепу при царя.

— Добре, дошъл, капитан Алепу! — поздрави го радостно Тезей. — Сега ще те пратя далеч, но ти имам вяра. Ще отидеш и ще се върнеш бързо и пак ще се справиш с всичко както миналия път.

Хитрият капитан се усмихваше доволен.

„Пак ще изкарам нещо — мислеше си той. — Шестнайсетте ковчежета ще се увеличат.“

— Върша само това, което ми нареждаш, царю — отвърна той. — Ти си мозъкът, който решава, а аз съм ръката.

— Слушай — каза Тезей. — Каза, че знаеш пристанището, в което се събирали корабите на варварите в Черно море.

— Знам го, царю. Какво ще заповядаш?

— Ще отидеш и ще кажеш на тези русокоси хора: „Изпраща ме царят на Атина. Знае една страна, където тече мед и мляко. Елате с него, той също има войска и кораби, ще тръгнете заедно, за да завладеете богатата земя и да си я поделите! Елате, преди да настъпи зимата!“. Разбра ли, капитан Алепу?

— Разбрах, царю.

— Трудна е тази работа.

— Харесва ми. Няма да се върна, ако не ги доведе със себе си. Знам езика им, ще им говоря!

— Ако успееш — каза Тезей, — родината ни ще се спаси! Не само ще се спаси, но и нещо повече, ще се прослави. Чу ли?

— Чух.

— Каква отплата искаш, капитан Алепу?

Капитанът се изчерви. Някаква борба се водеше в душата му. Накрая очите му се озариха.

— Нищо! — отвърна той.

— Нищо ли? — възкликна изненадано Тезей. — Какво ти става, капитан Алепу?

— И аз съм човек — отвърна той, — и аз имам честолюбие. Всички вие си давате живота за родината, а аз правя търговия! Казваш ми: „Направи това за отечеството!“. А аз ти казвам: „Плати!“. Е, срам ме е вече, не искам нищо!

Тезей му стисна развълнувано ръка.

— Благодаря, капитан Алепу! — каза му той. — А сега върви и богиня Атина да бъде с теб!

Капитанът поздрави, отправи се към вратата, но изведнъж се спря. Извърна се към царя. Някаква нова борба се водеше вътре в него.

— Какво има, капитан Алепу? — попита Тезей. — Искаш ли нещо?

— Царю — произнесе тихо капитанът, — царю, ако потрябват и шестнайсетте ковчезета, вземи ги!

LXXV

Сред тези военни приготовления забравихме Крино. Ала царят Тезей не я забрави. Още през първия ден я повика.

— Крино — каза ѝ той, — имам ти доверие. Вземи ключовете от женското отделение. Ти ще даваш нареждания на всички жени, които работят в двореца, на тъкачките, на готвачките. На онези, дето въртят ръчните мелници и мелят житото, на всички... Не си вече робиня — освобождавам те!

Крино целуна ръка на царя.

— Благодаря, царю... — изрече тя и една сълза заблестя на ресниците ѝ.

— Защо плачеш, Крино? — попита я Тезей.

Крино мълчеше с наведена глава.

Тежка сянка на печал премина по лицето на Тезей.

— И аз мисля за нея... — каза той с глух глас. — И аз мисля за господарката ти, за Ариадна. Но се старая да понеса това. Станалото — станало! Какво можем да сторим на смъртта? Кажи си, че е умряла!

Хвана Крино за ръката.

— Да вървим в гинекея — каза той. — Там, където работят робините.

Минаха по коридорите, изкачиха се и слязоха по стълби. Колко малък, беден, селски беше този дворец, ако го съпоставеше човек с прочутия Кнососки дворец!

Стигнаха там, където работеха робините — едни в по-горните катове, други — долу в избите.

— Робини — казваше на всички Тезей, — от днес нататък ще се подчинявате на тази девойка. Тя ще държи ключовете, тя ще отваря, тя ще затваря, тя ще заповядва!

Робините приветствуваха радостно Крино. Досега имаха една старица, зла и мърморка, която ги тормозеше. В очите на Крино те прочетоха доброта и нежност.

От този ден за робините настъпиха щастливи дни. Хранеха се по-добре, работеха с по-голямо усърдие, ако имаха някаква жалба, Крино ги изслушваше внимателно и се отнасяше винаги справедливо с тях.

И Крино беше довольна, доколкото можеше да бъде. Защото мисълта за любимата ѝ царкиня никога не излизаше от ума ѝ...

„Ах, ако беше тук — казваше си тя — господарка и царица, какво щастие! Не бих могла тогава да пожелая нищо повече! Край мен щяха да бъдат и баща ми, и брат ми, какво друго бях пожелала?“

Понякога се сещаше за най-близкия приятел на брат си Икар.

„Ще дойде и той някой ден — казваше си тя. — Баща му е голям майстор. Колкото и да изглежда като приказка, ала съм сигурна, че той ще изработи крила и ще полети. И някоя сутрин ще ги видим и двамата, баща и син, да идат през морето като две големи чайки... И ще кацнат на покрива на двореца.“

Крино се усмихваше, като си мислеше, че някога хората ще си направят крила и ще летят. Какво щеше да бъде тогава! Нямаше да има нужда човек да ходи и да се препъва в камъните, нито да се качва на кораби и да се излага на опасност в морето. Ще се качва на покрива на къщата си, ще разперва крила и ще лети над облаците.

Така ѝ минаваше времето и сърцето на Крино намираще някаква малка утеха в това.

Веднъж Хари влезе в стаята ѝ със сияещо лице.

— Някаква добра новина ли ми носиш, Хари? — каза Крино и изтича към брат си.

— Да — отвърна радостно Хари. — Отгатни!

— Някаква вест за царкинята ни ли? — запита тя с разтуптяно сърце.

Хари поклати глава.

— Не — отвърна той, — не, Крино... Друго!

Мислите на Крино литнаха веднага към Икар.

— Писмо от Икар! — извика тя.

— Отгатна!

Разгъна писмото. Подаде го на Крино.

— Чети! — каза ѝ той.

Крино взе писмото, написано с подострен и разцепен калем от тръстика върху парче обработена кожа. Зачете:

„Икар, син на Дедал,
пише на скъпите си приятели
Хари и Крино.

Здравейте, приятели! Имам да ви предам голяма вест: крилата са готови! Съвършени са! През нощта, когато в двореца всички заспят, ние излизаме скришом, закрепваме крилата на раменете си и правим опити. Летим спокойно, уверено от хълм на хълм като две нощни птици.

«Да избягаме!» — казвам на баща си, но той ми отвърща:

«Не бързай, трябва първо да се упражниш добре, да се научиш, и едва след това ще избягаме!»

Веднъж се издигнах много високо и баща ми се изплаши. Литна и той и ме настигна.

«Слизай! — извика ми той сърдито. — Ако се издигнеш толкова високо денем, когато има слънце, то ще разтопи восъка, с който са залепени крилата, и ще паднеш да се пребиеш!»

Обещах му, че отсега нататък ще го слушам, и тогава той ми даде дума, че скоро ще избягаме. Кой знае, може би когато ще четете това писмо, ние ще летим над морето и ще дойдем да кацнем на покрива на двореца ви!

Така че — добра среща! Взирайте се понякога в небето откъм юг. И ако видите две огромни птици да се приближават, не се плашете — ще бъдем ние!“.

Крино прочете бързо-бързо писмото. Когато го завърши, без да ще, вдигна очи и погледна небето.

— Гледаш да не би да идат ли? — попита я със смях Хари.

— Знам ли и аз! — отвърна Крино. — Кой може да знае какво е способен да измисли човешкият ум?

— Това, струва ми се, надвишава човешките сили... — каза недоверчиво Хари.

— Ще видим... — промълви Крино — ще видим...

LXXVI

Не бяха изминали и три дни. Хари и Крино се бяха изкачили на една от терасите на двореца и си приказваха. Предната вечер в пристанището беше пристигнал един кораб от север и бе донесъл голяма вест: флотът на варварите потеглил от Черно море и иде насам!

— Скоро Кносоският дворец ще падне в ръцете ни! — каза Хари.

— Не се ли боиш от варварите? — попита го Крино.

— Ще пуснат корени в нашата земя — отвърна Хари, — ще се цивилизоват, ще станат гърци! Ще ни донесат нови идеи, нова сила... Ех, да можеше човек да живее триста, петстотин години, за да види каква слава ще достигне тази наша Атина!

Изведнъж долу в дворовете на двореца се надигна голяма глъчка. Крино и Хари се наведоха и видяха, че там се бяха събрали много хора, които гледаха нагоре към небето. Вдигнаха и те очи и какво да видят? Една странна, грамадна птица летеше бавно, като размахваше крила и се спускаше. И то право към двореца!

— Хари — възкликна изплашено Крино, — какво е това?

Хари гледаше, гледаше със зяпнала уста. Чудноватата птица все повече се приближаваше и нарастваше. И изведнъж Хари ясно различи под крилата едно старческо лице с бяла брада. И под перата — две ръце, които размахваха крилата.

— Дедал! — извика той. — Дедал!

— Да, той е! Той е! — извика тогава и Крино.

Братът и сестрата вдигнаха ръце към странната птица. А тя, изглежда, ги забеляза и тъй като беше вече стигнала над двореца, с бавни движения се спусна към терасата, където стояха нашите приятели.

Старият майстор сега се различаваше ясно. Крино оглеждаше небето зад него. Сърцето й се сви.

— Ами Икар? — произнесе тя. — Къде е Икар?

Студена пот обля Хари. Огледа и той небето. Никъде не се виждаше Икар!

— Може би не е тръгнал... — каза Хари, за да успокои сестра си. Но лошо предчувствие потисна сърцето му.

С бавно движение като гълъб, който се спуска да кацне, Дедал се сгъна плавно и се приземи на терасата.

Крино и Хари изтичаха, целунаха му ръцете.

— Ами Икар? — извикаха те. — Икар?

От очите на стареца закапаха сълзи.

— Удави се... — промълви той и гласът му секна.

— Удави ли се?

Двамата ни приятели се разплакаха. Светът потъмня. Старият Дедал си възвърна говора.

— Не послуша съветите ми — каза той. — Летяхме спокойно, ниско над морето. Но той все поглеждаше към слънцето и искаше да се издигне нависоко... Виках му, виках му, умолявах го... Но къде ти да чуе! Беше като опиянен, полетя нависоко и слънцето разтопи восъка, с който бяха залепени перата, те окапаха и синът ми се сгромоляса в морето...

Гласът на стареца отново секна. И неочаквано отхвърли от раменете си крилата, скочи връз тях и ги направи на парчета. Перата се разпиляха във въздуха и се пръснаха по покривите и дворовете...

— За какво са ми сега крилата! — извика той. — За какво са ми сега крилата! Загубих сина си!

LXXVII

Цяла Атина беше развълнувана от крилатия човек, който се бе спуснал от небето и бе кацнал на терасата на двореца. Едни казваха, че е бог, дошъл да помогне на Тезей, други — че е магьосник, а трети — че е странна птица, която прилича на старец.

Напразно Хари им казваше, че това е великият архитект и ваятел Дедал, който благодарение на могъщия си ум, бе успял да изработи крила и за човека — никой не искаше да повярва на истината! Често пъти хората предпочитат да вярват на басни, а не на истината.

През цялата следваща нощ Тезей разговаряше с Дедал. Беше му дал една чудесна стая в двореца и бе наредил на трима роби да му прислужват.

— Ще се отнасяте с него като с цар — заповяда той на всички в двореца. — Защото човек, който притежава такъв ум, е наистина цар!

И така Тезей разговаряше нея нощ с Дедал и го молеше.

— Велики майсторе — казваше му той, — остани при мен. Моят дворец е и твой дом. Остани при мен и работи. Ще ти дам колкото си щеш работници, ще ти дам колкото ти трябват материали, изработи много чифтове крила, обучи най-добрите ми момци, научи ги да летят... Искам да образувам една отбрана дружина от крилати войници, да завладеят света!

Ала Дедал поклащаше глава.

— Никога вече — отвърщаше той, — никога вече... Боговете ме наказаха. Вдигнах глава, поисках да надвиша човешката природа и да създам крилат човек. И ето — убиха сина ми! Ако искаш, ще ти построя дворци, по-хубави от дворците на критския цар. Ще ти изградя храмове и хората ще идват от всички краища на света да им се възхищават. Ще ти извая статуи от камък или дърво и хората ще ги гледат и ще мислят, че ходят и говорят... Но крила няма да изработя!

Тезей напразно го умоляваше — старецът отказваше.

— Никога вече — повтаряше той, — никога вече...

Тезей се канеше отново да почне да го моли, когато вратата се отвори и влезе Хари.

— Царю — каза той, — морето се изпълни с кораби! Ей сега пристигна един страж от пристанището и ми съобщи това. На всеки кораб гори по един червен фенер и морето свети като град. Все повече се приближават.

Тезей скочи.

— Носиш ми голяма, вест, Хари! — каза той. — Да вървим на пристанището!

Обърна се към Дедал.

— Дедале — каза му той, — велики майсторе, постъпи така, както ти желаеш. Остани и работи при мен каквото искаш, свободен си. Аз ще се постарая със средствата, с които сега разполага човекът — войската, корабите, железните оръжия! — да постигна победа!

И излезе на двора. Там го чакаха два коня, царят възседна единия, а Хари — другия и препуснаха към пристанището.

— Това са дорийците, русите варвари от север! Те са ми достатъчни, нямам нужда от крила!

Когато стигнаха на пристанището, вече се зазоряваше. Корабите бяха вече наблизко. Колко бяха? Безбройно множество — малки като еднодръвки, с една мачта с четвъртити платна. А върху платната се различаваха странни червени знаци.

Тезей се изкачи на пристанищната кула и загледа сред първите проблясъци на зората приближаването на варварския флот. Начело плаваше един голям кораб с три червени триъгълни платна.

— Това е корабът на капитан Алепу! — каза Тезей. — Върви най-отпред и показва пътя!

Морето беше леко развълнувано, появаше приятен ветреца и тласкаше цялата тази плуваща гора спокойно и мощно към бреговете на Атика.

— Атина — прошепна Тезей, сякаш се молеше. — Атина, богиньо на мъдростта и силата, ето, пристигат варварите, които ти поиска от мен да доведе. Просвети ума им, смекчи силата им, превърни ги в гърци!

Слънцето, огненочервено, се показва от морето като кръгло засмяно лице. Морето стана като вино и еднодръвките заблестяха. В

тях сега ясно се различаваха мъже и жени, които, извърнали лице към слънцето, го поздравяваха с диви викове.

Тезей и Хари слязоха от кулата, застанаха на кея. Първите еднодръвки вече влизаха в пристанището. И най-отпред, начело, корабът на капитан Алепу.

— Доведох ги! — извика хитрият моряк, щом зърна Тезей на кея.

Една еднодръвка, най-голямата, с червени и черни дърворезби на носа, се опря на кея. Един русокос великан скочи на брега. Беше облечен в овчи кожи, а на пояса си имаше желязна секира.

— Това е вождът им! — каза капитан Алепу. — Заговори го, царю!

Тезей му подаде ръка.

— Добре си дошъл, вожде! — каза му той. — Аз съм Тезей, царят на Атина. Добре си дошъл! Добре дошли всички! Готова е войската ми, готов е и флотът ми, ще тръгнем веднага. Знам една страна, както ти обадох, където тече мед и мляко. Ще я завладеем, ще си я поделим, наша ще бъде! Приемаш ли?

Русият вожд протегна широката си длан.

— Приемам! — произнесе той с тежък глас. — Кога тръгваме?

— Още утре! Готов съм!

Русият великан скочи обратно в еднодръвката си, върна се при своите хора и им заговори, даваше им нареждания, като се прехвърляше от лодка на лодка.

— Какво им казва? — попита Тезей капитан Алепу.

— Да останат на еднодръвките си, защото тръгват утре, и че тази страна е приятелска и да не закачат никого! Това им вика, царю!

Тезей се извърна към Хари.

— Да вървим в двореца — каза му той, — нямаме време за губене!

Възседнаха отново конете, върнаха се в Атина. Всички бяха научили, че варварите са пристигнали, че морето е пълно със странни тесни и дълги еднодръвки. И че жените също теглят греблата, а мъжете са облечени в овчи кожи и носят тежки брадви на кръста си.

Тезей застана сред агората. Народът се струпал около него. Старейшините довтасаха запъхтени с дългите си тояги. Цялата агора жужеше като кошер.

— Тишина! — извика Тезей и вдигна ръка. — Ще говоря!

Всички млъкнаха и впериха очи в царя. И тогава се разнесе гръмкият му глас:

— Мъже атиняни, дойде великият час! Вдигнете се, тръгваме на война! Елате всички в двореца, за да ви раздам железни мечове и копия! Сбогувайте се с жените и децата си и утре на разсъмване слезте всички на пристанището. Корабите са готови, ще се качим всички и ще победим! Атина, великата ни закрилница, ще ни води с Победата в ръка!

— Всички сме с теб, царю! — извикаха в един глас хората. — Всички сме с теб за родината!

Тезей влезе в двореца, повика ковача.

— Драги ми ковачо — каза му той, — нареди да изнесат на големия двор всичките железни оръжия. Хората ще дойдат, за да им ги раздадеш.

— Кога тръгваме, царю?

— Утре. Пригответи се! Ще дойдеш с мен!

И след като каза това, Тезей се изкачи тичешком на Акропола и влезе в храма на Атина. Докосна бронзовите ѝ колена.

— Атина — произнесе той, — богиньо моя, ела с нас!

LXXVIII

Старият цар на Крит седеше на северната тераса и бе опрял плешивата си глава на меки възглавници. Робите му носеха разхладителни напитки, други му вееха с големи ветрила от щраусови пера.

Старият цар беше бледен и изнемощял. Напоследък нощем сънуваше лоши сънища — ту виждаше морето изпълнено с чайки, които щом стигнеха на сушата, се превръщаха в изгладнели черни гарвани, ту пък му се присънваше, че уж дворецът му се изтръгваше из основи от земята, издигаше се и изчезваше в облаците като книжно хвърчило.

Главният сънотълкувател тази сутрин седеше до него и го успокояваше.

— Няма нищо, царю, не се притеснявай. И да ти кажа право, аз не вярвам в сънищата...

Старият цар се извърна и го изгледа сърдито.

— Не вярваш в сънищата ли? — изрече той. — Не ги ли пращат боговете?

Тлъстият хитър сънотълкувател се усмихна.

— Поражда ги човешкото въображение, царю. Поражда ги страхът. Каквото ни се върти в ума денем, го виждаме насън нощем...

Появи се Федра. Беше прекрасна, носеше ново есенно одеяние — черно, с извезани големи жълти листа.

— Татко — каза тя, — кога ще наредиш да се проведат големите борби с бикове? Утре ще имаме пълнолуние! Защо се бавиш?

Царят поклати глава.

— Бие, жените — каза той, — мислите само за празненства!

— Защо се ражда човек? — произнесе с усмивка Федра. — За да се радва. Животът е игра, нека му се радваме!

— Имаш право, царкиньо! — каза главният сънотълкувател, като поклати двойната си гуша. — Животът е игра, трае кратко време, нека

поиграем. Защо да водим войни? Това казвам и аз на честития наш цар... И да не вярва на сънища...

Старият цар за миг понечи да скочи, да се развика. Но беше много уморен, само се поразмърда и отново се отпусна на меките възглавници и затвори очи.

Влезе Малис. Прекоси терасата, застана пред царя.

— Кой е? — попита старецът, без да отвори очи.

— Аз, Малис, царю.

— Какво искаш? — попита царят все тъй със затворени очи.

Гласът му беше отпаднал и едва се чуваше.

— Народът не иска да тръгне на война, царю. Насъбра се на агората, захвърли оръжията, развика се.

— Какво казва? — попита царят и отвори сега очи.

Устните му трепереха.

— Казва: защо да водим войни някъде далеч? Каква изгода имаме да се бием с атиняните? Задето убиха Минотавърът ли? Ами че за какво ни беше потребен той? Ние си гледаме търговията, богатствата си, благоденствията си, не искаме войни! Войни водят само онези, които гладуват!

— Ами ако тези, дето гладуват — извика царят, — дойдат да водят война с нас? Да вземат корабите и нивите ни, да разбият хамбарите ни? Каза ли им това? Това трябваше да им кажеш!

— Казах им го, царю!

— И какво отвърнаха?

— Че никой се смее да стъпи тук! Ето какво ми отговориха. Крит, казват, е непобедим, владее моретата!

— Махай се! — извика царят на Малис. — Уморих се...

Затвори отново царят очи и се опря на възглавниците.

— Каквото ще да става... — прошепна той. — Какво да правя?

Дойдоха отново робите с разхладителните напитки. Федра се приближи към баща си.

— Татко — каза му тя, — не се тревожи... Няма нищо...

Даде му да пие разхладително питие, ароматизирано с розова вода. След това го погали по ръцете и му каза с меден глас:

— Татко, кога ще се проведат борбите с бикове? Да се поразтушим.

Един дългокос старец дойде и седна с кръстосани нозе върху плочите в един тъгъл. Царят се извърна и го погледна.

— Добре, дошъл, стари Орфос — каза той. — Тъкмо навреме пристигаш. Работите нещо не вървят добре, от месеци вече готвя войска и кораби, за да разруша Атина и да си отмъстя, а сега народът хвърля оръжията и отказва да тръгне... Какво да правя, стари Орфос? Много съм притеснен, добре, че дойде. Разправи ми някоя приказка, та да ми мине времето... Никой не може да се мери с теб в разказването на приказки, старецо!

Старецът поклати глава. Устните му се раздвижиха, дебели, изпълнени с горчивина.

— На заповедите ти, царю — каза той. — Ще ти разправа една приказка, че да ти поолекне...

— Дайте му да пие нещо разхладително, че да му се прочисти гласът! — заповяда старият цар и се изтегна удобно на възглавниците, за да слуша.

— Приказката започва, добър вечер! — подхвана старият Орфос.

— Ами че още не се е мръкнало! — възкликна царят. — Не казвай „добър вечер“!

— Мръкна се... мръкна се... — прошепна разказвачът.

— Какво каза? Ела по-близо, за да чувам!

Старецът се примъкна до краката на царя.

— Приказката започва, добър вечер!... Имало едно време посред морето един голям остров. Той притежавал хиляди кораби, имал хиляди войници и сто града.

В средата на острова се издигал най-големият град: Не бил обграден със стени и кули, защото нямало никаква опасност да го нападнат врагове, понеже хиляди кораби опасвали острова и не пускали никой да се приближи.

Посред града се издигал великолепен дворец. Бронзови врати със златни халки. След като минавал през тях, човек прекосявал дворове, изкачвал се, слизал по стълби, отварял сто врати и стигал пред царските порти.

Престолът бил целият от злато, а до него имало едно дърво от корал, по чиито клони пеели златни канарчета.

Царят бил всемогъщ. Смръщавал ли вежди — слънцето потъмнявало, засмивал ли се — морските вълни заблестявали, сякаш

се показвало слънцето.

Понякога се изкачвал на планинските върхове и говорел с Бога. Говорели си като двама военачалници, като двама стари приятели, а долу в полето народът ги чувал да се смеят или да се карат. Защото понякога се карали и тогава планината се разлюлявала и ставало земетресение.

Един ден царят казал: „Не ме свърта вече само на острова, ще завладея света!“. Приготвил кораби, набрал войска, тръгнал. Корабните мачти закрили морето, не било това вече море, а гора!

Поел на север царят и подбрал наред всички острови, пръснати сред вълните; тръгнал на изток, протегнал пипалата си и на запад, спуснал се и на юг. И когато се завърнал на острова си, корабите му били пълни със злато и роби, и женски плитки, и всеки от войниците и моряците му носел на главата си златна корона...

Старият разказвач млъкна изведнъж. Стори му се, че чува тих плач, сякаш пеленаче плачеше в съня си...

Вдигна очи и видя, че старият цар, отпуснал възник глава върху възглавниците, затворил очи, плачеше...

LXXIX

Слънцето залязваше. В далечината върховете на Ида се обагриха в червено, светлината се изкачи по ридовете и се канеше да угасне.

Овчите стада се завръщаха от паша, конете, говедата тичаха и слугите ги прибираха в дворцовите обори. Пауните скачаха на терасите, надаваха остри крясъци и гледаха със сънливи очи падането на вечерта.

В позлатените клетки, окачени в гинекея, птиците, които цял ден бяха чуруликали и се бяха изморили, свряха глави в пухените си гърди и се готвеха и те да спят.

Робите бършеха потта си и сядаха по пезулите на двореца, за да си поотдъхнат. А благородниците и благородничките се настаняваха край прозорците, гледаха хубавата вечер и си приказваха.

Говореха си за стария цар, който, както слушал приказките, започвал да плаче.

— Вдетини се... — казваха те тихо и се смееха. — Вдетини се... Виж го ти, току-тъй, за щяло и нещяло иска да тръгнем на война! Да си оставим спокойствието, сладките приказки, хубавото ядене и да грабнем копията и мечовете! Вдетини се, горкият!...

По други прозорци на двореца пък си говореха за новите зимни моди. Какви цветове ще се носят тази година и че шапките ще бъдат по-широкополи и с фазанови пера.

— Ах, драги мои, видяхте ли царкиня Федра каква дреха си е облякла? Просто да се побъркаш! Черно кадифе с извезани на него жълти листа, но от чисто злато!

— Кой като нея! — обади се една кокалеста стара мома с огромен нос. — За Федра ли си се загрижила! Сега, като остана единствена дъщеря, баща ѝ ѝ дава каквото си пожелае...

— Ама наистина, какво стана с Ариадна? Научихте ли нещо? — запита една старица с подути очи.

— Какво да ви кажа, госпожо Евантия! Толкова неща се разправят! Едни казват, че я отвлекли пирати и я продали далеч на

източните пазари... Други — че се хвърлила в морето и се удавила, защото се разкайла, задето заминала... А трети пък разправят, че Тезей я бил убил, да се не види макар!

Из големия двор се разхождаха старите капитани с дългите си обеци на ушите. От време на време отваряха беззъбите си усти и проговаряха. И приказката им винаги почваше с думата „Помниш ли...“

— Помниш ли веднъж в Кипър...

— Помниш ли, когато хвърлихме котва една вечер в Сицилия...

— Помниш ли...

— Помниш ли...

Непрекъснато мислеха само за миналото, не виждаха нищо друго около себе си, умът и размишленията им бяха все в отминалите години, когато са били млади и са пътували.

— Помниш ли...

— Помниш ли...

— Да, покойните! — каза една девойка като посочи през прозореца старите капитани, които се разхождаха. — Ами че те, драги, мои, не са живи, всяка вечер по това време излизат от пръстта и се разхождат из двора... И все повтарят: „Помниш ли... Помниш ли... Помниш ли...“.

Приятелите на девойката прихнаха да се смеят.

— Не ви ли е срам! — обади се една възрастна предвзета дама. — Подигравате се на такива хора! Знаете ли какви капитани бяха те? Какви юначаги бяха!

— Бяха... бяха... бяха... — възкликна със смях девойката. — Покойници ви казвам, покойници са!

— Това е краят на света! — измърмори старицата и стана сърдито.

И си тръгна, като потропваше с високите си токчета.

На терасата царят отвори очи. Погледна наоколо — никой!

— Изглежда, че съм се унесъл в сън... — измърмори той. — И сънувах, че старият Орфос — от колко месеца вече не съм го виждал! — дойде, ужким и започна да ми говори за Крит.

Понечи да стане и да се прибере, защото му стана студено. Но не можа, тръшна се отново върху възглавниците.

Плесна с ръце, плесна отново, но никой не се появи.

Старият цар се изплаши.

— Оставиха ме съвсем сам — измърмори жалостиво той, — оставиха ме съвсем сам.

И пак започна да плаче.

Тъмнината се беше спуснала, стана хладно, прозорците се затвориха, благородниците и благородничките се прибраха, запалиха светилниците, застлаха масите, благородничките се начервиха, нагиздиха, напръскаха косите си с благоухания, облякоха вечерните си тоалети и се нагласиха на масите. Не им се ядеше, но седнаха ей тъй, по навик.

— Аз, горката, не хапвам нищо, за да не напълнея... — говореха си те.

— Аз пък — твърдяха някои, — мога да ям само фазан. Каквото и друго да ям, ми вреди.

А благородниците си говореха за болести и безсъние, този го болеше стомахът, другия — сърцето, трети бяха бледи и кашляха. А четвърти, най-образованите, говореха за рисунките в двореца, за линиите им, за цветовете... Бяха отпаднали и не им се ядеше.

Вдигнаха робите ястията, а благородниците и благородничките започнаха да се прозяват.

— Какво да правим — казваха си те, — та да убием времето? Какво да правим?

— Да се поразходим ли?

— Хладно е.

— Да поиграем ли на шах?

— Мързи ме!

Отново се прозяха.

— Чакайте да ви кажа! — обади се една нашарена девойка. — Хайде да пътуваме!

— Да пътуваме ли! — възкликнаха изплашени всички. — Полудяла ли си? Добре сме си тук на спокойствие.

— Ама не истински пътешествия! — обясни девойката. Ей така, въображаеми. Без да се помръднем...

— Я зарежи това, горкичката ми!

Пак се прозяха.

И тъкмо в този миг се разнесе силен шум долу в големия двор. Сякаш препускаха много коне, сякаш хора викаха, врати се отваряха и

затваряха.

— Отвори прозореца, мила, та да видим какво става... — обади се една дебела и ниска дама.

— Какво може да става? — каза една девойка, която беше близо до прозореца. — Сигурно са пак робите, играят на нещо. Как пък имат настроение!... Как не ги мързи!...

— Недодялани хора! — произнесе пренебрежително дебелата дама. — Какво очакваш от тях? Ако ги видиш с каква охота ядат, ще се погнусиш!... И щом затворят очи, и заспиват като животни! И само правят цял куп деца... Не ми говори за роби, моля ти се! Гнус ме е! На, погледни мишницата ми — цялата настръхнах!

LXXX

Приказваха си благородниците и благородничките, а в това време от копитата на конете изскачаха искри по плочите, потънали в пот ездачи се спешаваха, трополяха по дворовете на двореца, викаха.

— Къде е царят? — запита водачът им конникът, който пристигна първи.

— Яде... — отвърна му някой.

— Спи... — отговори му друг.

— Яде или спи? — извика ядосано конникът.

— И двете... — отвърна му трети и се закиска.

Конникът тропна силно с крак.

— Смейте се! — извика той. — Смейте се! А ние загиваме! Трябва веднага да се видя с царя!

Преведоха го от помещение в помещение и накрая стигнаха до царските покои.

— Ето тук е! — каза му. — Почукай!

Конникът се поприведе, почука тихо.

— Чукай силно, та да чуе! Сигурно спи.

Вратата се отвори. Федра се появи в красивия си есенен тоалет.

— Какво искаш? — попита тя.

— Да видя царя! Наложително е!

— Защо е наложително? Не викай!

— Царкиньо, цялото море се изпълни в далечината с малки червени светлини... Навярно са кораби! Загиваме!

— Не викай, ти казвам! — сръза го раздражено Федра. — И затова си дошъл и ни разстройваш в такъв час!

— Сигурно са врагове! — промълви изплашено клетият вестоносец. — Повикай царя да даде нареждания да вдигнат платна нашите кораби, да не ги пуснат да се приближат! Събуди царя!

— Махай се! — каза повелително Федра. — Да го изплаша напразно, та да не разреши утре да се проведат борбите с бикове ли? Махай се, ти казвам!

— Какво има? — чу се в този миг един сънен глас откъм стаята.

— Нищо, татко... — отвърна Федра и се готвеше да затвори вратата.

Но вестоносецът с един скок се озова вътре.

— Царю! — извика той. — Загиваме! Морето се изпълни с кораби... Идат!

— Кой?

— Знам ли и аз, царю? Нощ е, не можем да различим... Само светлини, хиляди червени светлини...

— Добре — каза царят. — Нещо друго?

— Какво друго искаш, царю? Това не ти ли стига?

— Донеси ми малко розова вода — каза царят на Федра.

Федра изтича с готовност, тази вечер беше останала при него, за да му угажда, та да не отлага повече борбите с бикове. Донесе розова вода, разтри му слепоочията, поръси лъскавото му плешиво теме, изля и на дланите му.

— Благодаря ти, Федра, дете мое — каза като си пое дълбоко дъх царят. — Сега се чувствам по-добре.

И замълча.

Вестоносецът стоеше и го гледаше.

— Какво искаш? — попита най-сетне царят.

Но изведнъж си спомни.

— А, да — каза той, — върви да повикаш офицерите и капитаните.

Вестоносецът изчезна.

— Какви бели... — измърмори царят. — Дотегна ми вече...

— Стига само да не ни попречат утре на борбите с бикове... Ще се пукна от яд! — изломоти Федра.

— Какво каза, Федра, дете мое?

— Ами на, не се притеснявай, татко... Аз мисля само за теб...

Старецът се развълнува.

— Благодаря, дете мое — произнесе той. — Ти не си като другата, щуравата, дето ме заряза и замина.

— Пак ли се сети за нея? — извика Федра ревниво.

— Не... не... — промълви нещастният старец. — Не се сетих за нея... От дума на дума...

Вратата се отвори, появиха се пет-шест офицери и двама-трима стари капитани по нощни дрехи.

— Какво има, царю? — запитаха те. — Заповядай!

— Знам ли и аз какво става? — отвърна отегчено царят. — Знам ли и аз? От пристанището дойде един вестоносец и се развика. „Какво ти има?“ — питам го аз. „Кораби налитат откъм морето!“ — ми казва. Сторете ми тази добрина, идете да видите какво става...

— Всички ли да отидем? — попита изплашено едно старче от капитаните.

— Няма нужда всички — каза царят. — Нека отидат по-младите. И ако е нещо сериозно, събудете ме. Иначе изчакайте първо да се съмне.

LXXXI

Наближаваше вече полунощ. Далече в морето блещукаха хиляди червени светлини, еднодръвките се издигаха и се спускаха по вълните и се насочваха към сушата. Тезей плуваше начело със своите кораби и сърцето му беше изпълнено с гордост.

— Ида... Ида... — промълви той. — Всичко, което е прогнило, ще падне, трябва да падне, за да преминем. Ние сме младите, ще изградим един нов свят.

— Какво ли сънува сега царят? — каза Хари, който стоеше до Тезей и бе закачил на пояса си една секира, подарена му от русокосия вожд.

— Благородниците и благородничките навярно са се наяли — каза със смях Тезей, — натъпкали са си стомасите и сега хъркат.

— Нито едното, нито другото! — обади се Хари и се засмя. — Добре ги познавам, вече не могат нито да ядат, нито да спят. Няма охота, нямам сън.

Тезей се извърна, посочи на приятеля си хилядите еднодръвки, които ги следваха, и грамадните русокоси мъже и яките им жени, които въртяха греблата.

— Погледни ги, Хари — каза той. — Тези могат и да ядат, и да спят. Стомасите им не са повредени. Нека тогава отворят складовете на критския дворец и да ядат.

Замълча за миг, като се любуваше на русокосите си съратници, чиито разголени снаги проблясваха под светлината на фенерите.

— Видя ли — каза той на Хари — новия бог, когото те донасят?

— Херакъл ли?

— Да, Херакъл. Видя ли какъв е и той — едър, висок, великан! Наричат го „волядец“ и „винопиец“, убива зверове, укротява реки, излиза от Хадес, крепи, разправят, на раменете си земята... Ето като този техен бог са и самите те...

— Наистина никак не прилича на нашите богове... — каза Хари. Тезей се засмя.

— Не се притеснявай, Хари — каза му той, — ще им заприлича полека-лека. И ще видиш, един ден и Херакъл ще се изкачи на Олимп, ще седне при двадесетте наши богове.

Така си приказваха двамата приятели, а зад тях се носеше човешката глъчка и се чуваше бързият плясък на греблата по вълните.

— Бързо момчета, въртете греблата, стигнахме! — викаха варварите и сините им очи искряха.

— Имали, разправят, делви, високи два човешки ръста, и били пълни с вино и олио.

— И с мед! — извика една жена, като се облиза.

— И имали, разправят, сандъци, заровени в земята и пълни със злато.

— И дрехи, целите от кадифе, и обеци, и гривни! — извика друга жена и въздъхна. — Ах, кога ще стигнем, кога ще стигнем!

— Ето светлините на пристанището! — извика им Тезей. — Пристигнахме!

И наистина вече се виждаха големите фенери върху пристанищните кули. Градът беше потънал в тъмнина.

— Спят! — викаха русокосите и прихваха да се смеят.

— Ще ги събудим! — обадиха се други и погладиха секирите на кръста си.

А тъкмо по това време офицерите се завръщаха от пристанището. Бяха се изкачили на кулите, видели бяха хилядите светлини и се бяха изплашили.

— Не са атиняни тези — казаха те, — откъде ще намерят те толкова кораби? Варварите идат!

Яхнаха отново конете си и се върнаха в двореца.

Федра вече спеше дълбоко и сънуваше, че борбите с бикове бяха започнали и тя беше яхнала един бик, а той се беше втурнал към морето и се беше хвърлил сред вълните... А тя, хванала се за златните му рога, се смееше.

Спеше дълбоко и не чу, че в съседната стая офицерите бяха събудили стария цар.

— Царю — казаха му те, — морето е пълно с кораби... Какво да правим?

Царят се понадигна в леглото си, оправи нощната си шапка.

— Какво ще кажете да направим? — попита той.

— Каквото заповядаш, царю!

— Да се съпротивляваме ли? — попита пак царят.

Офицерите се спогледаха.

— Както наредиш — отвърнаха те колебливо.

— Нашите кораби в пристанището ли са?

— Там са, но нямат екипажи!

— Ами войската?

— Готова е. Но не иска да се бие.

Царят се засмя саркастично.

— Сега да ги видим! Не искаха да се бият, когато им казвах да отидем да нападнем Атина. Сега обаче, когато враговете дойдоха тук и ще им сринат къщите, и ще им изпразнят хамбарите, сега ще видите как ще се бият! За слава не искаха, ама за изгода...

— И така, значи какво? — попитаха офицерите.

— Вдигнете войската, надуйте тръбите, събудете целия град, раздайте оръжие и всички тичайте на пристанището! Чувате ли?

— Чуваме — отвърнаха начумерено офицерите.

— И всички да паднете убити, ако се наложи!

— Нека се надяваме, че няма да се наложи... — измърмориха офицерите и бързо си тръгнаха.

А царят оправи отново нощната си шапка, която се беше понакривила, погледна изрисувания си таван и се прозя.

— Дребна работа... — каза той, — мога да му тегля още един сън... Ако се случи нещо изключително, ще ме събудят.

И се отпусна отново върху меката си постеля.

LXXXII

— Момчета — извика Тезей, — не викайте! Ще ни чуят! Теглете бързо греблата, да стъпим на сушата, преди да съмне!

— Не виждам да идват кораби, не са ни забелязали още! — каза Хари.

— Още по-добре. Да сварим да приклешим корабите им вътре в пристанището. И бързо да се изкачим в двореца. И там.

— Ще убием ли стария цар? — попита Хари.

— Защо да го убия? Безопасен е. След като престане да бъде цар, ще бъде едно незначително старче, ще му дам къща с градина и двама роби да го обслужват. Какво друго ще иска? Ще човърка градинката си, ще сади зеленчук и ще бъде щастлив.

— Жал ми е за него... — каза Хари.

— И на мен — каза Тезей, — но не мога да сторя нищо друго за него. Ненужен е вече на света.

Извърна се и видя до кораба си тримачтовия кораб на капитан Алепу с вдигнати червени платна.

— Ей, царю! — извика хитрият капитан. — Ще го подпалим ли?

— Не бързай, капитан Алепу! — отвърна Тезей. — Не ти ли е жал за златните сандъци — ще изгорят!

— Ами че да ги изпразним преди това! — обади се със смях капитанът.

— Ще видим!

Зорницата се показва откъм изток радостна. Небето започна да просветва. Сега пристанището се виждаше ясно, с кулите си, с големите си складове, с широките си кейове. В далечината планината Юхтас приличаше на огромна спяща глава, отпусната назад върху земята. А още по-далеч, на края на хоризонта, високата планина Ида беше порозовяла.

— Давайте по-бързо, момчета! — извика отново Тезей. — Съмва се!

Налегнаха още по-силно греблата, голите плещи блеснаха, развяха се целите в позлата русите плитки от утринния вятър.

На широкия път се появи войска, която се спусна към морето — мургави ниски чернокоси бойци тичаха с копия и малки кръгли щитове в ръце.

Но щом зърнаха почернялото от кораби море, те се спряха.

— Напред! — извика Малис, който вървеше начело и размахваше меч си.

— Къде да вървим, командире? Не виждаш ли?

— Връз тях! — извика Малис, който иначе беше смел човек, а и сандъците му в къщи бяха пълни. — Напред! Дошли са да ограбят нашите блага, бийте ги!

Поокуражиха се мургавите войници и отново тръгнаха. Прекосиха маслиновите градини и лозята, приближиха пристанището.

Тезей беше вече скочил на брега. Заби в земята железния връх на копието си и извика:

— В името на Атина — завладявам те!

Зад него изтичаха атиняните, а зад тях наскоча на брега и русокосото множество. Вдигнаха пред себе си тежките кожени щитове, изправиха копията и се втурнаха към мургавите войници, които се спускаха към пристанището.

На склона на хълма пред самия град двете войски се сблъскаха.

— Херакле! Херакле! — ревяха варварите и мяхаха копията.

И изведнъж грабнаха секирите си и налетяха върху войската на стария цар.

— Загубени сме! — завикаха ниските бойци. — Загубени сме! Това не са хора, а зверове!

Малис видя Тезей и се нахвърли върху него. Но тъкмо когато вдигаше меч си над главата на царя на Атина, ръката му отхвъркна, отсечена чак горе от рамото.

Тезей, който не беше виждал, че Малис връхлиташе, защото в това време се биеше с петима критяни, които го бяха обкръжили, се извърна. Кой го беше спасил?

И видя Хари, който държеше още обляната в кръв секира.

— Благодаря ти, Хари! — каза му той. — На теб дължа живота си!

Хари се изчерви от радост. Много години след това той често казваше: „Това беше най-щастливият миг в моя живот!“.

Тезей вдигна копието си и го заби в сърцето на Малис. После се извърна и извика на другарите си:

— Напред, към двореца!

Каква съпротива можеха да окажат охранените изнежени войници на стария цар на такъв устрем? Захвърлиха оръжието си и

побягнаха.

Едни се изкачиха по околните хълмове и се пръснаха, други хукнаха и се скриха в крайречните дървета, а малцина дотичаха, изплезили език, в двореца.

Царят се беше събудил и седеше на терасата си. До него стоеше неспокойна Федра. И двамата гледаха на юг, откъдето долитаха трясъкът на щитовете и виковете на ранените.

— Защо се бавят войниците ми? — каза старият цар. — Наредих на Малис да изтича и да ми каже какво става, а още го няма никакъв!

Времето беше облачно, слънцето се скри. Започна да ръми.

— Да влезем вътре, татко — каза Федра, — ще настинеш.

Хвана го под мишниците, повдигна го и бавно го отведе да седне на престола.

— Федра, дете мое — промълви той, — струва ми се, че е дошъл краят...

Появиха се двама запъхтени стражи.

— Царю, войниците ти се разбягаха, Малис е убит, враговете са тук, обградиха двореца!

— Кой е водачът им?

— Тезей.

Федра скочи.

— Татко — каза тя, — аз ще те спася!

Изтича в стаята си, облече най-хубавите си дрехи. Около нея робините плачеха и я кичеха, благородничките, повесени през прозорците, пицяха, велможите събираха трескаво златните си скъпоценности, напъхваха ключовете в поясите си и тичаха в конюшните да намерят коне, за да избягат.

Царят се беше дотърлил на терасата, хванал се бе за един стълб и гледаше надолу — големият двор беше изпълнен с царедворци и роби, които тичаха объркани насам-натам. Маймуните скачаха от покрив на покрив и крещяха. А кучетата в двореца, като чуваха виковете, отчаяно лаеха.

— Идат! Идат! Идат! — пицяха дамите, които гледаха горе от прозорците.

Заклучваха вратите, отваряха сандъците си, скриваха в пазвите си гривните и пръстените. Старците грабваха глинените плочки,

където бяха записани имената на длъжниците им, изкопаваха дупки в земята и ги заравяха в тях, за да ги скрият.

Някои от робите потапяха стомни в големите делви със старо вино и пиеха. Толкова години бяха жадували за него, а не им даваха, сега всичко беше тяхно!

Федра слезе по стълбите на гинекея, облечена, накичена, чудно красива. Робините ѝ се мъкнеха подир нея.

— Къде отиваш, господарке? Къде отиваш, ще те убият!

И я дърпаха за полите на дрехата и плачеха.

Но тя крачеше мълчаливо.

„Трябва да спася баща си — мислеше си тя, — трябва да спася двореца. Ако се уплаша, всичко ще пропадне.“

Когато Федра стигна до последното стъпало на гинекея, Тезей, целият опръскан с кръв, тъкмо изскочи в големия двор.

Заби отново копие то си между плочите и извика, като гледаше двореца:

— Мой е!

Няколко млади критски благородници се засрамираха, поведоха със себе си колкото роби можаха да съберат, отвориха вратите и се втурнаха да защитят двореца. Но веднага бяха обкръжени от атиняните и варварите и се строполиха мъртви.

— Помощ! Помощ! — викаха благородничките и протягаха ръце към небето.

— Донесете въжета! — викаха варварите. — Да ги завържем за шията и да ги направим робини!

Намериха въжета и се юрнаха към двореца.

В този миг на прага му се появи Федра.

— Хвърлете ѝ примка на шията! — извика русокосият вожд. — Тази сигурно е голяма благородничка!

Но Федра се изтръгна от варварите, вдигна ръце и извика:

— Тезей!

Тезей чу името си, извърна се. Видя, че царкинята протяга ръце към него.

— Спаси ме! Искam да ти кажа нещо!

Тезей с един скок се озова пред нея. Протегна ръка над нея, сякаш я вземаше за себе си. Русокосият вожд се извърна и го погледна разгневено.

— Моя е! — каза той и се присегна с въжето, за да я върже за врата.

— Моя е! — отвърна му Тезей.

Варваринът вдигна секирата си, Тезей измъкна двуострия си железен нож.

Федра, изправена помежду им, ги гледаше доволна.

„Дано се избият един друг и двамата!“ — каза си тя.

Варваринът отстъпи крачка, искаше да се засили, за да връхлети. Но една ръка му изтръгна секирата и Тезей видя как капитан Алепу сграбчи варварина през кръста и му заговори гневно.

Варваринът сведе глава. Извърна се към Тезей.

— Вземи я — каза той и се втурна в двореца.

Федра хвана Тезей за ръката.

— Спаси баща ми! — каза му тя. — Спаси двореца, спаси ме и мен... Всичко е твое!

— Къде е баща ти? — попита Тезей.

— Горе на престола си.

— Да вървим бързо, преди да сварят да стигнат там варварите. Върви напред, води!

Вмъкнаха се в двореца, който ехтеше от викове и ридания. Изкачиха се по стълбите, стигнаха до тронната зала.

Старият цар седеше на престола си, облечен в най-тържествените си одежди, целите в злато и бисери, с пъстроцветните царски пера на главата, и чакаше.

LXXXIII

Тезей с един скок се озова пред него.

— Царю на Крит — каза той, — дойдох! Аз съм Тезей, цар на Атина! Слез от престола!

— Добре дошъл! — отвърна старият цар. — Но няма да сляза от престола! Искам да умра като цар. Убий ме!

— Стар си, слаб, невъоръжен, не искам да те убия. Слез от престола!

И го сграбчи за рамото, за да го смъкне насила.

Федра се спусна, хвана ръката на Тезей.

— Скъпи Тезей — каза му тя с меден глас, — защо се държиш като варварин? Боговете не пожелаха да вземеш за жена сестра ми, вземи ме мен! По този начин този престол става твой без варварско насилие. А с любов! Баща ми ще абдикира и ти ще станеш законен цар на Крит!

Тезей докосна ръката ѝ.

— Права си, царкиньо — каза той. — Вземам те за моя жена!

Извърна се тогава и към стария цар.

— Тате — каза той, — дойде моят ред да седна на престола ти. Слез и си отдъхни от тежкото бреме.

Старецът се усмихна. Смъкна царската корона от главата си.

— Наведи се, сине мой! — каза той на Тезей и положи върху младежката глава короната с перата.

В това време в коридорите се чуваше голяма врява, трошаха се врати, жени пицяха, мъже ругаеха. И изведнъж, тъкмо когато Тезей се изправяше с короната на глава, откъм складовете на двореца се разнесе страшен вик:

— Пожар!

Федра сграбчи ръката на Тезей.

— Мъжо мой — каза му тя, — спаси двореца!

Втурна се Тезей, спусна се светкавично по стълбите, стигна при складовете с дългите редици делви.

Но беше късно.

Пламъците бяха обхванали всички складове, варварите бяха строшили делвите, олиото, медът, виното се разливаха. Пламъците лумваха все по-нагоре, сега обгръщаха и стълбището.

— Федра! Федра! — викаше Тезей. — Слезте!

Викаше и се изкачваше по стълбището. Федра също се бе разбързала и влачеше след себе си баща си.

— Слизайте! — извика Тезей. — Стойте на двора, идвам!

В този миг мина Хари, който търсеше Тезей.

— Хари — каза му царят, — заеми се с царя и царкинята, закрилай ги! Сега ще дойда!

Хукна надолу към складовете, събра войници, донесоха вода.

— Угасете пожара! — извика той. — Дворецът е наш, не бива да го изгорим!

Полагаше усилия да угаси огъня, а в това време варварите разбиваха вратите и нахлуваха примки на благородниците и благородничките. Едни от знатните дами плачеха, други припадаха. А варварите ги изтегляха на двора и ги връзваха за колоните.

Огънят сега се изкачваше към гинекея. Задуха силен вятър, който улесняваше разгарянето на пламъците. Стените пращяха, вратите и прозорците горяха като факли. А канарчетата се задушаваха от дима.

Хари гледаше как дворецът се руши и очите му плуваха в сълзи. Жал му беше за прекрасната сграда, която рухваше, за рисунките, които се олющваха и падаха, за дърворезбите, за чудесните статуи и за скъпите извезани дрехи.

А Федра, застанала до него, гледаше със сухи сурови очи как дворецът се превръщаше в пепелище. Не продумваше нищо, но стискаше зъби и кръвта ѝ кипеше. А старият цар бе свел глава и не гледаше нищо. Само коленете му леко трепереха и изведнъж се строполи върху плочите.

По едно време вдигна глава.

— Федра — попита той, — какъв е този шум? Какъв е този огън? Какво гори?

Беше се побъркал.

И внезапно се засмя. Федра го изгледа раздразнено.

— Ще ти кажа нещо, Федра, та и ти да се посмееш. Слушай!

— Слушам.

— Всичко това е сън. Скоро ще пропеят петлите, ще се събудим и всичко ще изчезне. И ще повикам съногадателя си...

Но изведнъж млъкна разтревожен.

— Къде е съногадателят ми? — попита той.

— Не знам.

— Моля ти се, изпрати да го повикат, защото след малко ще се събудя и искам да ми разтълкува съня.

Федра смръщи витите си вежди и не отвърна нищо.

Сега робите обикаляха съвсем пияни из дворовете. Мнозина от тях се бяха присъединили към варварите, бяха взели и те секири и ограбваха двореца. Втурваха се сред пламъците, нахвърляха се на сандъците, тъпчеха пазвите си със златни накити и побягваха, полузадушени от дима.

И стояха сега на двора, окачваха на ушите си златни обеци и труфеха ръцете си със скъпоценни пръстени. А после се залавяха за ръце и започваха да пеят.

— Робите!... — промълви Федра, като присви с отвращение устни.

— Техен ред е... — прошепна Хари.

Тезей се появи. Косите му бяха опърлени от пламъците, а ръцете му бяха целите в рани.

— Направих каквото можах... — каза той. — Не може да се спаси, до утре прочутият дворец ще се превърне в пепелище.

Мръкваше се. Ръмеше тихо. Сякаш небето плачеше за прекрасния критски дворец, който изчезваше от лицето на земята.

LXXXIV

Дворецът горя през цялата нощ. Варварите бяха спасили няколко делви с вино, лежаха в тъмнината край реката и пиеха. Бяха заклали и всички говеда в оборите на двореца, отмъкнали бяха хляба от пещите, гладни бяха и ядяха. Изпратиха и на жените си вино, хляб и месо, там на корабите, да се наядат, че и те бяха гладни.

На разсъмване се разрази силна буря. Постепенно огънят угасна. Няколко стени все още стърчаха, целите почернели от дима.

Тезей взе със себе си Хари и двамата навлязоха в развалините. Мълчаха. Гледаха отчаяни страшното опустошение. Плочите на пода се бяха сгърчили от горещината на огъня, бяха се сгърчили като сухи есенни листа.

Всичките кипарисови колони бяха станали на пепел, останали бяха само каменните им поставки, на които се опираха. Няколко стенописа не бяха засегнати. Един млад княз с царска корона и дълги пера на главата. Изрисувани яребици, които си играеха... Делфини, които плуваха в синята вода... Едно синьо момче, което носеше кошница и береше бели цветя сред една градина... Един бик, вързан за маслиново дърво.

Непокътнати бяха останали и много високи делви, почернели и те от дима. Навред беше пълно с хиляди късчета от красиви глинени вази, изписани с линии, октоподи, бикове, странни раковини...

На една стена видяха още една рисунка: девойка с големи очи, с начервени устни, с къдрави коси и с фльонга, вързана отзад на гърба. Окачила беше едната си ръкавица на пояса, а другата беше поставила до себе си върху едно столче...

„Колко прилича на Федра — помисли си Тезей. — На Федра, на жена ми...“

Тук-там прекрачваха обгорени човешки скелети. Един старец още притискаше здраво връз гърдите си купчинка глинени плочки със сметки. По-нататък една овъглена жена беше прегърнала красива глинена ваза, навярно в нея бе държала всичките си златни накити, но

не бе сварила да избяга. В дъното на вазата сега имаше голяма буца злато от стопилите се пръстени и обеци.

Сред пепелта се валяха двойни бронзови секири, малки глинени статуетки. Блестящата шахматна дъска на царя със скъпоценните украшения беше паднала от горния етаж сред делвите.

— Плачеш ли, Хари?

Тезей неочаквано чу, че приятелят му плаче.

— Прощавай, царю — каза младежът. — Ще може ли някога човекът да създаде такива прекрасни неща? Толкова години живях в двореца и им се любувах, а сега... Пепел!

Тезей не отговори. И неговото сърце страдаше, но той се съдържаше. Вярваше в човека. Един ден и той щеше да издигне такива дворци и дори по-хубави!

— Да вървим! — каза той. — Да отидем да подишаме малко чист въздух, да ни олекне на сърцата.

Излязоха навън, спуснаха се към брега на реката.

Проснали се на земята, варварите сега спяха дълбоко. Уморили се бяха толкова дни по морето, уморили се бяха да воюват и да убиват, напали се бяха хубаво, напили се бяха хубаво и сега, изтегнати по гръб, скръстили ръце, си отдъхваха потънали в сън.

— Погледни ги — каза Тезей. — Погледни ги, Хари. Спокойни са, усмихват се в съня си като труженици, които са си свършили работата.

Върнаха се при Федра. Тя също се беше изтегнала на плочите, опряла глава на една каменна колона и спеше. До нея старият ѝ баща сега плачеше. Сякаш беше дошъл на себе си, сякаш беше осъзнал, че всичко това, което виждаше, не беше сън... Гледаше пепелищата на двореца си и сълзите му се стичаха по повехналите бузи.

Тезей го съжали. Коленичи до него.

— Тате — каза той тихо и хвана ръката му, — не плачи. Ще построим други дворци.

Ала старецът само поклати плешивата си глава и не отвърна нищо.

Дойде ковачът, бащата на Хари. Беше сварил да пренесе с неколцина роби всичкото желязо, което се намираше в подземията на двореца. Беше го струпал в един ъгъл на двора и сега беше много доволен.

— Успях да спася и старите си инструменти — каза той. — Ще ги отнеса на кораба.

И тръгна да потърси някоя кола, за да ги натовари на нея.

На небето се появи цяло ято гарвани. Бяха подушили човешки лешове и бързаха да довтасат. Закръжиха над двореца, като грачеха, и изведнъж се спуснаха сред топлите още развалини.

Градът се беше стаил долу изплашен. Неколцина юначаги се опитаха да окажат съпротива, но скоро се спотаиха. Видяха, че няма спасение.

Седнал до спящата Федра, потънал в мисли, Тезей гледаше белия дим, който се виеше над двореца.

„Изпълних дълга си — казваше си той, — срутих старото, сега трябва да положа основите на новото. Тежко му и горко на онзи, който само руши! Трябва да се върна в родината и да заработя! Делото на войната свърши, сега започва трудното, богатото дело на мира...“

LXXXV

Вождът на варварите дойде, седна до него, заприказваха. Очите му бяха още зачервени от снощното пиянство, но умът му работеше простичко, ала крепко.

— Царю — каза той на Тезей, — това място ми харесва. Богата е земята, хубав е въздухът му, има лозя и маслини, и посеви, а местните хора ми изглеждат умни и работливи. Ще ги накараме да копаят и да орат за нас, а пък ние ще си гледаме нашата работа — войната. Те ще работят, а ние ще воюваме. Такъв е обичаят на нашето племе и това вършим през където и да минем.

Тезей постави ръка върху едното коляно на вожда.

— Вожде — каза му той, — тъкмо когато ти дойде, аз си мислех за завръщането си в родината. Но тази земя тук е и моя, аз ви доведох, заедно я завладяхме, а царската дъщеря, тази тук, дето я виждаш да спи, стана моя жена. Ще дадем клетва, ще станем приятели. Ако някой дойде да ме нападне в Атина, вие ще се спуснете да ми помогнете, ако някой ви нападне в Крит, аз ще се спусна да ви помогна.

— Дай си ръката! — каза вождът. — Съгласни!

Стиснаха си ръцете.

— Закълни се! — каза Тезей.

— Какво да се кълна? Дадох думата си, това стига!

Стана, слезе на брега на реката, където неговите хора още лежаха. Пъхна пръсти в устата си и изсвири.

— Събудете се! — извика той. — Имаме още много работа!

Варварите скочиха, хвърлиха се в реката, поразхладиха се, наобиколиха вожда си.

— Най-напред — каза им вождът, — дайте на робите, които заловихте, да ядат. Те са все благородници и благороднички, свикнали са на хубаво, нямаме сметка да ги оставим да умрат от глад. Нали храните воловете и кравите си? Е, така трябва да храните и робите и робините си.

Вързани с въжета, велможите и придворните дами се бяха строполили накуп край брега на реката. Устните им бяха бледи, а очите им — целите зачервени от плач. Но от умора и те се бяха унесли в сън и сега се събуждаха.

Видяха отсреща димящите развалини на двореца и проточиха отново воплите.

— Не плачете! Не плачете! — извика им вождът. — Няма да ви убием! Досега другите работеха за вас, сега пък вие ще работите за другите. Няма нищо! Ще видите, че ще свикнете.

Раздадоха им храна, вождът нареди да им донесат няколко стомни вода от реката, та да пият.

— Колко е вкусен хлябът! — казваше една крехка и изтънчена млада благородничка на една стара придворна дама, с която беше вързана ведно. — Колко е вкусен хлябът!

— Ами пък водата! Ако знаеш колко бях жадна! От години не бях ожаднявала...

А старият разказвач, който също беше вързан близо до тях, поклати глава.

— Ядяхме, преди да огладнеем — каза той. — Пиехме, преди да ожаднеем. Затова нищо не ни харесваше. Сега ще разберем колко сладки са хлябът и водата.

Главният сънотълкувател, проснат по гръб, въздъхна. Старият разказвач се извърна и го погледна. Гушите му висяха, търбухът му се беше издул като тъпан, пълните му ръце бяха целите изкаляни. Тъкмо се беше събудил и търкаше очите си.

— Какво сънува, велможо? — попита го саркастично разказвачът.

— Остави ме на мира! — отвърна му ядосано сънотълкувателят.

— А пък аз сънувах, че уж дворецът е изгорял... — каза разказвачът.

— Да се не видиш макар! — изруга го дебелият съногадател и вдигна ръка, сякаш искаше да го удари. Но и той беше вързан с въжета и не можеше да достигне разказвача.

Един стар капитан започна да реве, варварите вчера му бяха откъснали обещите — големи златни обеци като камбани! — и сега от раздраните му уши течеше кръв. Току-що се беше събудил и той, почувствувал бе отново болки и бе захванал да реве.

Вождът мина край него, видя го. Поклати глава.

„Какво да ги правим старците? — помисли си той. — Не могат да работят, напразно ще ядат хляба ни...“

— Какво можеш да правиш, старче? — попита той разплакания капитан. — Знаеш ли да вършиш някаква работа?

— Каква работа?! — попита учудено капитанът. — Аз и работа? Каква работа?

— Ами на, да ореш ниви, да пасеш овце, да строиш къщи, да изработваш секири...

— Не... не... — отвърна старият капитан.

— Ами какво можеш тогава?

Старецът се позамисли.

— Нищо — отвърна той накрая.

Русокосият вожд измърмори нещо със стиснати зъби и отмина.

Капитанът се извърна към другите около него.

— Ами че наистина, за първи път си мисля за това — нищо не знам! — произнесе той и отново зарева за ушите си.

LXXXVI

Федра отвори очи. Видя до себе си баща си, легнал по гръб, със затворени очи. Беше жълт като восък. Няколко златисти мухи летяха около ноздрите му.

— Татко... — промълви тя тихо и го побутна.

Но старият цар не отвърна нищо.

— Татко... — произнесе сега по-високо Федра и се надвеси разтревожена връз него.

Старецът лежеше неподвижно, прехапал устни.

Федра се изплаши. Опипа ръцете му — бяха ледени. Положи ръка върху сърцето му. Не биеше.

— Татко! — извика тогава Федра, строполи се върху него и го зацелува.

Изправи се.

— Тезей! — извика тя. — Тезей!

Тезей говореше с капитан Алепу. Чу името си, изтича.

— Тезей — промълви разплакана Федра, — баща ми умря!

— Почина си... — прошепна Тезей. — Нямаше на какво да се надява повече в живота.

Обвиха го в един чаршаф и двама роби го вдигнаха и го отнесоха в гробницата на прадедите му близо до двореца. Мрачен, здраво

изграден купол. Слязоха по седем стъпала, входът беше пълен с кости на волове и овце от жертвоприношенията.

Прегънаха тялото на стария цар, опряха коленете му до брадата, свиха го на кълбо и го спуснаха в земята. Такъв беше обичаят.

Развързаха заловените и превърнати в роби велможи и благороднички и ги пуснаха да отидат на погребението на стария си цар.

Видяха стария си цар мъртъв, поеха в шествие да го погребат, самите те го спуснаха в земята, но никой не заплака. Всеки мислеше само за себе си, за собственото си нещастие и не го беше грижа за ничия чужда мъка.

Единствена Федра проточи жалба:

— Татко мой, татко мой! — завика тя. — Докъде изпадна! Хвърлят те в земята като роб, без псалми, тръби и жертвоприношения! А в гроба си нямаш дори една стомничка, та душата ти да пие вода!

— Да вървим... — каза Тезей и улови Федра за ръка. — Сбогувай се с Крит, заминаваме!

— Заминаваме ли? — възкликна Федра, сякаш за първи път проумя това.

Изведе бързо от гробницата, отправи се към двореца, застана пред него и дълго го гледа. Очите ѝ бяха вече сухи, само хапеше устни и не проронваше ни дума.

Изкачи се на отсрещния хълм, хвърли поглед наоколо — Юхтас се извисяваше сред мътното небе, обвит в омара. В далечината Ида, покрита с гъсти черни облаци, не се виждаше.

Цялото небе бе мрачно като душата ѝ. Не появаше никакъв вятър, облаците надвиснали, ниски, тежки, и от време на време падаше по някоя едра капка...

— Заминаваме... Заминаваме... Заминаваме... — шепнеше Федра със задавено гърло.

Душата ѝ трудно се откъсваше от тази прекрасна земя, където се бе родила.

Хари също обикаляше и се прощаваше. През целия този ден от ума му не излизаше мисълта за скъпия му приятел Икар.

Умря, удави се и сега Хари си припомняше всичко и се прощаваше с всички тези места, където бяха играли, където се бяха

разхождали и разговаряли. Колко планове само бяха кроили заедно двамата!...

— Икаре, скъпи Икаре... — шепнеше Хари.

Но изведнъж се появи Тезей.

— Стига вече, Хари! — извика му той. — Сбогувай се бързо и да вървим! Не поглеждай повече назад! Станалото — станало! Загубеното — загубено! Гледай напред и върви!

— Заминаваме ли, царю? — попита Хари.

— Заминаваме. Нашата работа тук свърши. Връщаме се в Атина.

— Готов съм! — каза Хари и хвърли последен поглед наоколо.

И последва с бързи крачки Тезей.

LXXXVII

Изтеглиха котвите, вдигнаха платната, поеха на север атинските кораби. Моряците и войниците пееха от радост, бяха задигнали каквото свариха от двореца — златни гравирани чаши, пръстени, гривни, скъпи дрехи, стомни с вино, храни... Каквото намериха. И сега, натоварени със заграбеното, се завръщаха в родината. И царският кораб беше пълен с плячка — щитове, копия, златни гривни, скъпи тъкани, — царят ги носеше в дар на богиня Атина.

Тезей стоеше до кормилото, а до него Федра, извърната към сушата, гледаше за последен път Крит.

— Сбогом... Сбогом... — шепнеше тя и запушваше с ръка устата си, сякаш искаше да потисне риданието, което се надигаше в гърлото ѝ.

Русокосите жени, изправени в еднодръвките, вдигаха ръце и викаха:

— На добър час! На добър час!

И изпровождаха атинските кораби в открито море, далеч извън пристанището.

Все повече се отдалечаваше, отиваше си Крит... Сгъстиха се облаците, снишиха се, планините и полята на Крит потъмняха. От време на време далечна глуха мълния раздираше облаците и за миг небето се осветяваше, но изведнъж отново потъваше в чернотата.

Отдалечава се Крит, изчезва като сън. Отваря широко очи Федра, гледа, гледа... Не вижда вече нищо. Изчезна Крит във влажната мъгла.

И Федра нададе вик и се строполи на кърмата.

— Горката... — прошепна Тезей. — Права е...

И я погали леко по гарвановочерните коси.

Подухна лек вятрец, платната се издуха, корабите заподскачаха бързо по вълните и заприличаха с белите си платна на голямо ято чайки, които летяха, като докосваха съвсем леко с корема си морето.

Хари се изтегна на корабния нос и затвори очи. Много неща беше видял през тези дни, много радости бе изпитал и много изстрадал

и сега уморен, доволен, затвори очи.

Мислеше за разрушения дворец, за гордите благородници, вързани с въжета, за изтънчените и изнежени благороднички, които сега се валяха в калта. Мислеше и за Икар и сърцето му се изпълваше с мрак.

И изведнъж си спомни думите на Тезей и сърцето му се изпълни със светлина: „Не гледай назад, гледай напред и върви!“.

— Ще гледам напред! — каза решително Хари. — Станалото — станало! Нямаме време да ридаем.

Постепенно, неусетно умората надви и Хари заспа. И видя сън.

Уж беше в Атина. Но тази Атина никак не приличаше на познатия му град, който се състоеше от пет-шест свързани помежду си села, образуващи едно голямо село. Беден град, сиромашки облечени хора, ниски, схлупени къщурки, малки, неугледни храмове, а и статуите на боговете бяха грубо изваяни, със слепени ръце и крака, бездушни...

И ето че му се присъни една друга Атина! Висока, много красива строга девойка го беше хванала за ръка и го водеше из широките големи улици.

— Гледай... Гледай... казваше му тя. — Гледай...

И Хари отваряше широко очи и гледаше.

Какво благородство, какво величие, какво богатство! Храмовете бяха от мрамор и по тях блестяха великолепни барелефи на богове и герои... Тук титаните се биеха с боговете, там героите помежду си, а другаде героите се бореха със зверове и ги убиваха.

Хари гледаше с възхищение барелефите и в съня си разпознаваше какво представяха.

— Ето Троянската война! — казваше той. — Боговете седят на Олимп и гледат как долу хората се бият... Ето Ахил убива Хектор... Ето Одисей плува с кораба си и минава край Сирените!...

На други барелефи различаваше новия герой, когото варварите бяха донесли — Херакъл. Облечен беше в лъвска кожа, носеше тежък боздуган и тръгваше да извърши дванадесетте си подвига...

— Каква красота! — мълвеше прехласнат Хари. — Какво изкуство!

Девойката, която го водеше за ръка, се усмихваше.

— Още нищо не си видял... Още нищо не си видял... — казваше му тя. — Ела!

— Къде отиваме?

— На Акропола!

— Знам го — каза Хари.

Девојката се засмя.

— Този, който ти знаеш, вече не съществува. Ще видиш един друг Акропол. Ела!

— Къде отиваме оттук? Не е този пътът!

— Ще минем първо през Керамик^[1]! — каза девојката. — Оттам тръгва шествието.

— Какво шествие?

— Как? Не знаеш ли, че днес е най-големият празник в Атина?

— Какъв празник?

— Панатинеите^[2].

— И какво става на този празник? Виждам много хора, богато облечени жени, мъже, деца бързат! Вървят с нас. Къде отиват?

— Казах ти, в Керамик. Оттам ще тръгне шествието и ще се изкачи на Акропола. Сега ще видиш.

Ускориха крачка, отпред и зад тях хората тичаха, чуваха се радостни възклицания и смехове.

Най-сетне стигнала в Керамик. Хиляден народ. Няколко старци с венци от маслинови клонки на главите вдигаха дългите си тояги и поддържаха реда в тълпата.

— Кои са тези старци?

— Това са свещенослужители, крито следят за съблюдаването на обредите. Както виждаш, те ни строят и сега ще дадат знак да тръгнем. Виж как подреждат хората според техния сан. Начело застанаха жреците, жриците и прорицателите — за жертвоприношенията.

Хари чу конски тропот и се извърна. Чудно красиви младежи, яхнали стройни обучени коне, се приближаваха.

— Това са нашите млади благородници! — каза девојката. — А тези, които яздат отпред, са началниците им — хипархите!

Зад тях следваше цяло множество пеши войници с щитове и копия, водени от командирите си и пълководците с високи бронзови шлемове.

— Всички тези тук атиняни ли са? — попита Хари с въздишка.

— Всички... всички... Погледни по-назад!

Сега се приближаваха на колесници мъже с венци от лаврови и маслинови клонки на главите.

— Тези пък кои са?

— Вчера и завчера имяхме състезания. Певците декламираха поеми, музикантите се съревноваваха на флейта и китара. Други си премерваха силите на бягане, на диск, на копие. И накрая тези се надпреварваха с колесници и победителите сега идат с венци на главите.

Ала Хари вече не обръщаше внимание на увенчаните мъже. Зад тях в дъното на улицата се появили девойки, които пристъпваха, понесли, едни на главите си кошници, а други на раменете си стомни. А накрая няколко девойки носеха вдигнали високо ръце една мачта, на която се развяваше като корабно платно ефирен, красиво извезан воал.

— Това е свещеният воал на богинята Атина... — прошепна девойката на ухото на Хари.

— Свещеният воал ли?

— Извезват го най-благородните атински девици и го поднасят на богиня Атина, като обгръщат с него статуята ѝ.

И най-накрая идеха жертвените животни, воловете и овцете, които щяха да бъдат принесени в чест на богиня Атина.

— А сега ще тръгнем! — каза девойката. — Ела с мен, влез в строя. Бързо! Погледни! Свещенослужителите вдигнаха тоягите си, дадоха знак.

Тръгнаха. Минаха през агората, отправиха се към Акропола. Жреците пееха с мелодичен глас химни в чест на богинята закрилница Атина.

Изкачваха се бавно, полека и когато стигнаха горе на Акропола и застанаха пред мраморния храм на Атина Партенона, Хари нададе силен вик. Толкова силен, че за малко не се събуди.

Никога не би могъл да си представи във въображението такъв прекрасен храм. Несравним по красота. Дорийски колони, фасади, фронтони — всичко беше великолепно. Хари, вдигнал глава, не можеше да се нагледа. Пред него на източния фронтон мраморни барелефи представяха раждането на Атина. Зевс седеше величествен, а

Хефест беше разцепил със златна секира челото на великия бог и от главата му бе изскочила в пълно въоръжение Атина.

— Няма по-красив храм на света... — промълви Хари.

— Знам това — отвърна с усмивка девойката.

Девиците свалиха воала от мачтата, хванаха го и с бавна стъпка изкачиха стъпалата, влязоха в светилището, сиреч в същинския храм, където се възправяше с копие и щит и с висок шлем статуята на богинята Атина. Наведоха се и положиха в нозете ѝ свещения богато извезан воал. Огромна статуя от слонова кост и злато, а в ръката си Атина държеше Нике^[3].

Хари се беше прехласнал от възхищение. Неочаквано една ръка се положи на рамото му. Извърна се — девойката му подаваше голяма чаша с вино.

— Толкова голяма чаша! — възкликна Хари.

— Това са прекрасните чаши, наречени „панатинейски“. Днес се пие в такива чаши. Докато ти се възхищаваше на храма, воловете и овцете бяха заклани, жертвоприношенията пред Атина се извършиха и месото бе раздадено на народа. Погледни!

Хари се извърна и видя, че хората се бяха разположили на земята и ядяха и пиеха. Мнозина бяха започнали и да танцуват.

— Изпий виното! — каза девойката. — Празнувай и ти с нас!

Хари пийна малко от виното.

— Всичкото! Всичкото! Не оставяй нито капка!

— Ще се напия!

— Не се бой, няма да се напиеш. Очите на ума ти ще се отворят.

Хари изпразни цялата панатинейска чаша.

И изведнъж сякаш очите му се отвориха, сякаш умът му се просвети. Погледна девойката право в очите. Стори му се, че някакво сияние се излъчваше от цялото ѝ прекрасно, строго лице.

— Коя си ти? — попита я той. — Изглеждаш ми на богиня!

— Не съм богиня!

— Обикновена жена ли си, дъщеря на човек ли си?

— Не съм.

— Какво тогава?

— Аз съм муза. Една от деветте музи. Клио. Музата на историята.

Постави ръка върху клепачите на Хари.

— Събуди се! — прошепна му тя тихо.

Хари се сепна и се събуди. Съмваше се вече. Морето беше почнало да се белее и да блещука. Насреща, на кърмата, видя Тезей, който стоеше на кормилото и го гледаше усмихнато.

— Хари — извика му той, — какъв сън сънува? Изглежда, че е бил хубав, защото се усмихваше блажено в съня си.

— Хубав, хубав, царю! — отвърна Хари развълнувано. — Хубав и благоприятен!

Наведе се, намокри ръката си в морето и освежи клепачите си, изпълнен с радост.

---

[1] Грънчарският квартал на Атина. Част от него се намирала извън градските стени, където бивали погребвани падналите във войните атиняни. — Б.пр. ↑

[2] Празник в чест на богинята Атина, учреден от Ерихтоний под наименованието „Атинеи“ и преобразуван от Тезей в „Панатинеи“. Чествуван бил на 28 хекатомбеон на третата година на всяка олимпиада. Олимпиадата е периодът от четири години между Олимпийските игри. — Б.пр. ↑

[3] Богиня на победата у гърците. — Б.пр. ↑

LXXXVIII

Далече там, в атинския дворец, Крино беше разтревожена. Дните минаваха и никаква вест не идеше от Крит. Победили ли бяха атиняните? Победени ли бяха? Какво е станало с Тезей, с брат ѝ, с баща ѝ?

— Ах, първомайсторе, прославени творецо, Дедале!... — каза тази сутрин тя на стария Дедал, който стоеше до нея горе на Акропола и се взираше на юг, за да види дали корабите не идеха.

— Какво искаш, дъще моя? Защо въздишаш? — отвърна старият майстор.

— Защо не искаш да дадеш крила на хората? Сега щях да прелетя до Крит и да узная какво става с тях...

— За какво са им крила на хората? — промълви старият майстор, като поклати достолепната си глава. — Нека първо станат добри, нека се заобичат взаимно. Ако продължат да бъдат зли като сега и се сдобият и с крила, тогава ще станат още по-лоши. Защото ще могат още по-лесно да си правят зло едни на други.

Крино се изкачи на най-високата скала на Акропола и се взря. Морето искреше като сребърно, островите на Сароническия залив блестяха — Саламин, Егина... Ала никъде не се виждаха кораби. Само един кораб с три бели платна влизаше бързо в пристанището.

— Бавят се... Бавят се... — прошепна тя и въздъхна.

Спусна се отново долу, завари Дедал да обикаля умислен по огромната скала на Акропола. Оглеждаше, мереше, поклащаше глава. А след това извъръщаше очи към Пентели и въздишаше.

— Какво има, първомайсторе? — попита Крино. — За какво мислиш?

— Виждаш ли Пентели? — каза Дедал и посочи с пръст красивата планина, която блестеше синкава под слънцето. — Виждаш ли Пентели? Пълна е с мрамор. Отидох там онзи ден, закарах работници, пробиха дупки в склоновете ѝ. Какъв мрамор само! Чист, съвсем бял, като сняг! Какви статуи могат да се направят от такъв

материал! Какви храмове! Ех, да бях млад, да имах хиляди работници, да вадех мрамор и да започнех да работя! Виждаш ли го Акропола с този овехтял недодялан храм на богиня Атина? Щях да изпълня Акропола с храмове, колони, барелефи, статуи, та да идват хора от всички краищата света и да му се любуват. Ала остарях... остарях, дете мое!

И като изрече това, отново въздъхна.

Крино го гледаше и мълчеше.

„Би трябвало — мислеше си тя — някои хора да бъдат безсмъртни... За да могат да работят вечно и да творят... Ето, когато този велик творец умре, ще отнесе със себе си всичките статуи и храмове, които създава в ума си...“

Старият Дедал сякаш се догади за мислите на девойката, вдигна глава и мила усмивка се разля по лицето му.

— Няма значение... — каза той. — Аз ще умра, но ще дойдат други майстори, по-добри от мен. Те ще извършат това, за което сега аз мечтая. Човекът умира, но човечеството живее, то е безсмъртно...

Наближаваше пладне.

— Деденце — каза Крино, — трябва да слеза в двореца. Оставих робините сами и трябва да отида да видя какво правят. Ще дойдеш ли с мен?

Но старият майстор не можеше да се отдели лесно от хълма на Акропола. Искаше му се да остане още и да изгражда във въображението си блестящите храмове.

— Ще остана тук — отвърна той. — Ще слеза довечера.

— Да ти изпратя ли ядене по някой роб?

— Не съм гладен, дете мое. Сит съм. Довечера.

Крино пое надолу. Изведнъж откъм двореца долетя голяма глъчка, насъбра се много народ, един конник скочи от коня си и хората го наобиколиха, като надаваха радостни викове.

— Какво става? — възкликна Крино и ускори крачка. — Сякаш викат „ура“. Кой е този конник? Навярно е донесъл някаква добра вест.

Конникът влезе в двореца, изтича в стаята на Крино.

— Крино! — извика той.

Две робини изскочиха отнякъде.

— На Акропола е — отвърнаха те, — заедно със стария Дедал.

Вестоносецът хукна към Акропола. Тъкмо когато се заизкачва по първите стъпала, Крино се появи. Щом видя вестоносеца, тя разтвори прегръдките си.

— Хари! — извика тя. — Мили!

— Крино! — извика ѝ Хари и запрескача по две стъпала наведнъж.

Брат и сестра се прегърнаха.

— Какво ни носиш, Хари?

— Победа!

Прехвана я през кръста, слязоха по стълбите, влязоха в двореца.

— Току-що пристигнах преди другите с един тримачтов кораб. Царят ме изпрати да съобщя на народа за победата, та всички да слязат на пристанището. Всеки миг корабите ни ще се появят. И всички заедно ще се изкачим на Акропола, за да благодарим на богинята Атина.

— Ами татко?

— И той идва! Корабът му е пълен с желязо.

— Ами царкинята ни? Научихте ли нещо за нашата царкиня Ариадна?

— Нищо. Много неща се разправят, но никой не знае точно. Може би, както си мисля, този, които я отвлече, да е новият бог Дионис! Не бива да я оплакваме. Тя е щастлива.

— Ами другата ни царкиня, Федра?

— Иде. Старият цар умря, дворецът изгоря, варварите си поделиха земята. Тезей взе Федра за жена.

Народът се беше насъбрал пред двореца и викаше.

— Да вървим! Да вървим на пристанището! — чуваха се викове от множеството.

Хари стана.

— Ела, Крино, да вървим на пристанището. Флотът иде... Велик е този ден! Да вървим!

Излязоха от двореца. Щом видяха Хари, хората започнаха да викат „ура“.

Хари пристъпи напред.

— Скъпи съграждани! — извика той. — Вземете лаврови и маслинови клонки и да слезем всички на брега, за да посрещнем нашия цар!

Тръгнаха. Навлязоха в маслиновите градини, поеха по нивята, откършиха вейки, спуснаха се към морето.

Когато стигнаха и зърнаха морето, флотът се беше вече появил. Всички кораби, не липсваше нито един, с издути платна се носеха по вълните и приближаваха.

LXXXIX

Изправен на кораба си, Тезей гледаше как бреговете на Атика се приближават. Свещеният хълм на Акропола блестеше с последните слънчеви лъчи, а насреща му и потъналият в борове Ликабет. Зад него Химет променяше цветовете си — от розов ставаше теменужен, а след това тъмносин. Голяма сладост изпълваше всичко и Тезей чувствуваше как сърцето му се усмирява.

На пристанищния вълнолом се виждаха хиляди хора, които го очакваха.

„Какво щастие е да си вожд на един народ — мислеше си той — и да се завръщаш от война, носейки му победата!“

Вече влизаха в пристанището. Най-отпред — царският кораб, и до него, почетно, корабът на капитан Алепу, а отзад — останалият флот.

Свиха платната, хвърлиха котвите, кеят ехтеше от ликуващи и поздравителни викове. Народът размахваше лавровите и маслиновите клонки, а войниците на корабите удряха тържествено щитовете си.

Скочиха на брега, жените тичаха и прегръщаха мъжете си, бащите си, братята си. Старейшините се поклониха на царя. Тезей вдигна копие и щита си, поздрави народа.

— Мъже и жени атиняни! — извика той. — Добре съм ви заварил! Походът свърши, врагът е победен, нося ви победата! А сега нека се изкачим всички на Акропола, за да благодарим на нашата богиня закрилница Атина. Ден и нощ, застанала до корабите ни, пред войската ни, тя воюваше!

След като Тезей изрече това, всички тръгнаха, като пееха химни за Атина.

Имаше пълнолуние. Маслиновите градини, нивите и в далечината планините бяха облени в меката светлина на луната. Небето блестеше съвсем чисто.

Стигнаха в Атина, изкачиха се на Акропола. Широко разтворен, окичен с маслинови клонки, храмът на Атина ги очакваше. А вътре под

лунната светлина статуята на богинята искреше.

Народът застана около колоните, Тезей изкачи каменните стъпала на храма и извика на неколцината войници, които го следваха с товари на гръб:

— Приближете се! Донесете плячката, даровете за Атина!

Войниците пристъпиха, положиха върху стъпалата, окачиха на колоните, разстлаха върху плочите на храма богатата плячка — бронзови кнососки щитове, много копия и шлемове, големи мечове с изкусни гравюри, бронзови глави на бикове с позлатени рога, скъпи тъкани с блестяща везба — и накрая поставиха в нозете на Атина тежки златни чаши, обеци, гривни и царски пръстени.

Засмяха се камъните, засия храмът. И под лунната светлина мнозина видяха как богиня Атина се усмихва доволна.

Тезей вдигна ръце, докосна коленете на богинята и гласът му прозвуча, силен, радостен, в нощта:

— Атина, богино на силата и мъдростта, завърнахме се от война! Извършихме това, което ни заръча. Разгромихме прогнилото царство, раздадохме богатствата и нивята му на варварите. Нова кръв се вля в съсухрените жили, нова сила проникна в тялото на Гърция! Войната свърши! А сега започва делото на мира. Атина, закрилнице на човешкия ум, просвети ни! Помогни ни да дадем справедливи закони на родината ни! Помогни ни да обработваме земята, да се плодят посевите ни, маслините, лозята. Да обработваме бронза, желязото и мрамора и да създаваме творения на красотата. Да дойде ден, когато този твой град, Атина, да се превърне целият в един храм. Атина, богино на силата и мъдростта, чуй ни! Добра е войната и ти се нрави, затова държиш, о, богино на разума, копие и щит. Но по-добър е мирът. Нека зацари мир в родината ни. Опри, о, богино, в някой ъгъл на храма си войнственото копие и нека ръцете ти се напълнят с гроздове и житни класове!

След като Тезей изрече тези слова, целият народ вдигна ръце към статуята на богинята и завика:

— Мир! Мир! Мир!

Тезей слезе от стълбището на храма, повика старейшините, заповяда:

— Да се заколят воловете и овцете, които докарахме от Крит, да започнат жертвоприношенията!

Хари и Крино седнаха по-настрана на една скала, поставиха баща си помежду си и го прегърнаха. Ковачът беше щастлив. Сега се радваше на това, за което беше мечтал през целия си живот. Децата му бяха при него, живееха вече като свободни хора, работеха, вършеха всичко, на каквото бяха способни, за да бъдат полезни на държавата. Нови пътища се отваряха пред тях.

— Няма да изработвам вече ножове и копия — каза ковачът. — Ще правя мотики и кирки. И те са оръжия, и с тях ще воюваме. Всичкото желязо, което донесох от Крит, ще го превърна в сечива, за да може човекът да обработва земята.

Старият Дедал се приближи. Под лунната светлина високото му чело блестеше. След толкова време днес за първи път го виждаха да се усмихва, изглеждаше доволен.

— Ще взема — каза той на тримата си приятели, които станаха, за да го посрещнат и да го поставят да седне при тях, — ще взема мрамор от Пентели и ще извая статуя на богиня Атина. Ще я представя положила шлема си на земята, а в дясната си ръка ще държи Нике.

— Нике с големи крила! — извика Крино, като плесна радостно с ръце.

Дедал наведе тежката си глава, замисли се. И изведнъж изправи чело с блеснали очи.

— Не! — каза той. — Не! Ще ѝ отрежа крилата!

Хари сграбчи ръката на стария Дедал и я целуна.

— О, велики творецо! — изрече той. — Да, такава, без крила, направи Нике! За да не може вече да литне и да си отиде от Гърция!

БИОГРАФИЧНА СПРАВКА

Никос Казандзакис е роден през 1883 г. в град Ираклион, на остров Крит, по онова време все още под турска власт. Това обстоятелство до голяма степен определя неговия мироглед, един от основните елементи на който е безграничната му любов към родния остров. Свидетел още в онези ранни детски години на борбите на критските гърци срещу турското господство, по-късно Казандзакис написва прочутия си роман „Капитан Михалис“, първообразът, на който е собственият му баща, а малкият Трасакис е самият Никос. Бъдещият писател завършва с отличие право в Атинския университет и допълва образованието си в Париж. Живее след това във Виена и Берлин, където се свързва с прогресивните среди от онази епоха. Пътува много, посещава два пъти Съветския съюз, обхожда дори Китай. Творчеството на Никос Казандзакис е огромно. Пътеписи, пиеси, философски есета, стихове, романи. Именно романите му „Алексис Зорбас“, „Капитан Михалис“, „Христос отново разпнат“, „Рапорт пред Греко“, „Последното изкушение“, „Беднякът Божи“ и други му създават световна известност. Едно от най-големите му постижения, и по обем, и по художествена сила е поемата епопея „Одисея“, която се състои от 33 333 стиха. За целокупното си творчество Никос Казандзакис е удостоен през 1956 г. с Ленинската награда за мир. Големият писател умира през 1957 г. Критяните му устройват тържествено погребение като на национален герой, със стари критски бойни знамена, и на гроба му написват съгласно желанието на великия си сънародник:

„Не се надявам на нищо!
Не се страхувам от нищо!
Свободен съм!

Г. К.“

Издание:

Никос Казандзакис. В дворците на Кносос

Гръцка. Първо издание

ИК „Отечество“, София, 1990

Редактор: Добринка Савова-Габровска

Коректор: Невена Николова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.